KOMISIJOS SPRENDIMAS

2008 m. liepos 2 d.

dėl priemonių C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 ir CP 133/05), kurias Graikija įgyvendino *Hellenic Shipyards* naudai

(pranešta dokumentu Nr. C(2008) 3118)

(Tekstas autentiškas tik graikų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

(2009/610/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 88 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

paprašiusi suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas pagal minėtąsias nuostatas ([1]), ir atsižvelgdama į šias pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

(1) 2003 m. rugsėjo 9 d. raštu Graikijos valdžios institucijos pateikė Komisijai *Hellenic Shipyards S.A.* (toliau – HSY) prašymą pakeisti įmonės restruktūrizavimo investicijų planą, kuriam įgyvendinti 1997 m. liepos 15 d. Komisijos sprendimu byloje Nr. 401/97 ([2]) (toliau – Sprendimas N 401/97) leista suteikti pagalbą. Remdamasi pakeistu 2002 m. lapkričio mėn. planu, HSY prašė Graikijos valdžios institucijų leidimo užbaigti investicijų plano įgyvendinimą iki 2004 m. birželio 30 d. ir galiausiai jį gavo. Be to, pagal pakeistą planą 1997 m. Komisijos patvirtinta pagalba dar nebuvo sumokėta HSY.

(2) 2003 m. spalio 31 d. raštu Graikijos valdžios institucijos paaiškino, kad pakeistas planas pateiktas Komisijai „susipažinti“, ir tai neturėjo būti laikoma pranešimu.

(3) 2003 m. lapkričio 18 d. raštu Komisija paprašė Graikijos valdžios institucijų paaiškinti, ar jos ketino suteikti arba išmokėti HSY pagalbą, skirtą pakeistam investicijų planui įgyvendinti. Tame pačiame rašte Komisija priminė Graikijos valdžios institucijoms, kad tokiu atveju pagal 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles ([3]) (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 659/1999), Komisijai turėtų būti pranešta apie šią pagalbą ir ji neturėtų būti įgyvendinama, kol Komisija priims oficialų sprendimą tuo klausimu.

(4) 2004 m. sausio 16 d. rašte Graikijos valdžios institucijos nurodė, kad pagalba, kurią jos ketina suteikti, yra „esama pagalba“, kuriai taikomos 1997 m. Komisijos sprendimo dėl patvirtinimo sąlygos, ir kad Graikijos valdžios institucijos kompetentingos patvirtinti restruktūrizavimo plano pakeitimus, įskaitant plano įgyvendinimo tvarkaraščio pratęsimą.

(5) 2004 m. vasario 20 d. raštu Komisija pranešė Graikijos valdžios institucijoms apie savo abejones dėl minėtųjų pareiškimų pagrįstumo.

(6) 2004 m. vasario 27 d. rašte Graikijos valdžios institucijos nurodė, kad iki tos datos HSY nebuvo suteikta jokios pagalbos.

(7) 2004 m. balandžio 20 d. sprendimu C(2004) 1359 ([4]) (toliau – sprendimas pradėti procedūrą) Komisija pradėjo Sutarties 88 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą dėl padarytų pakeitimų investicijų plane, kuris iš dalies finansuojamas investicine pagalba, kurią buvo leista suteikti pagal Sprendimą N 401/1997. Sprendime pradėti procedūrą taip pat nurodyta, kad valstybinis Graikijos pramonės plėtros bankas (toliau – ETVA) suteikė HSY kelias paskolas ir garantijas, o Graikijos valdžios institucijos nepateikė metinių ataskaitų, nors turėjo pateikti.

(8) Graikija, jos prašymu pratęsus pastabų pateikimo terminą, 2004 m. spalio 20 d. raštu pateikė savo pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą.

(9) Komisijos sprendimas pradėti procedūrą paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ([5]). Komisija paprašė suinteresuotųjų šalių pateikti savo pastabas dėl priemonių.

(10) HSY, jos prašymu pratęsus pastabų pateikimo terminą, 2004 m. spalio 18 d. raštu pateikė pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą. Šios pastabos yra tokios pat, kaip ir tos, kurias 2004 m. spalio 20 d. pateikė Graikija. 2004 m. rugsėjo 10 d. raštu pastabas pateikė *Elefsis*, HSY konkurentė iš Graikijos. Šios pastabos persiųstos Graikijai 2004 m. gruodžio 16 ir 23 d. raštais; Graikija

atsakė atitinkamai 2005 m. sausio 20 ir 26 d. raštais. 2005 m. kovo 29 d. raštu Komisija persiuntė papildomas *Elefsis* pastabas Graikijai, o ši atsakė 2005 m. gegužės 23 d. raštu.

(11) 2002 m. Komisija pradėjo gauti oficialius *Elefsis* skundus, kuriuose tvirtinama, kad HSY pasinaudojo keliomis neteisėtomis ir nesuderinamomis pagalbos priemonėmis ir netinkamai naudojosi pagalba, kurią Komisija leido suteikti. Šių raštų datos šios: 2002 m. gegužės 23 d., 2002 m. gegužės 28 d., 2002 m. rugpjūčio 14 d., 2003 m. balandžio 24 d., 2004 m. vasario 3 d., 2004 m. kovo 4 d., 2004 m. birželio 30 d., 2005 m. balandžio 8 d., 2005 m. balandžio 27 d., 2005 m. gegužės 24 d., 2005 m. birželio 10 d., 2005 m. liepos 15 d., 2005 m. liepos 28 d., 2005 m. rugsėjo 13 d., 2005 m. rugsėjo 16 d., 2005 m. spalio 21 d., 2005 m. gruodžio 12 d., 2005 m. gruodžio 23 d., 2006 m. sausio 6 d., 2006 m. sausio 10 d., 2006 m. sausio 12 d., 2006 m. sausio 18 d., 2006 m. sausio 23 d., 2006 m. vasario 3 d., 2006 m. vasario 9 d., 2006 m. kovo 23 d., 2006 m. kovo 28 d., 2006 m. balandžio 6 d., 2006 m. balandžio 20 d., 2006 m. gegužės 24 d. ir 2006 m. birželio 2 d. Komisija nusiuntė skundų pateikėjui raštus 2002 m. birželio 27 d., 2004 m. liepos 22 d. ir 2005 m. rugpjūčio 12 d.

(12) Šie skundai užregistruoti ir jiems suteikti numeriai CP 71/02 ir CP 133/05.

(13) 2003 m. sausio 30 d., 2004 m. liepos 30 d., 2005 m. gegužės 2 d., 2005 m. gegužės 24 d., 2006 m. kovo 24 d., 2006 m. gegužės 24 d. ir 2006 m. gegužės 29 d. raštais Komisija paprašė Graikijos suteikti informacijos. Graikija atsakė 2003 m. kovo 31 d., 2004 m. spalio 21 d., 2004 m. gruodžio 17 d., 2005 m. birželio 20 d., 2006 m. balandžio 25 d., 2006 m. gegužės 30 d. ir 2006 m. birželio 1 d. raštais.

(14) 2006 m. kovo 22 d. Komisija susitiko su Graikijos valdžios institucijų atstovais (ta proga Graikijos valdžios institucijų atstovus, kurie pateikė Komisijai tam tikrų papildomų dokumentų, lydėjo HSY ir *Piraeus Bank* atstovai), 2003 m. sausio 10 d., 2005 m. sausio 14 d., 2005 m. kovo 10 d., 2005 m. gegužės 20 d., 2005 m. spalio 19 d., 2005 m. lapkričio 8 d. ir 2006 m. kovo 23 d. – su skundų pateikėjo atstovais, o 2006 m. kovo 21 d. – su *Thyssen Krupp Marine Systems AG* (toliau – TKMS) atstovais.

(15) 2006 m. liepos 4 d. sprendimu C(2006) 2983 ([6]) (toliau – sprendimas pratęsti procedūrą) Komisija pratęsė Sutarties 88 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą, į kurią įtraukė kelias papildomas HSY palankias priemones. Šiame sprendime pratęsti procedūrą taip pat padaryta išvada, kad keletas priemonių, apie kurias nebuvo pranešta, patenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį arba jos nėra pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.

(16) Ši bylos Nr. C 16/04 procedūra pratęsta nepažeidžiant jokių kitų su HSY susijusių esamų arba būsimų procedūrų dėl valstybės pagalbos, visų pirma procedūros Nr. C 40/02.

(17) Graikija, jos prašymu pratęsus atsakymo pateikimo terminą, 2006 m. spalio 5 d. raštu pateikė atsakymą dėl sprendimo pratęsti procedūrą.

(18) Komisijos sprendimas pratęsti procedūrą paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ([7]). Komisija paprašė suinteresuotųjų šalių pateikti savo pastabas dėl priemonių.

(19) Komisija gavo pastabas iš toliau nurodytų suinteresuotųjų šalių. HSY pateikė pastabas 2006 m. spalio 30 d. raštu. *Greek Naval Shipyard Holding* (toliau – GNSH) ir TKMS bendrai pateikė pastabas 2006 m. spalio 30 d. raštu. *Piraeus Bank* pateikė pastabas 2006 m. spalio 27 d. raštu ir, po 2007 m. lapkričio 15 d. susitikimo su Komisija, 2006 m. gruodžio 27 d. raštu. *Elefsis*, jos prašymu pratęsus atsakymo pateikimo terminą, pateikė pastabas 2006 m. lapkričio 17 d. raštu.

(20) 2007 m. vasario 22 d. raštu Komisija persiuntė šias pastabas Graikijai, kuri 2007 m. kovo 7 ir 19 d. raštais pareiškė savo nuomonę. 2007 m. balandžio 27 d. raštu Komisija persiuntė Graikijai trečiųjų šalių pastabų priedus, kurių ji neįtraukė į vasario 22 d. raštą. 2007 m. balandžio 27 d. raštu Komisija taip pat pateikė kelis klausimus Graikijai, kuri atsakė 2007 m. birželio 29 d. raštu. 2007 m. rugpjūčio 23 d. raštu Komisija pateikė klausimus HSY, kuri atsakė 2007 m. spalio 9 d. raštu. 2007 m. lapkričio 13 d. raštu Komisija paprašė Graikijos pateikti papildomos informacijos ir persiuntė 2007 m. spalio 9 d. HSY atsakymus. Graikija atsakė 2007 m. gruodžio 4 ir 14 d. raštais. 2007 m. spalio 16 d. ir 2008 m. sausio 21 d. Komisija susitiko su Graikijos valdžios institucijų atstovais. 2008 m. vasario 12 d. Komisija nusiuntė Graikijai papildomų klausimų; Graikija atsakė 2008 m. kovo 3 d. raštu.

(21) 2007 m. gegužės 8 d. įvyko Komisijos, TKMS/GNSH atstovų ir HSY teisininko susitikimas. 2007 m. birželio 21 d. raštu TKMS/GNSH pateikė papildomų pastabų. 2007 m. rugsėjo 11 d. Komisija persiuntė šį raštą Graikijai, ji pateikė pastabas 2007 m. spalio 11 d. raštu. Po antrojo Komisijos ir tų pačių asmenų susitikimo, kuris vyko 2008 m. sausio 9 d., 2008 m. sausio 18 d. raštu TKMS/GNSH pateikė papildomų pastabų, kurios 2008 m. vasario 12 d. raštu persiųstos Graikijos valdžios institucijoms.

(22) Komisija susitiko su *Elefsis* atstovais 2007 m. kovo 15 d. ir 2007 m. rugpjūčio 7 d. Po pastarojo susitikimo 2007 m. lapkričio 8 d. raštu *Elefsis* pateikė papildomų pastabų, jos 2008 m. sausio 17 d. raštu pateiktos Graikijai. Graikija pateikė savo pastabas 2008 m. vasario 15 d. raštu.

(23) 2007 m. spalio 22 d. raštu *Piraeus Bank* pateikė papildomų pastabų, jos 2007 m. lapkričio 13 d. raštu persiųstos Graikijai. 2008 m. vasario 12 d. *Piraeus Bank* paprašė dar vieno susitikimo su Komisija. Susitikimas įvyko 2008 m. kovo 5 d.

(24) Reglamento (EB) Nr. 659/1999 6 straipsnyje nurodyta, kad valstybė narė ir kitos suinteresuotosios šalys turėtų pateikti pastabas per vieno mėnesio laikotarpį ir kad „deramai pateisintais atvejais Komisija gali pratęsti nustatytą laikotarpį“. Šiuo atveju šalys tebeteikė pastabas (ir prašė surengti susitikimus su Komisija) pasibaigus šiam laikotarpiui. Iš pradžių Komisija persiųsdavo šias pateiktas pastabas Graikijai, kad ši pareikštų savo nuomonę, taip parodydama Graikijai, kad Komisija priėmė šias pasibaigus vieno mėnesio terminui pateiktas pastabas. Iš pradžių Komisija priimdavo suinteresuotųjų šalių prašymus dėl susitikimų ir per šiuos susitikimus priimdavo suinteresuotųjų šalių prašymus leisti pateikti papildomos informacijos apie susitikime aptartus klausimus. Tačiau Komisija niekada nenurodė suinteresuotosioms šalims, kad bus priimti bet kokie kiti pasibaigus vieno mėnesio terminui jų pateikti raštai. Visų pirma Komisija niekada nenurodė suinteresuotosioms šalims, kad jos gali teikti pastabas neribotą laiką arba kad Komisija praneš joms, kada ji nustos priimti raštus.

(25) Komisija mano, kad nustatyto vieno mėnesio termino pratęsimas šiuo atveju pagrįstas, nes sprendimas pratęsti procedūrą apima daug priemonių. Be to, kelioms iš šių priemonių įvertinti reikia atlikti sudėtingą teisinę analizę ir išaiškinti iki dešimties metų senumo faktus.

(26) Tačiau kai kurios suinteresuotosios šalys tebeteikė Komisijai raštus praėjus ir daugiau kaip metams nuo sprendimo pratęsti procedūrą paskelbimo. Jeigu Komisija nebūtų nusprendusi ignoruoti po tam tikros datos pateiktų pastabų, dėl nuolatinio pastabų teikimo ji nebūtų galėjusi priimti galutinio sprendimo per pagrįstą laikotarpį ([8]). Be to, tam tikruose raštuose tam tikros šalys vėl reiškė savo nuomonę tais pačiais klausimais, kuriais jos pareiškė nuomonę savo ankstesniuose raštuose, nepateikdamos naujų faktinių detalių. Tai negali būti pastabų teikimo termino pratęsimo priežastis.

(27) Todėl Komisija nusprendė laikyti, kad visi nuo 2008 m. kovo 5 d. (t. y. tą dieną, kai Komisija gavo 2008 m. kovo 3 d. keturių puslapių raštą, kuriuo Graikija atsakė į 2008 m. vasario 12 d. Komisijos raštą) gauti raštai buvo gauti pasibaigus pastabų teikimo terminui. Tai taikoma 2008 m. kovo 7 d. ([9]), 2008 m. balandžio 24 d. ir 2008 m. birželio 2 d. *Elefsis* raštams ir 2008 m. balandžio 2 d. GNSH/TKMS raštui. Tai reiškia, kad šie raštai nebuvo persiųsti Graikijai, kad ši pareikštų savo nuomonę, ir šiame sprendime į juos neatsižvelgta.

2. ANKSTESNI KOMISIJOS IR TARYBOS SPRENDIMAI

(28) HSY įrenginiai – vieni iš didžiausių rytinėje Viduržemio jūros pakrantėje. Laivų statykla įsikūrusi Skaramangoje, į vakarus nuo Atėnų, Atikos regione. 1939 m. HSY įsteigė Graikijos karinis jūrų laivynas, o 1957 m. ją įsigijo *Niarchos* grupė. Po pirmosios naftos krizės kilusi užsitęsusi laivybos sektoriaus krizė pakenkė HSY veiklai. 1985 m. balandžio mėn. padėtis tapo kritinė, tad įmonei teko nutraukti veiklą ir pradėti likvidavimo procesą. 1985 m. rugsėjo mėn. valstybinis bankas ETVA įsigijo įmonę. Po šio pardavimo veikla atnaujinta. Tačiau atsižvelgiant į didelius turimus įrenginius ir didelį darbuotojų skaičių įmonės veiklos mastas buvo nepakankamas ([10]).

(29) 1990 m. Graikija pasiekė, kad Taryba 1990 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvoje 90/684/EEB dėl pagalbos laivų statybai (toliau – Direktyva 90/684/EEB) ([11]) numatytų specialią nuostatą, pagal kurią leidžiama suteikti veiklos pagalbą restruktūrizavimui privatizuojant kelias laivų statyklas.

(30) 1992 m., atsižvelgus į HSY finansinius įsipareigojimus ir susikaupusius nuostolius, įmonę nuspręsta likviduoti. 1993 m. lapkričio mėn., po dviejų nesėkmingų bandymų parduoti HSY, likvidavimo procesas atšauktas. Remdamasi Graikijos Vyriausybės įsipareigojimais iki 1993 m. kovo 31 d. privatizuoti valstybines laivų statyklas, 1992 m. gruodžio 23 d. Komisija leido ([12]) nurašyti skolą HSY naudai. Graikijos Vyriausybei nepaisius 1993 m. kovo mėn. termino, 1994 m. kovo 10 d. Komisija pradėjo procedūrą (C 10/94) dėl netinkamo patvirtintos pagalbos naudojimo ([13]). 1995 m. liepos 26 d. Komisija nusprendė ([14]) nutraukti procedūrą, priimdama neigiamą sprendimą dėl HSY suteiktos pagalbos. Tačiau Graikijos Vyriausybei, kuri tvirtino, kad laivų statykla netrukus bus parduota, paprašius, Komisija nusprendė atidėti pranešimą apie tą sprendimą. Galiausiai Graikijos valdžios institucijos pranešė Komisijai, kad 49 % HSY akcijų parduota įmonės darbuotojams, o Graikija pasinaudojo galimybe išsaugoti kontrolinį vienos iš savo laivų statyklos akcijų paketą, pagrįsdama tai gynybos sumetimais, kaip numatyta Direktyvos 90/684/EEB 10 straipsnio 3 dalyje. 1995 m. spalio 31 d. Komisija

atšaukė galutinį neigiamą sprendimą dėl HSY ([15]). Taigi skolos suma didėjo, o restruktūrizavimas nebuvo įgyvendintas. Todėl 1997 m. sausio 8 d. Komisija pratęsė byloje Nr. C 10/94 pradėtą procedūrą ([16]). Tuomet priimtas 1997 m. birželio 2 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1013/97 dėl pagalbos tam tikroms restruktūrizuojamoms laivų statykloms ([17]) (toliau – Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1013/97), įskaitant HSY.

(31) 1997 m. liepos 15 d. Komisija patvirtino pagalbos skyrimą HSY dviem atskirais sprendimais:

— pirmuoju sprendimu ([18]) (toliau – Sprendimas C 10/94) Komisija nutraukė 1994 m. pradėtą procedūrą Nr. C 10/94, patvirtindama 54,5 mlrd. GRD (160 mln. EUR) skolos nurašymą pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1013/97,

— Sprendimu N 401/97 Komisija, remdamasi 1997 m. birželio 20 d. Graikijos valdžios institucijų pranešimu, patvirtino 7,8 mlrd. GRD (22,9 mln. EUR) subsidiją 15,6 mlrd. GRD (45,9 mln. EUR) vertės investicijų programai, kurios tikslas – laivų statyklos restruktūrizavimas.

(32) 2001 m. Vyriausybė nusprendė visiškai privatizuoti HSY. Graikijos valstybė paskelbė atvirą konkursą, kuriam nustatytas konkurso dokumentas. 2002 m. gegužės 31 d. ETVA ir HSY darbuotojai pardavė turėtas HSY akcijas HDW ir *Ferrostaal* konsorciumui ([19]) (toliau – HDW/*Ferrostaal*). Šis konsorciumas įsteigė įmonę GNSH turimoms HSY akcijoms valdyti. HDW ir *Ferrostaal* valdė GNSH lygiomis dalimis. 2005 m. sausio mėn. *ThyssenKrupp* perėmė HDW ([20]), o 2005 m. lapkričio mėn. įsigijo *Ferrostaal* turėtas GNSH akcijas ([21]). Taigi nuo 2005 m. pabaigos *ThyssenKrupp* valdo 100 % HSY akcijų ir kontroliuoja įmonę. GNSH ir ENAE įtrauktos į TKMS, *ThyssenKrupp* padalinį, kurio specializacija – karo laivų ir specializuotų komercinių laivų sistemos.

(33) 2001 m. rugpjūčio mėn., vykstant konkursui dėl HSY pardavimo, Graikijos valstybė priėmė Įstatymą Nr. 2941/2001, kuriame numatyta keletas priemonių siekiant palengvinti HSY pardavimą. Pirma, įstatyme numatytos paskatos darbininkams savo noru išeiti iš darbo. Antra, Graikijos valstybė padengs tam tikras HSY sąnaudas vienkartinei pensijų išmokai. Trečia, pagal įstatymą HSY gali pasinaudoti kai kuriais neapmokestinamais rezervais, jeigu jie naudojami ankstesnių metų nuostoliams padengti. Ketvirta, įstatyme numatyta nuostata dėl kompensacijos darbininkams, kurie buvo HSY akcininkai prieš privatizuojant įmonę. Tiksliau, Graikijos valstybė atlygins darbininkams sumas, kurias jie investavo į HSY ankstesniais metais didinant kapitalą. 2002 m. birželio 5 d. Komisija priėmė dvejopą sprendimą (toliau – Sprendimas N 513/01) ([22]) dėl kelių Įstatyme Nr. 2941/01, apie kurį Graikija pranešė 2001 m. (pranešimas užregistruotas numeriu N 513/01) numatytų priemonių. Komisija nusprendė patvirtinti 29,5 mln. EUR pagalbos uždarymui skyrimą HSY ir (pagal bylą Nr. C 40/02) pradėti EB sutarties 88 straipsnio 2 dalyje numatytą oficialią tyrimo procedūrą dėl: 1) dalies HSY vienkartinės pensijų išmokos darbuotojams sąnaudų padengimo valstybės lėšomis; 2) tam tikrų balanso rezervų perkėlimo nemokant įstatymų nustatyto 10 % mokesčio. 2004 m. spalio 20 d. priimtame galutiniame sprendime ([23]) (toliau – Sprendimas C 40/02) padaryta išvada, kad šios dvi priemonės yra nesuderinama valstybės pagalba, todėl sumos turi būti susigrąžintos.

3. HORIZONTALIŲJŲ KLAUSIMŲ VERTINIMAS

(34) Šis sprendimas susijęs su šešiolika priemonių. Prieš įvertindama jas paeiliui, Komisija turi išaiškinti tam tikrus pagrindinius klausimus, kurie yra svarbūs kelių iš šių priemonių vertinimui.

3.1. **1 horizontalusis klausimas. Kreditingumas ir galimybė gauti lėšų finansų rinkoje 1997–2002 m.**

(35) Norint įvertinti daugumą šiame sprendime aptariamų priemonių, būtina nustatyti, kokia buvo HSY ekonominė ir finansinė padėtis 1997–2002 m. ir ar buvo galima pagrįstai manyti, kad įmonė atkurs ilgalaikį gyvybingumą. Be to, reikia nustatyti, ar tomis aplinkybėmis rinkos ekonomikos investuotojas būtų sutikęs suteikti HSY paskolų ir garantijų, panašių į skirtąsias valstybės ir valstybinio banko ETVA. Šis bankas buvo vienintelė institucija, teikusi HSY lėšų tuo laikotarpiu.

(36) Komisija pradės nuo padėties 1997 m. analizės, o paskui išnagrinės pokyčius iki 2002 m.

3.1.1. *Padėtis 1997 m.*

(37) Šiai analizei pradėti būtina patikrinti, ar Komisija jau pareiškė savo nuomonę šiuo klausimu ankstesniuose

sprendimuose. Pirma, Komisija primena, kad sprendimuose N 401/1997 ir C 10/1994, kuriuos abu Komisija priėmė 1997 m. liepos 15 d., Komisija nereiškė abejonių dėl Graikijos pateikto verslo plano pagrįstumo. Taigi Komisija netiesiogiai pripažino, kad, įgyvendinus šį planą, buvo įmanoma atkurti HSY gyvybingumą. Antra, aprašomojoje Sprendimo N 401/1997 dalyje nurodyta, kad laivų statykla dalį restruktūrizavimo plano finansuos 4,67 mlrd. GRD banko paskolomis, kurios buvo gautos rinkos sąlygomis be valstybės garantijų. Neišreiškusi abejonių dėl šio finansavimo tinkamumo, Komisija pripažino, kad įmonė turėtų turėti galimybę pasiskolinti paskolų rinkoje, bent jau aptariamą sumą. Iš tiesų, jeigu Komisija būtų laikiusis nuomonės, kad laivų statykla negalėtų gauti paskolų, kurių suma siektų bent 4,67 mlrd. GRD, ji būtų nurodžiusi, kad restruktūrizavimo planas neįvykdomas, ir būtų turėjusi uždrausti skirti dideles restruktūrizavimo pagalbos sumas (įskaitant investicinę pagalbą). Taigi Komisija šiame sprendime negali prieštarauti šiems dviem ankstesniems vertinimams.

(38) Neprieštaraudama minėtiesiems vertinimams, Komisija vis dėlto primena, kokia prasta buvo laivų statyklos padėtis 1996–1997 m.

(39) Pirma, kalbant apie fizinę infrastruktūrą, Sprendime N 401/97 nurodyta, kad laivų statykloje naudojami įrenginiai yra seni ir atgyvenę, o investicijų planas buvo pirmasis nuo laivų statyklos statybos ([24]). Sprendime C 10/94 taip pat nurodyta, kad būtina modernizuoti šią infrastruktūrą siekiant atkurti konkurencingumą ir gyvybingumą. Taigi galima daryti išvadą, kad gyvybingumo atkūrimas priklausė nuo skubaus investicijų plano įgyvendinimo.

(40) Antra, kalbant apie komercinę HSY veiklą ir įmonės užsakymų portfelio dydį, Graikijos valdžios institucijos pačios pripažįsta, kad „tuo metu, kai buvo pateiktas investicijų planas, įmonė nebuvo pasirašiusi laivų statybos sutarčių, o laivų statyklos veiklos ateitis buvo labai neaiški, nebuvo aiškios komercinės strategijos ir trūko investicijų. Vienintelė rimta veikla buvo MEKO tipo fregatų Graikijos kariniam jūrų laivynui statybos užbaigimas“ ([25]). Laivų statybos užsakymų portfelis buvo tuščias, o laivų statyklai reikėjo užsitikrinti pakankamo lygio laivų statybos veiklą, kad įmonė būtų gyvybinga ateityje, taigi Komisija mano, kad gyvybingumo atkūrimas priklausė nuo skubaus pelningų civilinių arba karo laivų statybos sutarčių pasirašymo (t. y. sudarymo).

(41) Trečia, kalbant apie finansinę HSY padėtį, 1 lentelėje pateikti pagrindiniai apskaitos duomenys. Vertinant įmonės mokumą 1997 m., matyti, kad įmonė turėjo didelį nuosavą kapitalą ([26]). Tačiau šią palankią padėtį lėmė vien tik atleidimas nuo milžiniškų skolų, kurias valstybė nurašė 1996 m. Valstybė nurašė 54,52 mlrd. GRD (160 mln. EUR) skolų, susijusių su veikla civiliniame sektoriuje (atleidimas nuo šių skolų patvirtintas Sprendimu C 10/94), ir 46,35 mlrd. GRD (136 mln. EUR) skolų, susijusių su veikla kariniame sektoriuje. Tariamai geras balansas 1996 m. gruodžio 31 d. buvo iš dalies „dirbtinis“ ir visų pirma jis visiškai neįrodė, kad laivų statykla susigrąžino konkurencingumą, o problemos, dėl kurių per pastaruosius dvidešimt metų kilo didelių sunkumų, išspręstos. Neužbaigus restruktūrizavimo plano įgyvendinimo, laivų statykla tikriausiai būtų patyrusi nuostolių, dėl kurių šie nuosavi ištekliai (t. y. grynasis nuosavas kapitalas) būtų greitai išsekę. Būtina atminti, kad per ankstesnius dvidešimt metų HSY likvidavimo procesas buvo pradėtas du kartus. Galiausiai šio teigiamo nuosavo kapitalo nepakaktų įtikinti banką suteikti HSY paskolą taikant įprastą palūkanų normą, t. y. palūkanų normą, taikomą teikiant paskolas klestinčioms įmonėms.

1 lentelė

HSY apyvarta, pelnas ir grynasis nuosavas kapitalas 1997–2005 m.

(mln. EUR)

	1997 m.	1998 m.	1999 m.	2000 m.	2001 m.	2002 m.	2003 m. ([1])	2004 m.	2005 m.
Akcinis kapitalas	86	91	92	95	65	106	106	121	121
Grynasis nuosavas kapitalas	82	88	54	17	– 4	– 78	– 83	– 111	– 182
Apyvarta	74	83	30	59	55	89	112	130	198
Pelnas	7	1	– 36	– 42	– 21	– 115	– 1	– 45	– 71

([1]) 2003 finansiniai metai truko nuo 2003 m. sausio 1 d. iki 2003 m. rugsėjo 30 d.

(42) Apibendrinant, Komisija mano, kad 1997 m. laivų statykla tebepatyrė sunkumų ir dar nebuvo konkurencinga, tačiau buvo galima tikėtis gyvybingumo atkūrimo, jeigu visas investicijų planas būtų įgyvendintas laiku ir jeigu laivų statyklai būtų pasisekę skubiai sudaryti pelningų laivų statybos sutarčių. Gyvybingumo atkūrimas priklausė nuo šių dviejų neaiškių aplinkybių, todėl skolinimas HSY 1997 m. ir paskesniais metais kėlė „ypatingą riziką“. Privatus bankas būtų sutikęs suteikti HSY paskolų arba garantijų, tačiau nustatant skolinimosi kainą būtų atsižvelgta į didelę riziką. Kai esama „ypatingos rizikos“, Komisijos pranešime dėl orientacinių ir nuolaidų normų metodo nustatymo ([27]) nurodyta, kad tinkamas atskaitos taškas norint nustatyti valstybės pagalbos buvimą ir jos sumą, būtų Graikijai nustatyta orientacinė norma (t. y. iki 2000 m. gruodžio 31 d. – ATHIBOR pridėjus 300 bazinių punktų, o nuo 2001 m. sausio 1 d. – penkerių metų apsikeitimo sandorių eurais norma pridėjus 75 bazinius punktus), padidinta ne mažiau kaip 400 bazinių punktų priemoka už riziką (t. y. iki 2000 m. gruodžio 31 d. tai reiškia ATHIBOR pridėjus ne mažiau kaip 700 bazinių punktų, o nuo 2001 m. sausio 1 d. – penkerių metų apsikeitimo sandorių eurais norma pridėjus ne mažiau kaip 475 bazinius punktus). Kalbant apie paskolų garantijas, Komisija vertins, ar esama pagalbos, remdamasi tokiu pat metodu, t. y. lygins bendrąją garantuotos paskolos kainą (t. y. HSY bankui sumokėtų palūkanų normą ir HSY garantui sumokėtą garantijos priemoką) su kaina, kurią HSY būtų pajėgi mokėti, jeigu būtų gavusi šią paskolą rinkoje (t. y. Graikijai nustatyta orientacine norma pridėjus ne mažiau kaip 400 bazinių punktų).

3.1.2. *Pokyčiai nuo 1997 m.*

(43) Kaip bus paaiškinta toliau, Komisija negali atmesti galimybės, kad iki 1999 m. birželio 30 d. HSY vis dar galėjo skolintis rinkoje taikant tokias palūkanų normas, kaip apibrėžta ankstesniame skirsnyje ([28]).

(44) 1997 m. ir 1998 m. HSY gavo nedidelio grynojo pelno ([29]). Tačiau per tuos dvejus metus įmonei nepavyko sudaryti jokių – nei karinių, nei civilinių – laivų statybos sutarčių ([30]); tai būtų buvę reikalinga siekiant užtikrinti tinkamą veiklos lygį paskesniais metais ir išvengti nuostolių. Pirmoji laivų statybos sutartis, kurią laivų statyklai pavyko sudaryti, buvo susijusi su dviejų keltų statyba įmonei *Strintzis*. Sutartis pasirašyta tik 1999 m. pradžioje ([31]). Be to, nuo pat pradžių buvo žinoma, kad pardavimo kaina pernelyg maža išlaidoms padengti, todėl dėl šios sutarties bus patirta nuostolių ([32]). 1999 m. liepos mėn. Graikijos karinis jūrų laivynas užsakė HSY ir HDW pastatyti tris povandeninius laivus. Tris povandeninius laivus planuota pastatyti per beveik dešimtmetį, ir bendra sutarties suma siekė apie 350 mlrd. GRD (1 mlrd. EUR), iš kurių maždaug trys ketvirtadaliai būtų tekę HDW, kuri turėjo tiekti mechanizmus, slėginius komponentus ir jautrias elektronines sistemas. Be to, pirmasis povandeninis laivas turėjo būti pastatytas HDW laivų statykloje Kylyje ([33]). Taigi per pirmuosius kelerius metus su šiuo projektu susijusios HSY veiklos ir pajamų mastas nebūtų didelis ([34]).

(45) Atsižvelgdama į nesėkmę sukaupti didelį ir pelningą užsakymų portfelį 1997 m., 1998 m. ir pirmaisiais 1999 m. mėnesiais, vadovybė ir kiekvienas laivų statyklos padėtį išnagrinėjęs investuotojas turėjo vėliausiai pirmaisiais 1999 m. mėnesiais suvokti, kad 1999 m. ir 2000 m. laivų statyklos veiklos mastas bus nepakankamas jos sąnaudoms padengti, ir kad tais metais laivų statykla patirs didžiulių nuostolių, dėl kurių jos grynasis nuosavas kapitalas sumažės iki nedidelės sumos ([35]). Tokiomis aplinkybėmis nebebuvo galima tikėtis gyvybingumo atkūrimo ([36]). Papildomai Komisija pažymi, kad pirmojoje Graikijos valdžios institucijų parengtoje ataskaitoje apie investicijų plano įgyvendinimą parodyta, kad iki 1999 m. birželio 30 d. įgyvendinta tik maža plano dalis. Todėl, be komercinių nesėkmių, įrenginių modernizavimas buvo lėtas ([37]). Galiausiai Komisija pažymi, kad gresiantys finansiniai sunkumai sukėlė nepriklausomos laivų statyklos vadovybės komandos (t. y. *Brown & Root*, kuri paskirta 1996 m. rugsėjo mėn.) ir darbuotojų (akcininkų) ginčą. Vadovybė atkakliai tvirtino, jog dėl žemo veiklos lygio būtina papildomai mažinti darbo jėgą. Profsąjungų vadovai priešinosi tokiai reformai ir jiems pavyko pasiekti, kad vadovybės komanda būtų pašalinta ([38]). Toks įvykis, dėl kurio atsirado vadovavimo netolydumas ir kuris parodė, kaip sudėtinga įgyvendinti laivų statykloje reikiamas reformas, buvo dar vienas veiksnys, kuris būtų atgrasęs rinkos ekonomikos investuotoją skolinti HSY lėšas.

(46) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad nuo 1999 m. birželio 30 d. nebebuvo pagrįsta tikėtis gyvybingumo atkūrimo. Todėl Komisija mano, kad nuo tos datos nė vienas bankas nebūtų sutikęs skolinti laivų statyklai, net ir taikant dideles palūkanų normas, ir nė vienas bankas nebūtų sutikęs suteikti garantijos, net ir mainais už didelį garantijos mokestį. Nuo 1999 m. birželio 30 d. HSY nebūtų galėjusi gauti paskolos ar garantijos rinkoje, todėl visos po 1999 m. birželio 30 d. suteiktos paskolos ar garantijos automatiškai yra pagalba. Visos garantijos ir paskolos, nustačius, kad jos yra nesuderinamos ir tebegalioja, turi būti nedelsiant atitinkamai nutrauktos ir grąžintos. Tačiau po 1999 m. birželio 30 d. suteiktos bet kokios paskolos grąžinimo – pagal įprastą paskolos sutartyje nustatytą tvarkaraštį ir pagal šį sprendimą – nepakanka pradinei padėčiai atkurti, nes HSY iki grąžinimo datos naudojosi finansavimu, kurio ji paprastai nebūtų gavusi iš rinkos. Taigi, pradinei

padėčiai atkurti šis pranašumas, kurio dydis gali būti apytikriai apskaičiuotas tik naudojant labai rizikingai paskolai taikomą palūkanų normą, taip pat turėtų būti kompensuotas. Todėl Komisija turi nurodyti susigrąžinti HSY faktiškai mokėtos palūkanų normos ir palūkanų normos, kuri teoriškai būtų tinkama labai didelę riziką sudarančiai paskolai, skirtumą už laikotarpį nuo paskolos išmokėjimo HSY iki tos datos, kai HSY ją grąžino. Kalbant apie pastarosios palūkanų normos nustatymą, Komisija pažymi, kad Komisijos pranešime dėl orientacinių ir nuolaidų normų metodo nustatymo nurodyta, kad rizikos priemoka prie orientacinės normos gali sudaryti daugiau kaip 400 bazinių punktų, „jei nė vienas privatus bankas nėra sutikęs skirti reikiamą paskolą“, o šiuo atveju taip ir yra. Keliuose sprendimuose Komisija laikėsi nuomonės, kad tinkamas minimumas norint atsižvelgti į padėtį, susijusią su didele rizika, yra 600 bazinių punktų priemoka prie orientacinės normos ([39]). Komisija mano, kad šiuo atveju tai yra minimalus paskoloms taikytinas dydis. Kalbant apie valstybės garantijas, suteiktas po 1999 m. birželio 30 d., Komisija taikys tokį pat požiūrį: Komisija nurodys susigrąžinti garantuotos paskolos kainos (prie bankui mokėtos palūkanų normos pridėjus mokėtą garantijos priemoką) ir Graikijai nustatytos orientacinės normos, padidintos 600 bazinių punktų, skirtumą už laikotarpį nuo garantuotos paskolos išmokėjimo iki garantijos nutraukimo – arba pagal garantijos sutartyje nustatytą įprastą tvarkaraštį, arba pagal šį sprendimą.

(47) Siekdama paremti tvirtinimą, kad valstybės ir ETVA suteiktas paskolas ir garantijas tokiomis pat sąlygomis būtų suteikęs ir privatus bankas, HSY pateikė pirmąją *Deloitte* ataskaitą ([40]). Šios ataskaitos 5 skirsnyje *Deloitte* nagrinėja HSY kreditingumą 1999 m. ir paskesniais metais. Ji daro išvadą, kad „įmonė nagrinėjamu laikotarpiu taip pat galėjusi gauti paskolų ar garantinių raštų iš kitos nesusijusios finansinės institucijos (t. y. su kuria neturėta jokių kitokių santykių, išskyrus įprastą komercinį bendradarbiavimą)“ ([41]). Komisija pastebi, kad ataskaitoje nepaaiškinama, kaip šią išvadą galima suderinti su faktu, kad HSY bandymai gauti lėšų iš kitų finansinių institucijų žlugo ([42]). Be to, Komisija pažymi, kad analizėje yra daug klaidų ([43]), kurios daro didelę įtaką išvadai.

3.1.3. *Grupės vidaus analizė*

(48) Visas paskolas ir garantijas, kurioms taikoma ši procedūra, suteikė ETVA arba valstybė. Graikijos valdžios institucijos tvirtina, kad ETVA ir Graikijos valstybė (per ETVA) buvo HSY akcininkai, todėl paskolos ir garantijos galėtų būti laikomos grupės vidaus sandoriais. Šiuo atžvilgiu Graikija pareiškia du dalykus:

— Pirma, patronuojančiajai įmonei yra įprasta skolinti lėšų patronuojamajai įmonei palankiomis sąlygomis. Patronuojamajai įmonei suteiktas pranašumas padidina patronuojančiosios įmonės turimų akcijų vertę. Taigi, net jei Komisija manytų, kad ETVA ir valstybė suteikė paskolų ir garantijų mažesne nei rinkos kaina, panašiu atveju rinkos ekonomikos investuotojui tai būtų buvę priimtina. Taigi šios paskolos ir garantijos nebūtų pagalba.

— Antra, patronuojančiajai įmonei yra įprasta skolinti lėšų sunkumų patiriančiai patronuojamajai įmonei. Tokio skolinimo tikslas – išsaugoti patronuojančiosios įmonės turimo akcijų paketo vertę. Taigi, net jei Komisija manytų, kad tam tikru laikotarpiu nė vienas privatus bankas nebūtų skolinęs HSY, nes laivų statyklos padėtis buvo pernelyg prasta, ETVA ir valstybės suteiktos paskolos ir garantijos vis dėlto turėtų būti laikomos priimtinomis privačiam investuotojui panašiomis aplinkybėmis. Taigi šios paskolos ir garantijos nebūtų pagalba.

(49) Komisija mano, kad Graikijos išvados neteisingos.

(50) Komisija atkreipia dėmesį į toliau nurodytas dvi aplinkybes. Pirma, nė vienas rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų leidęs sau atsidurti ETVA padėtyje. Primenama, kad, pvz., kai 1985 m. bankas ETVA įsigijo HSY, jis buvo plėtros bankas, veikęs Vyriausybės nurodymu, kad būtų išvengta labai svarbios Graikijos ekonomikai įmonės uždarymo ([44]). HSY palaikyti 1986 m. ETVA skyrė kapitalo injekciją, kurią Komisija pripažino pagalba ([45]). 1995 m. ETVA išsaugojo „kontrolinį 51 % HSY akcijų paketą“, nes Graikija tvirtino, jog tai pagal Direktyvos 90/684/EEB 10 straipsnį „pateisino gynybos interesas“. Antra, Komisija pastebi, kad atsižvelgus į visas valstybės HSY naudai įgyvendintas priemones (įskaitant ETVA įgyvendintas priemones, nes, kaip bus įrodyta toliau šiame sprendime, jos yra priskirtinos valstybei), ir ypač laikotarpiu iki 2002 m. valstybės HSY pakartotinai teiktas dideles pagalbos sumas, aiškiai matyti, kad laikotarpiu iki 2002 m. valstybė neveikė kaip rinkos ekonomikos investuotojas. Ji nuolat teikė didelę finansinę paramą, kuri buvo reikalinga HSY palaikyti, ir tai itin daug kainavo. Galiausiai valstybė

(per ETVA) tapo HSY akcininke tik dėl to, kad veikė kaip viešosios valdžios institucija, siekianti bet kokia kaina išsaugoti HSY veiklą – ji niekada neveikė kaip rinkos ekonomikos investuotojas, norintis užsidirbti iš turimo HSY akcijų paketo, todėl tvirtinimas, kad ETVA ir valstybė veikė rinkos ekonomikos investuotojui priimtinu būdu, nes nepakankamai dideles palūkanų normas (ar garantijos mokestį), nustatytas finansavimui (paskoloms ir garantijoms), kurį jie suteikė HSY, kompensavo HSY akcijos vertės padidėjimas, stokoja įtikimumo. Valstybė (įskaitant ETVA) niekada neveikė kaip investuotojas, bandantis gauti pelno; priešingai, ji sutiko palaikyti HSY veiklą už tokią didelę kainą, todėl Graikija ir HSY turėjo bent paremti savo tvirtinimą išsamia analize, rodančia, kad valstybė ir ETVA, kaip HSY akcininkai, iš tiesų galėjo tikėtis kapitalo prieaugio (t. y. akcijų vertės padidėjimo), kuris būtų didesnis už „prarastas pajamas“ (t. y. dėl nepakankamai didelės palūkanų normos arba nepakankamai didelės garantijos priemokos). Tokia analizė nebuvo pateikta, o HSY ir Graikija pareiškė abejotiną ir hipotetinį tvirtinimą be jokių patvirtinamųjų įrodymų, todėl Komisija be tolesnės analizės atmeta jų tvirtinimą, kad valstybė (įskaitant ETVA) veikė kaip rinkos ekonomikos investuotojas, nes palankiomis sąlygomis suteiktas finansavimas paskatino HSY akcijų vertės didėjimą, o tai buvo pakankamai svarbu siekiant kompensuoti „prarastas pajamas“.

(51) Antra, net jei pirmiau išdėstyta argumentacija būtų atmesta ir reikėtų išnagrinėti grupės vidaus aspektus (t. y. galimą HSY akcijų vertės padidėjimą), esama daug įrodymų, kad ETVA atlikti sandoriai nebūtų buvę priimtini rinkos ekonomikos investuotojui, kuris būtų turėjęs 51 % HSY akcijų.

(52) 1995 m. pabaigoje 49 % HSY nuosavybės perduota HSY darbuotojams. Tuo metu nuspręsta, kokią kainą darbuotojai sumokės šiam 49 % akcijų paketui įsigyti. Taigi paskesniais metais, kai ETVA ir valstybė teikė HSY finansavimą mažesne kaina, nei būtų taikęs (nesusijęs) privatus bankas, 49 % HSY vertės padidėjimo, atsirandančio dėl šio taupymo (t. y. HSY mokėjo mažesnių normų palūkanas) davė naudos kitiems HSY akcininkams. Tik 51 % pranašumo (taikytų palūkanų normų ir garantijų priemokų sumažinimo), kurį HSY teikė ETVA ir valstybė, grįžtavo jiems HSY vertės padidėjimo forma. Nė vienas rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų sutikęs padovanoti tokios dovanos kitiems HSY akcininkams. Siekdamas neprarasti pinigų šių kitų akcininkų naudai, rinkos ekonomikos investuotojas būtų taikęs palūkanų normą, panašią į taikomą (nesusijusių) privačių bankų. Taigi pirmasis Graikijos valdžios institucijų tvirtinimas yra nepagrįstas.

(53) Kalbant apie laikotarpį po 1999 m. birželio 30 d., t. y. tuo metu, kai nė vienas privatus bankas nebūtų suteikęs HSY finansavimo, nes bankroto rizika buvo pernelyg didelė, taikoma tokia pat argumentacija. Visų pirma, racionalus investuotojas, valdantis tik 51 % įmonės, bent jau būtų paprašęs kitų akcininkų suteikti jų turimam HSY akcijų paketui proporcingą finansavimą. Jeigu šie kiti akcininkai neturėtų išteklių šiam finansavimui suteikti, racionalus investuotojas bent jau išsiderėtų finansavimo teikimą HSY mainais už didesnį HSY akcijų paketą. Didelio finansavimo teikimas HSY be bendrojo finansavimo ar be kitų akcininkų nuolaidų buvo panašus į didelės rizikos savo lėšoms kėlimą siekiant išsaugoti kažkieno kito turimų akcijų vertę. Nė vienas rinkos ekonomikos investuotojas panašiomis aplinkybėmis nebūtų sutikęs padovanoti tokios dovanos kitiems akcininkams ([46]). Taigi antrąjį Graikijos valdžios institucijų tvirtinimą reikia atmesti.

3.2. **2 horizontalusis klausimas. ETVA elgsenos sietinumas su valstybe**

(54) Kelios iš šiame sprendime nagrinėjamų šešiolikos priemonių nebuvo tiesiogiai suteiktos valstybės. Jas suteikė valstybinis bankas ETVA. Graikija, HSY ir TKMS/GNSH ginčija valstybės sietinumą su šiomis priemonėmis, o *Elefsis* ir *Piraeus Bank* jį patvirtina, todėl reikia išnagrinėti šį klausimą.

(55) ETVA suteikė šias priemones 1996–2002 m. Remiantis teismo praktika, tokios priemonės gali būti vertinamos kaip valstybės pagalba pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dalį tik tada, jeigu valstybė turėjo galimybę kontroliuoti ETVA ir jeigu „tvirtinant tas priemones vienokiu ar kitokiu būdu dalyvavo“ viešosios valdžios institucijos ([47]).

(56) ETVA, kurio sutrumpinto pavadinimo raidės reiškia *Elliniki Trapeza Viomichanikis Anaptixeos* (Graikijos pramonės plėtros bankas), įsteigtas 1964 m. susijungus trims organizacijoms (Pramonės plėtros organizacijai, Ekonominės plėtros finansavimo organizacijai ir Turizmo kreditavimo organizacijai). Įstatymu Nr. 1369/1973 jis pertvarkytas į korporaciją. Taigi nuo 1973 m. jis veikė kaip valstybinis bankas. Graikijos teigimu ([48]), „ETVA, kaip plėtros banko, statute nustatytas pagrindinis tikslas buvo skatinti šalies plėtrą finansuojant gamybinę Graikijos ekonomikos veiklą (turizmą, pramoninę gamybą ir kt.).“ ETVA buvo vienintelis Graikijos plėtros bankas. Taigi ETVA stengėsi atlikti lemiamą vaidmenį ekonominėje ir regioninėje šalies plėtroje, finansuodamas įmones, plėtodamas regioninę šalies infrastruktūrą, teikdamas rizikos kapitalą ir dalyvaudamas strategiškai svarbių Graikijos ekonomikai įmonių veikloje. 1995 m., dėl šios veiklos kilus finansinių sunkumų, pagrindiniu Graikijos Vyriausybės prioritetu tapo banko rekapitalizavimas, restruktūrizavimas ir modernizavimas. Tai buvo atlikta remiantis penkerių metų programa pagal Įstatymą Nr. 2359/95. Vyriausybė suteikė 427 mlrd. GRD kapitalą, be to, restruktūrizavimo tikslas buvo veiklą pakreipti nauja strategine kryptimi, pakeisti organizacinę struktūrą ir parengti šiuolaikiškas verslo procedūras, kurios atitiktų nūdienos konkurencijos sąlygas. Todėl, „be plėtros veiklos, ETVA plėtojo ir komercinės bankininkystės paslaugas, ypač nuo 1997 m.“ ([49]).

(57) 1999 m. valstybė, valdžiusi 100 % ETVA akcijų, nusprendė įtraukti banką į Atėnų vertybinių popierių biržos sąrašus, per biržą pasiūlius 24 % banko akcinio kapitalo. Valstybė nusprendė žengti dar toliau – privatizuoti banką ir sumažinti valstybės dalyvavimą iki mažiau nei 50 %. Buvo paskelbtas kvietimas dalyvauti konkurse ir pasirinktas *Piraeus Bank*. 2002 m. kovo 20 d. *Piraeus Bank* perduotos akcijos, sudarančios 57,7 % ETVA kapitalo ([50]).

(58) Kalbant apie valstybės galimybę kontroliuoti ETVA, Komisija pastebi, kad Graikijos valstybė valdė visą ETVA iki 1999 m. pabaigos. Valstybė išsaugojo kontrolinį akcijų paketą iki daugumos akcijų perdavimo *Piraeus Bank* 2002 m. kovo 20 d. Taigi valstybė turėjo galimybę kontroliuoti ETVA bent iki 2002 m. kovo 20 d. Tai taip pat rodo, kad valstybės ištekliai buvo naudojami įgyvendinant ETVA priemones.

(59) Kalbant apie valstybės dalyvavimą tvirtinant įvairias priemones, Komisija pastebi šiuos dalykus:

— Pirma, Komisija pažymi, kad trys svarbiausi sprendimai dėl banko ETVA HSY akcijų turėjimo nebuvo nepriklausomai priimti ETVA vadovybės: šiuos sprendimus priėmė Vyriausybė ir įgyvendino ETVA. Kai 1985 m. ETVA įsigijo bankrutavusią HSY, tai buvo Vyriausybės sprendimas ([51]). ETVA paprasčiausiai įgyvendino šį valstybės sprendimą ir skubiai skyrė HSY didelę kapitalo injekciją, kurią Komisija laikė valstybės pagalba ([52]). Tai rodo, kad ETVA ir HSY santykius nuo pat pradžių galima laikyti valstybės parama įmonei, kuri buvo svarbi Graikijos Vyriausybei užimtumo ir veiklos atžvilgiu. Antras svarbus sprendimas buvo ETVA įgyvendintas 49 % HSY kapitalo pardavimas darbuotojams, dėl kurio nuspręsta Įstatymu Nr. 2367/1995 ([53]). Be to, šiame įstatyme HSY nustatytos svarbios restruktūrizavimo priemonės ([54]) (ir laivų statyklai suteikiamos labai didelės pagalbos sumos). Trečias svarbus įvykis buvo HSY privatizavimas 2001–2002 m. (t. y. ETVA turėjo parduoti likusį turėtą 51 % HSY akcijų). Dėl šio privatizavimo nuspręsta atitinkamo Tarpministerinio privatizavimo komiteto sprendimu Nr. 14/3–1-2001, ir jis įgyvendintas pagal Graikijos privatizavimo įstatymą Nr. 2000/91. Tai buvo nuolat kartojama konkurso dokumentuose, kuriuos suinteresuotiesiems investuotojams (konkurso dalyviams) pateikė *Alpha Finance* bankas, valstybės ir pardavėjų (ETVA ir darbuotojų) vardu organizavęs HSY pardavimą. 2001 m. balandžio 2 d. konkurso dokumentuose taip pat nurodyta, kad pageidaujamą konkurso dalyvį kartu su pardavėjais išrinks valstybė. Apibendrinant, tris lemiamus sprendimus dėl ETVA valdomo HSY akcijų paketo priėmė valstybė.

— Be tiesioginio dalyvavimo šiuose trijuose įvykiuose, valstybė 1995–2002 m. skyrė labai dideles pagalbos sumas. Valstybė nurašė 54,52 mlrd. GRD (160 mln. EUR) skolų, susijusių su veikla civiliniame sektoriuje (šiam atleidimui pritarta Sprendimu C 10/94), ir 46,35 mlrd. GRD (136 mln. EUR) skolų, susijusių su veikla kariniame sektoriuje. Kaip nurodyta Sprendime N 401/97, valstybė taip pat ketino suteikti 7,8 mlrd. GRD (22,9 mln. EUR) investicinę pagalbą. 2001 m. vykstant pasiūlymų teikimo procesui, Graikijos valstybė priėmė Įstatymą Nr. 2941/2001, kuriame numatyta didelė finansinės paramos suma HSY privatizavimui palengvinti (žr. šio sprendimo

33 konstatuojamąją dalį). Kaip Komisija nurodė Sprendime N 513/01, valstybė, pvz., įsipareigojo sumokėti 118 mln. EUR, siekdama paskatinti darbuotojus savo noru išeiti iš darbo įmonėje. Pakartotinai teikdama dideles pagalbos sumas, Vyriausybė aiškiai parodė mananti, kad HSY išlikimas yra politiškai labai svarbus ([55]).

— Galiausiai Komisija pastebi, kad per tuos metus valstybė sudarė su HSY strateginių gynybos sutarčių, pvz., dėl povandeninių laivų statybos. Todėl valstybė buvo tiesiogiai suinteresuota stebėti HSY veiklą ir užtikrinti laivų statyklos veiklos tęstinumą.

(60) Priimdama sprendimus dėl ETVA turimo HSY akcijų paketo dydžio, nuolat teikdama HSY didelę finansinę paramą ir sudariusi Graikijos saugumui itin svarbias karines sutartis, Graikijos Vyriausybė labai aiškiai leido suprasti, kad HSY veiklą laiko ypač svarbia ir atidžiai stebi laivų statyklos padėtį. Atsižvelgdama į šias bendras aplinkybes Komisija mano, kad iki ETVA privatizavimo 2002 m. kovo mėn. ETVA elgsenos sietinumu su valstybe negalima abejoti. Tokiomis aplinkybėmis ETVA vadovybei buvo neįmanoma parengti skolinimo HSY politikos, kuri nebūtų atitikusi Vyriausybės patvirtintos nuolatinės paramos politikos. Visų pirma, ETVA būtų buvę neįmanoma priimti sprendimo, dėl kurio HSY kiltų finansinių problemų. Pavyzdžiui, ETVA nebūtų galėjęs nustatyti HSY suteiktoms paskoloms didelės palūkanų normos (t. y. kuri daug viršytų tarpbankinę normą), nes tai būtų pabloginę HSY finansinę padėtį, o tai būtų buvę politiškai nepriimtina Vyriausybei. ETVA taip pat nebūtų galėjęs atsisakyti suteikti paskolą, kurios HSY reikalavo savo veiklai finansuoti ([56]). Kitaip tariant, ETVA neturėjo kito pasirinkimo, kaip tik laikytis valstybės pasirinktos stiprios ir nuolatinės paramos HSY politikos. Taigi Komisija daro išvadą, kad visos priemonės, kurias ETVA įgyvendino HSY atžvilgiu (paskolos, garantijos, kapitalo injekcijos ir kt.), buvo automatiškai susijusios su valstybe, ir nebūtina pateikti papildomų valstybės dalyvavimo, kai ETVA tvirtino kiekvieną iš šių priemonių, įrodymų. Apibendrinant, Komisija mano, kad ETVA įgyvendintos įvairios priemonės priskirtinos valstybei.

(61) Be to, Komisija pažymi toliau nurodytus veiksnius, kurie patvirtina ETVA elgsenos sietinumą su valstybe.

(62) Pirma, 1995 m. ETVA pardavė tik 49 % – taigi ne 100 % – HSY akcijų darbuotojams. „Graikija rėmėsi savo karo laivų statybos poreikiais, kad pagrįstų 51 % laivų statyklos akcijų išsaugojimą, kaip leidžiama pagal Direktyvos 10 straipsnį“. Tarybos direktyvos 90/684/EEB 10 straipsnio 3 dalyje iš tiesų numatyta, kad „neatsižvelgiant į įpareigojimą atsisakyti laivų statyklų jas parduodant, kaip nurodyta 2 dalyje, Graikijos Vyriausybei leidžiama išsaugoti vienos iš laivų statyklos 51 % kontrolinį akcijų paketą, jeigu tai pateisinta gynybos interesais“ ([57]). Tai rodo, kad ETVA valdomo 51 % HSY akcijų paketo tikslas buvo leisti valstybei kontroliuoti HSY siekiant apsaugoti Graikijos gynybos interesus. Akivaizdu, kad šiomis aplinkybėmis ETVA vadovybė nebūtų galėjusi plėtoti su HSY komercinėmis sąlygomis pagrįstų santykių. Bet koks sprendimas dėl finansavimo teikimo HSY ir tokio finansavimo sąlygos negalėjo prieštarauti Graikijos gynybos interesams. Visų pirma, Komisija nemato, kaip ETVA vadovybė būtų galėjusi atsisakyti suteikti HSY finansavimą ar galėjusi nustatyti šiam finansavimui didelę palūkanų normą. Be to, jeigu Graikijos tikslas buvo apsaugoti gynybos interesus, galima manyti, kad Vyriausybė iš esmės tiesiogiai prižiūrėjo bet kokį svarbų HSY vadovybės sprendimą ir bet kokį ETVA sprendimą dėl HSY suteikto finansavimo.

(63) Antra, ETVA, kaip „plėtros banko“, įgaliojimus apibrėžė valstybė, taigi galima daryti išvadą, kad visa pagal tuos įgaliojimus vykdyta ETVA veikla sietina su valstybe. Be to, teismo praktika rodo, kad, norint išnagrinėti, su kuo sietinos įmonės patvirtintos priemonės, gali būti svarbus „jos veiklos pobūdis ir tos veiklos vykdymas rinkoje įprastomis konkurencijos su privačiais subjektais sąlygomis“ ([58]). Šiuo atžvilgiu Graikijos valdžios institucijos pripažįsta, kad „ETVA nuo pat sukūrimo veikė ne kaip įprastas komercinis bankas, o kaip specialioji plėtros kreditavimo institucija, daugiausia veikusi ilgalaikių paskolų, atliekančių lemiamą vaidmenį šalies ekonominėje ir regioninėje plėtroje, srityje“ ([59]). Šiuo atžvilgiu Komisija primena, kad ETVA įsigijo HSY 1985 m. Taigi ETVA dalyvavimas HSY buvo plėtojamas pagal šiuos „plėtros banko“ įgaliojimus, o ne pagal jo komercinę veiklą, kuri pradėta ne anksčiau kaip 1997 m. Iki to laiko ETVA turėjo remti HSY pagal savo, kaip „plėtros banko“, įgaliojimus, todėl nuo 1997 m. ETVA negalėjo staiga liautis teikęs HSY reikalaujamų paskolų ir garantijų ir leisti laivų statyklai bankrutuoti. Šiuo atžvilgiu Komisija primena, kad antrąją 10-ojo dešimtmečio pusę ETVA buvo įgaliotas plėtoti komercinę veiklą šalia savo plėtros veiklos, o ne vietoje plėtros veiklos, kuri turėjo būti tęsiama.

(64) Trečia, pagal teismo praktiką sietinumui parodyti gali būti svarbus „juridinis įmonės statusas (ar jai taikoma viešosios teisės nuostatos, ar įprastos bendrovių teisės nuostatos)“ ([60]). Šiuo atžvilgiu bankininkystės direktyvos ETVA nebuvo taikytos, nes pagrindinis jo, kaip valstybinio plėtros banko, tikslas yra skatinti šalies plėtrą finansuojant Graikijos ekonomiką ([61]). Komerciniams bankams taikytinas standartines priežiūros taisykles ETVA imta taikyti tik 2000 m. sausio 12 d., kai ETVA akcijos įtrauktos į Atėnų vertybinių popierių biržos sąrašus.

(65) Ketvirta, Komisija pastebi, kad 1996–2002 m. valstybės dėmesys ETVA veiklai buvo ypač didelis. Valstybė priėmė Įstatymą Nr. 2359/95, kad galėtų restruktūrizuoti ETVA ir tuo pagrindu skirti bankui šimtus milijardų drachmų. 1999 m. ji nusprendė įtraukti dalį kapitalo į Atėnų vertybinių popierių biržos sąrašus. Po metų ji nusprendė privatizuoti didžiąją ETVA kapitalo dalį. Šis privatizavimas užbaigtas 2002 m. Tai rodo, kad 1996–2002 m. valstybė buvo ypač suinteresuota ETVA veikla. HSY suteiktos paskolos ir garantijos buvo pakankamai didelės ([62]), taigi ETVA vadovybė nebūtų galėjusi priimti sprendimų jas suteikti be vienintelio ETVA akcininko pritarimo arba jo tiesioginio nurodymo.

(66) Pirmesnėse dalyse Komisija įrodė, kad laikotarpiu iki ETVA pardavimo *Bank Piraeus* 2002 m. kovo mėn. visos ETVA įgyvendintos priemonės buvo susijusios su valstybės ištekliais ir visos priemonės, kurias ETVA įgyvendino HSY atžvilgiu, sietinos su valstybe. Taigi atskiruose kiekvienos iš ETVA įgyvendintų priemonių vertinimuose Komisija šių dviejų dalykų nebeįrodinės.

(67) Komisija vėl svarstys šiuos du klausimus tik vertindama E18c priemonę, nes kai kurios šalys tvirtina, kad ETVA suteikė šią priemonę 2002 m. gegužės mėn., t. y. po to, kai banką ETVA įsigijo *Piraeus Bank*.

3.3. **3 horizontalusis klausimas. Pagalbos priemonės, pagal kurias iš dalies finansuojama HSY veikla kariniame sektoriuje**

(68) Atsakyme dėl sprendimo pratęsti procedūrą Graikija tvirtina, kad keletas iš Komisijos nagrinėjamų priemonių buvo skirtos laivų statyklos veiklai kariniame sektoriuje remti. Todėl Graikija tvirtina, kad jos patenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį ir negali būti vertinamos bei juo labiau susigrąžintos pagal valstybės pagalbos taisykles.

(69) Todėl Komisija turi įvertinti, ar kai kurios priemonės galėtų iš dalies arba visos patekti į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį.

(70) Nė viena iš šios procedūros šalių neginčija, kad HSY plėtoja veiklą civiliniame ir kariniame sektoriuose. Per pastaruosius penkiolika metų pagrindinė veikla civiliniame sektoriuje buvo civilinės paskirties laivų remontas. HSY taip pat gamino geležinkelio riedmenų medžiagas ir civilinės paskirties laivų korpusus. HSY veikla kariniame sektoriuje apėmė Graikijos karinio jūrų laivyno karo laivų ir povandeninių laivų statybą ir remontą.

(71) Komisija primena, kad sprendime pratęsti procedūrą jau buvo nustatytos priemonės, išimtinai skirtos laivų statyklos veiklai kariniame sektoriuje remti. Sprendime pratęsti procedūrą daroma išvada, kad visos šios priemonės patenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį ir valstybės pagalbos taisyklės joms netaikomos. Sprendimas pratęsti procedūrą nebuvo užginčytas Teisme.

(72) Tam tikra valstybės parama, kuriai taikomas šis sprendimas, nebuvo skirta konkrečiai veiklai, t. y. ji nebuvo skirta konkrečiam projektui finansuoti. Todėl Komisija turi nustatyti, kokiu mastu ši valstybės parama buvo naudinga veiklai kariniame, ir kokiu – veiklai civiliniame sektoriuose. Šį skaičiavimą apsunkina tai, kad HSY netvarkė atskiros veiklos civiliniame ir kariniame sektoriuose apskaitos. Tokiomis aplinkybėmis Komisija pagrįs savo analizę santykiniu šių dviejų veiklų dydžiu. Todėl ji turi įvertinti kiekvienos veiklos lyginamąjį svorį. Komisija pastebi, kad bet kokia HSY suteikta (ir neskirta konkrečiai veiklai finansuoti) valstybės parama (pvz., finansavimas, kapitalo injekcija) padengė ankstesnių laikotarpių nuostolius (t. y. nuostolius, susijusius su ankstesnių laikotarpių sutartimis) ir kartu leido laivų statyklai finansuoti būsimą veiklą. Taigi, siekiant nustatyti, kokiu mastu konkreti valstybės parama buvo naudinga veiklai civiliniame ir kariniame sektoriuose, Komisija mano, kad analizė neturi apsiriboti veiklos civiliniame ir kariniame sektoriuose pasiskirstymu (t. y. veiklos kiekviename sektoriuje lyginamuoju svoriu) paramos suteikimo metais, o būtina apskaičiuoti vidutinį šių dviejų veiklų pasiskirstymą per pakankamai ilgą laikotarpį. Tai, kad lyginamasis dviejų veiklų svoris įvairiais metais gerokai skiriasi, taip pat pagrindžia kelerių metų vidurkio taikymą. Vienerių metų duomenys gali neparodyti vidutinio dviejų veiklų pasiskirstymo vidutinės trukmės ir ilgalaikiu laikotarpiu.

(73) Vykdant procedūrą dėl Sprendimu C 40/2002 neteisėta ir nesuderinama pripažintos pagalbos susigrąžinimo Graikija tvirtino, kad veikla civiliniame sektoriuje sudarė 25 %, kariniame sektoriuje – 75 % HSY veiklos. Šiam tvirtinimui paremti Graikija pateikė duomenis apie dviejų veiklų darbo valandas ir apyvartą (t. y. pardavimų vertę) 1997–2005 m. ([63]). Vykdant šią procedūrą Graikija minėtųjų duomenų neginčijo. Be to, Komisija jau Sprendime N 513/2001, kuris nebuvo užginčytas Teisme, sutiko, kad 25 % veiklos priskirtina civiliniam ir 75 % – kariniam sektoriui. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija laikys, kad veikla civiliniame sektoriuje sudarė 25 %, kariniame sektoriuje – 75 % HSY veiklos.

(74) Kalbant apie HSY veiklą kariniame sektoriuje, ankstesniuose sprendimuose Komisija nuosekliai sutikdavo, kad šiai veiklai suteikta parama nepatenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį ([64]). Komisija pakartotinai nurodė tą įvertinimą sprendimo pratęsti procedūrą 86–90 dalyse. Priemonės, kurioms taikomas šis sprendimas, suteiktos HSY (t. y. visai HSY) tuo pat laikotarpiu, kuris buvo nagrinėtas šiuose ankstesniuose sprendimuose, todėl būtina daryti išvadą, kad šių priemonių dalis, kuri skirta HSY veiklai kariniame sektoriuje remti, taip pat patenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį ir valstybės pagalbos taisyklės jai netaikomos.

(75) Atskirai vertindama kiekvieną priemonę, Komisija nustatys, ar pagal ją suteikta parama skirta išimtinai HSY veiklai civiliniame sektoriuje, ar ji suteikta HSY nenurodant konkrečios paskirties ([65]):

— Jeigu parama suteikta tik veiklai civiliniame sektoriuje, Komisija mano, kad Sutarties 296 straipsnis netaikomas ir visa priemonė gali būti vertinama pagal Sutarties 87 straipsnį.

— Jeigu parama skirta visai HSY, Komisija mano, kad 75 % valstybės paramos suteikta veiklai kariniame sektoriuje ir jai taikomas Sutarties 296 straipsnis, nes 75 % laivų statyklos veiklos susiję su karine gamyba. Likusius 25 % valstybės paramos galima vertinti pagal valstybės pagalbos taisykles.

4. PRIEMONĖS: APRAŠYMAS, PRIEŽASTYS PRADĖTI PROCEDŪRĄ, GAUTOS PASTABOS, VERTINIMAS IR IŠVADA

(76) Kalbant apie Graikijos ir trečiųjų šalių pastabas, Komisija pastebi, kad jose apžvelgiama daug argumentų. Pavyzdžiui, skundų pateikėja *Elefsis* daugybėje Komisijai pateiktų pastabų tvirtino esant daugybės priežasčių, kuriomis remiantis priemonės turėtų būti laikomos nesuderinama pagalba. O Graikija, HSY ir TKMS/GNSH vėliau Komisijai pateiktose pastabose tvirtino esant daugybės priežasčių, kuriomis remiantis priemonės galėtų būti pripažintos suderinamomis su bendrąja rinka.

(77) Pagal Sutarties 253 straipsnį Komisijos sprendime turi būti nurodytos priežastys, kuriomis jis pagrįstas. Tačiau Komisija neprivalo atsakyti į kiekvieną šalių pareikštą argumentą. Todėl šiame sprendime bus išsamiai nagrinėjami tik svarbiausi šalių iškelti klausimai. Visų pirma sprendime nebus nagrinėjamos tam tikros šalių nurodytos priežastys, kurios aiškiai nesuderinamos su faktais, prieštarauja tos pačios šalies kitose jos pateiktose pastabose nurodytiems teiginiams arba kurias galima aiškiai atmesti remiantis šiame sprendime pateiktais faktais ir vertinimu.

(78) Kadangi tiriama daug priemonių, svarbu jas sunumeruoti, kad būtų lengviau skaityti tekstą ir išvengti painiavos. Taigi keturioms priemonėms, kurios nurodytos sprendime pradėti procedūrą, bus suteikti numeriai nuo P1 iki P4. Dvylikai priemonių, kurios nurodytos sprendime pratęsti procedūrą, tebebus taikomas tame sprendime joms priskirtas numeris, tačiau prieš jį bus įrašyta raidė „E“.

4.1. Netinkamas 1997 m. patvirtintos investicinės pagalbos panaudojimas (P1 priemonė)

4.1.1. *Priemonės aprašymas*

(79) Sprendimu N 401/97 Komisija leido suteikti 7,8 mlrd. GRD (22,9 mln. EUR) investicinę pagalbą, apie kurią Graikija pranešė 1997 m. birželio 20 d. Tame sprendime pagalba įvertinta remiantis Tarybos direktyvos 90/684/EEB III skyriaus „Restruktūrizavimo pagalba“ 6 straipsniu „Investicinė pagalba“, kuriame nurodyta, kad „investicinė pagalba <…> negali būti suteikta <…>, nebent ji būtų susijusi su restruktūrizavimo planu, kuriame nenumatomas joks laivų statyklos laivų statybos pajėgumo padidėjimas <…>. Tokia pagalba negali būti teikiama laivų remonto įmonėms, nebent ji būtų susijusi su restruktūrizavimo planu, kurį įgyvendinus sumažėja bendras laivų remonto pajėgumas“. Sprendime N 401/97 nurodyta, kad parengtas verslo planas, kurio tikslas – atkurti laivų statyklos konkurencingumą didinant našumą ir ją modernizuojant. Pirmasis šio plano ramstis – didelio masto reorganizacija ir darbo jėgos sumažinimas. Visų pirma iki 1997 m. pabaigos

darbuotojų skaičius bus sumažintas iki 2 000 ir bus įdiegti lankstesni darbo metodai. Sprendime N 401/97 nurodyta, kad priimant sprendimą didžioji darbo jėgos mažinimo plano dalis jau įgyvendinta, o tai prisidės prie našumo didinimo. Antrasis restruktūrizavimo plano ramstis – investicinė programa, kurios tikslas – pakeisti senus ir atgyvenusius įrenginius naujomis naujausiomis technologijomis. Sprendime nurodyta, kad pagal planą laivų statykla susigrąžins gyvybingumą iki verslo plano įgyvendinimo pabaigos, t. y. 2000 m. Bendra investicinės programos išlaidų suma įvertinta 15,62 mlrd. GRD (45,9 mln. EUR). Sprendimo aprašomojoje dalyje nurodyta, kad ši programa bus finansuojama taip: 7,81 mlrd. GRD (22,9 mln. EUR) valstybės pagalbos, 3,13 mlrd. GRD (9,2 mln. EUR) didinant akcinį kapitalą ir 4,67 mlrd. GRD (13,7 mln. EUR) banko paskolų. Kapitalas bus didinamas tokiomis pat dalimis, kokiomis jis pasiskirstęs, t. y. 51 % sumos skirs ETVA, o 49 % – HSY darbuotojai. Be to, sprendime nurodyta, kad banko paskolos bus gautos įprastomis rinkos sąlygomis be valstybės garantijų. Savo vertinime Komisija pažymi, kad pagal restruktūrizavimo planą laivų statybos pajėgumas nepadidėja, o laivų remonto pajėgumas sumažėja. Komisija taip pat pažymi, kad pagalbos intensyvumas (50 %) neviršija Graikijai leistino regioninės pagalbos intensyvumo dydžio. Intensyvumą taip pat pateisina susijusio restruktūrizavimo mastas.

4.1.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(80) Graikijos ir Komisijos keitimasis raštais prieš pradedant procedūrą aprašytas šio sprendimo 1 skyriuje „Procedūra“.

(81) Sprendime pradėti procedūrą Komisija pareiškė abejonių, kad pagal Sprendimą N 401/97 patvirtinta investicinė pagalba galėjo būti netinkamai panaudota. Pirma, Komisija pastebi, kad investicijų planas įgyvendintas tik iš dalies ir būta svarbių vėlavimo atvejų. Graikijos valdžios institucijos nepasitarusios su Komisija kelis kartus leido pratęsti investicijų plano įgyvendinimo terminą po 1999 m. gruodžio 31 d. Antra, nors Sprendime N 401/97 nurodyta, kad investicinei programai finansuoti bus panaudotos įprastomis rinkos sąlygomis be valstybės garantijų gautos banko paskolos, atrodo, kad įmonė gavo paskolų iš valstybės valdomo banko taikant rinkos verčių neatitinkančias palūkanų normas, taip pat atrodo, kad vienai iš paskolų suteikta valstybės garantija. Trečia, Graikijos valdžios institucijos neteikė metinių plano įgyvendinimo ataskaitų, kaip buvo reikalaujama pagal Sprendimą N 401/97. Atsižvelgiant į šiuos tris Sprendimo N 401/97 pažeidimus panašu, kad investicinė pagalba buvo naudojama netinkamai.

4.1.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(82) *Elefsis* pabrėžia, kad žemės drebėjimas, kuriuo remiamasi siekiant pateisinti vėlavimą, įvyko tik 1999 m. rugsėjo mėn., t. y. likus keturiems mėnesiams iki investicijų plano įgyvendinimo termino pabaigos, t. y. 1999 m. gruodžio 31 d. Iki 1999 m. pabaigos HSY įgyvendino tik mažą investicijų plano dalį. Tai rodo, kad HSY gerokai vėlavo įgyvendinti planą dar prieš žemės drebėjimą ir nebūtų galėjusi laiku užbaigti investicinės programos, net jei žemės drebėjimas nebūtų įvykęs. HSY privatizavimas, kuriuo remiamasi siekiant pateisinti vėlavimą, taip pat įgyvendintas ne 1999 m. pabaigoje, o gerokai vėliau, todėl juo negalima remtis norint pagrįsti, kodėl HSY nesilaikė Sprendimo N 401/97. Galiausiai *Elefsis* tvirtina, kad HSY gavo valstybės garantuotą paskolą ir paskolų nesilaikant sandorio šalių nepriklausomumo principo (angl. *arm's-length conditions*), taigi pažeidė Sprendime N 401/97 nustatytas sąlygas. Todėl ši papildoma pagalba, taip pat ir investicinė pagalba, turėtų būti susigrąžinta.

(83) HSY pateikė tokias pat pastabas, kaip ir Graikija; šios pastabos apibendrintos kitame skirsnyje.

4.1.4. *Graikijos pastabos*

(84) 2004 m. spalio 20 d. rašte Graikijos valdžios institucijos patvirtina, kad iš pradžių investicijų planui užbaigti jos nustatė 1999 m. gruodžio 31 d. datą. 1999 m. gruodžio mėn. jos atliko pirmąsias plano įgyvendinimo patikras, kurios buvo susijusios su HSY iki 1999 m. birželio 30 d. patirtomis išlaidomis. Paaiškėjo, kad šios išlaidos siekė 2,7 mlrd. GRD (8,1 mln. EUR), t. y. 17,7 % visų investicinės programos išlaidų. 2001 m. birželio 27 d. Graikijos valdžios institucijos leido pratęsti terminą iki 2001 m. gruodžio 31 d. investicijoms užbaigti, nes per 1999 m. rugsėjo 7 d. įvykusį žemės drebėjimą buvo apgadinti laivų statyklos įrenginiai ir dėl to vėluota vykdyti investicijų planą. 2001 m. gruodžio 28 d. sprendimu Graikijos valdžios institucijos leido pratęsti terminą antrą kartą – iki 2002 m. birželio 30 d., nes dėl privatizavimo proceso, kuris buvo pradėtas 2001 m. sausio mėn. (ir galiausiai užbaigtas 2002 m. gegužės 31 d.), reikėjo įšaldyti investicijų planą. 2002 m. gegužės mėn. atlikusios antrąjį patikrinimą, Graikijos valdžios institucijos nustatė, kad iki 2001 m. gruodžio 31 d. HSY patirtos išlaidos siekė 9,8 mlrd. GRD (28,9 mln. EUR), t. y. 63 % visų investicinių sąnaudų. 2002 m. birželio 14 d. sprendimu terminas vėl pratęstas – iki 2004 m. birželio 30 d. 2003 m. liepos 23 d. sprendimu valdžios institucijos leido pakeisti investicijų planą. Ta proga

įmonė paprašė panaikinti kai kurias per antrąjį patikrinimą patvirtintas investicijų išlaidas. Šios išlaidos buvo išankstiniai mokėjimai, susiję su investicijomis, kurias įmonė nusprendė išbraukti iš investicijų plano. Taigi po antrojo patikrinimo patvirtinta bendra suma sumažinta iki 23,3 mln. EUR, t. y. 50,75 % visos sumos. 2004 m. birželio 30 d. raštu laivų statykla paprašė vėl pratęsti terminą iki 2004 m. gruodžio 31 d. Iki šios dienos investicinė pagalba laivų statyklai dar nebuvo išmokėta.

(85) Graikijos valdžios institucijos tvirtina, kad, pratęsdamos terminą, jos tikėjo, kad veikia nepažeisdamos Komisijos sprendimo dėl patvirtinimo ir kad tai buvo susiję su esama pagalba, apie kurią nebuvo būtina iš naujo pranešti. Jų nuomone, būtų buvę nerealu nesuteikti galimybės pratęsti tokio dydžio ir masto investicijų plano termino, ypač atsižvelgiant į tai, kad laivų statykla neturėjo tokio plano įgyvendinimo, kaip Komisija pati pripažino savo sprendime dėl patvirtinimo. Valdžios institucijos taip pat tvirtina 2002 m. lapkričio mėn. pranešusios Komisijai apie termino pratęsimą. Investicijų plano pakeitimu, kurį jos leido padaryti 2003 m., nepakeistas patvirtintos pagalbos pobūdis, esmė ar paskirtis. Jo tikslas buvo paprasčiausiai pritaikyti plano turinį prie naujų aplinkybių: laivų statyklos privatizavimo, naujų nenumatyto pobūdžio sutarčių (dėl povandeninių laivų), 1999 m. žemės drebėjimo ir technologijų pažangos. Graikijos valdžios institucijos taip pat nemano, kad termino pratęsimai galėjo paveikti pagalbos esmę ir jos suderinamumą. Galiausiai jos tvirtina, kad Komisija turėtų vertinti investicijų plano termino pratęsimo suderinamumą remdamasi Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti ([66]) (toliau – 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairės) 52 dalimi. Šiuo atveju pagalba turėtų būti pripažinta suderinama, nes peržiūrėtame plane numatyta atkurti gyvybingumą per pagrįstą laikotarpį, t. y. iki 2004 m. birželio 30 d. Graikijos valdžios institucijos tvirtina, kad vėlavimą lėmė ne įmonė, o nenumatytos aplinkybės (1999 m. žemės drebėjimas ir įmonės privatizavimas). Galiausiai vieninteli kartą teikiamos pagalbos principas nebūtų pažeistas, nes pagalba būtų suteikta pritaikant esamą restruktūrizavimo planą.

(86) Kalbant apie metinių investicijų plano įgyvendinimo ataskaitų nepateikimą, Graikija mano, kad šis faktas nėra pakankamai svarbus, kad užkirstų kelią plano pakeitimui.

4.1.5. *Vertinimas*

4.1.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(87) Prieš vertinant suderinamumą pagal Sutarties 87 ir 88 straipsnius, reikia apsvarstyti, ar turėtų būti taikomas Sutarties 296 straipsnis. Šiuo atžvilgiu Komisija pastebi toliau nurodytus dalykus. Pirma, 1997 m. Graikija pranešė apie investicinę pagalbą Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Pranešdama apie pagalbą, Graikija pripažino, kad investicijų planas buvo daugiausia susijęs su HSY veikla civiliniame sektoriuje (t. y. laivų remontu ir laivų statyba), nes jeigu planas būtų susijęs su veikla kariniame sektoriuje ir būtų svarbus nacionaliniam saugumui, Graikija būtų galėjusi pasitelkti EB sutarties 296 straipsnį ir nebūtų turėjusi pranešti apie šią investicinę pagalbą ([67]). Be to, Graikija neginčijo sprendimo dėl patvirtinimo, kuriame Komisija įvertino pagalbą, apie kurią pranešta, pagal valstybės pagalbos taisykles. Galiausiai Graikija nesirėmė 296 straipsniu savo atsakyme dėl sprendimo pradėti procedūrą. Pirmiau išvardytų argumentų pakanka padaryti išvadą, kad investicijų planas nedarė įtakos Graikijos saugumo interesams ir bet kokia pagalba, skiriama investicijų planui finansuoti, gali būti vertinama pagal Sutarties 87 ir 88 straipsniuose nustatytas valstybės pagalbos taisykles.

4.1.5.2. Netinkamo pagalbos naudojimo buvimas

(88) Sprendime pradėti procedūrą nurodyti trys abejonių keliantys klausimai bus išnagrinėti paeiliui.

(89) Kalbant apie sąlygos, kad paskolos turi būti gautos taikant rinkos palūkanų normas ir be valstybės garantijų, pažeidimą, Komisija mano, kad šis pažeidimas daro įtaką paskesnių priemonių, o ne investicinės pagalbos suderinamumui. Tokios sąlygos paskirtis – išvengti papildomos pagalbos teikimo investicinei programai (t. y. neleisti, kad pagalbos suma viršytų Sprendime N 401/97 nustatytą intensyvumo dydį). Bet kuriuo atveju, kaip bus paaiškinta toliau šiame sprendime, remdamasi kitais teisiniais pagrindais Komisija mano, kad HSY suteikta valstybės garantija yra nesuderinama pagalba, kuri turi būti susigrąžinta. Kalbant apie paskolas, Komisija taip pat mano, kad pagalbos elementas turi būti susigrąžintas. Pagalbos

elementai bus susigrąžinti, todėl bus atkurta pradinė padėtis ir HSY finansavimo išlaidos nebus mažesnės, palyginti su rinkos palūkanų norma. Kitaip tariant, susigrąžinant šias sumas bus pasiektas Sprendime N 401/97 nustatytos sąlygos tikslas, t. y. bus išvengta papildomos pagalbos teikimo skiriant HSY finansavimą mažesne nei rinkos kaina. Todėl Komisija atmeta minėtąjį *Elefsis* tvirtinimą, kad būtina susigrąžinti ir paskolų bei garantijos pagalbos elementą, ir pagal Sprendimą N 401/97 patvirtintą investicinę pagalbą.

(90) Kalbant apie metinių ataskaitų neteikimą (šis klausimas iškeltas sprendime pradėti procedūrą), Komisija mano, kad metinių ataskaitų neteikimas pats savaime nėra netinkamas pagalbos naudojimas. Tai nekeičia pagalbos savybių, jos poveikio ar investicinės programos savybių. Tačiau Graikija laiku nepateikė šios informacijos, taigi nepranešė Komisijai apie vėlavimą, kai šis atsirado, todėl Komisija negalėjo tinkamu metu priimti sprendimo šiais klausimais. Taigi dėl tokio ataskaitų neteikimo įrodinėjimo pareiga tenka Graikijai – Graikija turi įrodyti, kad Komisija būtų pritarusi keliems investicinės programos įgyvendinimo termino pratęsimams.

(91) Kalbant apie vėlavimą įgyvendinti investicijų planą, kuris buvo pagrindinis sprendime pradėti procedūrą nurodytas abejonių keliantis klausimas, Komisija padarė toliau nurodytas išvadas. Sprendimu N 401/97 Komisija leido suteikti pagalbą investicijoms, kurios buvo „susijusios su restruktūrizavimo planu“, kaip reikalaujama Direktyvos 90/684/EEB III skyriuje „Restruktūrizavimo pagalba“, remti. Kaip nurodyta Sprendime N 401/97 pateiktame verslo plano aprašyme, investicijų planas iš esmės nebuvo vien tik susijęs su restruktūrizavimu; šis planas buvo vienas iš dviejų restruktūrizavimo ramsčių, nes ankstesniais metais laivų statykla neatliko jokių investicijų ir jai reikėjo pakeisti „senus ir atgyvenusius įrenginius naujomis technologijomis“ savo konkurencingumui atkurti. 2004 m. spalio 20 d. rašto 2.1 skirsnyje Graikijos valdžios institucijos patvirtina, kad investicinės programos tikslas buvo atkurti HSY konkurencingumą didinant laivų statyklos našumą ir ją modernizuojant, kad įmonė taptų konkurencinga nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu. Graikija taip pat patvirtina, kad buvo siekiama pakeisti pasenusius ir nenaudojamus įrenginius naujais įrenginiais, kuriuose naudojamos šiuolaikiškos technologijos. Apibendrinant, iš Sprendimo N 401/97 ir Graikijos raštų atrodo, kad investicijų programai restruktūrizavimo plane ir siekiant atkurti gyvybingumą teko lemiamas vaidmuo ([68]). Programa buvo „susijusi su restruktūrizavimo planu“ ir buvo itin svarbi siekiant atkurti gyvybingumą, todėl akivaizdu, kad nebuvo galima smarkiai vėluoti įgyvendinti investicinę programą. Iš esmės programa turėjo būti įgyvendinta skubiai, kad būtų įmanoma atkurti įmonės gyvybingumą. Galiausiai Komisija leido suteikti pagalbą investicinei programai, kuri turėjo būti įgyvendinta per apibrėžtą laikotarpį, remti; ji neleido teikti pagalbos, kuri būtų skirta kokiam nors ateityje įgyvendinamam investiciniam projektui remti.

(92) Kalbant apie šios investicijų programos įgyvendinimą nustatytu laiku, Sprendime N 401/97 nenumatytas suplanuotas tvarkaraštis. Sprendime N 401/97 tenurodyta, kad „laivų statyklos gyvybingumas bus atkurtas įgyvendinus verslo planą, 2000 m.“ 2004 m. spalio 20 d. rašte Graikijos valdžios institucijos nurodė, kad pagal 1997 m. gruodžio mėn. ministro sprendimą suteikti subsidiją investicinė programa turėjo būti užbaigta iki 1999 m. gruodžio 31 d. ([69]). Tačiau Sprendime N 401/97 ši data nenurodyta. Komisija daro išvadą, kad, remiantis Sprendimu N 401/97, investicinė programa turėjo būti užbaigta vėliausiai iki 2000 m. pabaigos.

(93) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad siekiant užtikrinti restruktūrizavimo plano sėkmę buvo svarbu laikytis 2000 m. gruodžio 31 d. termino. Be to, bet kokia gerokai po 2000 m. įgyvendinta investicija negalėtų būti laikoma susijusia su restruktūrizavimo planu, kuris apibūdintas Sprendime N 401/1997, kaip reikalaujama pagal Direktyvą 90/684/EEB.

(94) Atlikusi šią Sprendimo N 401/1997 analizę, Komisija turi nustatyti, ar ji būtų sutikusi pratęsti investicijų įgyvendinimo laikotarpį, jeigu Graikija būtų to prašiusi ir tinkamai pranešusi Komisijai apie vėlavimą. Per 1999 m. rugsėjo mėn. įvykusį žemės drebėjimą iš dalies apgadinta ši laivų statyklos infrastruktūra: sienos, stogai, langai, trijų pastatų konstrukcijos, vamzdžiai, elektros tinklai, pirsai ir kranų bėgiai. Graikija tvirtina, kad dėl žemės drebėjimo laivų statykla buvo priversta sustabdyti investicijų plano įgyvendinimą ir sutelkti dėmesį į šių apgadinimų šalinimą.

(95) Pagrįsdama vėlavimą žemės drebėjimu, 2000 m. lapkričio mėn. laivų statykla pirmą kartą paprašė atidėti investicijų programos užbaigimo datą iki 2001 m. gruodžio 31 d. Kyla klausimas, ar Komisija būtų pritarusi tokiam

prašymui, jei būtų jį gavusi. Komisija pastebi, kad jei ji būtų taikiusi 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 52 dalį, ji nebūtų pritarusi pirmajam pratęsimui, nes, atsižvelgiant į 2000 m. lapkričio mėn. vyravusią padėtį, tapo aišku, kad 1997 m. patvirtintas restruktūrizavimo planas buvo nepakankamas gyvybingumui atkurti, ir tuo metu nebuvo jokio kito restruktūrizavimo plano, kuris leistų atkurti gyvybingumą. Tačiau Komisija abejoja, ar ji būtų taikiusi 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 52 dalį, nes pagalba nebuvo patvirtinta remiantis tomis gairėmis – plano turinys nebuvo „pakeistas“, tik buvo vėluojama užbaigti investicijas; be to, Sprendime N 401/1997 ir Direktyvoje 90/684/EEB nebuvo aiškių nuostatų dėl investicijų užbaigimo datos pakeitimo. Be to, stiprus žemės drebėjimas – tai įvykis, už kurį laivų statykla ir Graikijos valdžios institucijos neatsako, kuris yra išimtinis ir nesusijęs su ekonomika ir verslu, todėl Komisija tikriausiai būtų maniusi, kad juo galima pagrįsti kelis vėlavimo mėnesius. Be to, investicijų plano įgyvendinimas yra sunki užduotis, kuriai gali prireikti kelių papildomų mėnesių. Galiausiai net jei vieneri metai yra didelis vėlavimas, pagrįsta manyti, kad Komisija būtų galėjusi sutikti su pratęsimu.

(96) Graikija ir HSY pagrindė antrąjį Graikijos valdžios institucijų suteiktą pratęsimą laivų statyklos privatizavimu, per kurį investicijų plano įgyvendinimas buvo įšaldytas ([70]). Kitaip tariant, įgyvendinti investicinę programą vėluota dėl sąmoningo sprendimo sustabdyti įgyvendinimą. Komisija, be jokios abejonės, negali leisti pratęsti investicinės programos įgyvendinimo termino, kai sąmoningai nuspręsta sustabdyti įgyvendinimą kelis metų ketvirčius. Kaip nuspręsta pirmiau, laikytis restruktūrizavimo planui įgyvendinti nustatyto tvarkaraščio buvo ypač svarbu. Komisija leido suteikti pagalbą, siekdama paremti tikslų nustatytu laiku įgyvendinamą restruktūrizavimo planą. Be to, Komisija pažymi, kad, jeigu būtų sutikta su pratęsimais po 2001 m. gruodžio 31 d., restruktūrizavimo laikotarpis būtų toks ilgas, kad po tos datos atliktų investicijų nebūtų galima laikyti „susijusiomis“, kaip apibrėžta Direktyvoje 90/684/EEB, su restruktūrizavimu, kuris pradėtas dar 1996 m. 1997 m. patvirtintas restruktūrizavimo planas netiko sudėtingoms finansinėms laivų statyklos problemoms spręsti po 2001 m. Be to, 2001–2002 m. įgyvendintos svarbios restruktūrizavimo priemonės, kurios buvo naujos ir nenumatytos Sprendime N 401/97 apibūdintame restruktūrizavimo plane (pvz., papildomas darbo jėgos sumažinimas). Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, Komisija mano, kad ji nebūtų patvirtinusi investicijų laikotarpio pratęsimo po 2001 m. gruodžio 31 d.

(97) Apibendrinant, Komisija mano, kad bet kokia pagalba, suteikta po 2001 m. gruodžio 31 d. patirtoms investicijų išlaidoms, nepatenka į Sprendimo N 401/1997 taikymo sritį.

(98) Graikija tvirtina, kad, net jei Komisija nuspręstų, kad pagalba tam tikroms investicijų išlaidoms nepatenka į Sprendimo N 401/97 taikymo sritį, ši pagalba vis tiek turėtų būti laikoma suderinama kaip restruktūrizavimo pagalba remiantis 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairėmis. Todėl Komisija turi išnagrinėti, ar pagalba investicijų išlaidoms, kurių HSY patyrė po 2001 m. gruodžio 31 d., gali būti pripažinta suderinama. Komisija pažymi neabejojanti, kad po 2001 m. gruodžio 31 d. HSY patyrė sunkumų. Pavyzdžiui, per ankstesnius metus sukaupti nuostoliai buvo tokie dideli, kad grynasis nuosavas turtas buvo neigiamas. Todėl bet kokia įmonei suteikta pagalba, ypač pagalba, suteikta siekiant paremti pasenusių įrenginių modernizavimą, turėjo būti laikoma restruktūrizavimo pagalba. Tačiau Komisija mano, kad įmonė nesilaikė sąlygų, kad galėtų gauti pagalbą pagal 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gaires. Pavyzdžiui, buvo pažeistas tų gairių 48 dalyje nustatytas vienintelį kartą teikiamos pagalbos principas, nes Graikija 1997 m. gruodžio mėn. ministro sprendimu jau buvo suteikusi HSY restruktūrizavimo pagalbą. Pagal Direktyvą 90/684/EEB ir Sprendimą N 401/97 tuo sprendimu patvirtinta investicinė pagalba buvo restruktūrizavimo pagalba. 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 48 dalyje leidžiama „išimtinėmis ir nenumatytomis aplinkybėmis“ netaikyti vienintelį kartą teikiamos pagalbos principo. Komisija negali nustatyti, kokios išimtinės ir nenumatytos aplinkybės galėtų pateisinti restruktūrizavimo pagalbos skyrimą po 2001 m. gruodžio 31 d. patirtoms investicijų išlaidoms padengti. Visų pirma, kaip nuspręsta pirmiau, 1999 m. rugsėjo mėn. žemės drebėjimas gali pateisinti ribotą vėlavimą įgyvendinti investicijų planą. Tačiau jis nėra vėlavimo įgyvendinti investicijų planą po 2001 m. gruodžio 31 d. priežastis. Plano įgyvendinimo įšaldymas per privatizavimo procesą neatitinka „išimtinių ir nenumatytų aplinkybių“ apibrėžties. Graikija tvirtina, kad principas vienintelį kartą teikiamos pagalbos principas nebūtų pažeistas, nes pagalba būtų suteikta pritaikant esamą restruktūrizavimo planą. Kaip jau išsamiai paaiškinta, Komisija mano, kad po 2001 m. gruodžio 31 d. atliktos investicijos nėra Sprendime N 401/97 apibūdintos investicinės programos dalis. Be to, 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 52 dalyje nurodyta, kad „ir pakeistame plane turi matytis įmonės gyvybingumo sugrįžimas per pagrįstą laikotarpį“. Pagal pradinį planą laivų statyklos gyvybingumas turėjo būti atkurtas iki 2000 m. Taigi Komisija mano, kad planuojamas gyvybingumo atkūrimas 2004 m. birželio mėn. buvo pernelyg

pavėluotas, palyginti su pradiniu planu, ir tokio laikotarpio nebebūtų galima laikyti pagrįstu. Galiausiai Komisija pastebi, kad sutikimas su tokiu dideliu restruktūrizavimo laikotarpio pratęsimu prilygtų vienintelį kartą teikiamos pagalbos principo pažeidimui.

(99) Apibendrinant, Komisija mano, kad galima laikyti, jog pagalba investicijų išlaidoms, patirtoms iki 2001 m. gruodžio 31 d., susijusi su Sprendime N 401/97 apibūdinta investicine programa, patenka į Sprendimo N 401/97 taikymo sritį. Visa kita pagalba į Sprendimo N 401/97 taikymo sritį nepatenka. Be to, visa kita pagalba kitoms HSY patirtoms investicijų išlaidoms nesuderinama su bendrąja rinka. Graikija nurodė, kad investicinė pagalba HSY dar nesumokėta, taigi iš HSY neturi būti susigrąžinta jokios pagalbos.

4.2. **1999 m. suteikta 4,67 mlrd. GRD (13,72 mln. EUR) paskola, kuriai taikoma valstybės garantija (P2 priemonė)**

4.2.1. *Priemonės aprašymas*

(100) Graikija nurodė, kad šią aštuonerių metų trukmės 4,67 mlrd. GRD (13,72 mln. EUR) paskolą ETVA suteikė investicinei programai finansuoti ([71]). 1999 m. gruodžio 9 d. sprendimu Vyriausybė suteikė garantiją ir nustatė 100 bazinių punktų metinį garantijos mokestį. Paskolos sutartis sudaryta 1999 m. gruodžio 29 d., paskola išmokėta HSY keliomis dalimis nuo tos datos iki 2000 m. spalio 26 d., iš viso 12,76 mln. EUR ([72]). Palūkanų norma buvo tokia: ATHIBOR (nuo 2001 m. sausio 1 d. EURIBOR) pridėjus 25 bazinius punktus. 2002 m. gegužės 31 d. valstybės garantijos ir paskolos terminas pratęstas iki 2009 m. birželio 30 d., o palūkanų norma padidinta 100 bazinių punktų. Paskolą pradėta grąžinti 2003 m. gruodžio mėn., kai sumokėta pirmoji įmoka.

4.2.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(101) Sprendime pradėti procedūrą nurodyta, kad valstybės garantija gali būti valstybės pagalba, kurios suderinamumas kelia abejonių. Be to, neatsižvelgiant į tai, ar tai gali būti vadinama pagalba, ar ne, Sprendime N 401/97 nurodyta, kad investicinei programai finansuoti banko paskolos turėtų būti gautos įprastomis rinkos sąlygomis be valstybės garantijų. Todėl atrodo, kad valstybės garantijos pagal Sprendimą N 401/97 *per se* uždraustos.

4.2.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(102) *Elefsis* pateikė toliau nurodytas pastabas dėl P2, P3 ir P4 priemonių. Įmonė primena, kad pagal Sprendimą N 401/97 reikalaujama, kad HSY finansuoti skirtos banko paskolos būtų gautos įprastomis rinkos sąlygomis be valstybės garantijų. Galima įrodyti, kad visos trys paskolos suteiktos nesilaikant sandorio šalių nepriklausomumo principo. Pirma, šios paskolos suteiktos pradedant 1999 m. pabaiga, kai HSY finansinė padėtis buvo katastrofiška ir kėlė įmonei pavojų netekti veiklos licencijos. Antra, paskolos suteiktos tuo metu, kai buvo aišku, kad HSY nesugebėjo įgyvendinti savo restruktūrizavimo (investicijų) plano ir nesugebėjo laikytis Sprendimo N 401/97 sąlygų. Trečia, atsižvelgiant į katastrofišką finansinę padėtį ir sandorio šalių nepriklausomumo principą atitinkančio užstato nebuvimą, HSY nebūtų galėjusi gauti šių paskolų iš privačiojo sektoriaus.

4.2.4. *Graikijos pastabos*

(103) Graikijos valdžios institucijos (taip pat HSY) tvirtina, kad valstybės garantija nėra valstybės pagalba ir buvo pasiūlyta įprastomis rinkos sąlygomis. Savo analizę jos grindžia šiais veiksniais:

— Laivų statykla būtų galėjusi gauti panašią paskolą iš bet kurio kito banko, siūlydama kitokių nei valstybės garantija rūšių užstatą. Visų pirma įmonė būtų galėjusi kaip užstatą pasiūlyti kai kuriuos su didelėmis sutartimis susijusius reikalavimus arba įkeisti kai kurį savo turtą.

— 1 % metinis garantijos mokestis – tai rinkos norma. Be to, garantija nėra selektyvi, nes tuo laikotarpiu Graikijos valstybė suteikė kelias garantijas, ir kai kuriais atvejais valstybės nustatytas mokestis buvo gerokai mažesnis.

— NET jei Komisija manytų, kad garantijos mokestis buvo mažesnis už rinkos normą, valstybė vis tiek veikė kaip rinkos ekonomikos investuotojas, nes buvo HSY akcininkė (per ETVA) ir būtų gavusi naudos iš pelningumo atkūrimo įgyvendinus investicijų planą.

— Tai, kad paskola buvo skirta investicijų planui, kurį patvirtino Komisija, finansuoti, turėjo sudaryti paskolą teikiančiam bankui ir garantui pakankamai tvirtą pagrindą tikėtis, kad HSY galės grąžinti paskolą.

— Paskola tvarkingai grąžinama ir mokamas garantijos mokestis.

4.2.5. *Vertinimas*

4.2.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(104) Prieš vertinant suderinamumą pagal Sutarties 87 straipsnį, reikia apsvarstyti, ar turėtų būti taikomas Sutarties 296 straipsnis. Komisija pažymi, kad remiantis sprendimu suteikti pagalbą, HSY privalėjo panaudoti garantuotą paskolą ir dvi kitas paskolas, kurioms taikomas sprendimas pradėti procedūrą (t. y. P3 ir P4 priemones) investicijų programai finansuoti ([73]). Kaip nuspręsta P1 priemonės vertinime, investicijų programa nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį. Todėl Komisija mano, kad šioms trims investicinei programai finansuoti skirtoms paskoloms taikomos valstybės pagalbos taisyklės, o Sutarties 296 straipsnis – netaikomas.

4.2.5.2. Pagalbos buvimas

(105) Pirmiausia reikia patikrinti, ar valstybės garantija atitinka sąlygas, kad ją būtų galima laikyti valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.

(106) Siekdama įvertinti, ar įvairiose šiame sprendime nagrinėjamose garantijose esama pagalbos, Komisija pasitelks Komisijos pranešimą dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai ([74]) (toliau – pranešimas dėl garantijų), kuris paskelbtas 2000 m. kovo mėn. Tačiau, kaip nurodyta jo 1.4 skirsnyje, politika juo nekeičiama, jame išsamiau paaiškinamas metodas, kurį Komisija iki tol taikė garantijoms vertinti. Taigi pranešime dėl garantijų nustatyti principai taip pat gali būti naudojami iki 2000 m. kovo mėn. suteiktoms garantijoms vertinti. Remdamasi šia išvada, Komisija sprendime pradėti procedūrą P2 priemonę vertino taikydama pranešimą dėl garantijų. Graikija tokio taikymo neginčijo. Priešingai, Graikija taip pat jį taikė P2 priemonei vertinti ([75]).

(107) Pirma, priemonė turi būti susijusi su valstybės ištekliais, kad jai būtų taikoma 87 straipsnio 1 dalis. P2 priemonei tai galioja, nes suteikdama šią garantiją valstybė rizikavo valstybės ištekliais.

(108) Antra, reikia nustatyti, ar priemonė selektyvi. Graikija tvirtina, kad valstybė suteikė kelias garantijas kitoms įmonėms ir taip pat taikė 1 % priemoką. Graikija pateikė tų įmonių sąrašą. Komisija mano, kad šis faktas neparodo, jog priemonė prilygo bendrajai priemonei. Priemonė turi būti prieinama visiems valstybėje narėje veikiantiems ūkio subjektams, kad ji būtų laikoma bendrąja priemone. Ji turi būti iš tikrųjų vienodai prieinama visoms įmonėms, tokios priemonės apimtis negali būti *de facto* sumažinama, pasitelkiant, pvz., valstybės įgaliojimus skirti jas savo nuožiūra arba kitus veiksnius, kurie riboja praktinį jų poveikį. Taigi aptariama priemonė negali būti laikoma bendrąja priemone. Visų pirma, vien tai, kad tam tikros įmonės gavo valstybės garantiją, nereiškia, kad ją galėtų gauti visos įmonės. Graikija neįrodė, kad valstybės garantijos gavimas vienodai prieinamas visiems ūkio subjektams. Be to, visos Graikijos pateiktame sąraše nurodytos įmonės yra valstybės valdomos įmonės arba įmonės, besiverčiančios tam tikra veikla kariniame sektoriuje. Taigi atrodo, kad privačios įmonės nebūtų galėjusios gauti tokios garantijos savo įprastai veiklai finansuoti. Graikija nenurodo teisinio pagrindo, kuriuo remdamasi 1999 m. gruodžio 8 d. Finansų ministerija nusprendė suteikti garantiją. Tai tikriausiai Įstatymas Nr. 2322/1995, kuris yra selektyvi priemonė, kaip bus paaiškinta vertinant E12b priemonę.

(109) Trečia, būtina įrodyti, kad esama pranašumo. Remiantis pranešimo dėl garantijų 2.2.2 punktu, kadangi garantija suteikta prieš suteikiant paskolą, o ne *ex post*, nemanoma, kad skolintojui suteikta pagalba. Taigi reikia išnagrinėti pagalbą paskolos gavėjui, kaip apibrėžta pranešimo dėl garantijų 2.1.1 punkte. Graikija tvirtina, kad pranašumo nėra, nes HSY būtų galėjusi gauti panašią paskolą vietoje valstybės garantijos siūlydama bankui kitokių užstatų. Komisija mano neturinti tirti, ar, siūlydama kitokių užstatų, HSY būtų galėjusi gauti šią paskolą. Komisija turi įvertinti, ar faktiškas valstybės įgyvendintas sandoris, t. y. garantijos paskolai suteikimas negaunant naudos iš jokio užstato, būtų buvęs priimtinas rinkos ekonomikos investuotojui. Garantija paskolai, garantuotai tam tikro turto suvaržymu arba reikalavimų perleidimu, yra kitoks sandoris. Kaip nurodyta pranešimo dėl garantijų 2.1.1 skirsnyje, vienas iš galimų valstybės garantijos pranašumų – galimybė paskolos gavėjui „pasiūlyti mažesnį užstatą“. Be to, net jei ir būtų reikėję įvertinti galimybę gauti finansavimą siūlant daugiau užstatų, Komisija šio sprendimo 3.1 skirsnyje jau padarė išvadą, kad po 1999 m. birželio 30 d. HSY nebūtų galėjusi gauti paskolų ar

garantijų iš privačių bankų, net jei siūlytų bankui užstatą. Komisija daro išvadą, kad valstybės garantija suteikta 1999 m. gruodžio mėn., todėl ji suteikė HSY pranašumo, nes užtikrino finansavimą, kurio HSY nebūtų galėjusi gauti rinkoje.

(110) Graikija taip pat tvirtina, kad 1 % garantijos mokestis buvo rinkos kaina, todėl nesuteikė jokio pranašumo. Komisija pažymi, kad Graikija nepateikė jokių rinkos duomenų, kurie rodytų, kad bankai buvo pasirengę suteikti garantiją tokia kaina. Graikija tepateikė valstybės tuo pat laikotarpiu ir už tokią pat kainą suteiktų garantijų sąrašą. Komisija nesupranta, kaip šis valstybės garantijų sąrašas galėtų įrodyti, kad iš HSY reikalaujamas garantijos mokestis atitinka rinkos sąlygas ir nėra pagalba. Visų pirma, šis sąrašas negali būti laikomas „valstybės garantijų schema, [kuri] nėra valstybės pagalba pagal 87 straipsnio 1 dalį“, nes, kaip rodo HSY naudai suteikta garantija, ji neatitinka daugybės pranešimo dėl garantijų 4.3 skirsnyje nustatytų sąlygų. Be to, net jei 1 % garantijos mokestis ir galėjo atitikti rinkos sąlygas kitoms (klestinčioms) įmonėms, tai dar automatiškai nereikštų, kad tai galiojo ir sunkumų patiriančiai įmonei, kaip antai HSY.

(111) Kalbant apie tvirtinimą, kad mažesnis už rinkos kainą garantijos mokestis panašiomis aplinkybėmis būtų galėjęs būti priimtinas privačiam investuotojui, nes Graikija buvo HSY akcininkė, Komisija jį jau atmetė šio sprendimo 3.1 skirsnyje.

(112) 3.1 skirsnyje taip pat paaiškinta, kad nuo 1999 m. birželio 30 d. būta pakankamai informacijos padaryti išvadą, kad HSY nebuvo pavykę sudaryti pakankamai laivų statybos sutarčių savo gyvybingumui atkurti, o 1999 ir 2000 m. įmonei grės dideli nuostoliai. Taigi faktas, kad paskola buvo skirta 1997 m. Komisijos patvirtintam investicijų planui finansuoti, būtų galėjęs nuraminti galimą skolintoją 1997 ir 1998 m., bet nebūtų nuraminęs banko 1999 m. gruodžio mėn., nes buvo aišku, kad verslo planas žlugo. Taigi atitinkamą Graikijos pareikštą nuomonę būtina atmesti.

(113) Galiausiai, kalbant apie Graikijos pateiktą faktą, kad paskola grąžinama pagal sutarties sąlygas, Komisija nesupranta, kaip tai galėtų įrodyti, kad privatus bankas būtų suteikęs aptariamą paskolą. Svarbi yra įmonės padėtis ir turėta informacija tuo metu, kai garantija buvo suteikta ([76]). Be to, Komisija pastebi, kad remiantis garantijos suteikimo metu turėta informacija, kurios pagrindu buvo galima numatyti, kad laivų statykla paskesniais metais patirs didelių nuostolių, laivų statykla paskesniais metais tikrai patyrė didžiulių nuostolių, o jos grynasis nuosavas kapitalas tapo tikrai labai neigiamas. Be to, HSY išgyveno (todėl gali grąžinti paskolą) tik dėl nuolatinės paramos iš valstybės pagalbos.

(114) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija mano, kad priemonė suteikia HSY pranašumo.

(115) Šis selektyvus pranašumas iškraipo konkurenciją, nes finansavimas suteikiamas tuo metu, kai HSY nebūtų gavusi finansavimo iš rinkos ir patyrė sunkumų. Taigi priemonė padėjo HSY išlikti ir finansuoti savo veiklą. Kai kurie HSY konkurentai yra kitose valstybėse narėse ([77]), todėl šis konkurencijos iškraipymas daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai ([78]).

(116) Garantija yra valstybės pagalba, nes atitinka visas Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas. Ji yra neteisėta pagalba, nes, priešingai nei reikalaujama EB sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, suteikta iš anksto apie ją nepranešus.

(117) Komisija ką tik įrodė, kad HSY suteiktas selektyvus pranašumas iškreipia konkurenciją ir prekybą, todėl likusių priemonių vertinime Komisija nekartos analizės dėl konkurencijos ir prekybos iškreipimo buvimo.

4.2.5.3. Pagalbos suderinamumas

(118) Kalbant apie suderinamumą pagal Sutarties 87 straipsnio 2 ir 3 dalis, Komisija pažymi, kad netaikoma nė viena iš 87 straipsnio 2 dalies ir 3 dalies b ir d punktų nuostatų. Kalbant apie suderinamumą pagal 87 straipsnio 3 dalies a, c ir e punktus, nuo 1999 m. sausio 1 d. pagalba laivų statybai buvo reglamentuojama 1998 m. birželio 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1540/98, nustatančiu naujas pagalbos laivų statybai taisykles ([79]) (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 1540/98). Garantuota paskola buvo skirta investicijų planui, kuris buvo restruktūrizavimo plano dalis, finansuoti, be to, HSY patyrė sunkumų, todėl valstybės garantiją reikėtų vertinti remiantis Reglamento (EB) Nr. 1540/98 5 straipsniu. Aišku, kad priemonė neatitinka tame straipsnyje nustatytų sąlygų. Visų pirma, 5 straipsnyje nurodyta, kad restruktūrizavimo pagalba „išimtiniais atvejais gali būti laikoma suderinama su bendrosios rinkos reikalavimais, jeigu tokia pagalba atitinka Bendrijos rekomendacijas dėl valstybės pagalbos patekusioms

į sunkią padėtį įmonėms gelbėti ir restruktūrizuoti“. Suteikiant garantiją taikytos 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairės, kurios paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* 1999 m. spalio 9 d. ([80]), tą pačią dieną ir įsigaliojo. Keletas iš šių gairių 3.2.2 skirsnyje nustatytų sąlygų, pagal kurias leidžiama suteikti pagalbą, netenkinama. Pavyzdžiui, dėl sąlygos b) „Gyvybingumo atkūrimas“ Komisija pažymi, kad valstybės garantija suteikta finansuojant investicijų planą, įtrauktą į restruktūrizavimo planą, kuris 1999 m. gruodžio mėn. tapo visiškai nepatenkinamu siekiant atkurti ilgalaikį HSY gyvybingumą. Kalbant apie sąlygą d) „Mažiausia pagalba“, Komisija jau Sprendime N 401/97 nustatė, kad valstybės pagalba gali sudaryti ne daugiau kaip 50 % investicijų išlaidų, o likę 50 % turėtų būti finansuojami akcininkų lėšomis ir rinkos sąlygomis gautomis banko paskolomis. Taigi investicijų planui negalėjo būti suteikta jokios papildomos pagalbos, priešingu atveju būtų pažeista didžiausio pagalbos intensyvumo riba, t. y. 50 %. Valstybės garantija taip pat pažeidė 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 3.2.3 skirsnyje nustatytą vienintelį kartą teikiamos pagalbos principą, nes Sprendimu N 401/97 Komisija leido suteikti investicinę pagalbą, kuri pagal Direktyvą 90/684/EEB buvo restruktūrizavimo pagalbos rūšis. Ši pagalba suteikta HSY 1997 m. gruodžio mėn. ministro sprendimu (bet, kaip nurodyta šio sprendimo 84 konstatuojamoje dalyje, Graikija pažymi, kad ji HSY dar nesumokėta).

(119) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija mano, kad valstybės garantija yra neteisėta ir nesuderinama pagalba ir ji turi būti susigrąžinta. Jeigu priimant šį sprendimą valstybės garantija dar taikoma, ji turi būti nedelsiant sustabdyta. Tačiau to nepakanka siekiant atkurti padėtį, kuri būtų vyravusi nesant pagalbos, nes HSY kelerius metus gavo naudos iš paskolos, kurios ji nebūtų gavusi be valstybės įsikišimo. Šiam pranašumui kompensuoti Komisija, remdamasi šio sprendimo 3.1 skirsnyje padaryta išvada, mano, kad reikia susigrąžinti visos garantuotos paskolos kainos (palūkanų normos ir garantijos priemokos) ir Graikijai nustatytos orientacinės normos, padidintos 600 bazinių punktų, skirtumą už tuos metus, kuriais buvo taikyta garantija.

(120) Komisija mano, kad tai atkurs padėtį, kuri būtų buvusi nesant valstybės garantijos. Taigi Sprendime N 401/97 nustatytas valstybės garantijų ir finansavimo taikant mažesnę nei rinkos normą uždraudimo pažeidimas pašalinamas.

4.3. **1999 m. suteikta 1,56 mlrd. GRD (4,58 mln. EUR) paskola (P3 priemonė)**

4.3.1. *Priemonės aprašymas*

(121) 1999 m. HSY gavo iš ETVA 1,56 mlrd. GRD (4,58 mln. EUR) paskolą, kuriai įmonės skirtas užstatas buvo teisė į pirmosios investicinės pagalbos, kurią leista suteikti Sprendimu N 401/97, dalies mokėjimą. Paskolos sutartis sudaryta 1999 m. liepos 28 d., visa suma HSY sumokėta kitą dieną. Pradinis paskolos terminas baigėsi 2001 m. kovo 31 d. Po kelių termino pratęsimų paskola grąžinta 2004 m. rugpjūčio 2 d. Palūkanų norma buvo ATHIBOR (nuo 2001 m. sausio 1 d. – EURIBOR) pridėjus 100 bazinių punktų ([81]).

4.3.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(122) Sprendime pradėti procedūrą Komisija nurodo, kad paskola galėjo būti pagalba, kurios suderinamumas gali kelti abejonių. Be to, jeigu paaiškėtų, kad šiai paskolai suteikta valstybės garantija, tai būtų Sprendimo N 401/97, kuriame nurodyta, kad investicinei programai finansuoti banko paskolos būtų gautos įprastomis rinkos sąlygomis be valstybės garantijų, pažeidimas

4.3.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(123) Be nurodytų pastabų dėl P2 priemonės, *Elefsis* taip pat tvirtina, kad P3 ir P4 priemonės suteiktos tuo metu, kai buvo aišku, kad HSY nepavyko įgyvendinti savo restruktūrizavimo (investicijų) plano ir nepavyko laikytis Sprendimo N 401/97 sąlygų, taigi būta didelės rizikos, kad šioms paskoloms skirtas užstatas, t. y. patvirtintos investicinės pagalbos mokėjimas, buvo neteisėtas, taigi niekinis ir neįvykdomas.

4.3.4. *Graikijos pastabos*

(124) Graikijos valdžios institucijos (ir HSY) tvirtina, kad ši paskola suteikta rinkos sąlygomis. Visų pirma, palūkanų norma panaši į normą, taikytą kai kurioms paskoloms, kurias ETVA tuo laikotarpiu suteikė kitoms įmonėms. HSY būtų galėjusi pasiskolinti iš bet kurio kito banko, bet logiškai teikė pirmenybę ETVA, kuris buvo įmonės akcininkas. Be to, užstatas – reikalavimų į pirmąją investicinės pagalbos dalį perleidimas – buvo bet kuriam bankui priimtinas užstatas. Galiausiai Graikija pažymi, kad visa paskola grąžinta bankui.

4.3.5. *Vertinimas*

4.3.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(125) Vertindama P2 priemonę Komisija jau padarė išvadą, kad P3 priemonė nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį. Todėl ji turi būti vertinama pagal valstybės pagalbos taisykles.

4.3.5.2. Pagalbos buvimas

(126) Pirma, Komisija pažymi, kad paskolą suteikė ETVA, ir valstybės garantija jai nebuvo taikyta.

(127) Kalbant apie priemonės selektyvumą, Graikija pastebi, kad ETVA suteikė paskolų kitoms įmonėms, taikydamas panašias palūkanų normas. Tačiau, kaip jau paaiškinta vertinant P2 priemonę, priemonė laikoma bendrąja, tik jei atitinka griežtas sąlygas, kurios šiuo atveju aiškiai netenkinamos. Pavyzdžiui, priemonė nėra vienodai prieinama visoms įmonėms, nes paskolų gavėjams taikomos skirtingos palūkanų normos, o tai, ar suteikti paskolą ir kokiomis sąlygomis, priklauso nuo ETVA sprendimo. Todėl priemonė yra selektyvi.

(128) Kalbant apie pranašumo buvimą, Komisija pažymi, kad ši paskola suteikta po 1999 m. birželio 30 d., t. y. tuo metu, kai įmonė jau nebeturėjo galimybių pasiskolinti rinkoje, kaip paaiškinta šio sprendimo 3.1 skirsnyje. Tai, kad ETVA tuo laikotarpiu taikė panašią palūkanų normą kai kurioms kitoms įmonėms suteiktoms paskoloms, neįrodo, kad ši palūkanų norma panašiomis aplinkybėmis būtų priimtina privačiam bankui. Pirma, palūkanų norma, kurios privatus bankas reikalauja konkrečiai paskolai, priklauso nuo paskolos gavėjo kreditingumo. Graikija neįrodė, kad kitų sąraše nurodytų paskolų gavėjų įsipareigojimų neįvykdymo rizika buvo panaši į HSY įsipareigojimų neįvykdymo riziką. Komisija primena, kad HSY padėtis tuo metu buvo labai prasta. Todėl tikėtina, kad rinkos ekonomikos investuotojas būtų reikalavęs taikyti HSY skiriamoms paskoloms didesnę palūkanų normą nei paskoloms klestinčioms įmonėms. Antra, net jei kitų paskolų gavėjų įsipareigojimų neįvykdymo rizika buvo tokia pat didelė, kaip ir HSY, Graikijos pateikto sąrašo vis vien nepakaktų padaryti išvadą, kad ši palūkanų norma atitiko rinkos kainą. Graikijos pateiktame sąraše nurodytos tik paskolos, kurias suteikė ETVA, kuris buvo valstybinis bankas (be to, plėtros bankas), todėl įmanoma, kad kitose paskolose taip pat yra pagalbos elemento. Taigi tai neįrodo, kad jos būtų priimtinos privačiam bankui.

(129) Graikijos valdžios institucijos taip pat tvirtina, kad užstatas – reikalavimų į pirmąją investicinės pagalbos dalį perleidimas – užtikrintų, kad suteikti paskolą būtų priimtina bet kuriam privačiam bankui. Komisija pažymi, kad pagal Vyriausybės sprendimą, kuriuo patvirtinta investicinė pagalba, pirmoji pagalbos dalis būtų sumokėta, kai tik kompetentinga kontrolės įstaiga pastebėtų, kad investicijų išlaidos jau siekia 2,73 mlrd. GRD. Be to, mokėjimas turėjo būti atliktas iki 1999 m. gruodžio 31 d. Kaip atskleidė 1999 m. gruodžio mėn. Graikijos valdžios institucijų atliktos patikros (žr. Graikijos pastabas dėl P1 priemonės), 2,73 mlrd. GRD suma kaip tik pasiekta iki 1999 m. birželio 30 d. Taigi, tikimybė gauti pirmąją pagalbos dalį iš pirmo žvilgsnio galėtų atrodyti gana didelė, nes paskola suteikta 1999 m. liepos mėn. ir tuo metu jau tikriausiai galėjo būti apskaičiuota, kad 2,73 mlrd. GRD riba jau pasiekta arba bus pasiekta netrukus. Tačiau vis dar galėjo atsirasti įvairių problemų, kurios užkirstų kelią pagalbos mokėjimui. Pirma, jeigu HSY bankrutuotų, nebuvo garantijų, kad Graikijos valdžios institucijos sutiktų mokėti investicinę pagalbą veiklą nutraukusiai įmonei ([82]). Bankui būtų tekę imtis brangiai kainuojančių ir ilgai trunkančių teisinių veiksmų pinigams susigrąžinti. Antra, negarantuota, kad kompetentingos kontrolės įstaigos būtų sutikusios patvirtinti patirtas investicijų išlaidas, taigi riba nebūtų pasiekta laiku. Trečia, galėjo atsirasti kitokių administracinių problemų. Taip ir įvyko ([83]), taigi Graikijos valdžios institucijos kelerius metus nemokėjo pirmosios dalies. Kaip nurodyta šio sprendimo 1 skyriuje „Procedūra“, vėliau sužinojusi apie vėlavimą įgyvendinti investicijų planą, Komisija paprašė sustabdyti HSY dar nesumokėtos pagalbos mokėjimą. Komisija daro išvadą, kad buvo tikėtina, kad valstybė sumokės pirmąją investicinės pagalbos dalį, bet tai nebuvo užtikrinta. Atsižvelgiant į sudėtingą HSY padėtį, privatus bankas būtų reikalavęs užstatų, kuriuos būtų įmanoma skubiai ir užtikrintai realizuoti, ir jo būtų netenkinęs užstatas, kurio vertė tam tikromis aplinkybėmis galėtų būti nulinė. Taigi Komisija daro išvadą, kad privatus bankas nebūtų sutikęs suteikti šios paskolos. Kaip nurodyta pirmiau, tai patvirtino nesėkmingi HSY bandymai pasiskolinti lėšų iš rinkos ekonomikos investuotojų.

(130) Graikija taip pat tvirtina, kad bankas ETVA buvo HSY akcininkas, todėl šios paskolos suteikimas HSY atitiko banko interesus. Šio sprendimo 3.1.3 skirsnyje Komisija jau atmetė šį tvirtinimą.

(131) Galiausiai, kalbant apie tai, kad paskola grąžinta, Komisija vertindama P2 priemonę jau paaiškino, kodėl toks faktas neįrodo, kad privatus bankas tuo metu būtų sutikęs suteikti HSY šį finansavimą.

(132) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad paskola suteikia HSY pranašumo, nes įmonė nebūtų galėjusi gauti šios paskolos rinkoje.

(133) Komisija daro išvadą, kad P3 priemonė yra pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje. Priešingai, nei reikalaujama Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, ji suteikta iš anksto nepranešus, todėl yra neteisėta.

4.3.5.3. Pagalbos suderinamumas

(134) Kaip ir P2 priemonės atveju, šios priemonės suderinamumas turi būti vertinamas pagal Reglamentą (EB) Nr. 1540/98. Kaip ir P2 priemonės atveju, šios paskolos tikslas – finansuoti investicijų planą, kuris buvo restruktūrizavimo plano dalis; paskola suteikta sunkumų patiriančiai įmonei, todėl ją taip pat reikėtų laikyti restruktūrizavimo pagalba, kuriai taikomas Reglamento (EB) Nr. 1540/98 5 straipsnis. Aišku, kad priemonė neatitinka tame straipsnyje nustatytų sąlygų. Visų pirma, 5 straipsnyje nurodyta, kad restruktūrizavimo pagalba „išimtiniais atvejais gali būti laikoma suderinama su bendrosios rinkos reikalavimais, jeigu tokia pagalba atitinka Bendrijos rekomendacijas dėl valstybės pagalbos patekusioms į sunkią padėtį įmonėms gelbėti ir restruktūrizuoti“. Suteikiant paskolą taikytos gairės, paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* 1994 m. gruodžio 23 d. ([84]) ir įsigaliojusios tą pačią dieną (toliau – 1994 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairės). Neatitinkama keleto iš šių gairių 3.2.2 skirsnyje nustatytų sąlygų pagalbai patvirtinti. Pavyzdžiui, dėl sąlygos i) „Gyvybingumo atkūrimas“ Komisija pažymi, kad valstybės garantija suteikta siekiant finansuoti investicijų planą, įtrauktą į restruktūrizavimo planą, kurio 1999 m. liepos mėn. jau nebepakako ilgalaikiam HSY gyvybingumui atkurti. Dėl sąlygos iii) „Pagalbos proporcingumas restruktūrizavimo sąnaudoms ir naudai“ Komisija jau Sprendime N 401/97 nustatė, kad valstybės pagalba galėjo sudaryti ne daugiau kaip 50 % investicijų išlaidų, o likę 50 % turėjo būti finansuojami akcininkų lėšomis ir rinkos sąlygomis gautomis banko paskolomis. Taigi investicijų planui negalėjo būti suteikta jokios papildomos pagalbos, priešingu atveju būtų buvusi pažeista minėtoji 50 % riba, ir Komisija negalėtų manyti, kad pagalba proporcinga „restruktūrizavimo sąnaudoms ir naudai“.

(135) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija mano, kad paskola yra neteisėta ir nesuderinama pagalba, kuri turi būti susigrąžinta. Po 1999 m. birželio 30 d. HSY nebegalėjo gauti rinkoje jokių paskolų, todėl turi būti grąžinta visa paskola. Tačiau to nepakanka, siekiant atkurti padėtį, kuri vyrautų nesant pagalbos, nes HSY kelerius metus gavo naudos iš paskolos, kurios nebūtų gavusi be valstybės įsikišimo. Šiam pranašumui kompensuoti Komisija, remdamasi šio sprendimo 3.1 skirsnyje padaryta išvada, mano, kad reikia susigrąžinti paskolos palūkanų normos ir Graikijai nustatytos orientacinės normos, padidintos 600 bazinių punktų, skirtumą ([85]) už kiekvienus metus nuo paskolos išmokėjimo HSY iki jos grąžinimo.

(136) Komisija pažymi, kad 2002 m. kovo mėn. valstybė pardavė daugumą ETVA akcijų *Piraeus Bank*. Taigi per paskutinius dvejus paskolos, kuri grąžinta 2004 m., termino metus valstybė nebevaldė ETVA banko. Tuomet galėjo būti iškeltas klausimas (ir dėl šios paskolos, ir dėl kitų paskolų ir garantijų, kurias ETVA suteikė iki 2002 m. kovo mėn. ir kurių terminas 2002 m. kovo mėn. dar nesibaigė), ar su laikotarpiu po 2002 m. kovo mėn. susijusi pagalbos dalis turėtų būti grąžinta ETVA, o ne valstybei. Siekdama atsakyti į šį klausimą, Komisija primena, kad kai valstybė suteikia paskolą, kurios palūkanų norma yra mažesnė nei rinkos, pagalba suteikiama sudarant paskolos sutartį, net jei pranašumas pasireiškia tik kiekvieną palūkanų mokėjimo dieną, kai paskolos gavėjas moka palūkanas taikant mažesnę normą ([86]). Taip pat paskolos, kuriai taikomoje palūkanų normoje tinkamai neatsižvelgiama į paskolos gavėjo sunkumus, rinkos vertė nedelsiant ([87]) po paskolos sutarties pasirašymo (t. y. ne tomis būsimomis dienomis, kuriomis paskolų gavėjas moka palūkanas taikant mažesnę už rinkos palūkanų normą) sumažėja. O banko vertė priklauso nuo jo turto, ypač jo turimų paskolų portfelio, vertės. Taigi paskolų suteikimas rinkos neatitinkančiomis sąlygomis sumažino ETVA vertę suma, kurią valstybė vėliau gavo pardavusi ETVA akcijas ([88]). Tai rodo, kad valstybė prisiėmė šių pagalbos priemonių išlaidas net ir po 2002 m. kovo mėn.

4.4. **2002 m. suteikta 13,75 mln. EUR paskola (P4 priemonė)**

4.4.1. *Priemonės aprašymas*

(137) ETVA ir HSY paskolos sutartis sudaryta 2002 m. gegužės 31 d. Paskolos suma – 13,75 mln. EUR, terminas – dveji metai, o palūkanų norma – EURIBOR pridėjus 125 bazinius punktus. Paskola būtų buvusi naudojama kaip išankstinis antrosios ir trečiosios investicinės pagalbos dalių mokėjimas. Paskolos užstatas buvo antrosios ir trečiosios investicinės pagalbos dalių mokėjimo perleidimas ([89]).

4.4.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(138) Sprendime pradėti procedūrą Komisija nurodo, kad paskola galėtų būti pagalba, kurios suderinamumas kelia abejonių. Be to, jeigu paaiškėtų, kad šiai paskolai suteikta valstybės garantija, tai būtų Sprendimo N 401/1997, kuriame nurodyta, kad investicijų programai finansuoti banko paskolos turi būti gautos įprastomis rinkos sąlygomis be valstybės garantijų, pažeidimas.

4.4.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(139) *Elefsis* pastabos dėl šios priemonės panašios į pastabas dėl P3 priemonės.

4.4.4. *Graikijos pastabos*

(140) Graikijos valdžios institucijos tvirtina, kad ši paskola suteikta rinkos sąlygomis. Visų pirma, palūkanų norma panaši į normą, taikytą kai kurioms paskoloms, kurias ETVA tuo laikotarpiu suteikė kitoms įmonėms. HSY būtų galėjusi pasiskolinti iš bet kurio kito banko, bet logiškai teikė pirmenybę ETVA, kuris buvo įmonės akcininkas. Be to, užstatas – reikalavimų į antrąją ir trečiąją investicinės pagalbos dalis perleidimas – buvo bet kuriam bankui priimtinas užstatas. Galiausiai paskola taip ir nebuvo sumokėta HSY, todėl negali būti pagalba HSY. Be to, tai, kad ETVA, supratęs, jog investicinės pagalbos mokėjimas dėl procedūrinių priežasčių „įšaldytas“ ir buvo neaišku, ar pagalba bus išmokėta, atsisakė išmokėti paskolą, rodo, kad ETVA elgėsi taip pat, kaip būtų elgęsis bet kuris kitas bankas.

4.4.5. *Vertinimas*

4.4.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(141) Vertindama P2 priemonę Komisija padarė išvadą, kad P4 priemonė nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį. Todėl ji turi būti vertinama pagal valstybės pagalbos taisykles.

4.4.5.2. Pagalbos buvimas

(142) Pirma, Komisija pažymi, kad paskolą suteikė ETVA, ir valstybės garantija jai nebuvo taikoma.

(143) Komisija pastebi, kad HSY taip ir negavo jokių lėšų pagal paskolos sutartį, nes ETVA atsisakė išmokėti paskolą HSY. Todėl HSY neįgijo jokio pranašumo, ir Komisija gali nedelsdama daryti išvadą, kad priemonė nėra pagalba.

(144) Toliau nurodyti du su P4 priemone susiję veiksniai, kurie, nors ir nesvarbūs jos vertinimui, gali sukelti abejonių dėl kitų priemonių vertinimo pagrįstumo. Todėl Komisija juos išnagrinės.

(145) Pirma, Graikija tvirtina, kad ETVA sprendimas neišmokėti HSY paskolos, nes būta rizikos, kad investicinė pagalba nebus išmokėta, rodo, kad ETVA elgėsi kaip įprastas privatus skolintojas ir netaikė HSY lengvatų. Komisija pažymi, kad Graikija savo teiginyje neatsižvelgia į tai, kad tuo metu, kai ETVA atsisakė išmokėti paskolą, banką jau valdė *Piraeus Bank*, o ne valstybė. Todėl atsisakymas išmokėti paskolą negali būti laikomas ETVA elgesio, kai banką valdė valstybė, pavyzdžiu. Priešingai, tai patvirtina, kad privatus bankas būtų vengęs skolinti HSY.

(146) Antra, Komisija pažymi, kad P4 priemonei skirtas užstatas buvo toks pat, kaip ir P3 priemonei. Susitarimas dėl P4 priemonės pasirašytas jau po to, kai *Piraeus Bank* perėmė ETVA kontrolę. Tačiau tai neįrodo, kad P3 priemonė iš esmės buvo priimtina privačiam bankui. Iš tiesų, šių dviejų padėčių dėl kelių priežasčių negalima lyginti. Komisija, pvz., pažymi, kad 2002 m. gegužės 31 d. pasirašius paskolos sutartį ETVA, kuris iki tos datos buvo HSY akcininkas, be jokios abejonės jau buvo žinoma, kad investicinės pagalbos mokėjimas dėl administracinių priežasčių „įšaldytas“ ([90]). Todėl 2002 m. gegužės 31 d. pasirašęs sutartį ETVA jau turėjo galimybę atsisakyti išmokėti paskolą ([91]). Bankas žinojo turįs galimybę atsisakyti išmokėti paskolą. Tai skiriasi nuo ETVA padėties, kai bankas pasirašė paskolos sutartį 1999 m. liepos mėn. Kitas skirtumas, palyginti su P3 priemone, yra tai, kad 2002 m. gegužės 31 d. pasirašius paskolos sutartį, dvi tarptautinės įmonės jau užbaigė HSY įsigijimą ir ketino investuoti į įmonę. Įsigijimas padidino įmonės galimybes išgyventi. 1999 m. liepos mėn. tokio įsigijimo nebuvo galima numatyti.

4.5. **Netinkamas 1997 m. patvirtintos 54 mlrd. GRD (160 mln. EUR) pagalbos naudojimas (E7 priemonė)**

4.5.1. *Priemonės aprašymas*

(147) 1997 m. liepos 15 d., be Sprendimo N 401/97, kuriuo patvirtinta investicinė pagalba, Komisija priėmė Sprendimą C 10/94. Šiuo sprendimu užbaigiama pagal 88 straipsnio 2 dalį pradėta procedūra, pagal Reglamentą (EB) Nr. 1013/97 pritariant 54 mlrd. GRD (160 mln. EUR) skolų, t. y. skolų, susijusių su laivų statyklos veikla civiliniame sektoriuje, nurašymui. Tuo pat metu atliktas su laivų statyklos veikla kariniame sektoriuje susijusių skolų nurašymas nebuvo įvertintas pagal valstybės pagalbos taisykles.

4.5.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(148) Sprendime pratęsti procedūrą Komisija pareiškė abejonių, kad galėjo būti pažeistos dvi Sprendime C 10/94 nustatytos sąlygos. Pirma, nurašyti skolą leista su sąlyga, kad būtų įgyvendinamas restruktūrizavimo planas, kurio vienas iš dviejų ramsčių buvo investicijų planas. Kaip Komisija paaiškino sprendime pradėti procedūrą (žr. P1 priemonės aprašymą), ji abejoja, ar šis investicijų planas teisingai įgyvendintas. Antra, pagal Sprendimą C 10/94 draudžiama suteikti papildomą veiklos pagalbą restruktūrizavimo tikslais. Komisijos pastebėjimu, atrodo, kad į sprendimą pratęsti procedūrą įtrauktos įvairios priemonės yra papildoma restruktūrizavimo pagalba. Todėl atrodo, kad ši sąlyga pažeista.

4.5.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(149) *Elefsis* tvirtina, kad sprendime pradėti procedūrą nustatytų dviejų sąlygų pažeidimas yra pagrįstas pagrindas nuspręsti, kad pagalba buvo netinkamai naudojama. Be to, *Elefsis* tvirtina, kad 1995 m. privatizavimas nebuvo tikras privatizavimas. Visų pirma, darbuotojai kaip akcininkai taip ir neprisiėmė jokios finansinės rizikos, nes sumokėjo tik nedidelę dalį to, ką turėję sumokėti, be to, per 2001–2002 m. privatizavimą valstybė kompensavo visas jų iš tikrųjų sumokėtas sumas. Komisija turėtų manyti, kad tikro privatizavimo, kuris buvo viena iš atleidimo nuo skolų sąlygų, nebuvimas yra papildomas Sprendimo C 10/94 pažeidimas.

4.5.4. *Graikijos pastabos*

(150) Savo pastabose dėl sprendimo pratęsti procedūrą Graikija ir HSY ([92]) tvirtina, kad remiantis papildomos restruktūrizavimo pagalbos draudimu neteisėta yra tik visa nauja pagalba. Šio draudimo pažeidimas nereiškia, kad pagalba, kurią leista suteikti pagal Sprendimą C 10/1994, tampa nesuderinama. Be to, Graikija pabrėžia, kad sprendime draudžiama skirti restruktūrizavimui papildomą „veiklos pagalbą“ (kaip apibrėžta Tarybos direktyvos 90/684/EEB 5 straipsnyje). Todėl ji ginčija, kad po 1997 m. jai nebuvo leista suteikti HSY restruktūrizavimo pagalbos.

(151) Kalbėdamos apie investicijų planą, Graikija ir HSY tvirtina, kad Sprendime C 10/94 nenustatyta sąlyga dėl investicijų plano įgyvendinimo. Be to, jame negalėjo būti tokios sąlygos, nes tokios sąlygos nebuvo Direktyvoje 90/684/EEB ir Reglamente (EB) Nr. 1013/97, kurie sudarė teisinį sprendimo pagrindą. Vienintelė sąlyga buvo dalinis HSY privatizavimas ir investicijų plano pateikimas (t. y. ne įgyvendinimas).

4.5.5. *Vertinimas*

4.5.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(152) 296 straipsnis šiai priemonei netaikomas, nes ji susijusi su skolų, kurios išimtinai susijusios su laivų statyklos veikla civiliniame sektoriuje, nurašymu. Be to, Sprendimas C 10/94 pagrįstas valstybės pagalbos taisyklėmis, o ne Sutarties 296 straipsniu.

4.5.5.2. Investicijų plano įgyvendinimas

(153) Kalbant apie investicijų plano įgyvendinimą, Komisija mano, kad tai buvo sąlyga, nustatyta Sprendime C 10/94. Trečioje nuo galo dalyje nurodyta: „Investicijų plano įgyvendinimas dar nepradėtas <…>. Jį įvykdžius, restruktūrizavimas turėtų būti užbaigtas ir laivų statykla turėtų tapti gyvybinga.“ Priešpaskutinėje dalyje Komisija primena apie draudimą teikti tolesnę restruktūrizavimo pagalbą. Galiausiai paskutinėje dalyje nurodyta: „Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija nusprendė nutraukti procedūrą pagal 93 straipsnio 2 dalį, leisdama suteikti pagalbą laikantis šiame rašte apibūdintų sąlygų. Jeigu Komisija manytų, kad kurios nors iš šių sąlygų nesilaikoma, ji gali pareikalauti sustabdyti pagalbos teikimą ir (arba) susigrąžinti pagalbą.“ Tai, kad Komisija

pavartojo žodžio „sąlygos“ daugiskaitą, reiškia, kad be papildomos restruktūrizavimo pagalbos draudimo buvo bent dar viena sąlyga. Remiantis sprendimo struktūra ir turiniu, galima daryti išvadą, kad investicijų plano įgyvendinimas buvo sąlyga. Nagrinėdama P1 priemonę, Komisija jau išsamiai įvertino investicinės pagalbos įgyvendinimą. Komisija daro išvadą, kad HSY neįgyvendino investicijų plano per pagrįstą laikotarpį. Iki 2001 m. gruodžio 31 d. – po vieno termino investicijų plano įgyvendinimui užbaigti pratęsimo – HSY įgyvendino tik 63 % plano. Todėl Komisija daro išvadą, kad šios sąlygos nesilaikyta.

(154) Graikija tvirtina, kad investicijų plano įgyvendinimas nėra viena iš sąlygų, nustatytų Reglamente (EB) Nr. 1013/97, kuris sudaro teisinį Sprendimo C 10/94 pagrindą. Komisija primena, kad leidimas suteikti pagalbą duotas Sprendimu C 10/94. Taigi reikia laikytis pastarajame sprendime nustatytų sąlygų. Jeigu Graikija manė, kad Sprendime C 10/94 nustatytos sąlygos neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1013/97 nustatytų sąlygų, ji turėjo užginčyti Sprendimą C 10/94. Tačiau per Sutarties 230 straipsnyje nustatytą terminą ji to nepadarė. Be to, Komisija primena, kad Reglamentas (EB) Nr. 1013/97 yra tiesiog Tarybos direktyvos 90/684/EEB pakeitimas ir jo tikslas – padidinti pagalbos, kuri gali būti suteikta trims laivų statyklų grupėms, sumą. Kalbant apie HSY, Reglamente (EB) Nr. 1013/97 nurodyta, kad „šiai laivų statyklai taikomos visos kitos Direktyvos 90/684/EEB nuostatos“. Komisija primena, kad pagal Direktyvą 90/684/EEB suteikti pagalbą Graikijos laivų statykloms leidžiama, jeigu ji „suteikiama finansiniam laivų statyklų restruktūrizavimui, susijusiam su sisteminga ir specifine restruktūrizavimo programa, susijusia su laivų statyklų perdavimu jas parduodant“. Tai reiškia, kad vien restruktūrizavimo plano pateikimas Tarybai nebūtų tikęs – reikėtų, kad planas būtų iš tikrųjų įgyvendintas. Iš tiesų, kaip būtų galima suteikti pagalbą „sistemingai ir specifinei restruktūrizavimo programai“, jeigu ši programa neįgyvendinama?

(155) Sąlygos nesilaikyta, taigi pagalba buvo naudojama netinkamai ir, remiantis Sprendimo C 10/94 paskutine pastraipa, ji turi būti susigrąžinta.

4.5.5.3. „Tolesnės veiklos pagalbos teikimo restruktūrizavimo tikslais“ draudimas

(156) Priešpaskutinėje Sprendimo C 10/94 dalyje nurodyta, kad „Komisija pažymi, kad Taryba priėmė Reglamentą (EB) Nr. 1013/97 su sąlyga, kad laivų statykloms, kurioms taikomas reglamentas, nebus suteikta jokios tolesnės restruktūrizavimui skirtos veiklos pagalbos. Todėl šiai laivų statyklai ateityje negali būti suteikta jokios minėtosios restruktūrizavimo pagalbos.“ Šios procedūros šalys nesutaria dėl šios sąlygos aiškinimo. Graikijos ir HSY teigimu, tai reiškia, kad bet kokia restruktūrizavimui skirta veiklos pagalba, kuri būtų suteikta priėmus sprendimą, automatiškai būtų nesuderinama ir turėtų būti susigrąžinta. *Elefsis* teigimu, ši sąlyga reiškia, kad bet kokios restruktūrizavimui skirtos veiklos pagalbos suteikimas priėmus sprendimą būtų netinkamas pagalbos, kurią leista suteikti Sprendimu C 10/1994, naudojimas, todėl be restruktūrizavimui skirtos papildomos veiklos pagalbos reikėtų susigrąžinti ir pagalbą, kurią leista suteikti Sprendimu C 10/1994.

(157) Komisija pastebi, kad draudimo teikti tolesnę veiklos pagalbą restruktūrizavimui tikslas – neleisti, kad susikaupusi pagalbos suma viršytų sprendime nustatytą lygį. Komisija mano, kad šis tikslas pasiekiamas, jeigu susigrąžinama bet kokia papildoma pagalba veiklai, suteikta priėmus Sprendimą C 10/94. Susigrąžinant papildomą pagalbą, atkuriama pradinė padėtis ir išvengiama pagalbos susikaupimo viršijant Sprendime C 10/94 nustatytą lygį. Todėl Komisija daro išvadą, kad restruktūrizavimui skirtos papildomos veiklos pagalbos suteikimas priėmus Sprendimą C 10/94 nesudaro pagrindo atsirasti prievolei susigrąžinti Sprendimu C 10/94 patvirtintą pagalbą, kol papildoma pagalba faktiškai yra susigrąžinama.

(158) Komisija pastebi, kad, norint nustatyti, ar pagalbą, kurią leista suteikti Sprendimu C 10/94, reikėtų susigrąžinti, nebūtina nustatyti, kuri iš pagalbos priemonių, kurios neteisėtai įgyvendintos priėmus Sprendimą C 10/94, yra „restruktūrizavimui skirta veiklos pagalba“. Šiame sprendime Komisija padarys išvadą, kad reikėtų susigrąžinti pagalbą, suteiktą pagal visas pagalbos priemones, kurios neteisėtai įgyvendintos priėmus Sprendimą C 10/94. Taigi reikės susigrąžinti pagalbą pagal bet kokią priemonę, kuri galėtų būti vertinama kaip tolesnė restruktūrizavimui skirta veiklos pagalba. Atlikus susigrąžinimą bus atkurta pradinė padėtis, todėl bus išvengta bet kokio galimo restruktūrizavimo pagalbos susikaupimo. Taigi bus laikomasi Sprendime C 10/94 nustatytos sąlygos tikslo.

4.5.5.4. Pirkimo kainos nemokėjimas

(159) Tyrimo procedūros eigoje atlikdama išsamesnę bylos analizę, Komisija išaiškino papildomą Sprendimo C 10/94 pažeidimą: per visą laikotarpį, kuriuo darbuotojai, kaip 49 % HSY akcijų paketo valdytojai, dalyvavo HSY valdyme, jie taip ir nesumokėjo pirkimo kainos, kurią jie privalėjo sumokėti pagal 1995 m. rugsėjo mėn. dalinio privatizavimo sutartį.

(160) Norint suprasti šį Sprendimo C 10/94 pažeidimą, pirmiausia būtina išnagrinėti šio sprendimo ir teisės aktų, kuriais jis pagrįstas, tekstą.

(161) Direktyvos 90/684/EEB preambulėje nurodyta: „Kadangi būtina atlikti trumpalaikį finansinį laivų statybos pramonės Graikijoje restruktūrizavimą, siekiant suteikti jos valstybiniams savininkams galimybę atkurti jos konkurencingumą parduodant ją naujiems savininkams“. Tuo pagrindu direktyvos 10 straipsnyje nustatyta: „2. 1991 m. veiklos pagalba laivų statybai, laivų perstatymui ir laivų remontui, nesusijusiam su naujomis sutartimis, gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka, jeigu suteikta finansiniam laivų statyklų restruktūrizavimui, susijusiam su sisteminga ir specifine restruktūrizavimo programa, susijusia su laivų statyklų perdavimu parduodant. 3. Neatsižvelgiant į įpareigojimą perduoti laivų statyklas parduodant, kaip nurodyta 2 dalyje, Graikijos Vyriausybei leidžiama išsaugoti vienos iš laivų statyklos 51 % kontrolinį akcijų paketą, jeigu tai pateisinta gynybos interesais.“ Komisija pastebi, kad direktyvoje vartojami žodžiai „parduodant <…> naujiems savininkams“, o ne „atiduodant“ naujiems savininkams. Taigi naujieji savininkai mainais už laivų statyklų nuosavybę privalėjo sumokėti kainą. Nuosavybė negali būti suteikta nemokamai. Sakinys „atkurti jos konkurencingumą parduodant ją naujiems savininkams“ paaiškina šios sąlygos tikslą. Būdamos valstybės nuosavybe, laivų statyklos nesiėmė būtinų priemonių savo konkurencingumui atkurti. Taigi joms nuolat reikėjo valstybės pagalbos. Siekdama ištaisyti šią padėtį, kuri buvo nepriimtina remiantis Sutarties 87 straipsniu, Taryba paskutinį kartą leido suteikti pagalbą (t. y. pagalba gali būti suteikta 1991 m.), bet pareikalavo parduoti laivų statyklas naujiems savininkams. Taigi pagal šią logiką naujieji savininkai imsis būtinų priemonių konkurencingumui atkurti ir laivų statykloms nebereikės veiklos pagalbos restruktūrizavimui ([93]).

(162) Kaip nurodyta šio sprendimo 2 skirsnyje „Ankstesni Komisijos ir Tarybos sprendimai“, 1995 m. liepos mėn. Komisija priėmė neigiamą sprendimą byloje C 10/1994, nes HSY nebuvo parduota, kaip reikalauta Direktyvoje 90/684/EEB. Graikija paprašė laikinai sustabdyti to sprendimo vykdymą, tvirtindama, kad pardavimas netrukus bus įvykdytas. Po to Graikija pati pateikė 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį kaip laivų statyklos pardavimą. Tuo pagrindu Komisija atšaukė savo neigiamą sprendimą.

(163) Reglamento (EB) Nr. 1013/97 preambulėje nurodyta: „kadangi, nepaisant Graikijos Vyriausybės pastangų privatizuoti visas savo valstybines laivų statyklas iki 1993 m. kovo mėn., *Hellenic Shipyards* parduota tik 1995 m. rugsėjo mėn. jos darbuotojų kooperatyvui, o valstybė išsaugojo 51 % kontrolinį akcijų paketą gynybos interesais; kadangi siekiant finansinio *Hellenic Shipyards* gyvybingumo ir restruktūrizavimo būtina suteikti pagalbą, kuri leistų įmonei nurašyti prieš pavėluotą privatizavimą susikaupusią skolą.“ Reglamento (EB) Nr. 1013/97 1 straipsnio 3 dalyje nustatyta: „Pagalba drachmomis atleidžiant *Hellenic Shipyards* nuo ne didesnių kaip GRD 54 525 mln. skolų, kurias sudaro 1991 m. gruodžio 31 d. buvusios su civiliniu laivų statyklos darbu susijusios skolos, kartu su palūkanomis ir baudomis, susikaupusiomis iki 1996 m. sausio 31 d., gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka. Šiai laivų statyklai taikomos visos kitos Direktyvos 90/684/EEB nuostatos.“ Taigi Reglamentas (EB) Nr. 1013/97 priimtas nes, kad HSY taptų gyvybinga, jai reikėjo daugiau pagalbos, negu leista suteikti pagal Direktyvos 90/684/EEB 10 straipsnį. Tiksliau, pagal pastarąjį reglamentą leista atleisti nuo palūkanų ir baudų, kurios buvo susijusios su 1991 m. gruodžio 31 d. buvusiomis skolomis ir kurios susikaupė nuo tos dienos. Reglamentas (EB) Nr. 1013/97 buvo taikomas iki 1998 m. gruodžio 31 d. Komisija pastebi, kad Taryba HSY atžvilgiu ir vėl pavartojo žodžius „parduota“ ir „privatizavimas“. Taryba leido suteikti pagalbą, nes manė, kad 1995 m. rugsėjo mėn. sudaryta galiojanti pardavimo sutartis, laikantis Direktyvoje 90/684/EEB nustatytos sąlygos. Kitaip tariant, nurodyti laivų statyklos pardavimą kaip sąlygą nebuvo būtina, nes jau buvo sudaryta galiojanti pardavimo sutartis.

(164) Sprendimo C 10/94 pradžioje primenama, kad pagal Direktyvos 90/684/EEB 10 straipsnį reikalauta parduoti laivų statyklą. Po to Sprendime C 10/94 nurodyta, kad ši sąlyga įvykdyta, nes „1995 m. rugsėjo 18 d. 49 % laivų statyklos akcijų parduota laivų statyklos darbuotojų kooperatyvui“. Tačiau pagalbos suma didesnė, negu leista pagal Direktyvą 90/684/EEB, todėl „Komisija negalėtų duoti patvirtinimo remiantis 7-osios direktyvos nuostatomis“, taigi ta direktyva pakeista Reglamentu (EB) Nr. 1013/97, siekiant padidinti pagalbos, kurią galima

suteikti HSY, sumą. Pastarajame reglamente nustatytos sąlygos ir sąlygos, nustatytos Direktyvoje 90/684/EEB, įvykdytos, todėl Sprendimu C 10/94 leista suteikti pagalbą. Komisija pastebi, kad Sprendime C 10/1994 vėl vartojamas žodis „parduota“ ir manoma, kad ETVA ir darbuotojų sutartis dėl 49 % HSY akcijų pardavimo buvo galiojanti. Komisija pabrėžia, kad prieš priimdama Sprendimą C 10/94 ji gavo pardavimo sutarties kopiją, taigi žinojo jos turinį. Komisija daro išvadą, kad, priimdama Sprendimą C 10/94, ji neturėjo pagrindo reikalauti parduoti HSY (t. y. nustatyti tai kaip aiškią sąlygą, kurios būtų laikomasi ateityje), nes galiojanti pardavimo sutartis jau buvo pasirašyta 1995 m. rugsėjo mėn.

(165) Tačiau Komisija primena, kad 1995 m. rugsėjo mėn. sutartyje būta neįprastų nuostatų dėl pirkimo kainos mokėjimo: darbuotojai nemokėtų 8,1 mlrd. GRD (24 mln. EUR) pirkimo kainos nedelsiant, ji būtų sumokėta trylika metinių įmokų po dvejų metų atidėjimo laikotarpio, taigi nuo 1998 iki 2010 m. Vis dėlto akcijų nuosavybė būtų nedelsiant perduota darbuotojams. ETVA akcijas turės kaip užstatą iki darbuotojai sumokės pirkimo kainą. Metinių įmokų mokėjimui ETVA finansuoti HSY išskaitys dalį darbuotojų mėnesinės algos ir išmokų. Paskesniais mėnesiais po 1995 m. rugsėjo mėn. ETVA, HSY, darbuotojų asociacija ir kiekvienas HSY darbuotojas atskirai pasirašė sutartį (1995 m. rugsėjo mėn. sutartį sudarė ETVA ir darbuotojų asociacija). Pagal šią sutartį kiekvienas darbuotojas sutiko įsigyti tam tikrą akcijų skaičių vadovaudamasis 1995 m. rugsėjo mėn. sutarties sąlygomis. Šiose sutartyse taip pat pakartota, kad HSY išskaitys dalį mėnesinio darbo užmokesčio ir velykinių bei kalėdinių išmokų metinėms įmokoms finansuoti. Komisija dabar nustatė, kad darbuotojai niekada nemokėjo metinių įmokų.

(166) Tai reiškia, kad jie nemokėjo jokių įmokų, nors dalyvavo valdant laivų statyklą kaip 49 % akcijų savininkai. 1995 m. rugsėjo mėn. sutartyje apibrėžtos pirmosios trys įmokos – tos, kurios turėjo būti sumokėtos 1998, 1999 ir 2000 m. – nebuvo sumokėtos. 2001 m., vykstant HSY privatizavimui, darbuotojai ir ETVA sudarė sutartį, pagal kurią darbuotojai atsisakė savo reikalavimo į 49 % įplaukų iš HSY akcijų pardavimo HDW/*Ferrostaal*. Mainais ETVA atsisakė savo reikalavimo darbuotojams dėl 49 % HSY akcijų pirkimo kainos mokėjimo, kurį darbuotojai turėjo vykdyti pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį. Tai reiškia, kad darbuotojai, kaip savininkai, niekada nepatyrė restruktūrizavimo sėkmės ar nesėkmės finansinio poveikio.

(167) Komisija nurodė Graikijai ir HSY, kad iš to, jog darbuotojai nesumokėjo pirkimo kainos, atrodo, kad Sprendimas C 10/94 netinkamai taikytas, nes toks nemokėjimas reiškia, kad dalinis privatizavimas, kurio tikslas – atkurti laivų statyklos konkurencingumą, taip ir neįvyko.

(168) Graikija ir HSY ginčija šias išvadas. Jos, be kita ko, pasitelkia tris toliau nurodytus argumentus Komisijos abejonėms išsklaidyti.

(169) Kaip pirmąjį argumentą Graikija nurodo tai, kad privatizavimas yra „realus“ ir „tikras“. Visų pirma, Graikijos Vyriausybė pabrėžia, kad: „Darbuotojai įgijo akcininko statusą pagal Graikijos teisės nuostatas. Jie užregistruoti įmonės akcininkų registracijos knygoje ir įgijo visas atitinkamas akcininkų teises, įskaitant teisę dalyvauti ir balsuoti visuotiniuose susirinkimuose ir taip kontroliuoti kasdienį laivų statyklų administravimą bei daryti jam įtaką. Be to, akcijų įsigijimas buvo susijęs su rizika, kad akcijos gali prarasti savo vertę.“ „Darbuotojai naudojosi savo pirmumo teisėmis, nustatytomis atitinkamuose teisės aktuose, ir dalyvavo didinant akcinį kapitalą proporcingai turimai akcinio kapitalo daliai; taigi, į laivų statyklas buvo investuotas privatus kapitalas.“ ([94]).

(170) Kaip antrąjį pagrindą Graikija nurodo tai, kad pirkimo kainos mokėjimas nebuvo viena iš Sprendime C 10/94 nustatytų sąlygų, o net jei taip ir būtų, Komisija manė, kad ši sąlyga jau įvykdyta. Visų pirma, Graikija primena, kad „1995 m. spalio 31 d. sprendime Komisija paminėjo, kad, prieš priimdama galutinį sprendimą dėl skolos nurašymo patvirtinimo, pagal pradėtą procedūrą toliau nagrinės visus Graikijos Vyriausybės veiksmus dėl susitarimo perduoti 49 % akcijų darbuotojų sąjungai taikymo, taip pat jo turinį. Imdamasi atitinkamų veiksmų, 1997 m. ji priėmė galutinį teigiamą sprendimą, kuriuo patvirtintas nurašymas nenustatant privatizavimo sąlygos. Kitaip tariant, 1997 m. Komisija jau išnagrinėjo susitarimo turinį ir, prieš leisdama nurašyti skolą, padarė išvadą, jog tai privatizavimo dalykas.“ ([95]).

(171) Kaip trečiąjį pagrindą Graikija nurodo tai, kad ETVA teisingai taikė pardavimo sutartį. Darbuotojams, kadangi jie jau turėjo dalyvauti trijose kapitalo didinimo operacijose, kurių tikslas buvo finansuoti investicijų plano įgyvendinimą ([96]), „buvo sunku vykdyti savo įsipareigojimą sumokėti akcijų kainą. ETVA nesiėmė teismo draudimų, kad išieškotų sumą, kurią buvo skolingas kiekvienas iš 2 000 darbuotojų, nes, tiesą sakant, nebuvo jokių galimybių sėkmingai užbaigti bet kokią tokio pobūdžio bylą <…>. Užuot imdamasis sudėtingo, reikalaujančio daug laiko, brangaus ir galiausiai bergždžio teismo proceso savo reikalavimams patenkinti <…>, ETVA pasinaudojo neapmokėtomis akcijomis kaip užstatu ir įvykdė savo reikalavimą iš įplaukų iš darbuotojams priklausančių akcijų pardavimo, taigi, minėtos įplaukos padengė aptariamą skolą.“ ([97]). Kitaip tariant, Graikija tvirtina, kad, vykstant 2001–2002 m. HSY privatizavimui, ETVA gavo iš HDW/*Ferrostaal* visus 100 % pardavimo kainos vietoj 51 %, taigi „galima matyti, kad kaina buvo sumokėta. Akivaizdu, kad darbuotojų akcijų kainos padengimas jas parduodant patenkino ETVA reikalavimą, kad ši kaina būtų sumokėta <…>. <…> nėra jokio išpirkimo kainos nemokėjimo klausimo.“ ([98]) Be to, negalima ginčyti, kad pardavimas HDW/*Ferrostaal* konsorciumui yra tikras privatizavimas.

(172) Komisija padarė toliau nurodytas išvadas. Kaip nurodyta pirmiau, Sprendime C 10/94 ir Reglamente (EB) Nr. 1013/97 padaryta išvada, kad pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį HSY akcijos parduotos darbuotojams, todėl Direktyvos 90/684/EEB 10 straipsnyje nustatyta laivų statyklos pardavimo sąlyga įvykdyta. Kaip nurodyta pirmiau, šios sąlygos tikslas buvo perduoti nuosavybę akcininkams, kurie imtųsi laivų statyklos konkurencingumui atkurti būtinų priemonių, nes siektų kuo labiau padidinti savo investicijos vertę. Šiomis aplinkybėmis Komisija pritarė 1995 m. rugsėjo mėn. sutarčiai kaip galiojančiam pardavimui, nes pagal ją darbuotojai buvo įpareigoti sumokėti 24 mln. EUR už 49 % HSY akcijų. Ši mokėtina kaina reiškė, kad, dalyvaudami laivų statyklos valdyme, darbuotojai stengsis apsaugoti ir didinti savo investicijos vertę ([99]). Dabar atrodo, kad ETVA, kurį kontroliavo valstybė, niekada rimtai nebandė gauti pirkimo kainos dalių, kurias pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį darbuotojai turėję sumokėti 1998, 1999 ir 2000 m. ETVA galėjo gauti pirkimo kainos mokėjimą keliais būdais. ETVA kontroliavo HSY, kuri juridiškai turėjo teisę išskaityti sumas iš darbuotojų darbo užmokesčio ir išmokų ([100]). Be to, HSY ir darbuotojų asociacija taip pat buvo įsipareigojusios ETVA pagal atskiras sutartis, kurios pasirašytos su kiekvienu darbuotoju per kelis mėnesius po 1995 m. rugsėjo mėn. Taigi ETVA galėjo pateikti ieškinį HSY ir darbuotojų asociacijai, jam nereikėjo teikti ieškinių atskiriems darbuotojams, kaip kad tvirtina Graikijos valdžios institucijos. Todėl Komisija daro išvadą, kad Graikijos valdžios institucijos sąmoningai nereikalavo, kad darbuotojai mokėtų metines įmokas. Taip elgdamasi, Graikija parodė, kad ji neketina gauti iš darbuotojų pirkimo kainos. Tai iš esmės pakeitė padėtį, kurioje atsidūrė darbuotojai. Užuot mokėjus pirkimo kainą, darbuotojams nereikėjo rizikuoti šia savo nuosavų pinigų suma. Tai reiškia, kad dalyvaujant laivų statyklos valdyme akcijų vertės išsaugojimas ir didinimas bei finansinio gyvybingumo atkūrimas jiems buvo mažiau svarbus (svarbiau buvo išsaugoti užimtumą ir darbo sąlygas). Be to, kadangi jie nemokėjo pirkimo kainos, buvo galima tikėtis, kad vidutinės trukmės arba ilgalaikėje perspektyvoje ETVA pasinaudos turimu akcijų užstatu, taigi darbuotojai paprasčiausiai nebeturės jokių laivų statyklos akcijų. Esant šioms aplinkybėms, Komisija nesupranta, kaip darbuotojai galėjo būti suinteresuoti išsaugoti ir didinti HSY vertę bei imtis būtinų priemonių jos konkurencingumui atkurti. Todėl Komisija mano, kad tai, jog valstybė nesiekė gauti iš darbuotojų pirkimo kainos pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sąlygas, iš esmės pakeitė darbuotojų padėtį jiems dalyvaujant laivų statyklos valdyme. Taigi, kadangi ETVA nesiekė gauti iš darbuotojų pirkimo kainos, 1995 m. rugsėjo mėn. įvykęs nuosavybės pokytis nebuvo tikras „pardavimas“, kurio tikslas būtų atkurti laivų statyklos konkurencingumą, kaip reikalaujama Direktyvoje 90/684/EEB. Apibendrinant, nesiekdama gauti iš darbuotojų pirkimo kainos, Graikija netinkamai taikė Sprendimą C 10/94. Komisija priėmė šį sprendimą remdamasi pagrįsta prielaida, kad valstybinis bankas ETVA įgyvendins 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį, visų pirma, kad ETVA gaus iš HSY darbuotojų pirkimo kaina pagal sutartyje nustatytas tikslias nuostatas, taip užtikrindamas, kad šie naujieji savininkai būtų finansiškai suinteresuoti remti konkurencingumui ir gyvybingumui atkurti būtinas priemones. Komisija negalėjo tikėtis, kad Graikija, pati pateikusi 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį kaip HSY pardavimą, sąmoningai nesieks gauti iš pirkėjo pardavimo kainos, nors ir būta keleto sutartinių ir teisinių nuostatų, pagal kurias tą mokėjimą būtų galima

gauti. Komisija mano, kad tokia elgsena prilygsta neteisingos informacijos teikimui Komisijai ir netinkamam pagalbos naudojimui. Taigi pagalba, kurią leista suteikti Sprendimu C 10/94, turėtų būti susigrąžinta iš HSY.

(173) Komisija padarė išvadą, kad trys Graikijos ir HSY nurodyti argumentai, kurie apibendrinti pirmiau, turėtų būti atmesti.

(174) Kalbant apie pirmąjį pagrindą (t. y. kad privatizavimas buvo tikras ir realus, nes darbuotojai tapo akcijų savininkais ir įgijo atitinkamą HSY kontrolę), Komisija pastebi, kad nuosavybės perdavimas buvo būtina, bet nepakankama sąlyga. Sprendimas C 10/94 ir Reglamentas (EB) Nr. 1013/97 pagrįsti faktu, kad 1995 m. rugsėjo mėn. akcijos „parduotos“ darbuotojams. Kitaip tariant, jie pagrįsti hipoteze, kad darbuotojai moka pirkimo kainą pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutartyje nustatytas sąlygas. Jie nėra pagrįsti faktu, kad akcijos „perduotos“ arba „duotos“ darbuotojams. Kaip paaiškinta pirmiau, logiška, kad Komisija ir Taryba turėtų laikyti pirkimo kainos mokėjimą lemiamu veiksniu, nes tai privertė darbuotojus laikyti akcijų vertę svarbia ir atitinkamai valdyti laivų statyklą. Kaip nurodyta pirmiau, jie neturėjo mokėti tos kainos, todėl jų padėtis buvo kitokia, nei rinkos ekonomikos savininko. Kalbant apie Graikijos tvirtinimą, kad „akcijų įsigijimas buvo susijęs su rizika, kad akcijos gali prarasti savo vertę“, Komisija pažymi, kad, nors ir neginčijama, kad darbuotojai formaliai tapo akcijų savininkais, akcijų vertės didėjimas jiems rūpėjo kur kas mažiau, nes jie neturėjo mokėti didelės kainos (t. y. darbo užmokesčio ir išmokų sumažėjimo dvylikos metų laikotarpiu), kad jas įsigytų. Be to, kadangi darbuotojai nemokėjo pirkimo kainos, jie turėjo numanyti, kad ETVA pasinaudos turimu akcijų užstatu, taigi darbuotojai neliks šių akcijų savininkais. Galiausiai, kalbant apie Graikijos tvirtinimus, kad „darbuotojai <…>dalyvavo didinant akcinį kapitalą proporcingai turimai akcinio kapitalo daliai; taigi, į laivų statyklas buvo investuotas privatus kapitalas“, Komisija neginčija, kad darbuotojai dalyvavo didinant kapitalą (tai bus aprašyta apibūdinant ir vertinant E10 priemonę). Tačiau Komisija primena, kad pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį dalyvavimas didinant kapitalą nesuteikė darbuotojams teisės į jokias naujas HSY akcijas. Todėl Komisija nesupranta, kaip vien šis dalyvavimas galėtų paskatinti darbuotojus valdyti laivų statyklą taip, kad akcijų vertė būtų išsaugota ar padidėtų, nes dėl šio dalyvavimo jie neįgijo jokių naujų akcijų ([101]). Komisija taip pat nesupranta, kaip šis dalyvavimas galėtų būti HSY „pardavimas“, nes darbuotojai mainais už savo investicijas negavo papildomų akcijų. Be to, Komisija primena, kad bendra suma, kurią darbuotojai investavo per tris kapitalo didinimo operacijas, buvo gerokai mažesnė, negu jie būtų investavę tuo atveju, jeigu būtų dalyvavę tose kapitalo didinimo operacijose ir mokėję pirkimo kainą pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutarties sąlygas. Primenama, kad Sprendimas C 10/94 ir Reglamentas (EB) Nr. 1013/97 pagrįsti hipoteze, kad 1995 m. rugsėjo mėn. sutartis bus įgyvendinta, t. y. kad darbuotojai sumokės pirkimo kainą ir įnašus didinant kapitalą. Pinigų suma, kurią darbuotojai turėjo investuoti, buvo gerokai mažesnė, negu Komisija teisėtai tikėjosi priimdama Sprendimą C 10/94 (o Taryba – priimdama Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1013/97), todėl Komisija mano, kad ši suma nepakankama, kad paskatintų juos laikyti akcijų vertę ir HSY konkurencingumo atkūrimą pakankamai svarbiais.

(175) Kalbant apie antrąjį Graikijos pasitelktą pagrindą (t. y. kad pirkimo kainos mokėjimas nebuvo viena iš Sprendime C 10/94 nustatytų sąlygų, o net jei taip ir būtų buvę, Komisija, išnagrinėjusi 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį, manė, kad ši sąlyga jau įvykdyta), Komisija anksčiau priminė, kad laivų statyklos pardavimas buvo viena iš Direktyvoje 90/684/EEB nustatytų sąlygų, ir paaiškino šios sąlygos priežastį. Komisija taip pat jau paaiškino, kad 1995 m. liepos mėn. ji priėmė neigiamą sprendimą, nes laivų statykla nebuvo parduota. Taigi Graikijai buvo aišku, kad paprasčiausias nuosavybės perdavimas darbuotojams Komisijos netenkins, ir ji galiausiai pritarė 1995 m. rugsėjo mėn. sutarčiai tik todėl, kad tai buvo tikras pardavimas, t. y. darbuotojai būtų mokėję didelę pirkimo kainą, todėl būtų iš tikrųjų finansiškai suinteresuoti atkurti konkurencingumą. Komisija taip pat primena, kad Direktyva 90/684/EEB pakeista Reglamentu (EB) Nr. 1013/97 tik restruktūrizavimui skirtos veiklos pagalbos, kuri gali būti suteikta HSY, sumos atžvilgiu. Priimant Reglamentą (EB) Nr. 1013/97 ir Sprendimą C 10/94, 1995 m. rugsėjo mėn. sutartis jau buvo pateikta Komisijai ir Tarybai, todėl šiuose teisės aktuose nereikėjo pakartotinai nurodyti laivų statyklos pardavimo sąlygos. Juose tiesiog primenama, kad HSY akcijos „parduotos“. Tuo pagrindu Sprendime C 10/94 daroma išvada, kad „Direktyvos <…> 10 straipsnyje nustatytos sąlygos įvykdytos“. Kitaip tariant, vertinime, kurį Komisija atliko Sprendime C 10/94 (ir vertinime, kurį Taryba atliko

Tarybos reglamente (EB) Nr. 1013/97), atsižvelgiama į tai, jog sudaryta 1995 m. rugsėjo mėn. sutartis, kurią Graikija pateikė kaip pardavimą, ir kuri, kas svarbiausia, įpareigoja darbuotojus sumokėti ETVA 24 mln. EUR už 49 % HSY įsigijimą bei kurioje tiksliai nustatyta, kaip ši pirkimo kaina bus gauta iš darbuotojų ir sumokėta bankui ETVA. Šalių pareigos ir teisės tiksliai nustatytos sutartyje, Graikija pati pateikė sutartį kaip HSY pardavimą ir Graikijos Vyriausybė pati priėmė įstatymą, įpareigojantį darbuotojus sumokėti ETVA pirkimo kainą (žr. 100 išnašą), todėl Komisija neturėjo pagrindo abejoti, kad valstybė teisingai įgyvendins sutartį. Visų pirma, Komisija negalėjo tikėtis, kad valstybė pati sąmoningai nesieks gauti iš pirkėjo pirkimo kainos. Komisija turėjo teisę manyti, kad HSY parduota, ir neturėjo pakartotinai nurodyti, kad HSY turi būti parduota.

(176) Kalbant apie trečiąjį pagrindą, kurį Graikija pasitelkė siekdama išsklaidyti Komisijos abejones (t. y. kad 1995 m. rugsėjo mėn. sutartis teisingai įgyvendinta), Komisija pastebi, kad 1995 m. rugsėjo mėn. sutartyje aiškiai nurodyta, kaip turėtų būti mokama pirkimo kaina. Metinės įmokos būtų mokamos nuo 1998 m., jos būtų finansuojamos išskaitant dalį kalėdinių ir velykinių išmokų, taip pat dalį mėnesinio darbo užmokesčio. Darbuotojai buvo sutikę su savo būsimos algos ir išmokų sumažinimu, todėl ETVA nereikėjo gauti pirkimo kainos iš kiekvieno konkretaus darbuotojo: HSY galėjo tiesiogiai išskaityti jų mėnesinės algos dalį. Esant šioms aplinkybėms, Komisija nesupranta, kaip galima pateisinti metinių įmokų nemokėjimą tuo, kad „darbuotojams buvo sunku vykdyti savo įsipareigojimą sumokėti akcijų kainą“. ETVA paprasčiausiai turėjo užtikrinti, kad HSY išskaitytų atitinkamas sumas iš išmokų ir darbo užmokesčio. ETVA, valdantis kontrolinį akcijų paketą, kontroliavo HSY. Be to, HSY privalėjo išskaityti šias sumas pagal ETVA, HSY, darbuotojų asociacijos ir kiekvieno konkretaus darbuotojo sudarytų susitarimų sąlygas. Taigi ETVA galėjo tiesiogiai pareikšti ieškinį HSY, jeigu įmonė neveiktų pagal sutarties sąlygas ([102]). Todėl Komisija daro išvadą, kad ETVA, kurį kontroliavo valstybė, nebandė gauti pirkimo kainos, nors privalėjo tai daryti pagal 1995 m. rugsėjo mėn. pardavimo sutarties nuostatas. Kaip paaiškinta pirmiau, tai yra netinkamas Sprendimo C 10/1994 taikymas, nes tame sprendime teisėtai manyta, kad sutartis bus teisingai įgyvendinta. Be to, Komisija pažymi, kad, net jei Graikijos tvirtinimas, kad ETVA bankui buvo neįmanoma gauti iš darbuotojų pirkimo kainos, yra teisingas, dėl to taip pat reikėtų susigrąžinti pagalbą, kurią leista suteikti Sprendimu C 10/94. Jeigu šis tvirtinimas teisingas, tai reiškia, kad Graikija pranešė Komisijai apie pardavimo susitarimą, kurio nuo pat pradžių nebuvo galima įgyvendinti (t. y. valstybė negali gauti iš pirkėjo pirkimo kainos) ([103]). Tokiu atveju Komisija turėtų manyti, kad Sprendimas C 10/1994 pagrįstas Graikijos pateikta klaidinga informacija ir todėl turėtų jį panaikinti.

(177) Kalbant apie trečiąjį Graikijos pasitelktą pagrindą, Komisija taip pat atmeta tvirtinimą, kad neapmokėtų akcijų užstato panaudojimas ir akcijų pardavimas vykstant 2001–2002 m. privatizavimui prilygsta darbuotojų mokėjimo, mokėtino pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį, gavimui. Pirma, ETVA nesiekė gauti iš darbuotojų pirkimo kainos, todėl jie nemanė, kad jiems iš tikrųjų reikės investuoti atitinkamą pinigų sumą, taigi jie nerizikavo prarasti šiuos pinigus, jeigu akcijų vertė sumažėtų. Kaip paaiškinta pirmiau, tai prieštarauja Sprendimui C 10/94, kuriame manyta, kad HSY „parduota“, t. y. kad privatus investuotojas surizikavo konkrečia ir didele savo pinigų suma, įsigydamas HSY akcijų, todėl jis bus suinteresuotas valdyti laivų statyklą taip, kad jo akcijų paketo vertė kuo labiau padidėtų. Antra, pinigai, kuriuos gavo ETVA – taigi, ir valstybė – yra visiškai kitokie. Pasinaudojęs akcijų užstatu, ETVA prisiėmė 100 % su HSY verte susijusios rizikos (kartu sugrąžindamas padėtį, buvusią prieš dalinį privatizavimą). Be to, pardavęs 100 % HSY akcijų HDW/*Ferrostaal*, ETVA gavo tik 6,1 mln. EUR. Tai reiškia, kad iš 49 % akcijų paketo pardavimo ETVA gavo tik 3 mln. EUR. Tai gerokai mažiau už sumą, kurią ETVA būtų turėjęs gauti iš darbuotojų pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutarties sąlygas, būtent – 24 mln. EUR, kurie būtų sumokėti metinėmis įmokomis nuo 1998 m. gruodžio mėn. iki 2010 m. gruodžio mėn.

(178) Galiausiai Komisija neginčija tvirtinimo, kad tikras privatizavimas įvyko, kai HDW/*Ferrostaal* įsigijo 100 % HSY. Tačiau ji primena, kad pagal Direktyvos 90/684/EEB 10 straipsnį suteikti pagalbą leista tik tuo atveju, jei tai susiję su laivų statyklos pardavimu. Pagal Reglamentą (EB) Nr. 1013/97 ir Sprendimą C 10/94 suteikti pagalbą taip pat leista, nes laivų statykla buvo ką tik „parduota“. Taigi pagalba turėjo būti suteikta laivų statyklos pardavimo sąlygomis. Ji negalėjo būti suteikta pardavimui, kuris

vyktų po kelerių metų. Todėl tai, kad HSY iš tikrųjų privatizuota pardavus ją HDW/*Ferrostaal*, nekeičia išvados, kad Sprendimas C 10/1994 taikytas netinkamai. Taip pat primenama, kad parduodant laivų statyklą HDW/*Ferrostaal* ir Direktyva 90/684/EEB, ir Reglamentas (EB) Nr. 1013/97 buvo nustoję galioti jau prieš kelerius metus. Todėl HSY nebūtų galėjusi gauti pagalbos, patvirtintos Sprendimu C 10/94, vykstant 2001–2002 m. privatizavimui.

(179) Komisija daro išvadą, kad nė vienas iš Graikijos nurodytų pagrindų negali paneigti ankstesnės išvados, kad, nesiekdamas gauti iš darbuotojų pirkimo kainos, valstybės kontroliuojamas bankas ETVA netinkamai taikė Sprendimą C 10/94. Todėl tai yra antrasis Sprendimo C 10/94 netinkamo taikymo atvejis (kartu su investicijų plano neįgyvendinimu) ir antroji priežastis susigrąžinti šiuo sprendimu patvirtintą pagalbą.

4.5.5.5. Komisijos procedūros pasirinkimo pagrindimas

(180) Sprendime pratęsti procedūrą Komisija pareiškė abejonių, kad darbuotojai nesumokėjo jų 49 % HSY akcijų paketo pirkimo kainos. Tačiau šios abejonės pareikštos vertinant E10 priemonę (sprendime pratęsti procedūrą pavadintą 10 priemone). Šios abejonės nebuvo pareikštos vertinant E7 priemonę (sprendime pratęsti procedūrą pavadintą 7 priemone). Taigi sprendime pratęsti procedūrą nenurodyta, kad pirkimo kainos nemokėjimas galėtų būti netinkamas Sprendimo C 10/1994 taikymas. Todėl galėtų būti užduotas klausimas, ar, remiantis Reglamento (EB) Nr. 659/1999 6 straipsniu, Komisijai reikėjo priimti naują sprendimą, pagal kurį oficiali tyrimo procedūra būtų pratęsta antrą kartą, kad būtų pareikštos abejonės dėl šio klausimo. Graikija tvirtina, kad reikėjo ([104]).

(181) Komisija nemano, kad šiuo konkrečiu atveju ji privalėjo antrą kartą pratęsti tyrimo procedūrą. Pirma, kaip nurodyta, abejonės dėl konkretaus fakto (t. y. ar darbuotojai sumokėjo pirkimo kainą) pareikštos sprendime pratęsti procedūrą, taip suteikiant šalims galimybę pareikšti savo pastabas šiuo klausimu. Antra, kalbant apie teisinius argumentus, kad šis faktas galėtų reikšti netinkamą E7 priemonės taikymą, Komisija padarė šią išvadą tik atlikdama išsamią visų faktų ir teisės aktų analizę, kuri buvo atlikta vykstant oficialiai tyrimo procedūrai. Tokioje didelėje ir sudėtingoje byloje, kuri susijusi su net dešimties metų senumo priemonėmis, tyrimo procedūra beveik automatiškai suteikia Komisijai galimybę patobulinti savo analizę, nes duoda daugiau žinių apie faktus ir teisinius klausimus. Trečia, Graikija ilgą laiką teikė painią informaciją apie tai, ar darbuotojai sumokėjo pirkimo kainą. Dar savo atsakyme dėl sprendimo pratęsti procedūrą Graikija ir HSY tvirtino, kad darbuotojai pradėjo mokėti pirkimo kainą 1998 m., kaip planuota 1995 m. rugsėjo mėn. sutartyje ([105]). Tačiau atlikdama tyrimo procedūrą Komisija surinko įrodymų, kad taip nebuvo. Todėl ji pareikalavo, kad Graikija ir HSY pateiktų tvirtų savo tvirtinimų įrodymų ([106]). Galiausiai HSY ir Graikija pripažino, kad darbuotojai nesumokėjo metinių įmokų pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį. Komisija, galiausiai išaiškinusi svarbius bylos faktus, tuo metu galėjo vertinti, ar būta netinkamo ankstesnių sprendimų taikymo atvejų.

(182) Komisija taip pat pabrėžia, kad, siekdama leisti Graikijai ir HSY veiksmingai dalyvauti procedūroje ir siekdama užtikrinti, kad būtų gerbiamos teisės į gynybą, ji sudarė Graikijai ir HSY (t. y. vienintelėms šalims, kurios pateikė pastabas dėl E10 priemonės, neįskaitant *Elefsis*, kuri savo pastabose jau nurodė mananti, kad Komisija turėtų nurodyti susigrąžinti Sprendimu C 10/94 patvirtintą pagalbą, nes pirkimo kaina nebuvo sumokėta) galimybę pateikti pastabas dėl Komisijos vertinimo, kad nemokėjimas galėtų būti laikomas netinkamu Sprendimo C 10/94 taikymu ([107]). Išsamias pastabas pateikė ir Graikija, ir HSY ([108]).

4.6. **Netinkamas 2002 m. patvirtintos 29,5 mln. EUR pagalbos uždarymui naudojimas (E8 priemonė)**

4.6.1. *Priemonės aprašymas*

(183) 2002 m. birželio 5 d. Sprendimu N 513/01 leista suteikti 29,5 mln. EUR pagalbą, siekiant paskatinti dalį HSY darbuotojų savo noru išeiti iš darbo laivų statykloje. Komisija nustatė, kad 29,5 mln. EUR pagalba buvo suderinama pagalba uždarymui, kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 1540/98 4 straipsnyje, ir sutiko, kad metinio laivų statyklos laivų remonto pajėgumo apribojimas iki 420 000 žmogaus tiesioginio darbo valandų, įskaitant subrangovus, yra pagrįstas pajėgumo sumažinimas.

4.6.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(184) Sprendime pratęsti procedūrą Komisija pareiškė abejonių, ar šio apribojimo laikomasi. Įpareigojimo du kartus per metus teikti ataskaitas nesilaikyta. Be to, paprašytos pateikti tinkamą informaciją, Graikijos valdžios institucijos pateikė painius duomenis.

4.6.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(185) *Elefsis* teigimu, HSY apyvarta ir kasmet laivų statykloje remontuojamų laivų skaičius toks didelis, kad tai nesuderinama su 420 000 valandų apribojimo laikymusi.

4.6.4. *Graikijos pastabos*

(186) Graikijos ir HSY teigimu, laivų statykla intensyviai naudojasi subrangovų paslaugomis; subrangovus reikia suskirstyti į dvi kategorijas. Pirma, tai „HSY pasamdyti subrangovai“. Juos pasirenka ir atlygį jiems moka HSY. Antra, tai „trečiųjų šalių subrangovai“. Juos pasirenka laivo savininkas. Laivo savininkas pasirenka juos ir tiesiogiai aptaria su jais kainą. Trečiųjų šalių rangovai moka HSY mokestį už naudojimąsi laivų statyklos įrenginiais. Graikijos teigimu, atitikti Sprendime N 513/01 nustatytą apribojimą turi tik pirmoji kategorija. Tačiau HSY nežino, kiek valandų šie „HSY pasamdyti subrangovai“ dirba, nes jiems mokama taikant nustatyto dydžio kainą. Todėl Graikija siūlo metodą, kaip apytikriai apskaičiuoti jų darbo valandų skaičių: pirma, jiems pagal sutartį sumokėtų kainų suma sumažinama 15 % (tiek sudaro pelno maržą) ir dar 20 % ([109]) (tiek sudaro žmogaus netiesioginio darbo valandos). Gauta suma padalijama iš „metinio žmogaus darbo valandos kainos tarifo, nustatyto pagal oficialias HSY apskaitos knygas“ ([110]). Taikydama šį metodą, Graikija nustato, kad bendras valandų skaičius kiekvienais metais nuo 2002 iki 2006 m. yra mažesnis nei 420 000 valandų. Taigi Graikija daro išvadą, kad apribojimo laikomasi. Metodas apibendrintas toliau pateiktoje lentelėje.

	2002 1 1 –2002 12 31	2003 1 1 –2003 9 30	2003 10 1 –2004 9 30	2004 10 1 –2005 9 30	2005 10 1 –2006 8 31
A. HSY darbininkų atlikto tiesioginio darbo valandos	51 995	42 155	[…] (*)	(…)	(…)
B. Kaina, sumokėta HSY pasamdytiems subrangovams (EUR)	3 798 728	16 471 322	(…)	(…)	[…] (iki 2006 6 30)
C. = B atėmus pelno maržą (15 %) ir netiesioginį darbą (20 %)	2 469 173	10 179 134	(…)	(…)	(…)
D. HSY tiesioginių darbininkų valandos kaina (EUR)	25,97	27,49	(…)	(…)	(…)
E. HSY pasamdytų subrangovų darbininkų atlikto tiesioginio darbo valandų apskaičiavimas (= C padalyta iš D)	95 077	370 284	(…)	(…)	(…)
F. Bendras tiesioginio darbo valandų skaičius, kuriam taikomas Sprendimas N 513/2001 (= A + E)	147 073	412 440	(…)	(…)	(…)

(*) informacijai taikomas profesinės paslapties reikalavimas

4.6.5. *Vertinimas*

4.6.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(187) Kalbant apie galimą 296 straipsnio taikymą šiai priemonei, Komisija primena, kad veikla civiliniame ir kariniame sektoriuose jau buvo atskirta Sprendime N 513/01, kuriame manyta, kad valstybės paramos dalis, kuriai taikomos valstybės pagalbos taisyklės, sudaro 25 %. Taigi visa 29,5 mln. EUR pagalba buvo susijusi su HSY veikla civiliniame sektoriuje ir gali būti vertinama pagal valstybės pagalbos taisykles.

4.6.5.2. Netinkamo pagalbos naudojimo buvimas

(188) Komisija padarė išvadą, kad pakanka vieno iš toliau nurodytų veiksnių nuspręsti, kad sprendime, pagal kurį leista suteikti pagalbą, nustatyto apribojimo nebuvo laikomasi ir todėl pagalba naudotasi netinkamai.

(189) Pirma, HSY nustatytas žmogaus darbo valandų apribojimas, todėl įmonė turėjo įdiegti mechanizmą, kuris leistų tiksliai apskaičiuoti šias valandas. Neįdiegdama mechanizmo, kuris leistų tiksliai apskaičiuoti subrangovų dirbtų žmogaus darbo valandų skaičiaus, taigi trukdydama tiksliai apskaičiuoti laivų statykloje dirbtų žmogaus darbo valandų skaičių, HSY netinkamai taikė Sprendimą N 513/01. Tai ypač taikytina, nes būtent Graikija pasiūlė naudoti „žmogaus darbo valandų skaičiaus“ rodiklį, kad įrodytų, jog HSY mažina savo gamybos pajėgumą.

(190) Antra, Komisija ginčija Graikijos pareiškimą, kad valandų apribojimas „trečiųjų šalių rangovams“ netaikomas. Graikija tvirtina neturinti su jais jokių sutartinių santykių, išskyrus įrenginių nuomą. Pirma, Komisija mano, kad sutikus su tokia argumentacija, būtų galima apeiti apribojimą: užuot pasirašydama sutartis su subrangovais, HSY prašytų, kad juos pasirašytų laivų savininkai, taigi HSY ir subrangovai nebūtų sudarę jokios sutarties. Antra, apribojimo tikslas – sumažinti veiklos laivų statykloje apimtį. Todėl logiška, kad, kai Sprendime N 513/01 nurodyta, jog „subrangovo darbo jėga“ įtraukta į apribojimą, tai taikoma ir HSY subrangovams, ir laivų statykloje dirbantiems laivo savininko subrangovams. Trečia, Komisijai pateikus išsamius klausimus ([111]), Graikija pripažino, kad HSY tvarko mokėjimus kai kuriems iš šių „trečiųjų šalių rangovų“ tokiu būdu: toks subrangovas sudaro susitarimą su laivo savininku dėl atliktinų užduočių ir kainos, bet po to laivo savininkas moka HSY, kuri savo ruožtu perduoda pinigus subrangovui. Tokiais atvejais HSY ir rangovus sieja sutartinis ryšys, ir sumos, kurias laivo savininkas sumoka už rangovo darbą, pateikiamas HSY pelno ir nuostolių ataskaitoje kaip pajamos (t. y. jos įtraukiamos į HSY pardavimus (apyvartą). Todėl neabejojama, kad bent šios sutartys su „trečiųjų šalių rangovais“ patenka į apribojimo taikymo sritį. Graikija nei apskaičiavo šių „trečiųjų šalių subrangovų“ dirbtų žmogaus darbo valandų skaičių, nei nurodė tokį skaičių Komisijai. Tai yra papildomas Sprendimo N 513/2001 pažeidimas. Be to, Komisija pastebi, kad HSY remonto veiklos apyvarta nuo 2002 m. sparčiai padidėjo. Tačiau šios tendencijos visiškai neatspindi bendras žmogaus darbo valandų skaičius, kurį pateikė Graikija. Todėl tikėtina, kad gerokai padidėjo žmogaus darbo valandų, kurias dirbo HSY apmokami trečiųjų šalių rangovai, skaičius. Remiantis Graikijos pateiktais skaičiais, 2003 m. HSY beveik siekė 420 000 valandų ribą, todėl Komisija daro išvadą, kad, į bendrą HSY dirbtų žmogaus darbo valandų skaičių įskaičiavus trečiųjų šalių rangovus, kuriems mokėjo HSY, pagrįsta manyti, kad paskesniais metais ši riba buvo peržengta.

(191) Trečia, net jei ir būtų sutikta (o taip nėra), kad Sprendime N 513/01 nustatytas valandų apribojimas „trečiųjų šalių rangovams“ netaikomas, o „HSY pasamdytų subrangovų“ dirbtų žmogaus darbo valandų skaičių galima apytikriai apskaičiuoti dalijant jiems sumokėtas sumas iš darbo valandos kainos, apribojimo vis tiek nesilaikoma. „Metinis žmogaus darbo valandos kainos tarifas, nustatytas pagal oficialias HSY apskaitos knygas“, kurį taiko Graikija, yra netinkamas būdas apytikriai apskaičiuoti subrangovui dirbančio darbininko darbo valandos kainą. Dideli tarifo svyravimai (pvz., jis pakinta nuo 27 EUR iki […] EUR kitais metais) įrodo, kad pagal oficialias HSY apskaitos knygas nustatytas metinis žmogaus darbo valandos kainos tarifas neparodo, kiek kainuoja darbuotojo darbo valanda ([112]). Priskaičiuotas valandinis darbo užmokestis pramonėje niekada nekinta tokiu būdu: jis nuosekliai didėja laikui bėgant, bet niekada nepadidėja du kartus nuo vienų metų iki kitų. Be to, laivų statyklos pasitelkia subrangovus būtent dėl to, kad tai pigiau, negu pačioms samdyti daugiau darbo jėgos. Taigi, naudojant pagal oficialias HSY apskaitos knygas nustatytą metinį žmogaus darbo valandos kainos tarifą, subrangovų įdarbintų darbuotojų žmogaus darbo valandos kaina pervertinama. Komisijos pasamdytas konsultantas patvirtino šį faktą. Taikant labiau pagrįstus valandos kainos įverčius, subrangovų dirbtų žmogaus darbo valandų skaičius gerokai padidėja ([113]), taigi 420 000 valandų apribojimas pažeidžiamas 2003 ir 2005 m.

(192) Ketvirta, pagal Graikijos pasiūlytą metodą 2003 m. yra tik devyni mėnesiai, t. y. iki 2003 m. rugsėjo mėn. Graikija tvirtina, kad nuo to momento apskaitos metus pradėta skaičiuoti nuo spalio mėn. iki spalio mėn. Negalima sutikti, kad aukščiausia metinė riba būtų taikoma tik devynių mėnesių veiklai. Komisija paprašė Graikijos pateikti išsamios informacijos apie veiklą per paskutinius tris 2003 m. mėnesius, bet Graikija prašomų duomenų nepateikė ([114]). Jeigu paskutinių trijų 2003 kalendorinių metų mėnesių veikla apytikriai būtų įvertinta kaip 2004 finansinių metų veiklos ketvirtis, aišku, kad žmogaus darbo valandų apribojimas pažeistas.

(193) Išvadą, kad priemonė netinkamai taikyta, galima padaryti remiantis keliais nesusijusiais pagrindais, todėl Komisija mano, kad pagalba turi būti susigrąžinta.

4.7. **1996–1997 m. Graikijos valstybės arba ETVA skirta 8,72 mlrd. GRD (25,6 mln. EUR) kapitalo injekcija (E9 priemonė)**

4.7.1. *Priemonės aprašymas*

(194) 1996–1997 m. ETVA skyrė HSY 8,72 mlrd. GRD (25,6 mln. EUR) kapitalo injekciją.

4.7.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(195) Sprendime pratęsti procedūrą pareikšta abejonių, ar ši kapitalo injekcija atitinka rinkos ekonomikos investuotojo elgseną. Pirma, Komisija pažymi, kad Graikija pateikė prieštaringų pastabų, pirmiausia nurodydama, kad šią sumą suteikė valstybė darbo jėgos sumažinimo 1 000 darbuotojų išlaidoms kompensuoti, o paskui paneigusi šį paaiškinimą, pareikšdama, kad šią kapitalo injekciją atliko ETVA. Antra, Komisija pastebi, kad darbuotojai, valdę 49 % akcijų, nedalyvavo šiame kapitalo didinime. Be to, nuostabą kelia tai, kad ši ETVA kapitalo injekcija nepadidino banko turimo HSY akcijų paketo.

(196) Komisija taip pat nurodė, kad nustačius, jog ši priemonė yra pagalba, abejotina, ar ta pagalba galėtų būti suderinama.

4.7.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(197) *Elefsis* nurodė, kad 1996 m. 49 % HSY akcijų valdė darbuotojai. Jeigu ETVA būtų atlikęs kapitalo injekciją darbuotojams proporcingai nedalyvaujant, banko akcijų paketas būtų padidėjęs iki daugiau kaip 51 %, o tai draudžiama pagal įstatymus ir to iš esmės neįvyko. Tai reiškia, kad mainais už šią kapitalo injekciją ETVA negavo jokių naujų akcijų. Toks scenarijus privačiam investuotojų būtų buvęs nepriimtinas.

4.7.4. *Graikijos pastabos*

(198) Graikija patvirtina, kad 1996–1997 m. ETVA skyrė 8,72 mlrd. GRD (25,6 mln. EUR) kapitalo injekciją ir gavo lygiavertę sumą iš valstybės. Graikija tvirtina, kad valstybė veikė kaip rinkos ekonomikos investuotojas, nes kapitalo injekcija finansuotas darbo jėgos sumažinimas gerokai padidino laivų statyklos veiksmingumą ir būsimą jos pelningumą. HSY aiškina, kad dėl įdėtų sumų naujų akcijų nebuvo išleista, todėl formaliai tai nebuvo kapitalo injekcija. Tai paaiškina, kodėl 51 % valstybės akcijų paketas nepadidėjo. Tačiau, jeigu Komisija vis dėlto laikytų, kad ši priemonė yra pagalba, Graikija mano, kad tai suderinama pagalba uždarymui pagal Direktyvos 90/684/EEB 7 straipsnį.

4.7.5. *Vertinimas*

4.7.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(199) Šios priemonės lėšomis finansuota visa laivų statyklos veikla, ji nebuvo skirta tik veiklai civiliniame sektoriuje remti. Kaip nuspręsta šio sprendimo 3.3 skirsnyje, 75 % laivų statyklos veiklos yra karinio pobūdžio ir Graikija pasitelkia Sutarties 296 straipsnį, todėl pagal valstybės pagalbos taisykles galima vertinti tik 25 % priemonės (2,18 mlrd. GRD (6,4 mln. EUR)).

4.7.5.2. Pagalbos buvimas

(200) Komisija pastebi, kad valstybė per ETVA skyrė HSY lėšų negaudama naujų akcijų, nes ji turėjo tik 51 % HSY. Rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų padovanojęs tokios dovanos kitiems akcininkams. Jis būtų pareikalavęs naujų akcijų arba proporcingos kitų akcininkų kapitalo injekcijos. Taigi, privatus investuotojas panašiomis aplinkybėmis nebūtų skyręs tokios kapitalo injekcijos.

(201) Valstybė suteikė HSY išteklių, kurių įmonė nebūtų gavusi iš rinkos, taigi ši priemonė suteikė HSY selektyvaus pranašumo. Todėl priemonė yra pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje. Priešingai, nei reikalaujama Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, ji suteikta iš anksto apie ją nepranešus, todėl tai yra neteisėta pagalba.

4.7.5.3. Suderinamumas su bendrąja rinka

(202) Kalbant apie šios pagalbos suderinamumą, Komisija pastebi, kad neginčijama, jog HSY darbo jėga sumažinta nuo 3 022 darbuotojų 1995 m. iki 1 977 darbuotojų 1997 m. Apie šį darbo jėgos sumažinimą taip pat pranešta 1997 m. liepos 15 d. priimtuose dviejuose sprendimuose (sprendimai C 10/94 ir N 401/97), nes

tai sudarė vieną restruktūrizavimo plano ramsčių. Sprendimu N 401/1997 leidžiama suteikti investicinę pagalbą, kuri pagal Direktyvą 90/684/EEB gali būti pripažinta suderinama, tik jeigu yra „susijusi su restruktūrizavimo planu, kurį įgyvendinus sumažėja bendras laivų remonto pajėgumas“ ir „kuriame nenumatomas joks laivų statybos pajėgumo padidėjimas“. Sprendime N 401/97 manoma, kad „vyksta laivų statyklos remonto pajėgumo mažinimas, lygiavertis darbuotojų skaičiaus mažinimui, kurio nebus įmanoma kompensuoti numatomu produktyvumo padidėjimu ir komercinių laivų dokavimo pajėgumo mažinimu“. Sprendime taip pat nurodyta, kad vykdomas nedidelis laivų statybos pajėgumo mažinimas. Sprendime N 401/97 Komisija pati pripažino, kad dėl darbo jėgos mažinimo, įgyvendinamo kartu su kitomis Graikijos pasiūlytomis priemonėmis, laivų statybos ir laivų remonto pajėgumas sumažės, todėl Komisija mano, kad pajėgumas buvo sumažintas, kaip reikalaujama Direktyvos 90/684/EEB 7 straipsnyje. Kalbant apie pagalbos sumą ir intensyvumą, Komisija pastebi, kad pagalbos siekė sudarė 25,6 mln. EUR darbo jėgai sumažinti 1 000 darbuotojų. 2002 m., vos po šešerių metų, Komisija pripažino, kad keturis kartus didesnė suma mažesnio masto darbo jėgos sumažinimui yra suderinama. Taigi Komisija mano, kad pagalbos suma ir intensyvumas yra pagrįsti. Apibendrinant, Komisija mano, kad Direktyvos 90/684/EEB 7 straipsnyje nustatytos sąlygos patenkintos, taigi pagalba suderinama su bendrąja rinka.

4.8. **1998–2000 m. kapitalo didinimas investicijų planui finansuoti (E10 priemonė)**

4.8.1. *Priemonės aprašymas*

(203) Kaip numatyta Sprendime N 401/1997, kapitalas tris kartus (1998, 1999 ir 2000 m.) padidintas, iš viso 2,98 mlrd. GRD (8,7 mln. EUR), siekiant finansuoti dalį HSY investicijų plano. Kapitalo didinimą proporcingai turimiems HSY akcijų paketams finansavo ETVA ir HSY darbuotojai.

(mln. GRD (mln. EUR))

	Iš viso	ETVA įnašas (51 %)	Darbuotojų įnašas (49 %)
1998 m. gegužės 20 d.	1 569 (4,6)	800 (2,3)	769 (2,3)
1999 m. birželio 24 d.	630 (1,8)	321 (0,9)	309 (0,9)
2000 m. gegužės 22 d.	780 (2,3)	397 (1,2)	382 (1,1)

(204) 2001 m. Graikijos valstybė sumokėjo darbuotojams sumą, lygią jų įnašui tris kartus didinant kapitalą (žr. šio sprendimo 33 konstatuojamąją dalį, kurioje aprašytas Įstatymas Nr. 2941/2001).

4.8.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(205) Sprendime pratęsti procedūrą Komisija pareiškė abejonių, ar ETVA dalyvavimas didinant kapitalą nebūtų nesuderinama pagalba. NET jei 1997 m. liepos 15 d. priimtame Sprendime N 401/97 ir manoma, kad būsimas ETVA dalyvavimas didinant kapitalą iš principo gali būti nelaikomas valstybės pagalba įgyvendinant restruktūrizavimo planą, šis dalyvavimas vis dėlto galėjo būti pagalba, kai šios priemonės imtasi 1998, 1999 ir 2000 m. Visų pirma, HSY padėtis tuo laikotarpiu pablogėjo. Sprendime pratęsti procedūrą taip pat nurodoma, kad tai, jog darbuotojai dalyvavo kapitalo didinime proporcingai turimai HSY kapitalo daliai, nepašalina pagalbos buvimo galimybės: pirma, neužtikrinta, kad jie sumokėjo ETVA 49 % HSY akcijų paketo kainą pagal 1995 m. rugsėjo mėn. dalinio privatizavimo susitarimą. Antra, neatmetama, kad valstybė slapta įsipareigojo kompensuoti darbuotojams bet kokią sumą, kurią jie galėtų įnešti į HSY kapitalą. Toks įsipareigojimas reikštų, kad darbuotojams neteko jokios rizikos.

4.8.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(206) *Elefsis* palaiko sprendime pradėti procedūrą pareikštas abejones, primena teismo praktiką *Alitalia* byloje ([115]) dėl darbuotojų dalyvavimo didinant jų pačių įmonės kapitalą ir daro išvadą, kad ETVA dalyvavimas didinant kapitalą yra nesuderinama pagalba.

4.8.4. *Graikijos pastabos*

(207) Graikija primena, kad ETVA ir darbuotojų dalyvavimas didinant kapitalą nustatytas 1995 m. rugsėjo mėn. dalinio privatizavimo susitarime. Sprendime N 401/1997 taip pat nurodyta, kad šios kapitalo didinimo operacijos bus atliktos ETVA ir HSY darbuotojams dalyvaujant jose atitinkamai 51 % ir 49 % dalimis, nelaikant, kad ETVA dalyvavimas yra pagalba. Galiausiai Graikija ir

HSY ginčija hipotezę, kad darbuotojai nesumokėjo ETVA pirkimo kainos, ir tai, jog esama slapto susitarimo, pagal kurį darbuotojams žadama, kad valstybė grąžins bet kokią investicijų planui finansuoti sumokėtą sumą. HSY tvirtina, kad, jei Komisija laikytų šią priemonę pagalba, tai būtų suderinama restruktūrizavimo pagalba.

4.8.5. *Vertinimas*

4.8.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(208) Kalbant apie galimą Sutarties 296 straipsnio taikymą, Komisija pastebi, kad kapitalo didinimo tikslas buvo finansuoti investicijų plano įgyvendinimą. Kaip jau nuspręsta vertinant P1, P2, P3 ir P4 priemones, šis investicijų planas ir jam finansuoti suteikta valstybės parama gali būti vertinami pagal valstybės pagalbos taisykles.

4.8.5.2. Pagalbos buvimas

(209) Komisija padarė toliau nurodytas išvadas. Remiantis 1995 m. rugsėjo mėn. susitarimu dėl dalinio privatizavimo, ETVA pagal sutartį privalėjo dalyvauti būsimajame HSY kapitalo didinime 51 %, o likusius 49 % turėjo įnešti darbuotojai. Kapitalo didinimas buvo būtinas siekiant iš dalies finansuoti investicijų plano įgyvendinimą. Sprendime N 401/97 dėl investicinės pagalbos Komisija netiesiogiai manė, kad šis ETVA dalyvavimas būsimajame HSY kapitalo didinime nebus valstybės pagalba. Tai suderinama su tą pačią dieną priimtu Sprendimu C 10/94, kuriame Komisija laikėsi nuomonės, kad 49 % HSY akcijų pardavimas darbuotojams buvo pagrįstas dalinis privatizavimas ir galima buvo tikėtis gyvybingumo atkūrimo.

(210) Kalbant apie ETVA dalyvavimą didinant kapitalą 1998 m. gegužės 20 d., Komisija mano nesant pakankamo pagrindo nukrypti nuo Sprendime N 401/97 pateikto netiesioginio vertinimo dėl pagalbos nebuvimo. Visų pirma, 1998 m. gegužės mėn. aplinkybės nelabai skyrėsi nuo aplinkybių, kurios prognozuotos priimant sprendimą. Be to, Komisija nerado jokių (slapto) valstybės įsipareigojimo grąžinti darbuotojams bet kokią sumą, kurią jie galėtų sumokėti didinant kapitalą, įrodymų.

(211) Priešingai, didinant kapitalą 1999 m. birželio 24 d. ir 2000 m. gegužės 22 d., pagrindinių veiksnių, kuriais pagrįstas 1997 m. liepos 15 d. vertinimas dėl pagalbos nebuvimo, nebebuvo:

— Pirma, kaip paaiškinta pirmiau, abu 1997 m. liepos 15 d. priimti sprendimai pagrįsti faktu, kad Graikija įgyvendins 1995 m. rugsėjo mėn. dalinio privatizavimo susitarimą, visų pirma, kad darbuotojai sumokės ETVA pirkimo kainą, kaip nustatyta sutartyje, taip prisiimdami finansinę riziką, o tai paskatins juos remti konkurencingumui atkurti reikalingas priemones. Darbuotojai turėjo sumokėti ETVA pirmąją pirkimo kainos dalį iki 1998 m. gruodžio 31 d., tačiau nebuvo atlikta jokio mokėjimo. Valstybė nesiekė gauti mokėjimo. Kaip nurodyta vertinant E7 priemonę, tai reiškė, kad, priešingai negu Komisija tikėjosi 1997 m. liepos mėn., kai buvo priimti du sprendimai, darbuotojai neatsidūrė investuotojų, turinčių per ateinančius dvylika metų sumokėti iš viso 8,17 mlrd. GRD (24 mln. EUR), padėtyje. Šis nemokėjimas taip pat reiškė, kad darbuotojai nesilaikė savo įpareigojimo pagal 1995 m. rugsėjo mėn. dalinio privatizavimo sutartį. Taigi dalinio privatizavimo susitarimas bankui ETVA nebebuvo privalomas ([116]), nes darbuotojai jį pažeidė. Priešingai, negu buvo galima teisėtai tikėtis galiojančių sutarčių pagrindu priimant Sprendimą N 401/97, tikras dalinis privatizavimas neįvyko, ir sutartis ETVA nebebuvo privaloma. Komisija mano, kad tai yra pagrindiniai skirtumai, palyginti su tuo, ko Komisija tikėjosi priimdama Sprendimą N 401/97 remdamasi 1995 m. rugsėjo mėn. sutartimi. Taigi to pakanka, kad tuomet nustatytas vertinimas dėl pagalbos nebuvimo būtų patikslintas.

— Antra, kaip jau išsamiai išnagrinėta šio sprendimo 3.1 skirsnyje, komercinė ir finansinė sėkmė, planuota priimant Sprendimą N 401/97, netapo tikrove. 1997 ir 1998 m. įmonei nepavyko suformuoti didelio ir pelningo užsakymų portfelio. Taigi, nuo 1998 m. pabaigos laipsniškai liko vis mažiau abejonių, kad laivų statykla paskesniais metais bus nuostolinga. Komisija nustatė, kad 1999 m. birželio 30 d. yra ta data, nuo kurios pagrįstai nebebuvo galima tikėtis jokio gyvybingumo atkūrimo. Neabejotina, kad 1999 m. birželio mėn. pradžioje dauguma blogų žinių jau buvo žinoma ir gyvybingumo atkūrimas remiantis galiojusiu restruktūrizavimo planu buvo labai hipotetinis.

(212) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija mano, kad rinkos ekonomikos investuotojas ETVA vietoje nebebūtų investavęs į HSY ([117]).

(213) Tokia kapitalo injekcija suteikia HSY selektyvaus pranašumo, todėl Komisija daro išvadą, kad ETVA dalyvavimas antrajame ir trečiajame kapitalo didinime yra valstybės pagalba HSY naudai. Kalbant apie atitiktį Sutarties 88 straipsnio 3 daliai, Komisija pastebi, kad ji niekada nebuvo priėmusi jokio sprendimo, kuriame būtų aiškiai įvertintas ETVA dalyvavimas didinant HSY kapitalą ir jam būtų duotas leidimas. Taigi Komisija mano, kad pagalba įgyvendinta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį.

(214) Komisija pastebi, kad net jei būtų manoma, kad Sprendimu N 401/97 buvo leista suteikti šią priemonę (Sprendime N 401/97 aprašyta, kad ETVA dalyvaus didinant HSY kapitalą ir, nekeliant abejonių dėl atitikties valstybės pagalbos taisyklėms, manoma, kad šis dalyvavimas nebūtų pagalba), tai nepakeistų būsimos išvados, kad pagalba turi būti susigrąžinta. Šiuo atveju reikėtų manyti, kad valstybinis bankas ETVA, kuris negavo iš darbuotojų pirkimo kainos pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį, netinkamai taikė šį sprendimą. Išvada, kad ETVA dalyvavimas būsimose kapitalo didinimo operacijose nėra pagalba, buvo pagrįsta lūkesčiu, kad darbuotojai sumokės pirkimo kainą pagal 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį. Taigi reikėtų daryti išvadą, kad Sprendimo N 401/97 dalis, kurioje patvirtintas ETVA dalyvavimas, netinkamai taikyta, todėl ETVA įnašai turėtų būti susigrąžinti iš HSY.

4.8.5.3. Suderinamumas su bendrąja rinka

(215) Graikija tvirtina, kad ši priemonė galėtų būti laikoma suderinama restruktūrizavimo pagalba. Komisija primena, kad kapitalo didinimo tikslas buvo finansuoti investicijų plano įgyvendinimą. Vertindama P2 ir P3 priemones Komisija jau paaiškino, kodėl papildoma restruktūrizavimo pagalba investicijų planui negali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka.

(216) Du kapitalo padidinimai yra nesuderinama pagalba, todėl šios sumos turi būti susigrąžintos iš HSY.

4.9. **Valstybės priešpriešinė garantija, susijusi su HSY sutartimis su OSE ir ISAP (E12b priemonė)**

4.9.1. *Priemonės aprašymas*

(217) ETVA suteikė išankstinio mokėjimo ir gero sutarties įvykdymo garantijas (toliau – išankstinio mokėjimo garantijos), susijusias su sutartimis dėl riedmenų tiekimo, kurias HSY sudarė su *Hellenic Railway Organization* (OSE) ir *Athens-Piraeus Electric Railways* (ISAP). Su ISAP sutartimi susijusią išankstinio mokėjimo garantijas ETVA išdavė 1998 m. vasario mėn. ir 1999 m. sausio mėn., o su OSE sutartimi susijusias garantijas – 1999 m. rugpjūčio mėn. Mainais ETVA gavo atitinkamas priešpriešines valstybės garantijas. Sutarčių su OSE ir ISAP garantijų sumos siekė atitinkamai 29,4 mln. EUR ir 9,4 mln. EUR.

4.9.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(218) Sprendime pratęsti procedūrą Komisija pareiškė abejonių, ar privatus bankas būtų suteikęs šias priešpriešines garantijas tokiomis pat sąlygomis. Atsižvelgiant į HSY patiriamus sunkumus, būtų galima net suabejoti, ar bankas apskritai būtų jas suteikęs.

4.9.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(219) *Elefsis* palaiko Komisijos pareikštas abejones. Visų pirma, valstybė neveikė kaip rinkos investuotojas, nes prisiėmė daug vaidmenų – valstybė buvo ir kontrolinio HSY akcijų paketo savininkė, ir vienintelė jos kreditorė bei garantas, kuris prisiėmė beveik visą su įmonės veikla susijusią riziką.

4.9.4. *Graikijos pastabos*

(220) Graikija ir HSY tvirtina, kad, nors valstybės priešpriešinės garantijos buvo oficialiai išduotos 1999 m. gruodžio mėn., jos jau buvo pažadėtos ETVA, kai bankas išdavė išankstinio mokėjimo garantijas dėl sutarties su ISAP 1998 m. vasario mėn. ir 1999 m. sausio mėn. bei garantijas dėl sutarties su OSE 1999 m. rugpjūčio mėn. Graikija tvirtina, kad šios priešpriešinės garantijos nebuvo selektyvios priemonės. Iš tiesų, jos suteiktos pagal Įstatymą Nr. 2322/1995 ([118]), o to įstatymo pagrindu valstybės garantijų gavo kelios įmonės. Be to, Graikija tvirtina, kad 0,05 % metinis mokestis buvo tinkamas rizikai

kompensuoti. Kalbant apie ETVA elgseną, tai buvo priimtina privačiam bankui, nes jis gavo iš valstybės priešpriešinę garantiją ir taikė 0,4 % priemoką ([119]). HSY pateikė konsultanto ataskaitą – pirmąją *Deloitte* ataskaitą – šiam pareiškimui paremti. Šioje ataskaitoje taip pat tvirtinama, kad, nesant priešpriešinės valstybės garantijos, HSY vis vien būtų galėjusi gauti iš privataus banko garantiją, kuri būtų panaši į suteiktąją banko ETVA, kaip užstatą pasiūliusi suvaržymo teisę į tam tikrą turtą. Galiausiai Graikija tvirtina, kad valstybės priešpriešinių garantijų naudos gavėjai yra OSE ir ISAP, o ne HSY.

4.9.5. *Vertinimas*

4.9.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(221) Ši priemonė nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį, nes skirta veiklai civiliniame sektoriuje tiesiogiai remti.

4.9.5.2. Pagalbos buvimas

(222) Pirmiausia reikia išaiškinti, kuri iš dviejų rūšių priemonių (išankstinio mokėjimo garantijos, kurias suteikė ETVA, ir priešpriešinės garantijos, kurias valstybė suteikė ETVA) galėtų būti pagalbos priemonė. Graikija tvirtina, kad, kai ETVA suteikė išankstinio mokėjimo garantijas, jam jau buvo tvirtai pažadėta suteikti priešpriešines valstybės garantijas, todėl reikia daryti išvadą, kad suteikdamas garantijas ETVA buvo visiškai apsaugotas priešpriešinių valstybės garantijų. Taigi, ETVA neprisiėmė jokios rizikos (dėl priešpriešinių valstybės garantijų) ir kartu kiekvieną ketvirtį gaudavo 0,4 % mokestį, todėl ši priemonė panašiomis aplinkybėmis būtų buvusi priimtina rinkos ekonomikos investuotojui. Priešingai, valstybė suteikė priešpriešines garantijas, kurios nebuvo užtikrintos jokiu užstatu ir už kurias ji gavo tik 0,05 % garantijos priemoką. Ši antroji priemonė aiškiai būtų nepriimtina rinkos ekonomikos investuotojui. Todėl ši antroji priemonė yra valstybės pagalba. Tačiau Komisija pastebi, kad valstybė valdė 100 % ETVA ir visos pastarojo banko įgyvendintos priemonės priskirtinos valstybei, todėl dviejų priemonių (t. y. garantijos ir priešpriešinės garantijos) atskyrimas yra šiek tiek dirbtinis.

(223) Graikija tvirtina, kad naudos gavėjai buvo OSE ir ISAP, todėl reikia išaiškinti, kas iš tikrųjų yra šios priemonės naudos gavėjas. Komisija pastebi, kad pagal sutartis dėl riedmenų medžiagų tiekimo pardavėjas paprastai turi suteikti pirkėjui banko garantijas pirkėjo atliekamiems išankstiniams mokėjimams. Iš tiesų, pirkėjas nori būti tikras, kad galės susigrąžinti šias sumas, jeigu pardavėjas nepristatys medžiagų, pvz., dėl to, kad bankrutavo. Taigi gauti šias garantijas iš banko ir prisiimti jų išlaidas turi pardavėjas. Kitaip tariant, tai įprasta kaina, kurią riedmenų medžiagų pardavėjas turi mokėti. Šiuo atveju priešpriešinės valstybės garantijos suteikė HSY galimybę gauti garantijas iš ETVA už vos 0,4 % per ketvirtį kainą. Kaip bus parodyta toliau, nesant valstybės garantijos privatus bankas būtų taikęs garantijoms, suteiktoms iki 1999 m. birželio 30 d., mažiausiai 480 bazinių punktų per metus mokestį. Nuo tos datos nė vienas privatus bankas nebūtų suteikęs tokių garantijų. Taigi aišku, kad laikotarpiu iki 1999 m. birželio 30 d. priešpriešinės valstybės garantijos suteikė HSY galimybę gauti garantijas mažesne kaina. Laikotarpiu po 1999 m. birželio 30 d. priešpriešinės valstybės garantijos leido HSY gauti garantijų, kurių HSY iš viso nebūtų galėjusi gauti rinkoje. Apibendrinant, pagalbos naudos gavėja yra HSY.

(224) Kalbant apie Graikijos tvirtinimą, kad priemonė nėra selektyvi, Komisija primena, kad priemonė, kad ji būtų laikoma bendrąja, turi būti veiksmingai vienodai prieinama visiems valstybėje narėje veikiantiems ūkio subjektams ir tokios priemonės apimtis negali būti *de facto* sumažinama, pasitelkiant, pvz., valstybės įgaliojimus skirti ją savo nuožiūra arba kitus veiksnius, kurie riboja praktinį jos poveikį. Komisija mano, kad Įstatymas Nr. 2322/1995 toli gražu neatitinka šios apibrėžties. Pirma, įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, kad garantiją suteikia ekonomikos ministras pagal susitarimą su trimis kitais ministrais. Taigi garantijos suteikimas priklauso nuo valdžios institucijų įgaliojimų veikti savo nuožiūra. Antra, valstybės garantija gali būti suteikta privačiai įmonei tik tuo atveju, jeigu ji yra atokiame regione ir jeigu siekiama tikslo skatinti regiono ekonominę plėtrą, o ne remti konkrečią įmonę (1bb straipsnis) arba jeigu ji patyrė žalą dėl gamtos reiškinių (1cc straipsnis). Įmonėms, kurių 100 % priklauso valstybei arba kurių kontrolinį akcijų paketą valdo valstybė, valstybės pagalba gali būti suteikta dėl bendrųjų priežasčių, kaip antai kai kuriems jų įsipareigojimams padengti (1B straipsnis). Taigi aišku, kad valstybinių įmonių galimybės gauti valstybės garantijas yra kur kas didesnės negu privačių

įmonių. Šią išvadą patvirtina garantuotų paskolų sąrašo, pateikto pirmojoje *Deloitte* ataskaitoje, analizė ([120]). Trečia, garantijos nėra visiems vienodai prieinamos. Įstatymo 1 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad suteikdama garantiją valstybė gali pareikalauti tam tikro užstato (pvz., ilgalaikio įmonės turto suvaržymo). Sprendimą reikalauti užstato savo nuožiūra priima ekonomikos ministras. Šiuo atveju valstybė, suteikdama E12b priemonę, nereikalavo užstato. Kalbant apie vienodų galimybių gauti garantijas nebuvimą, Komisija pastebi, kad garantijos mokestis visoms paskoloms nėra vienodas. Pavyzdžiui, šiuo atveju garantijos priemoka tesiekė 0,05 %. E14 priemonės, kuri taip pat suteikta remiantis Įstatymu Nr. 2322/1995, atveju priemoka buvo 1 %. Pirmojoje *Deloitte* ataskaitoje pateiktame garantuotų paskolų sąraše kai kurioms paskoloms taip pat buvo taikoma 0,1 % ir 0,5 % priemoka. Apibendrinant, Komisija atmeta Graikijos tvirtinimą, kad Įstatymas Nr. 2322/1995 yra bendroji priemonė.

(225) Kalbant apie pirmojoje *Deloitte* ataskaitoje pateiktą tvirtinimą, kad HSY būtų galėjusi gauti šias išankstinio mokėjimo garantijas iš privataus banko, vietoje priešpriešinės valstybės garantijos įkeisdama bankui tam tikrą turtą, Komisija mano, kad šis tvirtinimas nagrinėjant priemonę yra nesvarbus. Komisija turi išnagrinėti, ar priemonių, kurias faktiškai suteikė valstybė, sąlygos buvo pagalba laivų statyklai. Komisija neturi tikrinti, ar suteikdama didesnį užstatą laivų statykla būtų galėjusi gauti tokią pat garantiją rinkoje. Kaip nurodyta pranešimo dėl garantijų 2.1.1 skirsnyje, vienas iš galimų valstybės garantijos pranašumų – galimybė paskolos gavėjui „susitarti dėl mažesnio užstato“. Šiuo atveju nė viena iš priešpriešinių valstybės garantijų nebuvo užtikrinta tam tikro laivų statyklos turto suvaržymu. Taigi priešpriešinė garantija, kuriai kaip užstatas suteiktas turtas, yra kitoks sandoris, kurio vertinti nereikia. Be to, Komisija pažymi, kad, net jei ir reikėtų vertinti šį pirmojoje *Deloitte* ataskaitoje pateiktą tvirtinimą, suteikdama užstatą HSY nebūtų galėjusi įtikinti privataus banko suteikti tokias išankstinio mokėjimo garantijas. Laivų statyklos turtas jau buvo įkeistas, o jo likvidacinė vertė buvo nedidelė (žr. 43 išnašoje aptartus antrąjį ir trečiąjį punktus). Taigi, net ir užstato tam tikro HSY turto suvaržymo forma nebūtų užtekę įtikinti rinkos ekonomikos investuotoją skolinti HSY.

(226) Pirmiau šiame sprendime Komisija nustatė palūkanų normą, kurią privatus bankas būtų taikęs, suteikdamas HSY paskolą. Kalbant apie laikotarpį iki 1999 m. birželio 30 d., padaryta išvada, kad HSY kėlė ypatingą riziką, todėl prie klestinčioms įmonėms suteiktoms paskoloms taikomos palūkanų normos būtina pridėti mažiausiai 400 bazinių punktų rizikos priemoką. Norint taikyti tokį pat požiūrį išankstinio mokėjimo garantijoms, būtina nustatyti, kokią priemoką rinkos ekonomikos investuotojas būtų taikęs, suteikdamas išankstinio mokėjimo garantiją klestinčiai įmonei. Nė viena šios procedūros šalių nenurodė patikimos tokios garantijos rinkos kainos. Keliose laivų statybos sektoriuje tirtose valstybės garantijų schemose, kurios, kaip patvirtino Komisija, nelaikomos pagalba ([121]), metinė garantijos priemoka, nustatyta paskolos gavėjui, kurio kredito rizika mažiausia, sudarė 0,8 % arba 80 bazinių punktų. Nesant kitų patikimų rodiklių, Komisija naudos šią normą kaip mažiausios metinės garantijos priemokos, kurią tuo metu Graikijoje mokėjo klestinčios laivų statybos įmonės, įvertį. NET jei sutartys su OSE ir ISAP susijusios ne su laivų statyba, o su riedmenų gamyba, Komisija taikys 0,8 % normą kaip etaloną, nes riedmenų gamyba HSY tebuvo papildoma veikla, o didžioji dalis HSY veiklos, taigi didžioji HSY rizikos dalis, buvo susijusi su laivų statyba ir remontu. Taigi, kalbant apie išankstinio mokėjimo garantijas, suteiktas HSY iki 1999 m. birželio 30 d., ar esama pagalbos ir kokia jos suma, bus vertinama lyginant HSY faktiškai mokėtą metinę priemoką (įskaitant valstybei mokėtą priešpriešinės garantijos mokestį) su 480 bazinių punktų priemoka (t. y. 80 bazinių punktų pridėjus 400 bazinių punktų). Kalbant apie laikotarpį po 1999 m. birželio 30 d., pirmiau šiame sprendime Komisija padarė išvadą, kad laivų statykla nebeturėjo galimybių skolintis finansų rinkoje ir kad susigrąžintiną bet kurios paskolos pagalbos elementą sudarys HSY faktiškai mokėtos palūkanų normos ir orientacinės normos pridėjus 600 bazinių punktų skirtumas. Taigi išankstinio mokėjimo garantijų atveju susigrąžintina pagalba bus apskaičiuota lyginant HSY mokėtą faktinę priemoką (įskaitant valstybei mokėtą priešpriešinės garantijos mokestį) su 680 bazinių punktų priemoka (t. y. 80 bazinių punktų pridėjus 600 bazinių punktų).

(227) Komisija pažymi, kad Graikija tvirtina, kad, kai ETVA suteikė išankstinio mokėjimo garantijas, priešpriešinės garantijos jau buvo pažadėtos. Taigi, su ISAP išankstiniais mokėjimais susijusios priešpriešinės garantijos suteiktos iki 1999 m. birželio mėn. pabaigos. Bendra metinė šių garantijų kaina (ETVA mokamas garantijos mokestis ir

valstybei mokamas priešpriešinės garantijos mokestis) buvo gerokai mažesnė nei 480 bazinių punktų. Taigi jose yra valstybės pagalbos elementas, kurį sudaro pastarosios priemokos ir bendros garantijų kainos HSY (ETVA mokamos priemokos ([122]) ir valstybei mokamos priemokos) skirtumas. Priešingai, negu reikalaujama Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, pagalba suteikta iš anksto apie ją nepranešus, todėl tai yra neteisėta pagalba.

(228) Su OSE išankstiniais mokėjimais susijusios priešpriešinės garantijos suteiktos po 1999 m. birželio mėn., t. y. tuo metu, kai nė vienas bankas nebūtų toliau teikęs tokios garantijos. Taigi, visos šios priešpriešinės garantijos yra pagalba. Priešingai, negu reikalaujama Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, pagalba suteikta iš anksto apie ją nepranešus, todėl tai yra neteisėta pagalba. Jeigu šios pagalbos priemonės bus pripažintos nesuderinamomis ir jeigu jos tebetaikomos, jas reikės nedelsiant nutraukti. Tačiau to nepakaks pradinei padėčiai atkurti, nes HSY bus kelerius metus gavusi naudos iš garantijos, kurios ji nebūtų gavusi rinkoje. Už laikotarpį iki garantijos termino pabaigos taip pat reikės susigrąžinti pagalbą, kurią sudaro 680 bazinių punktų ir HSY faktiškai mokėtų priemokų skirtumas.

4.9.5.3. Suderinamumas su bendrąja rinka

(229) Komisija pastebi, kad ši pagalba yra veiklos pagalba, nes sumažinamos išlaidos, kurių HSY paprastai turėtų patirti vykdydama komercines sutartis. Veiklos pagalba riedmenų medžiagų gamybos sektoriuje nebuvo leidžiama, todėl pagalba negali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka ir turi būti susigrąžinta.

4.10. **Įsipareigojimų atidėjimas (terminų pakeitimas) ir atleidimas nuo OSE ir ISAP mokėtinų baudų (E12c priemonė)**

4.10.1. *Priemonės aprašymas*

(230) HSY negalėjo įvykdyti savo įsipareigojimų pagal sutartis dėl riedmenų, sudarytų su OSE ir ISAP. Visų pirma, HSY nepavyko pagaminti riedmenų pagal sutartą tvarkaraštį. Todėl 2002–2003 m. kai kurios sutartys persvarstytos ir suderintas naujas tvarkaraštis. Be to, atrodo, kad atsisakyta pirminėse sutartyse nustatytų straipsnių dėl baudų taikymo ir delspinigių arba jų taikymas atidėtas.

4.10.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(231) Sprendime pratęsti procedūrą Komisija pareiškė abejonių, ar per 2002–2003 m. vykusias derybas valstybinės įmonės OSE ir ISAP elgėsi taip, kaip panašiomis aplinkybėmis būtų priimtina privačiai įmonei. Jos galėjo taikyti ir (arba) persvarstyti sutartis HSY palankiu būdu, taip suteikdamos įmonei valstybės pagalbą.

4.10.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(232) *Elefsis* tvirtina, kad OSE ir ISAP nesiekė gauti visos baudų ir delspinigių, kurie susidarė dėl vėlavimo, sumos ir nepasinaudojo HSY vardu suteiktomis garantijomis dėl gero sutartinių įsipareigojimų įvykdymo.

4.10.4. *Graikijos pastabos*

(233) Graikijos valdžios institucijos tvirtina, kad HSY sumokėjo visas baudas ir atitinkamas palūkanų sumas pagal savo sutartinius įpareigojimus ir bet koks persvarstymas vyko pagal pripažintą komercinę praktiką. OSE ir ISAP niekada neatsisakė baudų ir delspinigių.

(234) Kalbant apie HSY ir OSE sutartis, 1997 m. pabaigoje sudaryti šie šeši programiniai susitarimai (toliau – PS): PS 33 SD 33, PS 33 SD 33a, PS 35 SD 35, PS 37 SD 37a, PS 39 SD 39 ir PS 41 SD 41a. Programinių susitarimų įgyvendinimas pradėtas 1999 m. rugpjūčio ir rugsėjo mėn., OSE sumokėjus 1997 m. sutartyse sutartus išankstinius mokėjimus. Nuo 2000 m., po pirmųjų vėlavimų pristatyti medžiagas tais metais, OSE reikalavo, kad susitarimai būtų įgyvendinami laiku. Konsorciumas, tarp kurio narių buvo HSY, pasiūlė pakeisti šešias sutartis nustatant šias sąlygas:

— konsorciumas sumoka nustatytas baudas ir delspinigius pinigais arba natūra, kaip pageidautų OSE,

— kainos didėjimo formulė taikoma remiantis ilgalaikėse sutartyse nustatytais sutartais pristatymo tvarkaraščiais, o ne naujais konsorciumo pasiūlytais pristatymo terminais, kad šios pristatymo datos būtų priimtinos,

— pateikti OSE nemokamai naudoti lygiavertį riedmenų kiekį, kad, viena vertus, būtų sutikta su naujais pasiūlytais pristatymo terminais ir, kita vertus, nebebūtų toliau skaičiuojamos baudos ir delspinigiai. PS 39 (elektriniai lokomotyvai) nuostata dėl lygiaverčio riedmenų kiekio nebuvo taikyta, nes OSE neužbaigė Patrų–Atėnų–Salonikų linijos elektrifikavimo, o PS 35 ši nuostata nebuvo taikyta, nes konsorciumas pageidavo, kad baudų ir delspinigių sumos būtų toliau skaičiuojamos pagal sutartį,

— jeigu lygiavertis riedmenų kiekis nebūtų pateiktas arba jeigu pristatymas (sutartyje nustatytų medžiagų) būtų pavėluotas, baudos ir delspinigiai būtų toliau skaičiuojami, atnaujinant skaičiavimą nuo sumos, kuri pasiekta 2002 m. gruodžio 31 d.

(235) 2003 m. sausio 7 d. OSE valdyba pritarė siūlomiems pakeitimams. Trys PS (33a, 35 ir 39) pakeisti per pirmuosius keturis 2003 m. mėnesius, o susijusios pakeistos sutartys pasirašytos atitinkamai 2003 m. vasario 28 d., 2003 m. balandžio 17 d. ir 2003 m. vasario 28 d. ([123]).

(236) Turėjusi rinktis, ar paskelbti PS negaliojančiais, ar juos pakeisti, ir atsižvelgusi į savo poreikius, susijusius su 2004 m. olimpinėms žaidynėms, OSE nusprendė, kad jos verslo interesams labiausiai tinka priimti konsorciumo pasiūlymą dėl susitarimų pakeitimo, o ne paskelbti susitarimus negaliojančiais. Paskelbusi susitarimus negaliojančiais, OSE negalėtų gauti papildomų naujų riedmenų, o naujoms riedmenų pirkimo procedūroms įgyvendinti būtų prireikę mažiausiai trejų ar ketverių metų. Pakeistos sutartys buvo teisėtos ir parengtos remiantis pradinėmis sutartimis.

(237) Graikijos nuomone, pirmiau pateikta informacija rodo, kad požiūris, taikytas konsorciumui, taigi, ir HSY, niekada nebuvo palankesnis už požiūrį, taikytą kitiems OSE tiekėjams; reikalauta baudų ir delspinigių ir jie išieškoti kiekvienu atveju ([124]). Sutartyje nebuvo nė vienos nuostatos dėl baudų sumoms skaičiuojamų delspinigių, bet OSE reikalavo delspinigių ir pateikė konsorciumui atitinkamas sąskaitas faktūras.

(238) Tas pats pasakytina ir dėl ISAP sumų, kurios yra faktiniai HSY atlikti mokėjimai, ne atidėjiniai. Be to, pabrėžiama, kad programinis susitarimas 1/97 nebuvo nei persvarstytas, nei pakeistas ([125]). Tame susitarime numatytas keturiasdešimties sudėtinių vienetų, kiekvieną iš jų sudaro trys transporto priemonės, projektavimas, gamyba, pristatymas ir atidavimas eksploatuoti. Vienetai pristatyti pavėluotai, todėl nustatytos ir išskaitytos programiniame susitarime numatytos baudos ir delspinigiai ([126]).

4.10.5. *Vertinimas*

4.10.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(239) Ši priemonė nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį, nes yra išimtinai susijusi su veikla civiliniame sektoriuje.

4.10.5.2. Pagalbos buvimas

(240) Komisija pastebi, kad Graikijos valdžios institucijos pateikė išsamią informaciją apie susijusias sutartis, kaip reikalauta sprendime pratęsti procedūrą. Remiantis šia informacija, Komisijos pareikštos abejonės pašalintos. HSY mokėjo baudų ir susijusių delspinigių sumas pagal savo sutartinius įsipareigojimus ir, kai sutartys buvo persvarstytos, Komisija nerado įrodymų, kad persvarstymas nebuvo vykdytas pagal pripažintą komercinę praktiką. Kaip *Elefsis* pati pripažįsta, vėlavimas vykdyti sutartis HSY kainavo dešimtis milijonų eurų būtent dėl to, kad OSE ir ISAP reikalavo mokėti baudas ir delspinigius arba pateikti lygiavertį riedmenų kiekį. Kalbant apie *Elefsis* tvirtinimą, kad OSE ir ISAP, jeigu jos būtų privačios įmonės, būtų atmetusios visus konsorciumo pasiūlytus pakeitimus, todėl būtų pareikalavusios sumokėti visą baudų ir delspinigių sumą, taip pat būtų pareikalavusios ją skubiai sumokėti grynaisiais, o ne paskirstyti mokėjimus ilgesniu laikotarpiu, galima teigti, kad tai atrodo itin mažai tikėtina. Jeigu OSE ir ISAP būtų taikiusios tokį nelankstų požiūrį prieš HSY pardavimo užbaigimą, tai tikriausiai būtų sulaikę naująjį savininką nuo laivų statyklos pirkimo. Be tokio įsigijimo laivų statykla, kaip bus paaiškinta analizuojant E18c priemonę, greičiausiai būtų bankrutavusi. Finansinė laivų statyklos padėtis nepagerėjo net ir po to, kai ją įsigijo HDW/*Ferrostaal*. Taigi, jeigu OSE ir ISAP būtų taikiusios visiškai nelankstų požiūrį, būtų kilusi reali HSY bankroto rizika. Tai reiškia, kad galiojusių sutarčių vykdymas būtų nutrauktas. Vadinasi, OSE ir ISAP būtų tekę skelbti naują kvietimą dalyvauti konkurse, sutartis būtų sudaryta su nauju tiekėju ir pristatymas vėluotų kelerius metus. Komisija mano, kad tokiomis aplinkybėmis rinkos ekonomikos pirkėjas gali sutikti su daliniu persvarstymu, kuris leistų įvykdyti galiojančią sutartį per pagrįstą laikotarpį, taigi pirkėjas galiausiai gautų užsakytas riedmenų medžiagas, nors ir kiek pavėluotai. Šiuo atžvilgiu Komisija pastebi, kad privatizavus HSY tikimybė, kad sutartys bus įvykdytos per pagrįstą laikotarpį, padidėjo, nes naujasis privatus savininkas buvo patyręs valdyti sudėtingus projektus ir tai buvo privati įmonė, kuri siekė pelno, todėl norėjo apriboti vėlavimą, kad sumažintų neigiamus finansinius padarinius.

(241) Apibendrinant, Komisija mano nesant įtikinamų įrodymų, kad OSE ir ISAP elgsena panašiomis aplinkybėmis nebūtų buvusi priimtina privačiai įmonei. Todėl Komisija daro išvadą, kad sutarčių su OSE ir ISAP įgyvendinimo būdas ir riboti sutarčių pakeitimai, su kuriais OSE sutiko 2002–2003 m., nėra susiję su pagalbos elementais.

4.11. **ETVA paskola *Strintzis* sutarčiai finansuoti (E13a priemonė)**

4.11.1. *Priemonės aprašymas*

(242) 1999 m. spalio 29 d. ETVA suteikė HSY 16,9 mlrd. GRD (49,7 mln. EUR) paskolą dviejų keltų, kuriuos užsakė įmonė *Strintzis*, statybai finansuoti. Palūkanų norma buvo LIBOR ([127]) pridėjus 100 bazinių punktų. 2001 m. birželio mėn. lengvatinėmis sąlygomis įkeisti du statomi laivai. Visa paskolos suma grąžinta paskolą suteikusiam bankui 2004 m. spalio 8 d.

4.11.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(243) Sprendime pratęsti procedūrą pareikšta abejonių, ar laivų įkeitimas ir draudimo įmokų perleidimas buvo pakankamas užstatas. Be to, atrodo, kad paskola HSY išmokėta nedelsiant, o ji turėjo būti mokama tik patiriant statybos išlaidas. Be to, panašu, kad palūkanų norma buvo pernelyg maža, atsižvelgiant į laivų statyklos patiriamus sunkumus. Galiausiai šios paskolos ir kitos priemonės (E13b priemonės) derinys rodo, kad ETVA rėmė didelę *Strintzis* užsakytų dviejų laivų finansavimo dalį.

4.11.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(244) *Elefsis* tvirtina, kad šios paskolos nebūtų suteikęs joks privatus bankas. Pirma, sudarant paskolos sutartį, ETVA neturėjo užstato, nes laivai įkeisti gerokai vėliau. Be to, *Elefsis* sutinka, kad statomų korpusų rinkos vertė yra nedidelė.

4.11.4. *Graikijos pastabos*

(245) Graikija ir HSY pabrėžia, kad buvo taikomos tuo metu įprastos paskolos sąlygos. *Deloitte* ataskaitoje patvirtinama, kad ir specialusis bankas (ETVA), ir Graikijos bankai apskritai teikė įmonėms paskolas, taikydami panašią palūkanų normą. HSY pateikia išsamią informaciją apie užstatus, kurie buvo pateikti ETVA sudarant paskolos sutartį (dviejų laivų kainos, draudimo kompensacijų ir visų dėl frachto atsirandančių reikalavimų trečiajai šaliai perdavimas arba bendrai laivų eksploatacija) ir vėliau (laivų įkeitimas), ir daro išvadą, kad jie buvo tinkami. Graikija taip pat pateikia tvarkaraštį, pagal kurį ETVA mokėjo paskolą HSY ir iš kurio matyti, kad lėšos buvo mokamos kas kartą kylančioms statybos išlaidoms padengti.

4.11.5. *Vertinimas*

4.11.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(246) Ši priemonė nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį, nes pagal ją tiesiogiai remiama veikla civiliniame sektoriuje.

4.11.5.2. Pagalbos buvimas

(247) Komisija padarė toliau nurodytas išvadas. Šios paskolos sutartis sudaryta po 1999 m. birželio mėn., t. y. tuo metu, kai nė vienas bankas nebūtų tęsęs skolinimo HSY. Graikija tvirtina, kad paskolai pateiktas užstatas sumažino riziką tiek, kad suteikti paskolą būtų buvę priimtina privačiam investuotojui. Su šiuo tvirtinimu negalima sutikti. Laivų kainos perdavimas sudaro tvirtą užstatą tik tuo atveju, jeigu laivų statykla tinkamai užbaigia laivo statybą, o tai nėra užtikrinta. Jeigu laivų statykla statydama laivą bankrutuoja, šis užstatas neturi jokios vertės, nes iš *Strintzis* negalima reikalauti pirkimo kainos, kadangi ši įmonė užsakytų laivų negavo ([128]). Tai reiškia, kad užstatas būtų bevertis būtent tada, kai jo būtų reikėję. Kalbant apie kiekvieno iš statomų laivų įkeitimą, laivai įkeisti ETVA tik 2001 m. birželio mėn., gerokai po to, kai paskola išmokėta HSY. Be to, Komisija pastebi, kad statomų laivų vertė ganėtinai maža ir juos sunku parduoti. Tai įrodo ir šis atvejis. HSY nepavyko užbaigti dviejų laivų statybos ir dėl tos priežasties 2002 m. liepos mėn. sutartis su *Strintzis* atšaukta. HSY prireikė ne mažiau kaip dvejų metų statomiems korpusams parduoti ir ji gavo tik 14 mln. EUR, o tai atitinka tik trečdalį iš ETVA statybai finansuoti pasiskolintos sumos.

(248) Kalbant apie Graikijos, HSY ir *Deloitte* pareiškimą, kad HSY suteiktai paskolai nustatyta palūkanų norma buvo panaši į daugybės kitų paskolų, kurias ETVA ir Graikijos bankai suteikė tuo pat laikotarpiu, palūkanų normą, tai neįrodo, kad HSY suteikta paskola nėra pagalba. Graikija, HSY ir *Deloitte* neišnagrinėjo ir neįrodė, kad palyginimui pasitelktų kitų paskolų gavėjų finansinė padėtis buvo panaši į HSY finansinę padėtį, t. y. kad jų finansinė padėtis buvo tokia pat prasta, kaip HSY. Taigi jie neįrodė,

kad privatūs bankai buvo pasirengę teikti paskolas sunkumų patiriančioms įmonėms taikant palūkanų normą, kuri būtų panaši į šiai paskolai nustatytą normą. Atskiroms įmonėms suteiktų paskolų palūkanų normų lyginimas netikrinant, ar paskolas išduodančių bankų remiama rizika yra tokia pat, yra bergždžias. Todėl Komisija daro išvadą, kad nė vienas rinkos ekonomikos investuotojas panašiomis aplinkybėmis nebūtų suteikęs HSY šios paskolos, taigi ši paskola yra pagalba. Priešingai, nei reikalaujama Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, paskola suteikta iš anksto apie ją nepranešus, todėl tai yra neteisėta pagalba.

4.11.5.3. Suderinamumas su bendrąja rinka

(249) Komisija pastebi, kad ši pagalba yra veiklos pagalba, nes sumažinamos išlaidos, kurių HSY paprastai būtų patyrusi vykdydama komercines sutartis. Kaip nuspręsta pirmiau, paskola iš esmės leido HSY apsiimti vykdyti šią komercinę sutartį, kurios ji nebūtų galėjusi finansuoti skolindamasi lėšų rinkoje. Komisija pastebi, kad, remiantis Reglamento (EB) Nr. 1540/98 3 straipsniu, teikti pagalbą sutartinei veiklai buvo leidžiama iki 2000 m. gruodžio 31 d. pasirašytoms laivų statybos sutartims. Tačiau HSY neturėjo teisės gauti pagalbos sutarčiai su *Strintzis*, nes HSY taip ir neužbaigė laivų statybos, laivai nebuvo pristatyti, o sutartis su *Strintzis* nutraukta ([129]). Be to, korpusai parduoti naujam pirkėjui tik 2004 m., t. y. praėjus keleriems metams nuo 2000 m. gruodžio 31 d.

(250) Pagalba neteisėta ir nesuderinama, todėl turi būti susigrąžinta. Paskola grąžinta, tad dalis HSY įgyto pranašumo jau pašalinta. Tačiau dėl šios ETVA paskolos HSY kelerius metus disponavo paskolos suma, kurios ji priešingu atveju tuo laikotarpiu nebūtų turėjusi. Šį pranašumą taip pat reikia kompensuoti. Taigi Komisija mano, kad susigrąžintina pagalba – tai ETVA mokėtos palūkanų normos ir Graikijai nustatytos orientacinės normos ([130]) pridėjus 600 bazinių punktų skirtumas už laikotarpį nuo paskolos HSY sumokėjimo iki datos, kai paskolos grąžinimas užtikrintas įkeičiant korpusus. Pagalba, susigrąžintina už paskesnį laikotarpį iki paskolos grąžinimo – tai ETVA mokėtos palūkanų normos ir Graikijai nustatytos orientacinės normos pridėjus 400 bazinių punktų skirtumas. Ši rizikos priemoka sumažinta trečdaliu atsižvelgiant į tai, kad korpusų įkeitimas būtų iš dalies sumažinęs skolintojo nuostolius, jeigu HSY nevykdytų reikalavimų, todėl sumažino ETVA tenkančią paskolos riziką. Visų pirma, kaip ką tik nurodyta, HSY pavyko parduoti korpusus už kainą, kuri apytiksliai prilygo trečdaliui ETVA paskolintos sumos.

4.12. ETVA garantija, susijusi su *Strintzis* sutartimi (E13b priemonė)

4.12.1. *Priemonės aprašymas*

(251) 1999 m. HSY pasinaudojo dviem ETVA garantijomis *Strintzis* skirtiems 6,6 mln. EUR vertės išankstiniams mokėjimams garantuoti. Garantijos nutrauktos 2002 m. liepos mėn., kai nutraukta su *Strintzis* sudaryta laivų statybos sutartis.

4.12.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(252) Sprendime pratęsti procedūrą manoma, kad dvi garantijos, kurių terminas priimant sprendimą nebuvo žinomas, galėtų būti pagalba.

4.12.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(253) *Elefsis* pabrėžia, kad valstybė (ETVA) tuo pat metu prisiėmė HSY garanto, kreditoriaus, akcininko ir didžiausio užsakovo vaidmenis. Taip elgdamasi, valstybė sukėlė sau didelę finansinę riziką. Prisiimdama šiuos kelis vaidmenis, valstybė iš esmės teikė finansavimą be jokios garantijos, nes, įmonei nevykdant savo įsipareigojimų ir (arba) tapus nemokia, valstybė neturėtų atgręžtinio reikalavimo teisės ir neabejotinai patirtų nuostolių, nes laivų statyklos turto vertė būtų laikoma nepakankama visiems įsipareigojimams padengti.

4.12.4. *Graikijos pastabos*

(254) Graikija nurodo, kad pirmoji garantija suteikta 1999 m. kovo 4 d., o antroji – 1999 m. birželio 17 d. Remiantis HSY pateikta pirmąja *Deloitte* ataskaita, jų suma buvo atitinkamai 3,26 mln. EUR ir 3,38 mln. EUR. Graikija primena, kad 2002 m. nutraukus sutartį su *Strintzis*, ETVA pagal garantijas neišmokėjo jokių lėšų. Tai įrodo, kad HSY nebuvo paskolos gavėja, kurios įsipareigojimų nevykdymo rizika buvo didelė. Be to, Graikija ir HSY pažymi, kad už šią 6,6 mln. EUR garantiją ETVA bankui kaip užstatas perduotos HSY įplaukos pagal Susitarimą Nr. 39 su OSE, kurio sutartinė kaina HSY siekė 8,5 mln. EUR. Konsultantas patvirtina, kad HSY būtų galėjusi gauti dvi garantijas iš privataus banko.

4.12.5. *Vertinimas*

4.12.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(255) Ši priemonė nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį, nes skirta veiklai civiliniame sektoriuje tiesiogiai remti.

4.12.5.2. Pagalbos buvimas

(256) Komisija pastebi, kad abi garantijos suteiktos iki 1999 m. birželio 30 d. Kaip paaiškinta pirmiau, Komisija mano, kad HSY tuo metu vis dar turėjo galimybę skolintis finansų rinkoje, tačiau tokia kaina, kurioje būtų atsižvelgta į itin nestabilią ekonominę HSY padėtį.

(257) Graikija ir HSY tvirtina, kad įplaukų pagal Susitarimą Nr. 39 su OSE perdavimas buvo tinkamas užstatas, kuriuo remiantis privačiam investuotojui būtų priimtina suteikti garantiją. Komisija pastebi, kad HSY bankrutavus šis užstatas nebūtų leidęs bankui susigrąžinti lėšų. Jeigu HSY bankrutuotų, riedmenų gamyba būtų nutraukta, OSE nebūtų pristatyta jokių gaminių ir pagal tą susitarimą iš OSE nebūtų galima reikalauti jokio mokėjimo ([131]). Todėl Komisija nesupranta, kaip šis užstatas būtų gerokai sumažinęs paskolos HSY riziką.

(258) HSY negalėjo nurodyti nei Komisijai, nei savo konsultantui (žr. pirmosios *Deloitte* ataskaitos p. 4–9), ar HSY pagal sutartį privalėjo mokėti ETVA garantijos priemoką ir koks buvo tos priemokos dydis. Kaip paaiškinta vertinant E12b priemonę, HSY už tokią garantiją būtų turėjusi mokėti bent 480 bazinių punktų metinę priemoką. Žinant kitų HSY bankui ETVA mokėtų garantijų priemokų dydį, itin mažai tikėtina, kad HSY faktiškai mokėta garantijos priemoka būtų siekusi net 480 bazinių punktų. Todėl Komisija daro išvadą, kad ETVA suteikta garantija yra valstybės pagalba, kurią sudaro bankui ETVA faktiškai sumokėtos metinės garantijos priemokos ir 480 bazinių punktų garantijos priemokos skirtumas. Priešingai, negu reikalaujama Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, pagalba suteikta iš anksto apie ją nepranešus, todėl tai yra neteisėta pagalba.

4.12.5.3. Suderinamumas su bendrąja rinka

(259) Kaip nurodyta vertinant E13a priemonę, Komisija mano, kad šios rūšies pagalba yra veiklos pagalba, kuri negali būti pripažinta suderinama remiantis Reglamentu (EB) Nr. 1540/98. Todėl ji yra neteisėta bei nesuderinama ir turi būti susigrąžinta.

4.13. **Valstybės garantija 10 mlrd. GRD (29,3 mln. EUR) paskolai (E14 priemonė)**

4.13.1. *Priemonės aprašymas*

(260) Po 1999 m. rugsėjo mėn. įvykusio žemės drebėjimo 2000 m. sausio 13 d. ETVA suteikė HSY 10 mlrd. GRD (29,3 mln. EUR) paskolą, kuri buvo užtikrinta valstybės garantija, suteikta 1999 m. gruodžio 8 d. finansų ministro sprendimu. ETVA nustatė EURIBOR plius 125 bazinių punktų palūkanų normą ([132]), o valstybė nustatė 100 bazinių punktų garantijos priemoką.

4.13.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(261) Atsižvelgiant į tuometinę finansinę HSY padėtį, abejotina, ar garantijos sąlygos būtų buvusios priimtinos rinkos ekonomikos investuotojui. Kalbant apie suderinamumą pagal 87 straipsnio 2 dalies b punktą, Graikija neįrodė, kad priemonės dydis buvo proporcingas HSY patirtai žalai.

4.13.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(262) *Elefsis* mano, kad, atsižvelgiant į finansinę įmonės padėtį, tuo metu nė vienas bankas nebūtų skolinęs HSY lėšų. Garantija turėtų būti laikoma suderinama pagalba tik tuo atveju, jeigu ji apribota sumomis, kurios yra griežtai būtinos norint tinkamai atlyginti konkrečios stichinės nelaimės sukeltą žalą.

4.13.4. *Graikijos pastabos*

(263) Graikija ir HSY prieštarauja, kad priemonė selektyvi, nes garantija suteikta pagal Įstatymo Nr. 2322/1995 nuostatas, kuriose nustatytos garantijos suteikimo Graikijos valstybės vardu bet kuriai prašymą pateikusiai įmonei nuostatos ir sąlygos. Be to, jie tvirtina, kad 1 % garantijos priemoka būtų buvusi priimtina privačiam investuotojui. HSY taip pat būtų galėjusi pasiskolinti rinkoje be valstybės garantijos pasitelkdama kitokios formos užstatą, pvz., su didelėmis sutartimis susijusių reikalavimų perleidimą ir savo turto įkeitimą. NET jei priemonė ir turėtų būti laikoma pagalba, ji yra iš dalies suderinama remiantis 87 straipsnio 2 dalies b punktu – tiek, kiek minėtasis kapitalas suteiktas kaip kompensacija už žalą, kurią HSY patyrė dėl žemės drebėjimo, ir iš dalies patenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį – tiek, kiek ji tiesiogiai susijusi su HSY veikla kariniame sektoriuje.

4.13.5. *Vertinimas*

4.13.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(264) Kalbant apie 296 straipsnio taikomumą, iš sprendimo, kuriuo ETVA nusprendė suteikti garantuotą paskolą, teksto matyti, kad ETVA, *inter alia*, rūpėjo, kad būtų tęsiama HSY veikla kariniame sektoriuje. Tačiau nėra jokios sutartinės nuostatos, pagal kurią HSY privalo naudoti garantuotą paskolą veiklai kariniame sektoriuje finansuoti. Kitaip tariant, ETVA norėjo palaikyti HSY siekiant užtikrinti veiklos kariniame sektoriuje veiklos tęsimą, bet neskyrė garantuotos paskolos konkrečiai veiklai finansuoti. HSY galėjo naudoti lėšas savo nuožiūra. Kaip jau paaiškinta, tokių priemonių, kurios suteikiamos visai laivų statyklai, atveju Komisija mano, kad 25 % garantuotos paskolos panaudoti veiklai civiliniame sektoriuje, o 75 % – veiklai kariniame sektoriuje. Taigi pagal valstybės pagalbos taisykles reikia vertinti tik 25 % valstybės garantijos (t. y. pradinę 2,5 mlrd. GRD (7,34 mln. EUR) sumą) ir, jei tai būtų nesuderinama pagalba, ji galėtų būti susigrąžinta. 75 % valstybės garantijos patenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį ir valstybės pagalbos taisyklės šiai daliai netaikomos.

4.13.5.2. Pagalbos buvimas

(265) Kalbant apie priemonės selektyvumą, Komisija vertindama E12b priemonę jau įrodė, kad Įstatymas Nr. 2322/1995 nėra bendroji priemonė.

(266) Kalbant apie pranašumo buvimą, Komisija primena, kad garantuota paskola suteikta 2000 m. sausio mėn., t. y. kaip nuspręsta pirmiau, tuo metu, kai nė vienas rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų suteikęs HSY jokios paskolos ar garantijos. Be valstybės garantijos nė vienas bankas nebūtų suteikęs HSY paskolos. Taigi valstybės garantija suteikė HSY aiškaus pranašumo.

(267) Apibendrinant, valstybės garantijos dalis, kuriai netaikomas Sutarties 296 straipsnis, yra pagalba. Priešingai, nei reikalaujama Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, pagalba suteikta iš anksto apie ją nepranešus, todėl tai yra neteisėta pagalba.

4.13.5.3. Suderinamumas su bendrąja rinka

(268) Kalbant apie šios pagalbos suderinamumą remiantis Sutarties 87 straipsnio 2 dalies b punktu, nė viena šalis neginčija, kad 1999 m. rugsėjo mėn. žemės drebėjimas buvo „stichinė nelaimė“. HSY paprašė ETVA šio finansavimo jau pirmosiomis savaitėmis po žemės drebėjimo, bet paskolos sutartis nebuvo pasirašyta iki 2000 m. sausio 13 d. Graikijos valdžios institucijų teigimu, laivų statyklai padarytą žalą visų pirma sudarė fizinių įrenginių remonto išlaidos ir, antra, išlaidos, atsiradusios dėl vėlavimo vykdyti sutartis. Tačiau Graikija nepateikė jokio antrosios rūšies žalos įvertinimo. Jeigu Graikija norėjo kompensuoti HSY pastarosios rūšies išlaidas, ji turėjo bent pabandyti kiekybiškai jas įvertinti, šį skaičiavimą būtų reikėję atlikti remiantis patikrinamu metodu. To nebuvo padaryta, o pagalba gali būti pripažinta suderinama remiantis 87 straipsnio 2 dalies b punktu tik tuo atveju, jeigu ji griežtai apribota patirtos žalos kompensavimu, todėl Komisija mano, kad šios hipotetinės išlaidos nėra svarus pagalbos suderinamumo pagrindas ([133]). Kalbant apie pirmosios rūšies išlaidas (fizinei žalai pašalinti), Komisija pastebi, kad nebuvo nustatyta jokio mechanizmo, siekiant užtikrinti, kad, vos tiksliai nustačius patirtos žalos dydį ir draudimo įmonėms išmokėjus HSY žalos atlyginimą, valstybės garantijos dydis būtų sumažintas. 2004 m. spalio 20 d. rašte ([134]) Graikija apytikriai apskaičiavo, kad fizinė žala siekė apie 3 mlrd. GRD (8,8 mln. EUR). Todėl Komisija mano, kad tą skaičių viršijanti suma, t. y. 20,5 mln. EUR, nebuvo susijusi su žemės drebėjimo padaryta žala. Priešingai, galima manyti, kad 8,8 mln. EUR suma atitinka patirtos žalos sumą, bet tik iki pirmojo 2002 m. ketvirčio, kai draudimo įmonės sumokėjo 3,52 mln. EUR kompensaciją ([135]). Nuo tos datos valstybės garantija turėjo būti sumažinta lygiaverte suma. Taigi, nuo tos datos atitinkančiu grynąją patirtą žalą (t. y. iš patirtos žalos sumos atėmus draudimo įmonių HSY sumokėtą kompensaciją) gali būti laikomas tik likutis (8,8 mln. EUR – 3,5 mln. EUR = 5,3 mln. EUR).

(269) Kaip nurodyta pirmiau, laikoma, kad 75 % garantuotos paskolos skirta veiklai kariniame sektoriuje finansuoti, todėl į valstybės pagalbos kontrolės sritį patenka tik 25 % garantijos, ir nustatyta, kad tai yra valstybės pagalba. Tačiau taip pat pagrįsta manyti, kad su HSY veikla civiliniame sektoriuje buvo susiję tik 25 % įmonės patirtos žalos, nes per žemės drebėjimą HSY įrenginiai apgadinti neskiriant kariniame sektoriuje naudojamų įrenginių, veiklai civiliniame sektoriuje naudojamų įrenginių ir abiejų rūšių veiklai naudojamų įrenginių. Kitaip tariant, nėra pagrindo manyti, kad 100 % HSY patirtos žalos turėtų būti finansuojama 25 % valstybės garantijos, kurie yra valstybės pagalba. Todėl vertinant, ar valstybės pagalba sulyginama su patirta žala, galima atsižvelgti tik į 25 % žalos. Apibendrinant, valstybės pagalbos suma, lygi

25 % valstybės garantijos dalies, kuri laikoma atitinkančia patirtą žalą (kaip apibrėžta pirmesnėje dalyje), yra suderinama pagalba remiantis 87 straipsnio 2 dalies b punktu. Kitaip tariant, iš tos valstybės garantijos dalies, kuri yra pagalba, 750 mln. GRD (2,2 mln. EUR), t. y. 25 % 3 mlrd. GRD (8,8 mln. EUR) sumos, yra suderinama pagalba iki sumokant draudimo kompensaciją pirmąjį 2002 m. ketvirtį. Po tos datos suderinama tik 1,32 mln. EUR suma, t. y. 25 % 3 mlrd. GRD (8,8 mln. EUR) atėmus 3,52 mln. EUR. Likusi pagalbos dalis nesuderinama su bendrąja rinka.

(270) Jeigu valstybės garantija tebegalioja, šios garantijos dalis, kuri yra nesuderinama pagalba (t. y. 25 % tebegaliojančios garantijos atėmus suderinamą 1,32 mln. EUR sumą), turėtų būti nedelsiant nutraukta. Nesuderinamos garantijos nutraukimo nepakanka pradinei padėčiai atkurti. Dėl nesuderinamos valstybės garantijos HSY kelerius metus disponavo paskola, kurios kitaip nebūtų gavusi. Siekiant susigrąžinti šią papildomą nesuderinamą pagalbą, Komisija mano, kad būtina susigrąžinti pagalbą, kuri lygi visos garantuotos paskolos kainos (HSY mokėta palūkanų norma ir garantijos priemoka) ir Graikijai nustatytos orientacinės normos pridėjus 600 bazinių punktų skirtumui, už laikotarpį nuo garantuotos paskolos suteikimo iki nesuderinamos valstybės garantijos pabaigos. Ši suma turi būti apskaičiuota tai valstybės garantijos daliai, kuri yra nesuderinama pagalba.

4.14. **1997 m. ir 1998 m. ETVA suteiktos paskolos (E16 priemonė)**

4.14.1. *Priemonės aprašymas*

(271) Šią priemonę sudaro trys paskolos, kurias ETVA suteikė HSY 1997 ir 1998 m.

(272) Pirma, 1997 m. liepos 25 d. ETVA suteikė 1,99 mlrd. GRD (5,9 mln. EUR) kredito liniją, kurios termino pabaiga – 1997 m. spalio 31 d. Paskolai nustatyta ATHIBOR plius 200 bazinių punktų palūkanų norma, ji suteikta HSY apyvartinių lėšų poreikiui tenkinti. Kredito linijos užstatas buvo iš Graikijos karinio jūrų laivyno gautinos sumos.

(273) Antra, 1997 m. spalio 15 d. ETVA suteikė 10 mln. USD kredito liniją, taip pat skirtą HSY apyvartinių lėšų poreikiui tenkinti ([136]). Paskolai nustatyta LIBOR plius 130 bazinių punktų palūkanų norma, jos užstatas – pagal sutartį su Graikijos kariniu jūrų laivynu gautinos sumos. 1999 m. gegužės 19 d. ETVA gavo papildomą paskolos užstatą – bankui perleisti visi reikalavimai pagal Programinį susitarimą Nr. 1/97, kurį HSY sudarė su ISAP dėl 125 vagonų gamybos ir tiekimo. Paskola grąžinta 2000 m. sausio mėn.

(274) Trečia, 1998 m. sausio 27 d. ETVA suteikė 5 mln. USD kredito liniją, taip pat nustačiusi LIBOR plius 130 bazinių punktų palūkanų normą. Paskolos tikslas taip pat buvo patenkinti HSY apyvartinių lėšų poreikį. Už šią trečiąją kredito liniją nebuvo pateikta jokio užstato.

4.14.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(275) Sprendime pratęsti procedūrą nurodyta, kad atrodo, jog šios paskolos yra pagalba, kurios suderinamumas kelia abejonių. Be to, tai, kad pirmosios dvi paskolos buvo užtikrintos iš Graikijos karinio jūrų laivyno gautinomis sumomis, dar automatiškai nereiškia, kad šioms paskoloms taikomas Sutarties 296 straipsnis.

4.14.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(276) *Elefsis* tvirtina, kad atsižvelgiant į tuometinę finansinę laivų statyklos padėtį, šių paskolų HSY nebūtų suteikęs joks privatus bankas.

4.14.4. *Graikijos pastabos*

(277) Graikija ir HSY tvirtina, kad perleidus reikalavimus į sumas, gautinas iš Graikijos karinio jūrų laivyno, ETVA suteiktas tinkamas užstatas. Graikija pažymi, kad trys paskolos buvo visiškai grąžintos jas suteikusiam bankui, todėl tvirtina, kad jas grąžinus bet kokia neteisėta valstybės pagalba, *quod non*, susigrąžinta. Galiausiai Graikijos valdžios institucijos tvirtina, kad, atsižvelgiant į paskolas suteikusiam bankui pateiktų užstatų rūšį ir į tai, kad HSY daugiausia veikė gynybos sektoriuje, Komisijai neleidžiama nagrinėti šių priemonių remiantis EB sutarties 88 straipsniu – ji turi taikyti Sutarties 298 straipsnyje nustatytą procedūrą.

4.14.5. *Vertinimas*

4.14.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(278) Kalbant apie Sutarties 296 ir 298 straipsnių taikymą, Komisija pastebi, kad 1997 m. suteiktos dvi kreditavimo priemonės užtikrintos pagal karinę sutartį gautinomis sumomis. Tačiau vien šis faktas neįrodo, kad priemonės

suteiktos šių karinių sutarčių vykdymui finansuoti. Graikija nepateikė įrodymų, kad būta sutartinio įpareigojimo, pagal kurį šių lėšų naudojimas būtų apribotas karinių sutarčių vykdymo finansavimu. Priešingai, Graikija nurodė, kad dvi paskolos suteiktos HSY apyvartinių lėšų poreikiams tenkinti. Pirmojoje *Deloitte* ataskaitoje patvirtinta, kad paskolos suteiktos apyvartinių lėšų poreikiams tenkinti, ir nenurodyta, kad jos skirtos konkrečiai veiklai finansuoti. Tai patvirtinama tuo, kad 10 mln. USD kreditavimo priemonės atžvilgiu pateiktas papildomas su civiline sutartimi (t. y. sutartimi su ISAP) susijęs užstatas. Todėl Komisija mano, kad šių trijų paskolų lėšomis finansuota visa laivų statykla, o ne vien veikla kariniame sektoriuje. Todėl, kaip nurodyta 3.3 skirsnyje, Komisija mano, kad 25 % paskolų, skirtų HSY veiklai civiliniame sektoriuje finansuoti, Sutarties 296 straipsnis, todėl ši dalis gali būti vertinama pagal valstybės pagalbos taisykles.

4.14.5.2. Pagalbos buvimas

(279) Kalbant apie pateiktus užstatus – sumų, gautinų pagal sutartis su Graikijos kariniu jūrų laivynu ir su ISAP, perdavimą, – Komisija mano, kad jie neužtikrino patikimos apsaugos nuo nuostolių HSY bankroto atveju. Jeigu HSY būtų nutraukusi veiklą, vykdomų sutarčių su kariniu jūrų laivynu ir su ISAP įgyvendinimas būtų sustabdytas. Kariniam jūrų laivynui ir ISAP nebūtų pristatyta jokių produktų, todėl jie neprivalėtų mokėti pirkimo kainos ([137]). Kalbant apie sumų, gautinų už kariniam jūrų laivynui ir ISAP jau pristatytus produktus, buvimą, Graikija neįrodė pirma, kad tokie reikalavimai egzistavo, antra, kad sumas buvo galima gauti ir, trečia, kad jos paskolos terminu nuolat sudarė pakankamai didelę sumą nuostolių rizikai HSY bankroto atveju sušvelninti.

(280) Kaip nuspręsta 3.1 skirsnyje, 1997 m. ir 1998 m. privatūs bankai būtų taikę orientacinės normos pridėjus 400 bazinių punktų palūkanų normą, tiksliau, ATHIBOR pridėjus 700 bazinių punktų. Orientacinė norma JAV doleriais nenustatyta. Tačiau orientacinė norma tvirtomis valiutomis buvo nustatoma pridedant prie tarpbankinės normos 75 bazinių punktų priemoką ([138]), o dviem paskoloms JAV doleriais buvo taikoma LIBOR atžvilgiu indeksuota kintamoji palūkanų norma, todėl Komisija mano, kad, atsižvelgiant į minėtąjį požiūrį, būtų nuoseklu apskaičiuoti pagalbos sumą remiantis JAV LIBOR pridėjus 475 bazinius punktus (t. y. prie JAV LIBOR pridėjus 75 bazinius punktus orientacinei normai nustatyti ir 400 bazinių punktų rizikos priemoką, kad būtų atsižvelgta į specialiąją skolinimo HSY riziką). Remiantis tuo, kas išdėstyta, atrodo, kad šioms trims paskoloms taikyta priemoka yra mažesnė už normą, kurią būtų taikęs rinkos ekonomikos investuotojas.

(281) Komisija daro išvadą, kad šių trijų paskolų dalyje, nepatenkančioje į 296 straipsnio taikymo sritį, t. y. 25 % šių paskolų, esama valstybės pagalbos. Pagalbą sudaro ETVA taikytos palūkanų normos ir palūkanų normos, kurią būtų taikęs rinkos ekonomikos investuotojas, kaip apibrėžta pirmiau, skirtumas. Priešingai, nei reikalaujama Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, pagalba suteikta iš anksto apie ją nepranešus, todėl tai neteisėta pagalba.

4.14.5.3. Suderinamumas su bendrąja rinka

(282) Šios trys paskolos suteiktos HSY apyvartinių lėšų poreikiams tenkinti. Todėl tai veiklos pagalba, t. y. pagalba, suteikta visai laivų statyklos veiklai, o ne konkrečiam projektui finansuoti. Paskolos suteiktos tuo metu, kai pagalba laivų statybos sektoriui dar buvo reglamentuojama Direktyva 90/684/EEB. Šios direktyvos 4 ir 5 straipsniuose numatyta, kad veiklos pagalba gali būti suteikta laivų statybos ir laivų perstatymo veiklai, kurios abi apibrėžtos direktyvos 1 straipsnyje. Tačiau tais metais, kuriais suteiktos paskolos, būtent 1997 ir 1998 m., HSY tokios veiklos nevykdė. Pagal Direktyvą 90/684/EEB draudžiama teikti pagalbą laivų remontui, o tai buvo pagrindinė HSY veikla civiliniame sektoriuje 1997 ir 1998 m. Todėl pagalba negali būti pripažinta suderinama su bendrąja rinka ir, kadangi ji suteikta neteisėtai, turi būti susigrąžinta.

(283) Kaip pabrėžia Graikija, paskolos grąžintos. Taigi pagalba, kaip apibrėžta pirmiau, turi būti susigrąžinta už laikotarpį nuo paskolų išmokėjimo HSY iki jų grąžinimo.

4.15. **Kryžminis veiklos kariniame ir civiliniame sektoriuose subsidijavimas iki 2001 m. (E17 priemonė)**

4.15.1. *Priemonės aprašymas*

(284) Sprendime pratęsti procedūrą nurodyta, kad atrodo, jog būta kryžminio veiklos kariniame ir civiliniame sektoriuose subsidijavimo. Visų pirma, jame apibūdinami du atvejai, kai pagal karines sutartis HSY gavo didelius išankstinius mokėjimus, kurie viršijo trumpalaikius įmonės poreikius, atsirandančius vykdant atitinkamą sutartį, taigi HSY galėjo naudoti šias lėšas kitai veiklai finansuoti. Pirma, 2001 m. HSY vadovybės ataskaitoje minima, kad „iki 81,3 mln. EUR gauta kaip išankstiniai mokėjimai už veiklą kariniame sektoriuje, bet buvo daugiausia panaudoti kitai veiklai ir įmonės veiklos sąnaudoms“. Antra, savo pareiškime, susijusiame su Graikijos teisme iškelta byla, HDW/*Ferrostaal* konsorciumas nurodė, kad bent dalis lėšų (*Elefsis* apskaičiavimais – daugiau kaip 40 mln. EUR), suteiktų HSY kanonierėms statyti (1999 m. gruodžio 21 d. pasirašyta sutartis), panaudota kitiems tikslams.

4.15.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(285) Sprendime pratęsti procedūrą tvirtinama, kad, kai dokumentuose aiškiai kalbama apie karinėms sutartims vykdyti gautų lėšų naudojimą „kitai veiklai“, Komisija turi teisę abejoti, ar šioms lėšoms taikomas 296 straipsnis ir ar jos nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta 87 straipsnio 1 dalyje. Sprendime pratęsti procedūrą taip pat rekomenduojama atskirti veiklos civiliniame ir kariniame sektoriuose apskaitą, kad veikla civiliniame sektoriuje nebūtų finansuojama iš veiklai kariniame sektoriuje suteiktos valstybės paramos.

4.15.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(286) *Elefsis* tvirtina, kad kryžminį subsidijavimą sunku išaiškinti, nes HSY veiklos civiliniame ir kariniame sektoriuose apskaita neatskirta. Vis dėlto, nagrinėjant laivų statyklos veiklą 2001 m., paaiškėja, kad veiklos kariniame sektoriuje mastas buvo ribotas. Todėl aišku, kad „kita veikla“, kuri buvo finansuota, kaip teigiama vadovybės ataskaitoje, daugiausia būtų buvusi veikla civiliniame sektoriuje.

(287) TKMS/GNSH, kurie pateikė pastabų tik apie šią ir paskesnę priemonę (E18c priemonę), mano, kad Sutarties 296 straipsnio 1 dalies a punkte pripažįstama, jog tam tikri informacijos atskleidimo apribojimai gali būti pagrįsti. Todėl Komisija negali reikalauti, kad Graikija atskleistų informaciją, kuri susijusi, pvz., su tiksliomis įvairiems kariniams projektams išleistomis sumomis. Antra, TKMS/GNSH tvirtina, kad nėra jokio teisinio pagrindo reikalauti atskirti veiklos civiliniame ir kariniame sektoriuose apskaitą.

4.15.4. *Graikijos pastabos*

(288) Graikija tvirtina, kad tiek, kiek skunde nurodytos sumos susijusios su laivų statyklos veikla kariniame sektoriuje, procedūra, kurią Komisija pradėjo remdamasi Sutarties 88 straipsnio 2 dalimi, yra klaidinga ir *ultra vires*. Jeigu Komisija mano, kad priemonės iškraipė konkurenciją, ji turėtų laikytis Sutarties 298 straipsnyje apibūdintos procedūros. HSY priduria, kad HSY nėra teisiškai įpareigota tvarkyti atskiros apskaitos. Komisijos reikalavimas neturi jokio teisinio pagrindo.

4.15.5. *Vertinimas*

4.15.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(289) Siekiant nustatyti, ar Sutarties 296 ir 298 straipsniai taikytini, būtina nustatyti faktus. Remiantis sprendime pradėti procedūrą cituotais dokumentais, šie išankstiniai mokėjimai nebuvo naudoti pagal paskirtį – atitinkamai karinei sutarčiai vykdyti – mažiausiai kelis ketvirčius. Nei Graikija, nei HSY nepaneigė sprendime pradėti procedūrą pateiktų citatų. Be to, HSY apskaitos duomenys patvirtina, kad 2000 m. ir 2001 m. HSY iš karinio jūrų laivyno gavo išankstinius mokėjimus, kurie buvo gerokai didesni už lėšų sumą, kurios įmonei reikėjo atitinkamų karinių sutarčių vykdymui finansuoti trumpalaikiu laikotarpiu. Pavyzdžiui, iš 2000 m. gruodžio 31 d. balanso ([139]) matyti, kad išankstiniai mokėjimai, kuriuos HSY gavo už sutartis dėl kanonierių ir povandeninių laivų, siekė atitinkamai 49,1 mln. EUR ir 33,1 mln. EUR. Tą pačią dieną atsargų, nebaigtos gamybos, išankstinių mokėjimų už atsargas ir pirkėjų įsiskolinimo (apskaitos terminijoje šie straipsniai vadinami „trumpalaikiu turtu“) suma, susijusi su sutartimis su kariniu jūrų laivynu, siekė 14,8 mln. EUR. Kitaip tariant, išankstinių mokėjimų suma 67,4 mln. EUR viršijo trumpalaikio turto sumą, kurią reikėjo finansuoti. Sprendime pradėti procedūrą nurodytos sumos nebuvo ginčijamos, o kitas šaltinis rodo, kad panašu, jog jos pagrįstai daugmaž atitinka tikrovę, todėl Komisija daro išvadą, kad mažiausiai vienerius metus šie išankstiniai mokėjimai nebuvo naudojami pagal paskirtį, t. y. atitinkamoms karinėms sutartims vykdyti.

(290) Kalbant apie EB sutarties 296 ir 298 straipsnių taikymą, Komisija atmeta Graikijos argumentą, kad bet koks pagal karinę sutartį sumokėtas išankstinis mokėjimas automatiškai patektų į 296 straipsnio taikymo sritį. Visų pirma, šiuo atveju HSY vadovybė pati pripažino, kad tam tikri išankstiniai mokėjimai buvo gerokai didesni už artimiausiu metu sutartims vykdyti reikalingas sumas, todėl buvo laikinai naudojami kitiems tikslams. Priemonė patenka į 296 straipsnio taikymo sritį, tik jeigu Graikija mano ją esant „būtiną apsaugoti gyvybiniams savo saugumo interesams, susijusiems su ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų gamyba ar prekyba“. Komisija pastebi, kad Graikija nepaaiškino, kodėl išankstinių mokėjimų dalis, viršijusi atitinkamiems kariniams projektams vykdyti reikalingą lėšų sumą, būtų prisidėjusi prie „gyvybinių jos saugumo interesų apsaugos“. Komisija pati negali suprasti, kodėl taip būtų, nes laivų statyklai jos nereikėjo susijusioms karinės paskirties medžiagoms gaminti ir ji nenaudojo tos dalies tuo tikslu. Tokiu atveju, kai faktai liudija, kad 296 straipsnis netaikomas, Graikija turėjo paaiškinti, kodėl ji vis dėlto mano, kad šie išankstiniai pernelyg dideli mokėjimai prisidėjo prie jos saugumo. Paaiškinimas nepateiktas, todėl Komisija daro išvadą, kad šie išankstiniai mokėjimai tuo laikotarpiu, per kurį jie nebuvo reikalingi atitinkamoms karinėms sutartims vykdyti, nepatenka į EB sutarties 296 straipsnio taikymo sritį.

(291) Išankstiniai mokėjimai iš pradžių naudoti visai laivų statyklos veiklai finansuoti, todėl Komisija mano, kad 75 % šių išankstinių mokėjimų teko veiklai kariniame sektoriuje, o 25 % – veiklai civiliniame sektoriuje. Kitaip tariant, 25 % 81,3 mln. EUR ir 25 % 40 mln. EUR sumos mažiausiai vieneriems metams pateko į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį.

4.15.5.2. Pagalbos buvimas

(292) Šie pernelyg dideli išankstiniai mokėjimai – tai valstybės suteiktos paskolos be palūkanų. Taigi jie suteikia HSY selektyvaus pranašumo. Galima ginčytis, kad, jei valstybė perka produktus tokiu būdu, kuris būtų priimtinas privačiai įmonei, pirkimo sutartis, įskaitant jos sąlygas, kaip antai išankstinius mokėjimus, negali suteikti gamintojui selektyvaus pranašumo. Tačiau kiek tai susiję su HSY sudarytomis karinėmis sutartimis, valstybė niekada nesielgė įsigyti prekių norinčiai privačiai įmonei priimtinu būdu. Visų pirma, privati įmonė būtų siekusi mokėti mažiausią įmanomą kainą, atsižvelgdama į visus galimus tiekėjus pasaulyje. Priešingai, Graikija visada ribojo savo pasirinkimą Graikijoje veikiančiais tiekėjais (arba konsorciumais, kurio vienas iš narių veiktų Graikijoje), siekdama remti užimtumą Graikijoje ir išlaikyti karinės paskirties produktų gamybos Graikijoje pajėgumą ([140]). Taigi, privati įmonė nebūtų sudariusi šių pirkimo sutarčių. Be to, privati įmonė nebūtų sutikusi atlikti išankstinių mokėjimų, kurių suma viršytų jos užsakymams vykdyti reikalingą sumą, o būtų bandžiusi kiek įmanoma apriboti išankstinius mokėjimus.

(293) Šiomis aplinkybėmis Komisija laiko šiuos pernelyg didelius išankstinius mokėjimus paskola be palūkanų. Iš pirmiau minėtų dokumentų matyti, kad šios lėšos naudotos kitai nei susijusių sutarčių vykdymas veiklai mažiausiai vienerius metus ([141]). Todėl Komisija laiko juos lygiaverčiais vienerių metų paskolai be palūkanų. Remiantis šio sprendimo 3.1 skirsnyje pateikta HSY kreditingumo analize, į šias po 1999 m. birželio 30 d. suteiktas paskolas įtraukta pagalbos suma lygi Graikijai nustatytai orientacinei normai pridėjus 600 bazinių punktų. Priešingai, nei reikalaujama Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, ji suteikta iš anksto apie ją nepranešus, todėl tai neteisėta pagalba.

4.15.5.3. Suderinamumas su bendrąja rinka

(294) Komisija nenustatė, kuo remiantis ši pagalba galėtų būti pripažinta suderinama. Ši pagalba skirta bendrajai laivų statyklos veiklai remti, todėl atrodo, kad tai veiklos pagalba, bet, kaip jau paaiškinta ankstesnių priemonių vertinime, ši laivų statykla 1999 m., 2000 m. ar 2001 m. neturėjo teisės gauti veiklos pagalbos.

(295) Pagalba turi būti susigrąžinta, nes ji yra neteisėta ir nesuderinama.

(296) Kalbant apie apskaitos atskyrimą, Komisija apsvarstys šį klausimą šio sprendimo pabaigoje.

4.16. **HDW/*Ferrostaal* suteikta nuostolių atlyginimo sąlyga pagalbos susigrąžinimo iš HSY atveju (E18c priemonė)**

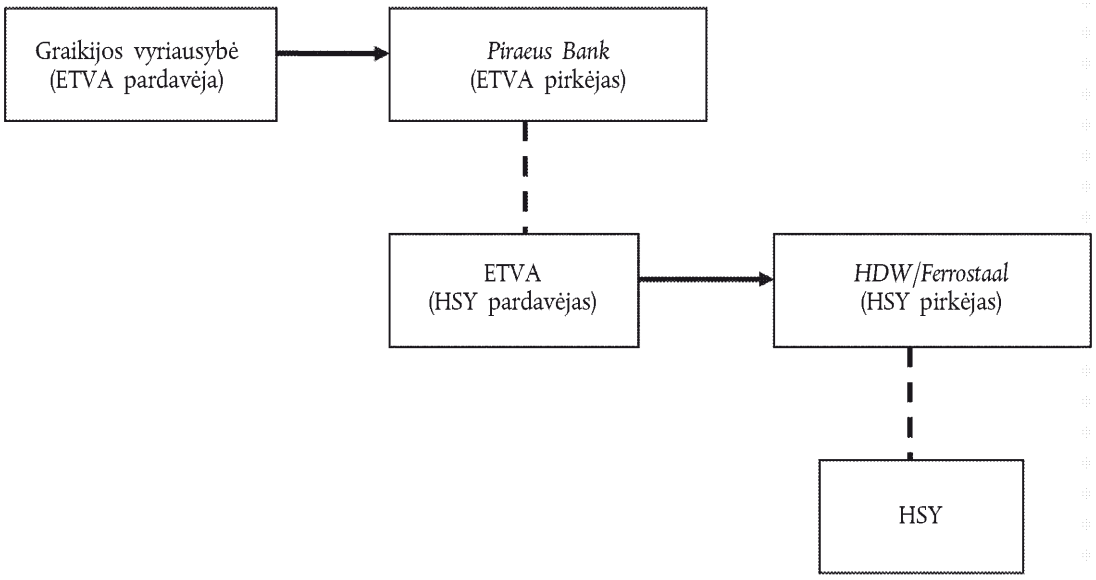
4.16.1. *Priemonės aprašymas*

(297) Sprendime pratęsti procedūrą nurodyta, kad Graikijos valstybė pažadėjo atlyginti HSY pirkėjo (t. y. HDW/*Ferrostaal*) nuostolius, jeigu iš HSY būtų susigrąžinta nesuderinama pagalba, suteikta prieš privatizavimą ir jo metu. Teisiniu požiūriu ši garantija suteikta taikant dviejų etapų mechanizmą:

— Viena vertus, ETVA suteikė garantiją HSY pirkėjui (t. y. HDW/*Ferrostaal*). Pagal šią kompensacijos garantiją ETVA atlygintų HDW/*Ferrostaal* nuostolius, patirtus dėl bet kokios iš HSY susigrąžintos pagalbos. Sprendime pratęsti procedūrą pabrėžiama, kad susitarime dėl HSY akcijų paketo pardavimo (toliau – HSY pirkimo ir pardavimo sutartis, HSY PPS), kurį 2001 m. spalio 11 d. sudarė ETVA ir HDW/*Ferrostaal*, ETVA, kurį tuo metu tebekontroliavo valstybė, jau pažadėjo suteikti šią garantiją HDW/*Ferrostaal*. Taigi ETVA suteikta garantija atrodo priskirtina valstybei.

— Kita vertus, valstybė suteikė garantiją 57,7 % ETVA akcijų pirkėjui (t. y. *Piraeus Bank*). Pagal šią kompensacijos garantiją valstybė sumokėtų *Piraeus Bank* 100 % bet kokios sumos, kurią ETVA sumokėtų HSY pirkėjui pagal kompensacijos garantiją, kurią ETVA suteikė HSY pirkėjui.

(298) Toliau pateiktoje schemoje pavaizduota dviejų etapų garantijos struktūra, aprašyta sprendime pratęsti procedūrą (ištisinės linijos rodo nuostolių atlyginimo srautus pagal kiekvieną iš dviejų garantijos etapų, o punktyrinė linija rodo nuosavybės ryšius užbaigus HSY ir 57,7 % ETVA akcijų pardavimą).

4.16.2. *Priežastys pradėti procedūrą*

(299) Spendime pratęsti procedūrą nurodyta, kad privatus pardavėjas nebūtų suteikęs tokios garantijos, nes jos terminas arba suma neriboti. Be to, rinkos ekonomikos akcininkas būtų verčiau leidęs HSY bankrutuoti ir būti likviduotai, nei parduotų ją tokiomis aplinkybėmis. Valstybės gauta pardavimo kaina tesiekė 6 mln. EUR, o nuostolių atlyginimo mokėjimai, kuriuos valstybė turėjo manyti turėsianti sumokėti pagal garantiją, buvo gerokai didesni.

(300) Teisiniu požiūriu, dviejų etapų garantijos naudos gavėjas yra HDW/*Ferrostaal*, tačiau sprendime pratęsti procedūrą nurodyta, kad tikrasis viso mechanizmo naudos gavėjas yra HSY. Nesant tokios nuostatos dėl valstybės kompensacijos, nė vienas investuotojas nebūtų pasirengęs įsigyti HSY. Graikijos valstybė aiškiai pripažino šį faktą. Todėl tikėtina, kad nesant tokios garantijos HSY liktų neparduota, nepajėgtų įveikti savo finansinių sunkumų ir bankrutuotų.

(301) Sprendime pratęsti procedūrą taip pat nurodyta, kad tokia garantija atrodo nesuderinama *per se*, nes sumažina bet kokio sprendimo dėl susigrąžinimo veiksmingumą („*effet utile*“).

4.16.3. *Suinteresuotųjų šalių pastabos*

(302) *Elefsis* teigia, kad, remiantis pradiniu Komisijos vertinimu, nė vienas privatus pardavėjas nebūtų suteikęs tokios neribotos garantijos. *Elefsis* ginčija Komisijos tvirtinimą, kad nė vienas investuotojas nebūtų pasirengęs įsigyti laivų statyklą nesant tokios nuostatos, nes *Elefsis*, dalyvavusi konkurso procedūroje ir norėjusi įsigyti HSY, nepateikė šios sąlygos savo pasiūlyme dėl HSY ir buvo pasirengusi įsigyti HSY be tokios garantijos. *Elefsis* teigimu, garantija išimtinai suteikta HDW/*Ferrostaal*. Taigi garantijos naudos gavėjai yra pastaroji grupė ir HSY.

(303) *Piraeus Bank*, kuris pateikė pastabų tik dėl šios priemonės, nes tai yra vienintelė priemonė, su kuria jis tiesiogiai susijęs, pateikia kelis dokumentus, patvirtinančius, kad 2001 m. spalio mėn. sudarant HSY PPS, t. y. tuo metu, kai banką ETVA tebekontroliavo valstybė, bankas jau buvo sutikęs nustatyti HDW/*Ferrostaal* naudingą nuostolių atlyginimo sąlygą. *Piraeus Bank* pateikia sutartis, dokumentus ir spaudos straipsnius, liudijančius, kad HSY privatizavimo procedūrai vadovavo valstybė. 2002 m. kovo 20 d. Graikijos Vyriausybės ir *Piraeus Bank* susitarime nustatyta, kad, *Piraeus Bank* net ir tapus kontrolinį ETVA akcijų paketą valdančiu akcininku, HSY privatizavimo procesui ir toliau vadovaus valstybė. Galiausiai *Piraeus Bank* teigia, kad jau kvietime dalyvauti konkurse, kuris buvo nusiųstas galimiems konkurso dalyviams 2001 m. liepos mėn., aiškiai nustatyta, kad tuo atveju, jei HSY dėl galimo ES reglamentų dėl valstybės pagalbos pažeidimo būtų pritaikyta susigrąžinimo procedūra, didžiausią kainą pasiūlęs konkurso dalyvis nebus atsakingas už tokio susigrąžinimo mokėjimą.

(304) TKMS/GNSH nurodo, kad per derybas su ETVA dėl HSY pirkimo tapo aišku, kad HSY yra gavusi tam tikros finansinės paramos iš Graikijos valstybės. Tačiau galimiems pirkėjams nebuvo žinomas nei šių priemonių mastas, nei tikslios aplinkybės, kuriomis jų buvo imtasi. Vykstant konkursui, pirkėjai gavo labai mažai informacijos apie įvairias priemones, kurioms dabar taikoma ši procedūra. Kitaip tariant, pirkėjai negalėjo kiekybiškai įvertinti galimo HSY su valstybės pagalba susijusio poveikio. Siekdamas išvengti bet kokios su ankstesne ar dabartine pagalba susijusios rizikos, HDW/*Ferrostaal* konsorciumas primygtinai reikalavo, kad iš Komisijos būtų gautas buvusių pagalbos priemonių patvirtinimas arba patvirtinimo raštas (nedraudžiamumo patvirtinimas). Jei tai nebūtų įmanoma, pirkėjas pasiūlytų pardavėjui suteikti priimtinos formos garantiją. Kreipusis į Komisiją, tapo aišku, kad ji nebus pasirengusi išduoti tokio patvirtinimo rašto (nedraudžiamumo patvirtinimo). Sprendime dėl susijungimo, kuriame pritarta, kad HDW/*Ferrostaal* įsigytų HSY, Komisija pati pripažino, kad subsidijų mastas nežinomas. Tokiomis aplinkybėmis 2002 m. gegužės 31 d. susitarta dėl nuostolių atlyginimo sąlygos, kuri buvo pridėta prie HSY PPS kaip sutarties priedas ir pagal kurią ETVA, kaip HSY pardavėjas, garantavo kompensuoti bet kokius finansinius nuostolius, kurių pirkėjas patirtų pagalbos susigrąžinimo iš HSY atveju. TKMS/GNSH daro išvadą, kad nė vienas investuotojas nebūtų sutikęs įsigyti HSY nesant tokios garantijos. Šį tvirtinimą taip pat patvirtina antroji *Deloitte* ataskaita, kurią TKMS/GNSH pateikė 2007 m. birželio mėn.

(305) TKMS/GNSH mano, kad priemonė nepriskirtina valstybei, nes ETVA suteikė ją tuo metu, kai valstybė banko nebekontroliavo. Remiantis 2001 m. spalio mėn. sudaryta HSY PPS, bankui ETVA nenustatyta jokio sutartinio įpareigojimo atlyginti nuostolius GNSH. ETVA nusprendė suteikti šią garantiją tik 2002 m. gegužės mėn. TKMS/GNSH taip pat tvirtina, kad ETVA ir valstybė veikė kaip privatus pardavėjas. Tikimybė, kad tektų mokėti garantiją, buvo palyginti nedidelė. Priešingai, jeigu laivų statykla būtų likviduota, nuostoliai, susiję su HSY suteiktomis paskolomis ir garantijomis, būtų gerokai didesni (apskaičiavimas, pagrindžiantis šį tvirtinimą, pateiktas TKMS/GNSH pateiktoje antrojoje *Deloitte* ataskaitoje). Be to, TKMS/GNSH mano, kad garantija, kurią 2002 m. kovo 20 d. valstybė suteikė *Piraeus Bank*, numato, kompensacija, kurią valstybė sumokės *Piraeus Bank*, sieks tik 57,7 % bet kokios banko ETVA HSY pirkėjui (t. y. HDW/*Ferrostaal*) sumokėtos sumos. Priešingai, garantija, kurią 2002 m. gegužės 31 d. ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal*, numato, kad ETVA sumokės HDW/*Ferrostaal* kompensaciją, kuri sieks 100 % bet kokios iš HSY susigrąžintos pagalbos. TKMS/GNSH daro išvadą, kad 2002 m. gegužės 31 d. ETVA suteiktos garantijos mastas didesnis nei tos, kurią 2002 m. kovo 20 d. gavo *Piraeus Bank*. Todėl tai negali sudaryti vieno bendro garantijos mechanizmo, ir tai, kad ETVA suteikė didesnio masto garantiją, įrodo, kad bankas elgėsi kaip bet koks privatus pardavėjas.

(306) TKMS/GNSH nesupranta, kodėl tokia nuostata dėl nuostolių atlyginimo galėtų reikšti pagalbos susigrąžinimo vengimą. Jeigu iš HSY būtų susigrąžinta pagalba, valstybė atlygintų nuostolius ne HSY, o HSY pirkėjui (t. y. TKMS/GNSH, HDW/*Ferrostaal* įpėdinei).

(307) TKMS/GNSH ([142]) taip pat mano, kad valstybės suteikta garantija *Piraeus Bank* galėtų būti pagalba *Piraeus Bank* ir ETVA.

4.16.4. *Graikijos pastabos*

(308) Graikijos ir HSY teigimu, nuostolių atlyginimo sąlyga nėra pagalba. Pirma, ji nepriskirtina valstybei, nes bankas ETVA ją suteikė tuo metu, kai valstybė jo nebekontroliavo. Antra, Graikija ir HSY tvirtina, kad Graikijos valstybė elgėsi kaip rinkos investuotojas, kai pardavė turėtą HSY akcijų paketą kaip pagrindinis ETVA akcininkas. HSY pardavėjų pirkėjui suteikta garantija yra standartinė ir įprasta komercinių susitarimų sąlyga. Graikija primena, kad suteikė garantiją dėl prievolės grąžinti neteisėtą valstybės pagalbą HSY pirkėjui, o ne HSY. Pardavėjui tenka tokio nuostolių atlyginimo našta neatsižvelgiant į tai, ar tai įtraukta į komercinio susitarimo sąlygas. Komisijos pareiškimas, kad Graikijos valstybė žinojo arba turėjo žinoti apie didelį kitų galimai neteisėtos ir nesuderinamos valstybės pagalbos priemonių skaičių ir kad reikės susigrąžinti sumas, taigi atsiras priežastis pasinaudoti nuostolių atlyginimo sąlyga, yra nepagrįstas. Laikotarpiu, kuriuo buvo nustatyta nuostolių atlyginimo sąlyga, nebuvo nė vieno Komisijos sprendimo, kuriame būtų nuspręsta, kad HSY gavo neteisėtos valstybės pagalbos. Be to, HSY uždarymas ir likvidavimas valstybei būtų kainavęs brangiau, atsižvelgiant į socialines išlaidas.

(309) Be to, HSY nesupranta, kaip ji būtų galėjusi gauti finansinės naudos iš garantijos, dėl kurios susitarė ETVA bankas ir HDW/*Ferrostaal*, arba iš garantijos, dėl kurios susitarė Graikijos valstybė ir *Piraeus Bank*. NET jei HDW/*Ferrostaal* ir būtų gavęs kompensaciją, konsorciumas neįpareigotas skirti šią sumą HSY. Taigi Komisija taip pat neįrodo, kodėl nuostolių atlyginimo sąlyga padarytų sprendimą dėl susigrąžinimo neveiksmingą. Remiantis Teismo praktika, grąžindamas pagalbą gavėjas netenka pranašumo ir gali būti atkurta padėtis, buvusi prieš suteikiant pagalbą.

(310) Galiausiai, jeigu Komisija manytų, kad nuostolių atlyginimo sąlyga yra valstybės pagalba, Graikija tvirtina, kad būtų taikytini EB sutarties 296–298 straipsniai. Šiuo atžvilgiu HSY nurodo, kad atsižvelgiant į tai, jog Graikijos karinis jūrų laivynas visada buvo svarbiausias laivų statyklos klientas, privatizavimo procedūra ir sąlygos, įskaitant Įstatymo Nr. 2941/2001 įsigaliojimą, turėtų būti nagrinėjamos atsižvelgiant į valstybinį klientą, kuris nacionalinės gynybos sumetimais yra suinteresuotas palaikyti laivų statyklos veiklą ir gyvybingumą. Šiuo atveju Graikijos valstybė patvirtino priemones, kurias būtų patvirtinusi bet kuri privati įmonė, kurios interesai yra susiję su kitos įmonės gyvybingumu. Be to, šis vertinimas dar svarbesnis, kai valstybei tenka prievolė prisiimti naštą ir nuostolius, susijusius su įmonės išformavimu ir likvidavimu, o tai kainuotų brangiau, tad būtų nepelninga.

4.16.5. *Vertinimas*

4.16.5.1. Sutarties 296 straipsnis

(311) Komisija mano, kad priemonė nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį. Nuostolių atlyginimo mechanizmas taikomas, jeigu iš HSY susigrąžinama valstybės pagalba. Kaip vis tvirtindavo Graikija, o Komisija nuolat su tuo sutikdavo ([143]), HSY veikla kariniame sektoriuje yra itin svarbi Graikijos saugumui ir ji patenka į 296 straipsnio taikymo sritį, todėl valstybės pagalbos taisyklės jai netaikomos. Valstybės pagalbos taisyklės netaikomos visai HSY veiklai kariniame sektoriuje suteiktai valstybės paramai, todėl gali būti svarstomas tik HSY veiklai civiliniame sektoriuje suteiktos valstybės paramos susigrąžinimo klausimas. Todėl ši garantija tiesiogiai ir išimtinai susijusi su HSY veikla civiliniame sektoriuje.

(312) Kai kurios šalys tvirtina, kad, nesant šios garantijos, nė vienas investuotojas nebūtų pirkęs HSY, ir laivų statykla greičiausiai bankrutuotų. Taigi, net jei ši priemonė susijusi išimtinai su HSY veikla civiliniame sektoriuje, vis dėlto ji buvo būtinai reikalinga siekiant užtikrinti HSY veiklos kariniame sektoriuje išlikimą, todėl patenka į 296 straipsnio taikymo sritį. Komisija negali sutikti su šiuo argumentu. Remdamasi 296 straipsniu, Graikija būtų galėjusi suteikti veiklai kariniame sektoriuje skirtą finansinę paramą, būtiną tos veiklos tęstinumui užtikrinti. Taip Graikija būtų išvengusi veiklos kariniame sektoriuje nutraukimo. Graikija taip pat būtų galėjusi suteikti finansinę paramą, kurios reikėtų norint užtikrinti veiklos kariniame sektoriuje patrauklumą galimam investuotojui, taigi ši veikla būtų įsigyta ir taip būtų užtikrintas jos tęstinumas. Veiklą kariniame sektoriuje perkančiam investuotojui nebūtų reikėję tokios garantijos kaip aptariamoji, nes, kaip ką tik paaiškinta, iš HSY veiklos kariniame sektoriuje nebūtų galima susigrąžinti jokios pagalbos. Taigi ši priemonė buvo reikalinga tik tam, kad būtų rastas pirkėjas visai HSY, t. y. įskaitant veiklą civiliniame sektoriuje. Tad šios priemonės tikslas buvo sudaryti sąlygas rasti HSY veiklos civiliniame sektoriuje pirkėją ir užtikrinti šios veiklos tęstinumą. Ji nebuvo būtina veiklos kariniame sektoriuje tęstinumui užtikrinti. Todėl ji nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį.

4.16.5.2. Pagalbos buvimas

(313) Kai kurios šalys ginčija, kad dvi garantijos (t. y. garantija, kurią valstybė suteikė *Piraeus Bank*, ir garantija, kurią ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal*) sudaro vieną bendrą garantijos mechanizmą ir kad HSY yra dviejų garantijų naudos gavėja, todėl Komisija pirmiausia atskirai įvertins garantiją, kurią ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal*, ir įrodys, kad tai yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.

(314) Priemonė turi būti priskirtina valstybei, kad būtų valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje. Kai kurios šalys ginčija, kad banko ETVA HDW/*Ferrostaal* suteikta garantija priskirtina valstybei. Jos tvirtina, kad ETVA priėmė sprendimą suteikti šią garantiją nepriklausomai ir savo nuožiūra. Visų pirma, jos tvirtina, kad garantija suteikta 2002 m. gegužės 31 d. pagal HSY PPS priedą, o tą dieną ETVA jau kontroliavo *Piraeus Bank*, ne valstybė. Komisija atmeta šį tvirtinimą ir mano esant daugybės įrodymų, kad priemonė yra priskirtina valstybei:

— Pirma, vykstant HSY privatizavimo procesui, ši garantija nurodyta galimiems konkurso dalyviams pateiktuose dokumentuose ([144]). Kitaip tariant, jau per privatizavimo procesą žadėta, kad HSY pirkėjui bus atlyginti nuostoliai dėl bet kokios iš HSY susigrąžintos valstybės pagalbos. Be to, 2001 m. rugsėjo 14 d. ETVA aiškiai ir nedviprasmiškai įsipareigojo suteikti šią garantiją HDW/*Ferrostaal*, jeigu Europos Sąjunga patikrintų ir patvirtintų ankstesnę ir dabartinę HSY suteiktą valstybės pagalbą ([145]). 2001 m. spalio 11 d. pasirašytos HSY akcijų pirkimo ir pardavimo sutarties 1.2.3 sąlygoje aiškiai nurodytas 2001 m. rugsėjo 14 d. pasirašytas dokumentas. Paskesniais mėnesiais buvo svarstoma tiksli garantijos formuluotė ([146]). Komisija nepateikė patvirtinimo rašto (nedraudžiamumo patvirtinimo) dėl ankstesnės ir dabartinės pagalbos HSY, todėl 2002 m. gegužės 31 d. ETVA turėjo išduoti garantiją HDW/*Ferrostaal* naudai, kaip šalys buvo susitarusios 2001 m. rugsėjo 14 d. ir kaip nustatyta HSY PPS 1.2.3 straipsnyje. Visa, kas išdėstyta, rodo, kad nors priedas, kuriame nustatyta garantija HDW/*Ferrostaal* konsorciumui, pasirašytas 2002 m. gegužės 31 d., ETVA įsipareigojo suteikti šią garantiją (jeigu ES nepatvirtintų ankstesnės ir dabartinės pagalbos) jau tuo metu, kai banką dar kontroliavo valstybė. Kitaip tariant, 2002 m. gegužės 31 d. priedas – tai sutarties, kurią ETVA sudarė, kai banką tebekontroliavo valstybė, vykdymas. Kaip paaiškinta šio sprendimo 3.2 skirsnyje, kai ETVA kontroliavo valstybė, visi veiksmai, kurių bankas ėmėsi HSY atžvilgiu, gali būti laikomi priskirtinais valstybei ([147]). Graikija patvirtino visus šiuos dalykus 2005 m. gegužės 23 d. rašte ([148]).

— Antra, net jei būtų manoma, kad, remiantis minėtais dokumentais, kuriuos ETVA sudarė, kai banką kontroliavo valstybė (t. y. iki 2002 m. kovo mėn. pabaigos), ETVA nebuvo nustatyta jokio sutartinio įpareigojimo suteikti šią garantiją HDW/*Ferrostaal*, priemonė vis vien būtų priskirtina valstybei. Komisija pastebi, kad Graikija toliau vadovavo HSY pardavimui net ir po ETVA pardavimo *Piraeus Bank*. 2002 m. kovo 20 d. valstybės ir *Piraeus Bank* susitarimo 8.2.2 straipsnyje nustatyta, kad ETVA nebus atsakingas už HSY pardavimo procesą, kuriam ir toliau vadovaus valstybė. Pavyzdžiui, 8.2.2 straipsnio b punkte nustatyta, kad valstybė „prisiima veiksmų ir derybų su trečiuoju *Hellenic Shipyards* akcijų paketo pirkėju kontrolę, priežiūrą ir atsakomybę“. Remdamasis 2002 m. kovo 20 d. susitarimo 8.2.2 straipsniu, 2002 m. gegužės 28 d. raštu *Piraeus Bank* paprašė valstybės sutikimo dėl garantijos, kurią ETVA ketino suteikti HDW/*Ferrostaal*. Valstybė davė savo leidimą 2002 m. gegužės 31 d. raštu. Visa tai rodo, kad garantijos suteikimas priskirtinas valstybei.

— Trečia, net jei dvi pirmiau pateiktos nuomonės būtų atmestos, garantija vis vien būtų priskirtina valstybei. Komisija pastebi, kad valstybė nusprendė privatizuoti HSY ([149]). Taigi, *Piraeus Bank* perėmus ETVA kontrolę, jis pagal įstatymus privalėjo privatizuoti HSY. Kaip TKMS/GNSH pačios pripažįsta, HDW/*Ferrostaal* nebūtų pirkęs HSY, jeigu nebūtų gavęs tokios garantijos. Sprendimą, kad HSY turi būti parduota, priėmė valstybė, o garantijos suteikimas buvo būtinai reikalingas HSY parduoti, todėl galima daryti išvadą, kad valstybė įstūmė ETVA į tokią padėtį, kurioje jis buvo priverstas išduoti garantiją. Taigi, net jei būtų padaryta išvada, kad 2002 m. gegužės mėn. ETVA nusprendė suteikti garantiją valstybei tiesiogiai nedalyvaujant, priemonė vis vien bus priskirtina valstybei.

— Ketvirta, net jei visos pirmiau pateiktos nuomonės būtų atmestos, reikėtų daryti išvadą, kad 2002 m. gegužės 31 d. ETVA sutiko suteikti garantiją tik todėl, kad jį kontroliuojantis akcininkas (t. y. *Piraeus Bank*) gavo iš valstybės garantiją, saugančią jį nuo bet kokios finansinės žalos, kylančios dėl šios garantijos. Iš tiesų, kaip bus parodyta, rinkos ekonomikos investuotojas niekada nebūtų suteikęs tokios garantijos negavęs priešpriešinės garantijos iš valstybės. Garantija suteikta tik todėl, kad valstybė apsaugojo ekonominį vienetą (t. y. grupę), suteikdama garantiją bet kokio neigiamo padarinio atveju (suteikdama priešpriešinę garantiją). Tokiu atveju, kai įmonė paprasčiausiai perduoda pagalbą kitai įmonei, priemonės suteikimas priskirtinas valstybei.

(315) Priemonė turi būti finansuojama iš valstybės išteklių, kad ji būtų valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje. Pranešime dėl garantijų nurodyta, kad „pagalba suteikiama tuomet, kai suteikiama garantija, o ne tuomet, kai garantija panaudojama arba kai atliekami mokėjimai laikantis garantijos sąlygų. Nesvarbu, ar garantija yra valstybės pagalba, ar ne, <...> ji turi būti įvertinta garantijos suteikimo momentu.“ Kaip nurodyta pirmiau, Komisija mano, kad ETVA pagal sutartį įsipareigojo suteikti šią garantiją HDW/*Ferrostaal* tuo metu, kai valstybė tebevaldė didžiąją ETVA akcijų dalį. Pranešime dėl garantijų nurodyta, kad pagalbos buvimą reikia vertinti suteikiant garantiją, o ne vėliau, kai ja pasinaudojama, todėl galima daryti išvadą, kad įsipareigojusi suteikti garantiją, valstybė sukėlė valstybės ištekliams pavojų, taigi garantija yra susijusi su valstybės ištekliais. Tai, kad netrukus po to ETVA buvo parduotas *Piraeus Bank*, šios išvados nekeičia. Jeigu valstybė teisingai informavo konkurso dalyvius apie sutartinius ETVA įsipareigojimus (įskaitant šį ETVA įsipareigojimą suteikti garantiją HDW/*Ferrostaal*, jeigu Komisija nepateiktų patvirtinimo rašto), konkurso dalyviai turėjo atsižvelgti į šį ETVA įsipareigojimą. Todėl jie turėjo sumažinti kainą, kurią buvo pasirengę sumokėti už banką ETVA. Tai reiškia, kad valstybė pardavė ETVA už mažesnę kainą, todėl prarado išteklių. Kaip nurodyta pirmiau, net jei būtų padaryta išvada, kad tuo metu, kai ETVA tebevaldė valstybė, ETVA pagal sutartį neįsipareigojo išduoti garantijos, Komisija mano, kad 2001 m. sausio mėn. (kai ETVA tebevaldė valstybė) nusprendusi privatizuoti HSY, valstybė įstūmė ETVA į tokią padėtį, kurioje bankas buvo priverstas išduoti tokią garantiją, nes ši buvo būtinai reikalinga norint rasti HSY pirkėją. Tai reiškia, kad teikdami pasiūlymus dėl ETVA, konkurso dalyviai turėjo būti atsižvelgę į tai, kad ETVA turės išduoti šią garantiją. Atitinkamai, jie pasiūlė už ETVA mažesnę kainą, o tai taip pat verčia daryti išvadą, kad buvo prarasta valstybės išteklių.

(316) NET jei būtų padaryta išvada, kad, kai valstybė pardavė ETVA, nebuvo jokio įsipareigojimo (sutartinio ar *de facto*) išduoti šią garantiją, vis vien galima įrodyti, kad ETVA suteikta garantija susijusi su valstybės ištekliais. Valstybė suteikė ETVA pirkėjui (t. y. *Piraeus Bank*) garantiją, kuria valstybė pažadėjo grąžinti *Piraeus Bank* 100 % bet kokios sumos, kurią ETVA turės sumokėti pagal garantiją, kurią ETVA išduos HDW/*Ferrostaal* naudai. Ši priešpriešinė garantija suteikta keliose sutartyse iš eilės. 2001 m. gruodžio 18 d. valstybės ir *Piraeus Bank* susitarime dėl 57,7 % ETVA pardavimo valstybė įsipareigojo sumokėti *Piraeus Bank* 57,7 % bet kokios sumos, kurią ETVA sumokėtų HSY pirkėjui. 2002 m. kovo 20 d. tų pačių šalių susitarime, kuriuo pakeistas 2001 m. gruodžio 18 d. susitarimas, valstybė įsipareigojo sumokėti *Piraeus Bank* 100 % bet kokios sumos, kurią ETVA turėtų sumokėti HSY pirkėjui ([150]). 2002 m. gegužės 31 d. raštu valstybė *Piraeus Bank* bankui patvirtino grąžinsianti 100 % bet kokios sumos, kurią ETVA sumokėtų HSY pirkėjui ([151]). Kitaip tariant, kai 2002 m. gegužės 31 d. ETVA pasirašė priedą prie HSY PPS, *Piraeus Bank* gavo valstybės garantiją, nurodančią, kad bankui bus kompensuota 100 % bet kokios sumos, kurią ETVA turės sumokėti pagal garantiją, kurią planuojama suteikti HDW/*Ferrostaal* ([152]). Tai rodo, kad bet kokia ETVA sumokėta suma galiausiai būtų finansuojama iš valstybės biudžeto ir kad garantija yra susijusi su valstybės ištekliais.

(317) Siekiant įrodyti valstybės pagalbos buvimą, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, būtina įrodyti, kad valstybė nesielgė taip, kaip panašiomis aplinkybėmis būtų elgęsis rinkos ekonomikos investuotojas. Šiuo atžvilgiu Graikija, HSY ir TKMS/GNSH tvirtina, kad panašiomis aplinkybėmis rinkos ekonomikos investuotojas būtų sutikęs išduoti šią garantiją HDW/*Ferrostaal* naudai. Jie įrodinėja, kad rinkos ekonomikos investuotojo kriterijus turėtų būti taikomas ETVA, kuris buvo HSY pardavęs juridinis asmuo, lygmeniu, ir Graikijos Vyriausybės, kuri buvo ETVA pardavėjas, lygmeniu.

(318) Komisija primena, kad, kaip nurodyta 3.2 skirsnyje, kai ETVA įsigijo HSY ir netrukus po to skyrė kapitalo injekciją įmonei palaikyti, bankas elgėsi ne kaip rinkos ekonomikos investuotojas, o kaip viešosios valdžios institucija,

teikianti pagalbą siekiant palaikyti Graikijos ekonomikai svarbia laikoma įmonę. Taigi, nė vienas rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų pasielgęs taip, kaip ETVA. Nė vienam rinkos ekonomikos investuotojui nebūtų tekę parduoti šių HSY akcijų. Todėl Komisija mano, kad šiuo atveju rinkos ekonomikos investuotojo kriterijus negali būti taikomas norint pateisinti tai, kad valstybė kelia pavojų (suteikdama garantiją) papildomiems valstybės ištekliams.

(319) NET jei vis dėlto būtų manoma, kad reikėtų taikyti rinkos ekonomikos investuotojo kriterijų, Komisija mano, kad valstybė nebūtų sutikusi suteikti garantiją, jei ji būtų įprastomis rinkos sąlygomis veikianti privati įmonė. Tam įrodyti pakanka bent vieno iš trijų toliau nurodytų dalykų.

(320) Pirma, Komisija pastebi, kad ETVA (ir per ETVA – valstybė), nepaisant to, kad turėjo tik 51 % HSY akcijų (likusius 49 % valdė darbuotojai ([153]), pažadėjo sumokėti HSY pirkėjui (t. y. HDW/*Ferrostaal*) 100 % bet kokios pagalbos, kuri būtų susigrąžinta iš HSY. Rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų sutikęs užtikrinti nuostolių atlyginimo, kurio suma sudarytų 100 % parduotos įmonės patirtos žalos. Tam tikromis aplinkybėmis rinkos ekonomikos investuotojas gali sutikti prisiimti atsakomybę už tam tikrus būsimus parduotos įmonės įsipareigojimus, bet tik jo akcijų paketui proporcinga dalimi, o tai šiuo atveju buvo 51 %. Rinkos ekonomikos investuotojas būtų paprašęs kitų akcininkų prisiimti atsakomybę už likusius 49 % susijusių įsipareigojimų. Sutikdamas prisiimti 100 % galimai milžiniškų parduotos įmonės įsipareigojimų (primenama, kad sutartyje neapibrėžta viršutinė kompensacijos mokėjimų riba), ETVA padovanojo dovaną kitiems HSY akcininkams (t. y. darbuotojams). Rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų sutikęs padovanoti tokios dovanos, prisiimdamas galimai milžiniškus parduotos įmonės įsipareigojimus jo akcijų paketą gerokai viršijančia proporcine dalimi. Taigi, vien iš to, kad kompensacijos garantija, kurią ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal*, yra 100 % (vietoje 51 %) pagalbos, kuri galėtų būti susigrąžinta iš HSY, galima daryti išvadą, kad nė vienas rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų suteikęs tokios garantijos.

(321) Antra, Graikija, HSY ir TKMS/GNSH tvirtina, kad grynosios pajamos (t. y. įplaukos atėmus išlaidas) HSY pardavimo atveju buvo didesnės – įskaitant tikėtinus mokėjimus, mokėtinus pagal garantiją – nei tuo atveju, jei HSY būtų likviduota. TKMS/GNSH paremia šį tvirtinimą antrąja *Deloitte* ataskaita. Šioje ataskaitoje lyginamos grynosios dviejų scenarijų išlaidos. Ši analizė atlikta ETVA lygmeniu, o po to – valstybės lygmeniu. Komisija mano, kad kriterijaus taikymas ETVA lygmeniu yra netinkamas. Kaip aptarta 3.2 skirsnyje, sprendimą dėl privatizavimo priėmė ir finansinę paramą suteikė – žr., pvz., į Įstatymą Nr. 2941/2001 ([154]) įtrauktas nuostatas dėl valstybės pagalbos – Vyriausybė, o ETVA niekada nebuvo nepriklausomas ekonominis vienetas, galintis laisvai planuoti HSY pardavimą taip, kad jo įplaukos būtų kuo didesnės, o nuostoliai – kuo mažesni. Taigi reikia nagrinėti visos valstybės įsikišimą, o ne vienos iš jos veikėjų elgseną.

(322) Tačiau jei šis kriterijus vis dėlto būtų taikomas ETVA lygmeniu, reikia palyginti ETVA grynąsias pajamas (t. y. įplaukas atėmus išlaidas) HSY likvidavimo atveju ir HSY pardavimo atveju. HSY likvidavimo atveju reikia nustatyti, kokios būtų ETVA patirtos išlaidos. TKMS/GNSH tvirtina, kad nuostolio sumą sudarytų bent paskolų ir garantijų, kurias ETVA suteikė HSY ir kurioms valstybė nesuteikė priešpriešinės garantijos, suma. Tačiau Komisija pastebi, kad nė viena iš šių paskolų ir garantijų nėra įprasta įmonės likvidavimo kaina ([155]). Iš tiesų, visas šias paskolas ir garantijas ETVA suteikė kaip viešosios valdžios institucija, nes jos arba buvo valstybės pagalba veiklai civiliniame sektoriuje, arba priemonės Graikijos saugumui užtikrinti pagal Sutarties 296 straipsnį ([156]). Taigi, taikant rinkos ekonomikos pardavėjo kriterijų, į šias paskolas ir garantijas galima neatsižvelgti. Paaiškėja, kad ETVA, kaip rinkos ekonomikos veikėjui, HSY likvidavimo atveju nebūtų tekę mokėti didelės kainos. Jeigu HSY būtų parduota, ETVA gautų 6 mln. EUR pardavimo kainą. Kalbant apie išlaidas, patirtas HSY pardavimo atveju, ETVA turėjo išduoti šiuo metu nagrinėjamą garantiją, kurios dydis buvo neribotas, taigi ji buvo susijusi su galimais dešimčių arba net šimtų milijonų eurų vertės mokėjimais. Lyginant du scenarijus paaiškėja, kad rinkos ekonomikos investuotojas būtų suteikęs pirmenybę laivų statyklos likvidavimui ([157]). Taigi ETVA nesielgė kaip rinkos ekonomikos investuotojas. Lyginant HSY pardavimą ir likvidavimą valstybės lygmeniu, išvados yra lygiai tokios pačios. HSY likvidavimo atveju valstybė, veikdama kaip verslininkas (savininkas), nepatirtų didelių išlaidų, nes visas valstybės HSY suteiktas (tiesiogiai arba per ETVA) paskolas ir garantijas valstybė suteikė kaip viešosios valdžios institucija, nes jos arba buvo valstybės pagalba veiklai civiliniame sektoriuje, arba priemonės Graikijos saugumui užtikrinti pagal Sutarties 296 straipsnį. Jeigu HSY būtų parduota, valstybė gautų tik kelis milijonus eurų, o kadangi ji suteikė garantiją, jai grėsė pavojus mokėti dešimtis ar šimtus milijonų eurų. Apibendrinant, valstybė nesielgė privačiai įmonei panašiomis aplinkybėmis priimtinu būdu.

(323) Graikija, HSY ir TKMS/GNSH tvirtina, kad rizika, jog HSY tektų grąžinti valstybės pagalbą, buvo labai ribota, nes tuo metu Komisija nevykdė jokių tyrimų. Taigi jie tvirtina, kad ETVA ir valstybei grėsusi rizika, jog pagal garantiją teks atlyginti nuostolius, buvo nedidelė. Komisija negali sutikti su šiuo tvirtinimu. Tai prilygsta tvirtinimui, kad, kadangi Graikijai ankstesniais metais pavykdavo nuslėpti tai, kad HSY buvo suteikiama neteisėta ir nesuderinama valstybės pagalba ir buvo netinkamai taikyta Komisijos anksčiau patvirtinta pagalba, jai buvo leidžiama suteikti šią garantiją. Be to, Komisija pastebi, kad HDW/*Ferrostaal* primygtinai reikalavo šios garantijos ir nebuvo pasirengęs pasirašyti sutarties, kuria būtų baigtas HSY pardavimas, iki gaus garantiją. Tai, kad HDW/*Ferrostaal* laiko garantiją svarbia, įrodo, kad šis privatus investuotojas manė, jog tikimybė, kad HSY turės grąžinti valstybės pagalbą, nebuvo maža. Tai, kad Graikija nuo privatizavimo procedūros pradžios įsipareigojo suteikti tokią garantiją didžiausią kainą pasiūliusiam konkurso dalyviui, taip pat įrodo, kad Graikija manė, jog privatus investuotojas laikys tokią garantiją labai svarbia (*sine qua non* sąlyga, kaip teigiama 2005 m. gegužės 23 d. Graikijos rašte, kuris cituojamas šio sprendimo 149 išnašoje, ir pagal antrąją *Deloitte* ataskaitą), o tai gali būti tik tuo atveju, jeigu privatus investuotojas mano, kad susigrąžinimo tikimybė nėra labai ribota.

(324) Komisija taip pat pastebi, kad šiomis aplinkybėmis, kai pagalbos, kuri galėtų būti susigrąžinta iš HSY, sumą buvo sunku apskaičiuoti, HSY parduodantis rinkos ekonomikos pardavėjas bent jau būtų įtraukęs į pardavimo sutartį viršutinę ribą, apribojančią galimą mokėjimą pirkėjui. Rinkos ekonomikos pardavėjas nebūtų sutikęs rizikuoti mokėti šimtus milijonų eurų, net jei ir būtų pripažinta, kad tokio didelio mokėjimo tikimybė gali būti labai nedidelė. Taigi tai, kad į garantiją nebuvo įtraukta jokia viršutinė riba, papildomai įrodo, kad ETVA ir valstybė nesielgė rinkos ekonomikos veikėjui priimtinu būdu.

(325) Trečia, vertinant, ar valstybė elgėsi kaip rinkos ekonomikos investuotojas, būtina atsižvelgti į visą valstybės įsikišimą. Šiuo atveju valstybė suteikė kelias dideles pagalbos sumas HSY privatizavimui palengvinti (t. y. valstybės pagalbą, įtrauktą į Įstatymą Nr. 2941/2001 ([158]). Visų pirma, ji grąžino HSY darbininkams 4,3 mln. EUR sumą, kurią jie investavo tris kartus didinant HSY kapitalą. Ši priemonė, kurios tikslas buvo užtikrinti, kad darbuotojai nekliudytų HSY pardavimui, pavyzdžiui, būtų buvusi nepriimtina rinkos ekonomikos investuotojui, nes nebuvo sutartinio įpareigojimo tai daryti ir, be to, darbuotojai tebebuvo skolingi ETVA 24 mln. EUR, kuriuos turėjo sumokėti kaip akcijų pirkimo kainą. Galiausiai valstybė paprašė konkurso dalyvių sumokėti dalį HSY pirkimo kainos kapitalo didinimo forma ([159]). Visi šie faktai rodo, kad, vykstant HSY pardavimui, valstybė elgėsi ne siekdama tikslo gauti kuo didesnių įplaukų ir kiek įmanoma sumažinti išlaidas, o siekdama tikslo palengvinti HSY pardavimą ir užtikrinti, kad laivų statyklos veikla būtų tęsiama. Taigi, vykstant HSY pardavimui, Graikijos valstybė nesielgė kaip rinkos ekonomikos investuotojas.

(326) Remdamasi kiekviena iš trijų nurodytų aplinkybių, Komisija daro išvadą, kad rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų suteikęs garantijos.

(327) Kalbant apie pranašumo buvimą ir naudos gavėjo nustatymą, Komisija mano, kad nė vienas investuotojas nebūtų pirkęs visos HSY (t. y. įskaitant veiklą civiliniame sektoriuje) be garantijos. Antrojoje *Deloitte* ataskaitoje patvirtinama ši išvada: „Remdamiesi savo patirtimi ir atlikta analize, esame linkę manyti, kad nė vienas racionalus investuotojas nebūtų pasirengęs įsigyti HS ir kartu prisiimti bet kokios papildomos rizikos, susijusios su valstybės pagalba (kuri tuo metu nebuvo nei neabejotina, nei kiekybiškai įvertinta Europos Komisijos) įmonei, kuri: a) daug metų priklausė ir kuriai vadovavo valstybinė įmonė (bankas ETVA), ir kuri tuo pat metu b), neįskaitant kitų veiklos problemų (t. y. mažas produktyvumas, didelės veiklos sąnaudos, darbuotojų perteklius ir kt.), turėjo reikšmingą neigiamą nuosavo kapitalo poziciją.“ Šią išvadą taip pat patvirtina tai, kad Graikija, nujausdama, kad tokia garantija bus būtina privatiems investuotojams pritraukti, konkurso dokumentuose pažadėjo, kad didžiausią kainą pasiūlęs konkurso dalyvis gaus tokią garantiją ([160]). Ši išvada – kad tokia garantija buvo būtina HSY pirkėjui rasti – yra logiška, nes išsamų HSY patikrinimą atliekantis investuotojas būtų nustatęs, kad HSY gavo naudos iš kelių priemonių, kurios gali būti pagalba, kurią Komisija vėliau gali pareikalauti susigrąžinti ([161]). *Elefsis* prieštarauja šiai išvadai ir tvirtina, kad ši garantija nebuvo būtina, ir visų pirma tvirtina, kad įmonė būtų pasirengusi įsigyti HSY be tokios garantijos, ir tai įrodo tuo, kad savo pasiūlyme dėl HSY įsigijimo įmonė nenurodė šios garantijos kaip HSY pirkimo sąlygos. Komisija mano, kad *Elefsis* tvirtinimas stokoja įtikimumo. Komisija pirmiausia primena, kad, net jei būtų tiesa, kad *Elefsis* savo pasiūlyme nereikalavo tokios garantijos, tai neįrodo, kad *Elefsis* nebūtų pareikalavusi šios garantijos vėlesniame derybų su pardavėju etape, jeigu būtų pasirinkta pageidaujamu konkurso dalyviu ([162]). Labai tikėtina, kad *Elefsis* būtų tai padariusi. Iš tiesų, vos tik HSY buvo parduota HDW/*Ferrostaal*, *Elefsis* pradėjo teikti Komisijai skundus, tvirtindama, kad HSY gavo naudos iš keleto didelių pagalbos priemonių ir Komisija turėtų susigrąžinti tą pagalbą. Investuotojas, įsitikinęs, kad įmonė gavo dešimtis milijonų eurų nesuderinamos pagalbos, nebūtų

rizikavęs pirkti tokios įmonės, nebent gautų garantiją. Taigi Komisija atmeta *Elefsis* tvirtinimą ir mano, kad, nesant šios garantijos, nė vienas rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų įsigijęs visos HSY, t. y. HSY, įskaitant veiklą civiliniame sektoriuje. Kaip nurodyta pirmiau, jeigu HSY nebūtų parduota, Graikija būtų galėjusi toliau remti veiklą kariniame sektoriuje remdamasi Sutarties 296 straipsniu. Priešingai, dėl Sutarties 87 straipsnio Graikijai nebūtų leista teikti finansinės paramos veiklai civiliniame sektoriuje. Komisija pastebi, kad finansinė HSY padėtis 1998–2002 m. itin pablogėjo. Nors HSY ir neskelbia atskiros veiklos civiliniame sektoriuje ataskaitos, pagrįsta manyti, kad ši veikla tais metais buvo ypač nuostolinga. Be laivų remonto veiklos, per tuos metus įvykdytos trys pagrindinės nekarinio pobūdžio sutartys – su ISAP, OSE ir *Strintzis*. Kaip jau paaiškinta šiame sprendime (žr. E12c priemonės aprašymą ir vertinimą), sutartys su ISAP ir OSE įvykdytos gerokai pavėluotai ir dėl to HSY teko mokėti dideles baudas bei tiekti riedmenis nemokamai, o tai HSY taip pat yra didelė kaina. Taigi aišku, kad šios sutartys buvo itin nuostolingos. Kaip jau paaiškinta šiame sprendime, 1999 m. pradžioje su *Strintzis* sudaryta sutartis HSY buvo itin nesėkminga. 2002 m. sutartis nutraukta, HSY turėjo sumokėti *Strintzis* sutartyje nustatytą nuostolių atlyginimą ir 2004 m. pardavė korpusus už kainą, kuri sudarė tik menką dešimčių milijonų eurų išlaidų, kurias HSY patyrė šiems korpusams statyti, dalį. Taigi ši sutartis taip pat buvo itin nuostolinga. Galiausiai paskutinė veiklos civiliniame sektoriuje rūšis buvo laivų remontas. Tai nerentabilus verslas, nes laivų statyklų konkurencija yra labai didelė. Taigi Komisija abejoja, kad ši veikla buvo pelninga ir, bet kuriuo atveju, ji tikrai negalėjo kompensuoti didelių nuostolių, patiriamų dėl sutarčių su ISAP, OSE ir *Strintzis*. Todėl pagrįsta manyti, kad veikla civiliniame sektoriuje iki 2002 m. buvo itin nuostolinga. Kaip paaiškinta šiame sprendime, šiai veiklai remti buvo nuolat teikiama pagalba, dalį kurios dabar reikia susigrąžinti. Svarbiausia, kad nesugebėjimas teisingai įvykdyti sutarčių su ISAP, OSE ir *Strintzis* įrodo, kad veikla civiliniame sektoriuje tebebūtų nuostolinga, jeigu jos neįsigytų didelė įmonė ir jeigu ji negautų naudos iš tos įmonės techninių ir projektų valdymo įgūdžių. Antrojoje *Deloitte* ataskaitoje patvirtinta, kad HSY turėjo „veiklos problemų (t. y. mažas produktyvumas, didelės veiklos sąnaudos, darbuotojų perteklius ir kt.)“. Taigi, jeigu veikla civiliniame sektoriuje nebūtų parduota, ji būtų turėjusi greitai nutrūkti (nebent Graikija toliau teiktų šiai veiklai neteisėtą ir nesuderinamą pagalbą). Apibendrinant, Komisija šioje dalyje įrodė, kad be garantijos nė vienas investuotojas nebūtų įsigijęs HSY veiklos civiliniame sektoriuje ir, jeigu ši veikla nebūtų nupirkta, ji būtų greitai sustabdyta. Komisija daro išvadą, kad garantijos naudos gavėjas yra HSY, o pranašumas – leisti tęsti veiklą civiliniame sektoriuje.

(328) *Elefsis* nesutinka su ankstesne išvada dėl naudos gavėjo nustatymo. *Elefsis* tvirtina, kad, be HSY, pagal ETVA suteiktą garantiją naudos gavėjas buvo ir HDW/*Ferrostaal*. Komisija nesutinka su šiuo vertinimu. Kaip paaiškinta, konkurso dalyviams pateiktuose konkurso dokumentuose jau buvo nurodyta, kad jiems bus sumokėta kompensacija, jeigu iš HSY būtų susigrąžinta valstybės pagalba. Tai reiškia, kad, teikdamas savo pasiūlymą įsigyti HSY, HDW/*Ferrostaal* darė prielaidą, kad, jei iš HSY būtų susigrąžinta kokia nors pagalba, jis gautų iš ETVA atitinkamą nuostolių atlyginimą ([163]). Kitaip tariant, HDW/*Ferrostaal* pasiūlytoje pirkimo kainoje jau buvo atsižvelgta į nuostolių atlyginimo garantiją. Taigi garantija nebuvo naudinga HDW/*Ferrostaal*.

(329) Komisija daro išvadą, kad garantija, kurią ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal*, yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, o šios pagalbos naudos gavėjas yra HSY. Priešingai, nei reikalaujama Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, pagalba suteikta iš anksto apie ją nepranešus, todėl ji yra neteisėta pagalba.

(330) Kalbant apie garantiją, kurią Graikijos valstybė suteikė *Piraeus Bank*, ji taip pat yra pagalba. Tai valstybės ištekliais finansuojama selektyvi priemonė. ETVA parduodantis rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų suteikęs tokios garantijos. Vienintelis šios garantijos suteikimo pateisinimas buvo garantija, kurią ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal*. Jeigu pastaroji garantija nebūtų suteikta, nebūtų reikėję teikti garantijos *Piraeus Bank*. Kaip jau paaiškinta, nė vienas rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų suteikęs ETVA suteiktos garantijos, kuri yra valstybės pagalba, taigi nė vienas rinkos ekonomikos investuotojas nebūtų suteikęs garantijos *Piraeus Bank* (nes pastaroji garantija nebūtų reikalinga, t. y. ji būtų nesvarbi). Kalbant apie garantijos, kurią valstybė suteikė *Piraeus Bank*, naudos gavėjo nustatymą, Komisija primena, kad ši procedūra susijusi su galima valstybės pagalba HSY. Sprendime pratęsti procedūrą neminimas joks kitas galimas naudos gavėjas. Taigi, vykdant šią procedūrą gali būti nagrinėjama tik pagalba HSY. Jeigu garantija,

kurią valstybė suteikė *Piraeus Bank*, būtų pagalba HSY, tai nebūtų papildoma valstybės pagalba, papildanti valstybės pagalbą, įtrauktą į garantiją, kurią ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal*. Dėl pastarosios garantijos privatus investuotojas sutiko įsigyti HSY, taigi buvo išgelbėta HSY veikla civiliniame sektoriuje. Kitaip tariant, garantija, kurią valstybė suteikė *Piraeus Bank*, nesuteikia HSY papildomo pranašumo, todėl negali būti papildoma pagalba HSY: visą pranašumą HSY suteikia garantija, kurią ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal*. Taigi šioje procedūroje, kuri susijusi su galima valstybės pagalba HSY, Komisijai nereikia susidaryti galutinės nuomonės dėl garantijos, kurią Graikijos valstybė suteikė *Piraeus Bank*, naudos gavėjo tapatybės, ir Komisija neturi toliau nagrinėti pastarosios garantijos. Užtenka išnagrinėti pirmąją garantiją – garantiją, kurią ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal*, – ir panaikinti ją, jeigu ji yra nesuderinama pagalba HSY.

4.16.5.3. Suderinamumas su bendrąja rinka

(331) Kalbant apie garantiją, kurią ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal*, Komisija nesupranta, kaip ši pagalba galėtų būti pripažinta suderinama remiantis Sutarties 87 straipsnio 2 ir 3 dalimis. Kalbant apie Sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą, Komisija pastebi, kad HSY buvo sunkumų patirianti įmonė. Komisija jau nurodė, kad nuo 1999 m. sausio 1 d. pagalbą laivų statybai reglamentavo Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1540/98. 5 straipsnyje nurodyta, kad restruktūrizavimo pagalba „išimtiniais atvejais gali būti laikoma suderinama su bendrosios rinkos reikalavimais, jeigu tokia pagalba atitinka Bendrijos rekomendacijas dėl valstybės pagalbos patekusioms į sunkią padėtį įmonėms gelbėti ir restruktūrizuoti“. Suteikiant garantiją taikytos 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairės. Garantija aiškiai neatitiko visų gairių 3.2.2 skirsnyje nustatytų sąlygų pagalbai patvirtinti. Pavyzdžiui, pagal sąlygą b) „Gyvybingumo atkūrimas“ pagalbos suteikimo „sąlyga turi būti restruktūrizavimo plano, kurį privalo patvirtinti Komisija, visais atvejais, kai taikoma individuali pagalba, įgyvendinimas“. Komisija pastebi, kad restruktūrizavimo plano įgyvendinimas nebuvo garantijos suteikimo sąlyga. Be to, Komisija nepatvirtino šio plano, nes jis jai nebuvo pateiktas. Gairėse taip pat nurodyta, kad „planas su visomis susijusiomis detalėmis pateikiamas Komisijai“. Šis išankstinis konsultavimasis su Komisija šiuo atveju buvo ypač būtinas, nes 1997 m. Komisija jau patvirtino restruktūrizavimo planą, pagal kurį HSY gyvybingumas nebuvo atkurtas. Garantija taip pat pažeista vieninteli kartą teikiamos pagalbos principas, nustatytas 1999 m. sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 3.2.3 skirsnyje. Sprendimu N 401/1997 Komisija leido pagal Tarybos direktyvą 90/684/EEB suteikti investicinę pagalbą, kuri buvo restruktūrizavimo pagalbos rūšis ([164]). Kaip nurodyta P1 priemonės analizėje, valstybė suteikė šią pagalbą 1997 m. gruodžio mėn. (bet jos neišmokėjo). Kaip paaiškinta šiame sprendime, per kelerius metus iki 2001–2002 m. privatizavimo įmonė taip pat keletą kartų gavo nesuderinamą pagalbą, apie kurią nebuvo pranešta. Restruktūrizavimo pagalba, kurią leista suteikti Sprendimu C 10/1994, laivų statyklai buvo suteikta, bet nebuvo laikomasi sąlygų, kuriomis ji patvirtinta.

(332) Banko ETVA HDW/*Ferrostaal* suteikta garantija yra nesuderinama HSY naudinga pagalba, todėl Komisija mano, kad ji turėtų būti nedelsiant nutraukta.

4.16.5.4. *Garantijos per se uždraudimas*

(333) Kaip nurodyta sprendime pratęsti procedūrą, HDW/*Ferrostaal* suteikta garantija nesuderinama su bendrąja rinka dėl antrosios priežasties. Komisija mano, kad ji nesuderinama *per se*, nes, neleisdama, kad bet koks pagalbos susigrąžinimas iš HSY būtų veiksmingas („*effet utile*“), ji neleidžia taikyti valstybės pagalbos taisyklių.

(334) TKMS/GNSH ir HSY ginčija šią nuomonę. Visų pirma, jos primena, kad HSY nėra jokio kompensacijos mokėjimo gavėja. ETVA išduota garantija apdraudžiama HDW/*Ferrostaal*, o ne HSY. Taigi, jeigu Komisija nurodytų kompensuoti pagalbą, HSY turėtų sumokėti kompensaciją ir tai atkurtų pradinę padėtį. TKMS/GNSH nesupranta, kodėl kompensacijos mokėjimas TKMS/GNSH (kaip HDW/*Ferrostaal* įpėdinei) paverstų šią išvadą niekine. TKMS/GNSH netaikomas įpareigojimas iš naujo investuoti į HSY gautą kompensaciją.

(335) Komisija pastebi, kad 100 % HSY akcijų įsigijo HDW/*Ferrostaal*, o dabar jas valdo TKMS/GNSH. Tai reiškia, kad net jei HSY ir jos akcininkė yra du atskiri juridiniai asmenys, jie sudaro vieną bendrą ekonominį vienetą. Dėl garantijos šiam ekonominiam vienetui būtų kompensuota 100 % bet kokios pagalbos, kurią jis turėtų grąžinti valstybei. Todėl Komisija mano, kad tai panaikina bet kokio sprendimo dėl susigrąžinimo „*effet utile*“.

(336) Kalbant apie teisinės nuostatos, pagal kurią TKMS/GNSH turėtų iš naujo investuoti bet kokią gautą kompensaciją į HSY, nebuvimą, Komisija nesupranta, kaip tai paverstų ankstesnę išvadą niekine. Be to, Komisija pastebi, kad, nors įpareigojimo nėra, taip pat nėra ir draudimo tai daryti. Todėl TKMS/GNSH gali įnešti gautos kompensacijos lėšas į HSY. Be to, galima pagrįstai manyti, kad TKMS finansiniai ištekliai yra optimaliai paskirstyti tarp atskirų grupės juridinių vienetų, nes ji yra sėkminga privati grupė. Todėl pagrįsta manyti, kad, jei vienas grupės juridinis vienetas turėtų mokėti baudą, o kitas juridinis vienas gautų kompensaciją už tą baudą, grupės vadovybė nuspręstų perduoti pastarąją sumą pirmajam vienetui, taip atkurdama optimalų išteklių paskirstymą tarp atskirų grupės juridinių vienetų. Kitaip tariant, net jei TKMS/GNSH nenustatyta įpareigojimo pakartotinai įnešti lėšas į HSY, atrodo tikėtina, kad vadovybė nuspręstų tai padaryti.

(337) Komisija daro išvadą, kad ETVA banko HDW/*Ferrostaal* konsorciumui suteikta garantija *per se* nesuderinama su valstybės pagalbos taisyklėmis.

5. IŠVADA

(338) Komisija nustatė, kad kai kurios iš šešiolikos priemonių, įtrauktų į oficialią tyrimo procedūrą, nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta 87 straipsnio 1 dalyje, kai kurios yra suderinama pagalba, keletas yra nesuderinamą pagalba, o kelios pagalbos priemonės, kurias anksčiau patvirtino Komisija, netinkamai taikytos. Nesuderinamos pagalbos, kuri suteikta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalies nuostatas, ir netinkamai taikytos pagalbos atvejais Komisija padarė išvadą, kad pagalba turi būti susigrąžinta.

(339) Komisija mano, kad toliau nurodyta problema gali trukdyti veiksmingai susigrąžinti šią pagalbą, tad būtina nustatyti papildomų sąlygų, kad taip nenutiktų. Tai bus paaiškinta kitame skirsnyje.

5.1. Būtinybė užtikrinti, kad HSY veiklai civiliniame sektoriuje naudingos pagalbos grąžinimas nebūtų iš dalies finansuojamas iš veiklos kariniame sektoriuje

(340) Kaip paaiškinta 3.3 skirsnyje ir taikyta atitinkamoms priemonėms, Komisija sutinka, kad, jeigu valstybės parama suteikta laivų statyklai neskiriant jos konkrečiai veiklai finansuoti, galima laikyti, jog 75 % paramos buvo naudinga veiklai kariniame sektoriuje, o 25 % – veiklai civiliniame sektoriuje. Ši išvada padaryta atsižvelgiant į tai, kad HSY netvarko atskiros apskaitos, todėl lėšų panaudojimo negalima atsekti.

(341) Tačiau, jeigu Komisija sutinka, kad 75 % bet kokių gaunamų valstybės lėšų skiriama laivų statyklos veiklai kariniame sektoriuje finansuoti, ji taip pat turi daryti išvadą, kad 75 % bet kokių laivų statyklos išmokamų lėšų bus gaunama iš HSY veiklos kariniame sektoriuje. Kitaip tariant, 75 euro centus iš kiekvieno iš HSY susigrąžinto euro sumokama iš HSY veiklos kariniame sektoriuje. Reikalaujant, kad HSY grąžintų veiklai civiliniame sektoriuje gautą pagalbą, pradinė laivų statyklos veiklos civiliniame sektoriuje padėtis bus atkurta tik tuo atveju, jeigu Graikija pateiks Komisijai svarių įrodymų, kad šį grąžinimas išimtinai finansuotas iš laivų statyklos veiklos civiliniame sektoriuje.

(342) Kitaip tariant, didžioji dalis HSY veiklos yra susijusi su kariniu sektoriumi, HSY netvarko atskiros veiklos civiliniame sektoriuje apskaitos, todėl kyla akivaizdus pavojus, kad veiklai civiliniame sektoriuje gautos pagalbos grąžinimas bus daugiausia finansuojamas lėšomis, kurios kitu atveju būtų skirtos veiklai kariniame sektoriuje finansuoti. Susigrąžinimas, kuris visas turėtų tekti laivų statyklos veiklai civiliniame sektoriuje, daugiausia tektų veiklai kariniame sektoriuje. Valstybė pakartotinai teikė HSY veiklai kariniame sektoriuje didelę finansinę paramą ir finansavimą ([165]), todėl lėšų, kurios kitu atveju būtų panaudotos veiklai kariniame sektoriuje finansuoti, naudojimas HSY veiklos civiliniame sektoriuje naudai prilygsta valstybės pagalbos perdavimui laivų statyklos veiklai civiliniame sektoriuje. Kitaip tariant, dalis finansinės paramos, kurią valstybė suteikė veiklai kariniame sektoriuje, iš esmės remtų HSY veiklą civiliniame sektoriuje (taigi ta dalis nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį. Šios lėšos negali būti laikomos būtinomis karinei gamybai finansuoti, nes nėra naudojamos tam tikslui). Todėl pradinė civilinio sektoriaus rinkų padėtis nebūtų atkurta, be to, HSY veiklai civiliniame sektoriuje automatiškai būtų suteikta papildomos nesuderinamos pagalbos.

(343) Todėl, siekiant atkurti padėtį, kuri būtų vyravusi nesant valstybės pagalbos, ir užkirsti kelią papildomos pagalbos teikimui veiklai civiliniame sektoriuje, Graikija turės užtikrinti, kad pagalba būtų susigrąžinama išimtinai iš laivų statyklos veiklos civiliniame sektoriuje ([166]),

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Pagalba investicijų išlaidoms, kurių HSY patyrė iki 2001 m. gruodžio 31 d. ir kurios buvo susijusios su investicine programa, apibūdinta 1997 m. liepos 15 d. Komisijos sprendime dėl bylos N 401/97 (ši priemonė šio sprendimo preambulėje pavadinta P1 priemone), patenka į 1997 m. liepos 15 d. Komisijos sprendimo taikymo sritį.

Bet kokia pagalba kitoms HSY patirtoms investicijų išlaidoms padengti, visų pirma investicijų išlaidoms, patirtoms po 2001 m. gruodžio 31 d., nepatenka į 1997 m. liepos 15 d. sprendimo taikymo sritį ir yra nesuderinama su bendrąja rinka.

2 straipsnis

Garantija, kurią Graikija suteikė ETVA 1999 m. gruodžio 8 d. sprendimu ir kuri taikoma 4,67 mlrd. GRD (13,72 mln. EUR) paskolai, kurią ETVA suteikė HSY (ši priemonė šio sprendimo preambulėje pavadinta P2 priemone), yra pagalba, kuri įgyvendinta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį ir nesuderinama su bendrąja rinka.

Jeigu šio sprendimo priėmimo dieną garantija tebegalioja, valstybės garantija turi būti nedelsiant nutraukta. Be to, turi būti susigrąžinta pagalba už laikotarpį nuo garantuotos paskolos išmokėjimo HSY iki garantijos termino pabaigos.

Susigrąžintiną pagalbą sudaro Graikijai nustatytos orientacinės normos pridėjus 600 bazinių punktų ir visos garantuotos paskolos kainos (palūkanų normos, pridėjus HSY mokėtą garantijos priemoką) skirtumas.

3 straipsnis

1,56 mlrd. GRD (4,58 mln. EUR) paskola, kurią 1999 m. liepos mėn. ETVA suteikė HSY ir kuri grąžinta 2004 m. (ši priemonė šio sprendimo preambulėje pavadinta P3 priemone), yra pagalba, kuri įgyvendinta pažeidžiant EB sutarties 88 straipsnio 3 dalį ir nesuderinama su bendrąja rinka.

Pagalbą, susigrąžintiną už laikotarpį nuo paskolos išmokėjimo HSY iki jos grąžinimo, sudaro Graikijai nustatytos orientacinės normos pridėjus 600 bazinių punktų ir paskolai nustatytos palūkanų normos skirtumas.

4 straipsnis

Dvejų metų trukmės 13,75 mln. EUR paskola, dėl kurios ETVA ir HSY sudarė sutartį 2002 m. gegužės 31 d. ir kuri taip ir nebuvo išmokėta HSY (ši priemonė šio sprendimo preambulėje pavadinta P4 priemone), nėra pagalba.

5 straipsnis

54 mlrd. GRD (160 mln. EUR) pagalba, kurią leista suteikti 1997 m. liepos 15 d. Komisijos sprendimu dėl valstybės pagalbos bylos C 10/94 (ši priemonė šio sprendimo preambulėje pavadinta E7 priemone), buvo naudojama netinkamai ir turi būti susigrąžinta.

6 straipsnis

29,5 mln. EUR pagalba, kurią leista suteikti 2002 m. birželio 5 d. Komisijos sprendimu dėl bylos N 513/01 (ši priemonė šio sprendimo preambulėje pavadinta E8 priemone), buvo naudojama netinkamai ir turi būti susigrąžinta.

7 straipsnis

75 % 8,72 mlrd. GRD (25,6 mln. EUR) kapitalo injekcijos, kurią ETVA skyrė HSY 1996 m. ir 1997 m. (ši priemonė šio sprendimo preambulėje pavadinta E9 priemone), taikomas Sutarties 296 straipsnis. Likę 25 % yra pagalba, kuri įgyvendinta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį ir nesuderinama su bendrąja rinka.

8 straipsnis

800 mln. GRD (2,3 mln. EUR) kapitalo injekcija, kurią 1998 m. gegužės 20 d. ETVA skyrė HSY (šis kapitalo padidinimas ir kiti du paskesni padidinimai šio sprendimo preambulėje pavadinti E10 priemone) nėra pagalba.

321 mln. GRD (0,9 mln. EUR) ir 397 mln. GRD (1,2 mln. EUR) kapitalo injekcijos, kurias ETVA skyrė HSY atitinkamai 1999 m. birželio 24 d. ir 2000 m. gegužės 22 d., yra pagalba, kuri įgyvendinta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį ir nesuderinama su bendrąja rinka. Ši pagalba turi būti susigrąžinta.

9 straipsnis

Priešpriešinės garantijos, kurias valstybė suteikė bankui ETVA garantijoms, ETVA suteiktoms pagal sutartis, kurias HSY sudarė su *Hellenic Railway Organization* (OSE) ir su *Athens-Piraeus Electric Railways* (ISAP) (šios priemonės šio sprendimo preambulėje pavadintos E12b priemone), garantuoti yra pagalba, kuri įgyvendinta pažeidžiant EB sutarties 88 straipsnio 3 dalį ir nesuderinama su bendrąja rinka.

Su ISAP sutartimis susijusių priešpriešinių garantijų atveju pagalbą sudaro 480 bazinių punktų (t. y. 4,8 %) metinio mokesčio ir HSY faktiškai mokėtų priemokų (t. y. ETVA mokėtos garantijos priemokos ir valstybei mokėtos garantijos priemokos) skirtumas. Ši pagalba turi būti susigrąžinta už laikotarpį iki valstybės priešpriešinių garantijų termino pabaigos.

Priešpriešinės garantijos, susijusios su OSE sutartimis, jei jos tebetaikomos, turi būti nedelsiant nutrauktos. Be to, pagalba turi būti susigrąžinta už visą priešpriešinių garantijų galiojimo laikotarpį. Susigrąžintiną pagalbą sudaro 680 bazinių punktų (t. y. 6,8 %) metinio mokesčio ir HSY faktiškai mokėtų priemokų (t. y. ETVA mokėtos garantijos priemokos ir valstybei mokėtos garantijos priemokos) skirtumas.

10 straipsnis

Galiojančių HSY sutarčių su OSE ir ISAP įgyvendinimas ir sutarčių pakeitimai, su kuriais OSE sutiko 2002–2003 m. (šios priemonės šio sprendimo preambulėje pavadintos E12c priemone), nėra pagalba.

11 straipsnis

16,9 mlrd. GRD (49,7 mln. EUR) paskola, kurią 1999 m. spalio 29 d. ETVA suteikė HSY ir kuri grąžinta 2004 m. (ši priemonė šio sprendimo preambulėje pavadinta E13a priemone), yra pagalba, kuri įgyvendinta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį ir nesuderinama su bendrąja rinka.

Pagalba, susigrąžintina už laikotarpį iki 2001 m. birželio mėn., yra Graikijai nustatytos orientacinės normos pridėjus 600 bazinių punktų ir HSY bankui ETVA faktiškai mokėtos palūkanų normos skirtumas.

Už paskesnį laikotarpį iki paskolos grąžinimo susigrąžintiną pagalbą sudaro Graikijai nustatytos orientacinės normos pridėjus 400 bazinių punktų ir HSY bankui ETVA faktiškai mokėtos palūkanų normos skirtumas.

12 straipsnis

3,26 mln. EUR ir 3,38 mln. EUR garantijos, kurias ETVA suteikė atitinkamai 1999 m. kovo 4 d. ir 1999 m. birželio 17 d. ir kurios nutrauktos 2002 m. (šios priemonės šio sprendimo preambulėje pavadintos E13b priemone), yra pagalba, kuri įgyvendinta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį ir nesuderinama su bendrąja rinka.

Pagalbą, susigrąžintiną už laikotarpį iki garantijų nutraukimo, sudaro 480 bazinių punktų (t. y. 4,8 %) metinės garantijos priemokos ir HSY faktiškai mokėtos garantijos priemokos skirtumas.

13 straipsnis

75 % 1999 m. gruodžio 8 d. suteiktos valstybės garantijos, kurios tikslas – garantuoti ETVA banko HSY suteiktą 10 mlrd. GRD (29,3 mln. EUR) paskolą (ši priemonė šio sprendimo preambulėje pavadinta E14 priemone), patenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį.

Likę 25 % valstybės garantijos nepatenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį ir yra pagalba, įgyvendinta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį. 750 mln. GRD (2,2 mln. EUR) šios pagalbos buvo suderinama su bendrąja rinka iki 2002 m. kovo 31 d. Po šios datos su bendrąja rinka buvo suderinama tik 1,32 mln. EUR suma. Likusi dalis yra nesuderinama pagalba.

Jeigu valstybės garantija tebetaikoma, šios garantijos dalis, kuri yra nesuderinama pagalba (t. y. 25 % tebetaikomos garantijos, atėmus suderinamą 1,32 mln. EUR sumą), turi būti nedelsiant nutraukta.

Be to, už laikotarpį nuo garantuotos paskolos išmokėjimo HSY iki nesuderinamos valstybės garantijos nutraukimo turi būti susigrąžinta pagalba, kurią sudaro Graikijai nustatytos orientacinės normos pridėjus 600 bazinių punktų ir visos garantuotos paskolos kainos (HSY mokėtos palūkanų normos ir garantijos priemokos) skirtumas.

Ši pagalba apskaičiuojama valstybės garantijos dalies, kuri yra nesuderinama pagalba, atžvilgiu.

14 straipsnis

75 % 1,99 mlrd. GRD (5,9 mln. EUR), 10 mln. USD ir 5 mln. USD paskolų, kurias ETVA suteikė HSY atitinkamai 1997 m. liepos 25 d., 1997 m. spalio 15 d. ir 1998 m. sausio 27 d. (šios priemonės šio sprendimo preambulėje pavadintos E16 priemone), patenka į Sutarties 296 straipsnio taikymo sritį.

Likę 25 % paskolų yra pagalba.

Į pirmąją paskolą, kurios vertė išreikšta drachmomis, įtraukta pagalba – tai Graikijai nustatytos orientacinės normos pridėjus 400 bazinių punktų ir HSY mokėtos palūkanų normos skirtumas. Į antrąją ir trečiąją paskolas, kurių vertės išreikštos JAV doleriais, įtraukta pagalba – tai JAV LIBOR pridėjus 475 bazinius punktus ir HSY mokėtos palūkanų normos skirtumas.

Šiais trimis atvejais pagalba įgyvendinta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį ir yra nesuderinama su bendrąja rinka.

Todėl ši pagalba turi būti susigrąžinta.

15 straipsnis

25 % 81,3 mln. EUR ir 40 mln. EUR sumų, t. y. apytikrių išankstinių mokėjimų, kuriuos Graikijos karinis jūrų laivynas atliko 2000 m. ir 2001 m. viršijus išlaidas, kurias HSY patyrė tuo laikotarpiu vykdydama atitinkamas sutartis, sumų (šios priemonės šio sprendimo preambulėje pavadintos E17 priemone) vienerius metus yra pagalba.

Ši pagalba įgyvendinta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį ir yra nesuderinama su bendrąja rinka. Susigrąžintiną pagalbą sudaro Graikijai nustatyta orientacinė norma pridėjus 600 bazinių punktų, kuri turi būti apskaičiuota vienerių metų laikotarpiui.

16 straipsnis

Kompensacijos garantija, kurią ETVA suteikė HDW/*Ferrostaal* ir pagal kurią ETVA atlygintų HDW/*Ferrostaal* nuostolius, jeigu iš HSY būtų susigrąžinta kokia nors valstybės pagalba (ši priemonė buvo priemonės, kuri šio sprendimo preambulėje pavadinta E18c priemone, dalis), yra pagalba, kuri įgyvendinta pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį ir nesuderinama su bendrąja rinka. Be to, garantija *per se* nesuderinama su bendrąja rinka. Todėl garantija turi būti nedelsiant nutraukta.

17 straipsnis

Susigrąžintina pagalba, kaip apibrėžta 2, 3, 5, 6, 8, 9 ir 11–15 straipsniuose, buvo naudinga išimtinai HSY veiklai civiliniame sektoriuje, todėl ji turi būti susigrąžinta iš HSY veiklos civiliniame sektoriuje. Šiuo atžvilgiu Graikija turi pateikti išsamių įrodymų, įskaitant įmonės apskaitą audituojančios nepriklausomos įmonės patvirtinimą, kad grąžinimas finansuojamas išimtinai iš HSY veiklos civiliniame sektoriuje.

18 straipsnis

1. Graikija susigrąžina iš HSY susigrąžintiną pagalbą, kaip apibrėžta 2, 3, 5, 6, 8, 9 ir 11–15 straipsniuose.

2. Susigrąžintinoms sumoms taikomos palūkanos nuo jų perdavimo disponuoti HSY iki faktinio susigrąžinimo datos.

3. Palūkanos apskaičiuojamos bendrai sumai pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004 ([167]) V skyrių.

4. Pagalba susigrąžinama nedelsiant ir veiksmingai.

5. Graikija užtikrina, kad šis sprendimas būtų įgyvendintas per keturis mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos.

19 straipsnis

1. Per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos Graikija pateikia Komisijai šią informaciją:

a) sumą (pagrindinę ir susigrąžinimo palūkanų), susigrąžintiną iš naudos gavėjo;

b) išsamų priemonių, kurių jau imtasi ir kurių planuojama imtis, siekiant įgyvendinti šį sprendimą, aprašymą; ir

c) dokumentus, įrodančius, kad naudos gavėjui nurodyta grąžinti pagalbą.

2. Graikija nuolat praneša Komisijai apie pažangą, padarytą įgyvendinant nacionalines priemones, kurių imtasi šiam sprendimui įgyvendinti, kol bus užbaigtas pagalbos susigrąžinimas. Komisijai paprašius, Graikija nedelsdama pateikia informaciją apie priemones, kurių jau imtasi ir kurių planuojama imtis siekiant įgyvendinti šį sprendimą. Ji taip pat teikia išsamią informaciją apie pagalbos ir susigrąžinimo palūkanų sumas, jau susigrąžintas iš naudos gavėjo.

20 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Graikijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2008 m. liepos 2 d.

Komisijos vardu

Neelie KROES

Komisijos narė

(1) Apie procedūros pradžią paskelbta OL C 202, 2004 8 10, p. 3. Apie procedūros pratęsimą paskelbta OL C 236, 2006 9 30, p. 40.

(2) OL C 47, 1998 2 12, p. 3. Sprendimas nusiųstas Graikijai 1997 m. rugpjūčio 1 d. (raštu SG(97)D 6556).

(3) OL L 83, 1999 3 27, p. 1.

(4) OL C 202, 2004 8 10, p. 3.

(5) Žr. 1 išnašą.

(6) Žr. 1 išnašą.

(7) Žr. 1 išnašą.

(8) Reikia priminti, kad bet koks suinteresuotosios šalies raštas turi būti persiųstas Graikijai, kad ji pareikštų savo pastabas. Graikija turi atsakyti per mėnesį. Kai kurie raštai gana ilgi, todėl Graikija būtų galėjusi prašyti daugiau laiko atsakymui parengti. Jeigu tam tikri pareiškimai nėra tvirtai pagrįsti, Komisijai gali tekti prašyti daugiau dokumentų šiems tvirtinimams paremti. Komisijai taip pat gali tekti pateikti Graikijai konkrečius klausimus suinteresuotosios šalies rašte iškeltais naujais klausimais.

(9) Šį raštą sudaro 65 puslapiai ir papildomai 290 puslapių priedų, balandžio 24 d. raštą sudaro 35 puslapiai ir 900 puslapių priedų, birželio 2 d. raštą – 63 puslapiai ir 1 750 puslapių priedų.

(10) Didelė šiame skirsnyje pateiktos informacijos dalis paimta iš 2001 m. kovo mėn. dokumento „Hellenic Shipyards S.A. – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas“, kuris pateiktas suinteresuotiesiems konkurso dalyviams. TKMS/GNSH šios ataskaitos kopiją pateikė 2007 m. birželio 21 d. rašte.

(11) OL L 380, 1990 12 31, p. 27. Su Graikija susijusios specialiosios nuostatos pateiktos 10 straipsnyje.

(12) OL C 88, 1993 3 30, p. 6.

(13) OL C 138, 1994 5 20, p. 2.

(14) PV (95) 1258, 1995 7 26, SEC(95) 1322/2, 1995 7 24.

(15) OL C 68, 1996 3 6, p. 4.

(16) OL C 80, 1997 3 13, p. 8.

(17) OL L 148, 1997 6 6, p. 1.

(18) OL C 306, 1997 10 8, p. 5.

(19) Komisija leido vykdyti susijungimą pagal 2002 m. balandžio 25 d. Sprendimą dėl susijungimo Nr. M.2772, OL C 143, 2002 6 15, p. 7.

(20) Komisija leido vykdyti susijungimą pagal 2004 m. gruodžio 10 d. Sprendimą dėl susijungimo Nr. M.3596, OL C 103, 2006 4 29, p. 30.

(21) Komisija leido vykdyti susijungimą pagal 2005 m. lapkričio 10 d. Sprendimą dėl susijungimo Nr. M.3932, OL C 287, 2005 11 18, p. 5.

(22) OL C 186, 2002 8 6, p. 5.

(23) OL L 75, 2005 3 22, p. 44.

(24) 2004 m. spalio 20 d. rašte Graikijos valdžios institucijos patvirtino šį vertinimą.

(25) 2004 m. spalio 20 d. rašto 2.1 skirsnis.

(26) Siekiant įvertinti nuosavuosius įmonės išteklius, grynasis nuosavas kapitalas gerokai svarbesnis nei akcinis kapitalas. Apskaičiuojant grynąjį nuosavą kapitalą atsižvelgiama į nepaskirstytąjį ankstesnių metų pelną ir nuostolius, kurie atitinkamai padidina ir sumažina nuosavuosius įmonės išteklius.

(27) OL C 273, 1997 9 9, p. 3.

([28]) Komisija pastebi, kad HSY bandė pasiskolinti rinkoje taikant mažesnę normą, bet nesėkmingai. Tai nurodyta 1998 m. gruodžio 1 d. ir 1999 m. sausio 27 d. HSY valdybos posėdžių protokoluose, kurių kopijas savo 2007 m. birželio 21 d. rašte pateikė TKMS/GNSH. Apie bandymą pasiskolinti rinkoje taip pat pranešta spaudoje („*Hellenic Shipyards* siekia gauti pirmąją paskolą euro rinkoje“ („Hellenic Shipyards set first euromarket loan“), *Reuters News*, 1999 m. kovo 19 d.).

([29]) Valstybei nurašius skolas, HSY skolų beveik neturėjo, o išlaidos palūkanoms (t. y. paskolas suteikusiems bankams mokama palūkanų norma) 1997 ir 1998 m. buvo itin mažos (paskesniais metais jos gerokai padidėjo). Jeigu 1997 ir 1998 m. išlaidos palūkanoms būtų buvusios įprastesnio lygio, finansiniai rezultatai būtų buvę mažiau palankūs ir 1998 m. tikriausiai nebūtų gauta jokio pelno.

([30]) Restruktūrizavimo plane taip pat buvo numatomas didelis laivų perstatymo veiklos padidėjimas po 1998 m. HSY nepavyko pasiekti šio tikslo.

([31]) Tai iš esmės buvo pirmoji laivų statybos sutartis, sudaryta su privačia įmone per beveik du dešimtmečius.

([32]) Nuo pirmųjų metų HSY apskaitoje suformuotas atidėjinys numatomiems nuostoliams, susijusiems su šios sutarties vykdymu. Paskesniais metais šių atidėjinių suma kasmet didėjo. Be to, atrodo, kad šie atidėjiniai buvo nepakankami, nes TKMS/GNSH iškėlė HSY pardavėjui bylą tuo klausimu. Kalbant apie priežastis, kodėl buvo sudaryta sutartis, kuri, vertinant atskirai, nėra pelninga, Komisija pažymi, kad, sudarydama šią sutartį vadovybė tikriausiai tikėjosi padengti dalį laivų statyklos pastoviųjų sąnaudų (laivų statybos užsakymų portfelis tuo metu buvo tuščias) ir sumažinti numatomus laivų statyklos nuostolius.

([33]) Apie šią sutartį pranešė spauda. Žr., pvz., „*Hellenic* sudaro lemiamą povandeninių laivų statybos sutartį“ („Hellenic lands crucial submarine contract“), *Lloyd's List International*, 1999 m. liepos 30 d.

([34]) *Deloitte Financial Advisory Services* ataskaitos (toliau – pirmoji *Deloitte* ataskaita), kurią HSY pateikė savo pastaboms dėl sprendimo pratęsti procedūrą paremti, p. 5–12 nurodyta, kad povandeninių laivų statyba bus pradėta tik 2003 m.

([35]) Remiantis spaudos straipsniais, HSY vadovybė dar 1998 m. spalio mėn. įspėjo akcininkus apie numatomus sunkumus (žr. 38 išnašoje cituojamą spaudos straipsnį). Remiantis 1998 m. gruodžio 1 d. HSY valdybos posėdžio protokolu, nuostoliai buvo numatomi 1999 m. 1999 m. gruodžio mėn. pradžioje HSY vadovybė viešai pripažino, kad planuojama, jog laivų statyklos nuostoliai sudarys 10 mlrd. GRD (29 mln. EUR) ir 1999 m., ir 2000 m. („*Hellenic* vadovas tikisi pelno 2001 m.“ („Hellenic boss expects profit in 2001“), *Lloyd's List*, 1999 m. gruodžio 6 d.). Spauda pranešė apie tokių didelių 1999 m. nuostolių galimybę dar 1999 m. lapkričio mėn. („*Brown & Root* komanda išvaryta iš *Hellenic*“ („Brown & Root team ousted from Hellenic“), *Lloyd's List*, 1999 m. lapkričio 19 d.).

([36]) Išskyrus atvejį, jeigu valstybė suteiktų papildomą (nesuderinamą) pagalbą laivų statyklos veiklai civiliniame sektoriuje paremti ir didelę paramą veiklai kariniame sektoriuje.

([37]) Taigi, laivų statyklai grėsė pavojus negauti investicinės pagalbos, kurią žadėjo suteikti Graikijos valdžios institucijos, nustačiusios, kad programa turi būti užbaigta iki 1999 m. gruodžio 31 d. Remiantis Graikijos teisės aktais, siekiant, kad šis laikotarpis būtų pratęstas, turi būti patirta mažiausiai 50 % išlaidų.

([38]) 2001 m. kovo mėn. dokumente „Hellenic Shipyards S.A. – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas“, kuris pateiktas suinteresuotiesiems konkurso dalyviams (TKMS/GNSH pateikė šio dokumento kopiją 2007 m. birželio 21 d. rašte), pateiktas toks aprašymas: „Tačiau 1999 m. įmonės finansiniai rezultatai vėl tapo neigiami. *Brown & Root* primygtinai reikalavo tęsti struktūrinius personalo pakeitimus. Akcininkai (ETVA bankas ir darbuotojai) nesutiko su tokiais pakeitimais, ir sutartis su *Brown & Root* buvo panaikinta“ (p. 15). Spaudos straipsniuose pateikta išsamesnė informacija: „Manoma, kad vadovybė dar praėjusį spalį pranešė *Hellenic* savininkams, kad šie metai bus prasti, nebent būtų imtasi priemonių darbo jėgai, kuri valdo laivų statyklą kartu su valstybiniu banku, racionalizuoti. Pirmą kartą per daugybę metų skiriant lėšų *Hellenic* modernizavimui, dėl naujųjų įrenginių dar paaštrėjo esama „išpūstų“ etatų problema, bet akcininkai iki šiol atmesdavo pasiūlymus panaikinti ne mažiau kaip 250 (daugiausia tarnautojų) darbo vietų. Vadovybė taip pat stengėsi padidinti laivų statyklos darbo metodų lankstumą. Tačiau panašu, kad tai iš esmės baigėsi tuo, kad profsąjungų vadovai nusigręžė nuo aštuonių vadovų komandos, vadovaujamos p. Groves, kurį komandiravo JK įmonė *Brown & Root*, ir pareikalavo jį nušalinti.“

([39]) 2004 m. birželio 16 d. Komisijos sprendimo dėl pagalbos priemonių, Ispanijos suteiktų *Siderúrgica Añón SA*, 68 konstatuojamoji dalis (OL L 311, 2005 11 26, p. 22); 2002 m. gruodžio 11 d. Komisijos sprendimo dėl Ispanijos suteiktos valstybės pagalbos įmonei *Sniace SA* 42 konstatuojamoji dalis (OL L 108, 2003 4 30, p. 35).

([40]) Žr. 34 išnašą.

([41]) Ataskaitos p. 5–19.

([42]) Žr. 28 išnašą.

([43]) Komisija toliau apibūdina keletą iš klaidų, esančių pirmosios *Deloitte* ataskaitos 5.0 skyriuje „*Hellenic Shipyards S.A* kreditingumas“.

Pirma, kalbant apie „Investicijų plano įgyvendinimą (padėtį ir raidą)“, pirmosios Deloitte ataskaitos p. 5–4 tvirtinama, kad 1999 m. birželio 30 d. „patvirtinta suma viršijo 50 % visų investicijų“. Tačiau iš tikrųjų 1999 m. birželio 30 d. patvirtinta suma siekė 18 % visos investicijų programos. Tai rodo, kad investicijų planas buvo įgyvendinamas lėtai. Taigi ataskaitos p. 5–2 pateiktoje lentelėje plano „Padėtis ir raida“ greičiau buvo „neigiamas“ veiksnys.

Antra, kalbant apie kriterijų „Turto, kurį būtų galima suvaržyti, buvimas“ (p. 5–5 ir 5–6), Komisija mano, kad šis veiksnys nesvarbus vertinant, ar privatus bankas būtų suteikęs ETVA ir valstybės suteiktas paskolas. Pastarosios paskolos ir garantijos nebuvo užtikrintos jokiu turtu. Vertinant, ar valstybės suteikta paskola arba garantija yra pagalba, būtina įvertinti, ar šis konkretus sandoris būtų buvęs priimtinas privačiam investuotojui. Komisija neturi vertinti, ar HSY, sudarydama kitokios rūšies sutartį, pagal kurią skolintojui būtų suteikta daugiau teisių, būtų galėjusi gauti paskolų ir garantijų. NET jei turto, kurį būtų galima suvaržyti, buvimas būtų svarbus, Komisija pastebi, kad iki 1998 m. buvęs turtas jau buvo suvaržytas už 199 mln. EUR sumą, o iki 2003 m. – už 51 mln. EUR sumą. Taigi, galimas skolintojas būtų galėjęs įgyti pirmąją suvaržymo teisę tik ribotai turto daliai. Be to, materialiojo HSY turto likvidacinė vertė buvo nedidelė. *Deloitte Financial Advisory Services* pati tai patvirtinta savo 2007 m. birželio 18 d. parengtos antrosios ataskaitos (toliau – antroji *Deloitte* ataskaita), kurią TKMS/GNSH pateikė 2007 m. birželio 21 d. raštui Komisijai paremti, p. 8–8 ir 8–9. Apibendrinant, Komisija mano, kad „Turto, kurį būtų galima suvaržyti, buvimas“ vertinant priemones nesvarbus ir, net jei jis būtų svarbus, galimas skolintojas nebūtų vertinęs šio veiksnio taip teigiamai, kaip *Deloitte* nurodo savo pirmojoje ataskaitoje.

Trečia, „Su nebaigta statyba susijusios statybos, kuri galėtų būti suvaržyta, buvimas“ (p. 5–7) neužtikrina kreditoriui patikimos apsaugos tuo atveju, jeigu HSY nevykdytų reikalavimų ir nutrauktų veiklą. Nebaigtos statybos rinkos vertė paprastai yra maža, palyginti su jai atlikti pasiskolintų lėšų suma ir palyginti su sutarties verte. Tai įrodo dviejų *Strintzis Lines* užsakytų keltų korpusų, kurie parduoti už mažą kainą ir tik (t. y. ne anksčiau nei) praėjus dvejiems metams po laivų statybos sutarties nutraukimo, pavyzdys. Kalbant apie HSY gautinų sumų perleidimą paskolą teikiančiam bankui, tai taip pat nėra patikima apsauga, nes, laivų statyklai nutraukus veiklą, pirkėjas negautų užsakyto produkto, todėl neturėtų mokėti pirkimo kainos. Tai reiškia, kad užstatas būtų bevertis kaip tik tuo atveju, kai jo galėtų prireikti. Taigi su sutartimis susijusių reikalavimų perdavimas neleidžia paskolą teikiančiam bankui susigrąžinti daug lėšų HSY bankroto atveju (žr., pvz., šio sprendimo 128 ir 131 išnašas). Galiausiai galimas skolintojas nebūtų vertinęs šio veiksnio taip teigiamai, kaip *Deloitte* nurodo savo pirmojoje ataskaitoje.

Ketvirta, kalbant apie skirsnius „Bendros bankų paskolų sumos ir nuosavo kapitalo santykis ir tuometiniai neįvykdyti skoliniai įsipareigojimai“, „Pasirašytos sutartys su klientais (HS užsakymų portfelis)“, „Įplaukų gavimo raida“ ir „Pelningumo raida“, Komisija remiasi anksčiau šiame sprendime išdėstytomis savo pastabomis. Be kita ko, Komisija primena, kad jau paskutinį 1998 m. ketvirtį buvo galima numatyti, kad HSY 1999 m. patirs nuostolių. Paskesniais mėnesiais paaiškėjo, kad šie nuostoliai bus dideli ir kad didelių nuostolių taip pat reikėtų laukti ir 2000 m., o grynojo nuosavo HSY kapitalo beveik neliks. Apibendrinant, Komisija mano, kad pirmojoje *Deloitte* ataskaitoje neatsižvelgiama į tai, kad neigiami finansiniai 1999 ir 2000 m. rezultatai jau buvo numatomi prieš atitinkamų metų pradžią.

Penkta, kaip jau paaiškinta, bet kuris galimas skolintojas laikytų aplinkybes ir priežastis, dėl kurių nušalinta esama HSY vadovybė, neigiamu veiksniu. Todėl Komisija negali sutikti su šio veiksnio įtraukimu į „Neapibrėžiamų“ veiksnių skirsnį p. 5–2.

([44]) Šis klausimas aiškinamas kitame skirsnyje (3.2 skirsnyje), kuriame Komisija nagrinėja ETVA elgsenos sietinumą su valstybe. Tuo metu vienintelis ETVA įgaliojimas buvo atlikti plėtros banko funkcijas. Savo atsakymo dėl sprendimo pratęsti procedūrą 63 išnašoje Graikijos valdžios institucijos nurodo: „ETVA buvo vienintelis plėtros bankas Graikijoje, todėl nėra būdų palyginti jo plėtros veiklą su atitinkama kitų kreditavimo institucijų veikla."

([45]) Žr. 52 išnašą.

([46]) Kalbant apie laikotarpį po 1999 m. birželio 30 d., Komisija taip pat nesupranta, kokia buvo HSY akcijos „vertė", taigi kokią „vertę" ETVA bandė išsaugoti. Finansinė padėtis buvo tokia prasta, kad nesuprantama, kaip akcijos galėjo turėti kokią nors didelę vertę.

([47]) 2002 m. gegužės 16 d. Europos Teisingumo Teismo sprendimo C-482/99 *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, Rink. p. I-4397, 52 punktas.

([48]) 2006 m. spalio 5 d. raštas, 156 dalis.

([49]) 2006 m. spalio 5 d. raštas, 156 dalis.

([50]) Akcijų pirkimo susitarimas buvo pasirašytas 2001 m. gruodžio 18 d. ir pakeistas 2002 m. kovo 20 d., kai pardavimas buvo užbaigtas.

([51]) Spaudoje pasirodė daug straipsnių, įrodančių Vyriausybės dalyvavimą priimant tą sprendimą. Žr., pvz., straipsnį „Galutinis terminas Graikijos laivų statyklai. Vyriausybė apsispręs dėl *Hellenic Shipyards* įsigijimo" („Deadline for Greek shipyard/Government to decide on purchase of Hellenic Shipyards"), *Financial Times*, 1985 m. balandžio 19 d., „Pasak Graikijos nacionalinės ekonomikos ir laivybos ministro G. Arsenis, Vyriausybei dėl Graikijos pramonės struktūros daromas spaudimas įsigyti *Hellenic Shipyards*" („According to the Greek minister of national economy and shipping, Mr G. Arsenis, the government is under pressure to buy the Hellenic Shipyards because of the structure of Greek industry"), *Lloyd's List International*, 1985 m. birželio 29 d., „Vyriausybė įsigis finansiškai silpną Graikijos laivų statyklą" („Government to buy ailing Greek shipyard"), *Financial Times*, 1985 m. liepos 17 d., „A. Drossoyannnis, Graikijos nacionalinės gynybos ministras, paskelbė, kad visi būsimi karinio jūrų laivyno nauji statybos užsakymai bus skirti *Hellenic Shipyards*" („Mr A Drossoyannnis, the Greek Minister for National Defence, has announced that all future naval new building orders will be placed with Hellenic Shipyards"), *Lloyd's List International*, 1985 m. liepos 26 d., „Bedarbiai laivų statyklos darbininkai surengė eitynes Atėnuose" („Jobless shipyard workers march in Athens"), *The Wall Street Journal*, 1985 m. liepos 12 d.

([52]) 1986 m. lapkričio 25 d. raštu Graikija pranešė Komisijai apie banko ETVA HSY skirtą 58,3 mln. USD kapitalo injekciją. Byla užregistruota numeriu N 230/86. 1987 m. kovo 20 d. raštu (nuoroda SG (87) D/3738) Komisija pranešė Graikijai nusprendusi, kad ETVA kapitalo injekcija yra valstybės pagalba, tačiau ji suderinama su bendrąja rinka.

([53]) Įstatymo Nr. 2367/1995 E skyrius (12–15 straipsniai).

([54]) Pavyzdžiui, Įstatymo Nr. 2367/1995 13 straipsnyje nustatytas įmonės darbo jėgos sumažinimas 600 darbuotojų ir nurodytos etatų mažinimo paskatos. Be to, pagal šio įstatymo 14 straipsnį bus nurašyta 99 % tuomet turėtų HSY skolų.

([55]) Kaip nurodyta pirmiau, valstybė iš esmės pradėjo teikti HSY didelę pagalbą vos ją įsigijusi.

([56]) Kaip nustatyta pirmiau, nuo 1999 m. birželio 30 d. HSY neturėjo galimybės skolintis iš bankų. Taigi HSY negalėjo pasiskolinti rinkoje, o įmonės finansinė padėtis buvo pavojinga, tad jeigu ETVA būtų atsisakiusi suteikti paskolą arba reikalavusi didesnių palūkanų normų, tai būtų dar padidinę HSY problemas (arba net sukėlę bankrotą), o tai būtų buvę nepriimtina valstybei. Taigi, atsižvelgiant į valstybės įtaką, ETVA neturėjo kito pasirinkimo, kaip tik suteikti HSY reikalaujamą paskolą.

([57]) Komisijos pranešimas kitoms valstybėms narėms ir suinteresuotosioms šalims pagal EB sutarties 93 straipsnio 2 dalį dėl pagalbos, kurią Graikija nusprendė suteikti *Hellenic Shipyards plc*, OL C 80, 1997 3 13, p. 8.

([58]) 2002 m. gegužės 16 d. Europos Teisingumo Teismo sprendimo C-482/99 *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, Rink. p. I-4397, 56 punktas.

([59]) 2002 m. rugsėjo 18 d. Graikijos valdžios institucijų raštas (Komisija užregistravo šį raštą 2002 m. rugsėjo 23 d. ir suteikė numerį A/36895), pateiktas byloje CP 101/02.

([60]) 2002 m. gegužės 16 d. Europos Teisingumo Teismo sprendimo C-482/99 *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, Rink. p. I-4397, 56 punktas.

([61]) 2003 m. lapkričio 20 d. Graikijos valdžios institucijų raštas, pateiktas byloje CP 101/02.

([62]) Be to, jos suteiktos papildomai prie jau esamo ETVA dalyvavimo HSY kapitale, taigi bendras ETVA poveikis HSY buvo didelis. Šio poveikio svarbą įrodo tai, kad 2000 m. ETVA metinėje ataskaitoje pripažinta žala, kurią bankui sukėlė ryšiai su *Hellenic Shipyards* (p. 42–43).

([63]) 2006 m. birželio 15 d. Graikijos raštas (susigrąžinimo procedūros numeris CR 40/02).

([64]) Sprendime C 10/1994 Komisija nevertina atleidimo nuo skolų, susijusių su „karo laivų statyba“, nes tai „veikla, nepatenkanti į EB sutarties taikymo sritį“. Sprendime N 513/01 Komisija nevertina 75 % (118 mln. EUR vertės) valstybės paramos, nes ta dalis susijusi su karo laivų statyba.

([65]) Primenama, kad aptariamais metais HSY tvarkė bendrą veiklos civiliniame ir kariniame sektoriuose apskaitą. Taigi manyti, kad pagal priemonę finansuojama konkreti veikla, galima tik tuo atveju, jeigu sprendime suteikti finansavimą tiksliai nurodyta, kuri veikla finansuojama.

([66]) OL C 288, 1999 10 9, p. 2.

([67]) Tais pačiais metais Komisija pagal valstybės pagalbos taisykles nevertino atleidimo nuo skolų, susijusių su laivų statyklos veikla kariniame sektoriuje.

([68]) Tai taip pat aišku ir iš Sprendimo C 10/94 teksto.

([69]) Ši informacija taip pat pateikta suinteresuotiesiems konkurso dalyviams per 2001 m. privatizavimo procesą, kaip galima spręsti pagal 2001 m. birželio 19 d. ataskaitą apie „išsamų patikrinimą“, kurį HDW ir *Ferrostaal* užsakymu atliko *Arthur Andersen*, p. 23 (TKMS ir GNSH 2007 m. birželio 21 d. rašte pateiktos ataskaitos C priedas).

([70]) Komisija primena, kad 2001–2002 m. ji nereikalavo privatizavimo, juo labiau investicijų programos įgyvendinimo įšaldymo to proceso metu.

([71]) 2004 m. spalio 20 d. rašto 1.3.b skirsnis.

([72]) Sumą EUR nurodė Graikijos valdžios institucijos.

([73]) Ši informacija pateikta 2004 m. spalio 20 d. Graikijos rašto 1.3 skirsnyje ir 4, 5 bei 6 prieduose.

([74]) OL C 71, 2000 3 11, p. 14.

([75]) Žr. 2004 m. spalio 20 d. Graikijos rašto 14 išnašą.

([76]) Pranešimo dėl garantijų 2.1.2 punkte nurodyta, kad „net jei pagal garantiją valstybė ir nebuvo mokėjusi, remiantis 87 straipsnio 1 dalimi, ji vis tiek teikia pagalbą. Pagalba suteikiama tuomet, kai suteikiama garantija, o ne tuomet, kai garantija panaudojama arba kai atliekami mokėjimai laikantis garantijos sąlygų. Nesvarbu, ar garantija yra valstybės pagalba, ar ne, ir, jei taip, nesvarbu, koks valstybės pagalbos dydis, ji turi būti įvertinta garantijos suteikimo momentu.“

([77]) Pvz., 2001 m. kovo mėn. dokumento „Hellenic Shipyards S.A. - Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas“, kuris išdalytas suinteresuotiesiems konkurso dalyviams, 10 p. kaip HSY konkurentės įvardytos Portugalijos laivų statyklos. Šios ataskaitos kopiją 2007 m. birželio 21 d. rašte pateikė TKMS/GNSH.
Komisija taip pat pastebi, kad Komisijos sprendime byloje dėl susijungimo Nr. COMP/M.2772 – *HDW/FERROSTAAL/HELLENIC SHIPYARD* po antrašte „Geografinės rinkos apibrėžtis“ nurodyta, kad „šalys įrodinėja, kad visų rūšių komercinių laivų statybos, remonto ir perstatymo rinkos geografinė aprėptis yra pasaulinio masto, nes laivų transportavimo išlaidos ganėtinai nedidelės ir nėra didelių prekybos kliūčių.“

([78]) Komisija taip pat pastebi, kad ankstesni Komisijos ir Tarybos sprendimai dėl HSY suteiktos valstybės pagalbos buvo susiję su konkurencijos iškraipymu ir poveikio prekybai buvimu. Šie sprendimai niekada nebuvo užginčyti. Taigi vertinant tuo pačiu laikotarpiu įgyvendintas priemones, nėra būtina išsamiai tikrinti, ar šie du kriterijai tenkinami.

([79]) OL L 202, 1998 7 18, p. 1.

([80]) OL C 288, 1999 10 9, p. 2.

([81]) Šią informaciją suteikė Graikija 2004 m. spalio 20 d. rašto 1.3.a skirsnyje ir 4 priede.

([82]) Jeigu laivų statykla būtų nutraukusi veiklą, kompetentingos kontrolės įstaigos būtų galėjusios nuspręsti neatlikti jokių plano įgyvendinimo patikrų, taigi pirmosios dalies mokėjimo sąlyga nebūtų įvykdyta.

([83]) 2004 m. spalio 20 d. rašto 1.2.2 skirsnyje „Pirmasis kompetentingų įstaigų atliktas patikrinimas“ (pateiktas vertimas į anglų kalbą) Graikijos valdžios institucijos paaiškino, kad Nacionalinės ekonomikos ministerija pavėlavo parengti tikrinimo formą, todėl praleistas Graikijos Vyriausybės sprendime dėl patvirtinimo nustatytas 1999 m. gruodžio 31 d. terminas. Graikijos valdžios institucijoms reikėjo leisti pratęsti investicijų plano įgyvendinimo laikotarpį, kad būtų įmanoma sumokėti pagalbą po tos datos. Priimant sprendimą leisti pratęsti terminą daryta prielaida, kad bus pratęsta ir sprendimus priimančio komiteto kadencija, tačiau teisės aktų pakeitimai tai apsunkino.

([84]) OL C 368, 1994 12 23, p. 12.

([85]) Dviejų palūkanų normų skirtumą reikia padauginti iš pagrindinės atitinkamais metais nesumokėtos (t. y. dar negrąžintos) paskolos sumos.

([86]) Ir pranešime dėl garantijų nurodyta, kad pagalba suteikiama, kai suteikiama garantija, o ne kada nors ateityje (žr. 76 išnašą).

([87]) Paskolos rinkos vertė priklauso nuo būsimų pinigų srautų, kurie diskontuojami taikant palūkanų normą, kurioje atsižvelgta į paskolos riziką, esamos vertės. Jeigu paskolos sutartyje nustatyta palūkanų norma yra mažesnė nei rinkos palūkanų norma, rinkos vertė iš karto sumažėja ir tampa mažesnė už nominaliąją paskolos vertę.

([88]) Jeigu naujasis ETVA savininkas po privatizavimo būtų nusprendęs pratęsti pirminį valstybės negarantuotos paskolos terminą, laikotarpiu nuo pirminio termino pabaigos pagalbos nebūtų, nes, remiantis ką tik paaiškintomis priežastimis, nebūtų panaudota jokių valstybės išteklių.

([89]) Šią informaciją Graikija pateikė 2004 m. spalio 20 d. rašto 1.3 skirsnyje ir 6 priede.

([90]) Žr. 83 išnašą.

([91]) Gali kilti klausimas, kodėl 2002 m. gegužės 31 d. ETVA pasirašė paskolos sutartį, jeigu nebuvo ketinama išmokėti HSY atitinkamos sumos. Komisija pastebi, kad sutarties data yra lygiai tokia pat, kaip ir sutarties dėl HSY pardavimo užbaigimo pasirašymo data. Todėl tikėtina, kad HSY pirkėjai darė ETVA spaudimą, kad šis suteiktų HSY daugiau finansavimo, grasindami nepritarti pardavimo užbaigimui. Tokiomis aplinkybėmis ETVA tikriausiai sutiko sudaryti šią paskolos sutartį, bet įtraukė į ją nuostatų, kurios leistų bankui atsisakyti išmokėti paskolą, kai HSY paprašytų tokio mokėjimo. Kaip bus paaiškinta vertinant E18c priemonę, pagal 2002 m. kovo 20 d. sutarties 8.2.2 skirsnį *Piraeus Bank* privalėjo padėti valstybei užbaigti HSY pardavimą. Remiantis šiuo pagrindu, valstybė tikriausiai taip pat darė spaudimą ETVA, kad šis pasirašytų šią paskolos sutartį ir taip būtų palengvintas HSY pardavimo užbaigimas.

([92]) HSY pateikė pastabas dėl sprendimo pratęsti procedūrą 2006 m. spalio 30 d. raštu. Šio rašto 4 dalyje nurodyta, kad, „atsižvelgdama į tai, kad HSY glaudžiai bendradarbiavo su Graikijos valstybe jai rengiant atsakymą Europos Komisijai, įmonė nemano, kad reikėtų pakartotinai pateikti informaciją, kurią jau pateikė Graikijos valstybė, ar išdėstyti tuos pačius argumentus, kurių turiniui ji visiškai pritaria, bet norėdama pateikti užbaigtą atsakymą ir siekdama padėti Komisijai atlikti savo užduotį, ji apibendrins jau pateiktus argumentus ir pateiks visus naujus įrodymus, kurie buvo surinkti per laikotarpį nuo Graikijos valstybės atsakymo iki šio atsakymo pateikimo, taip pat pateiks visus naujus ar papildomus argumentus“. Taigi šiame sprendime HSY ir Graikijos pastabos dėl sprendimo pratęsti procedūrą bus sujungtos, kad argumentų nereikėtų kartoti du kartus.

([93]) Pagal Direktyvą 90/684/EEB restruktūrizavimo pagalba (III skyrius) skirstoma į investicinę pagalbą (6 straipsnis), pagalbą uždarymui (7 straipsnis), pagalbą MTP (8 straipsnis) ir veiklos pagalbą restruktūrizavimui (9 ir 10 straipsniai).

([94]) 2008 m. vasario 15 d. Graikijos valdžios institucijų raštas, 26 dalis.

([95]) 2007 m. kovo 19 d. Graikijos valdžios institucijų raštas. Tai pakartotinai nurodyta 2007 m. birželio 29 d. rašte, 62 ir 63 dalyse.

([96]) Išsami informacija apie šį dalyvavimą bus pateikta E10 priemonės analizėje.

([97]) 2003 m. kovo 31 d. Graikijos valdžios institucijų raštas, atsakymo į 5-ąjį klausimą ištrauka.

([98]) 2007 m. birželio 29 d. Graikijos valdžios institucijų raštas, 49, 50 ir 51 dalių ištrauka.

([99]) Komisija negalėjo ignoruoti ir neignoravo to, kad darbuotojai turi tikslų, kaip antai užimtumo išsaugojimas, todėl, valdydami savo įmonę, bando apsaugoti šiuos tikslus. Didelė pirkimo kaina reiškė, kad akcijų vertės išsaugojimas ir didinimas taip pat būtų tapęs svarbiu darbuotojų tikslu.

([100]) Primenama, kad darbuotojų pirkimo kainos mokėjimas išskaitant ją iš jų darbo užmokesčio ir išmokų, be to, kad buvo nustatytas 1995 m. rugsėjo mėn. sutartyje, taip pat nustatytas ir Įstatymo Nr. 2367/1995 12 straipsnyje.

([101]) Primenama, kad ETVA galėjo pasinaudoti turimu akcijų užstatu, jeigu darbuotojai nemokėtų pirkimo kainos, kaip nustatyta 1995 m. rugsėjo mėn. sutartyje.

([102]) Primenama, kad darbuotojų pirkimo kainos mokėjimas išskaitant ją iš jų darbo užmokesčio ir išmokų, be to, kad buvo nustatytas 1995 m. rugsėjo mėn. sutartyje, taip pat nustatytas ir Įstatymo Nr. 2367/1995 12 straipsnyje.

([103]) 1995 m. rugsėjo mėn. sutartyje aiškiai nurodyta, kad darbuotojai turės lygiagrečiai mokėti pirkimo kainą ir įnašą į kapitalo didinimą. Taigi šis dvigubas mokėjimas nėra netikėtas. Tai esminė 1995 m. rugsėjo mėn. sutarties dalis. Graikijai, prieš teikiant sutartį Komisijai kaip privatizavimą, derėjo patikrinti, ar pagrindinės sutarties nuostatos yra įvykdomos. Jeigu paaiškėtų, kad esminės sutarties, kurią Graikija pati pateikė Komisijai, nuostatos yra neįvykdomos, turi būti padaryta išvada, kad Sprendimas C 10/94 pagrįstas Graikijos pateikta klaidinančia informacija, taigi turėtų būti panaikintas.

([104]) 2007 m. birželio 29 d. Graikijos valdžios institucijų rašto 59 ir 60 dalys.

([105]) 2006 m. spalio 5 d. Graikijos rašto 191 dalyje nurodyta: „Nuo 1998 m. gruodžio 31 d. iki HSY akcijų pardavimo HDW/FS konsorciumui (2001 m. spalio 11 d.) dalis darbuotojų akcininkų atlyginimo išskaityta, kaip paaiškinta pirmiau, kaip 49 % akcijų pirkimo kainos mokėjimas ETVA bankui.“ HSY pateikė panašų pareiškimą 2006 m. spalio 31 d. rašto 35 ir 36 dalyse. Prieš priimant sprendimą pratęsti procedūrą Graikijos valdžios institucijos pateikė panašių pareiškimų 2005 m. gegužės 26 d. rašto aštuntajame skyriuje. Be to, keliuose raštuose Graikija nurodė, kad darbuotojai buvo 49 % akcijų savininkai. Taigi Graikija sudarė įspūdį, kad 1995 m. rugsėjo mėn. sutartis įgyvendinta. Tik pradėjusi procedūrą Komisija išaiškino, kad Graikija neįgyvendino savo pačios įstatymo (t. y. Įstatymo Nr. 2367/1995), nes perdavė 49 % HSY nuosavybę darbuotojams, bet neįgyvendino likusios sutarties dalies, būtent nepareikalavo sumokėti pirkimo kaina. Priešingai, 2003 m. kovo 31 d. rašte Graikijos valdžios institucijos netiesiogiai leido suprasti, kad darbuotojai (jų dalis) nesumokėjo planuotų metinių įmokų (jų dalies).

([106]) 2007 m. balandžio 27 d. Komisijos raštas, nusiųstas Graikijai (3 klausimas) ir 2007 m. rugpjūčio 23 d. Komisijos raštas, nusiųstas HSY.

([107]) 2007 m. balandžio 27 d. Komisijos raštas, nusiųstas Graikijai (4 klausimas) ir 2007 m. rugpjūčio 23 d. Komisijos raštas, nusiųstas HSY. 2007 m. lapkričio 13 d. pastarasis raštas nusiųstas Graikijai pakomentuoti, suteikiant Graikijai galimybę antrą kartą pareikšti pastabas.

([108]) 2007 m. birželio 29 d. Graikijos rašto 2.3.c ir 2.4 punktai, 2007 m. spalio 9 d. HSY raštas ir 2007 m. gruodžio 14 d. bei 2008 m. vasario 15 d. Graikijos raštai.

([109]) Dėl KEYMAR remonto pirmaisiais 2003 m. mėnesiais Graikija tvirtina, kad remontas buvo gerokai sudėtingesnis nei kitais atvejais, todėl pagrįsta manyti, kad netiesioginio darbo valandų procentinė dalis sudarė 25 %, o ne 20 %.

([110]) 2006 m. spalio 5 d. Graikijos rašto 144 dalis.

([111]) 2004 m. balandžio 27 d. Komisijos raštas (2.2 klausimas), į kurį Graikija atsakė 2007 m. birželio 29 d. raštu.

([112]) Tikriausiai šis skaičius rodo, kiek HSY kainuoja HSY darbuotojo produktyvi valanda įvairiais metais. Darbuotojo dirbtų produktyvių valandų skaičius yra tik dalelė valandų, kurias HSY apmoka šiam darbininkui. Šis skaičius priklauso nuo daugybės veiksnių, ypač nuo laivų statyklos struktūros ir veiksmingumo. O subrangovai konkuruoja tarpusavyje. Todėl jie turi būti konkurencingi ir lankstūs. Jų pastoviosios sąnaudos ribotos (t. y. nuolatiniai darbuotojai), o jų išlaidos turi būti nedidelės. Laivų statyklos pasitelkia subrangovus būtent dėl to, kad tai pigiau, negu pačioms samdyti daugiau darbo jėgos.

([113]) Konsultantas pastebi:
„Subrangovų žmogaus darbo valandų skaičių galima apskaičiuoti pagal išlaidas, taikant vidutinę žmogaus darbo valandos kainą, kuri palyginama tarp tos pačios pramonės ir šalies subrangovų.
Remiantis Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo ataskaita „Užmokesčio raida 2006 m.“, minimali mėnesinė priskaičiuota alga Graikijoje sudaro 625,97 EUR, o Prancūzijoje – 1 254,28 EUR.
Vidutinė žmogaus darbo valandos rinkos kaina laivų remonto sektoriuje Prancūzijoje svyruoja nuo 40 EUR iki 50 EUR; taikant koeficientą 2, kuris galioja minimalios algos Prancūzijoje ir Graikijoje atžvilgiu, būtų galima manyti, kad žmogaus darbo valandos kaina laivų remonto sektoriuje Graikijoje yra 20–25 EUR.
Remiantis mūsų atliktais tyrimais, panašu, kad šis tarifas 2007 m. pradžioje svyravo nuo 30 EUR iki 36 EUR. Ši kaina – tai kaina, nurodyta sąskaitoje faktūroje už kiekvieną žmogaus tiesioginio darbo valandą, ji apima visas susijusias išlaidas: netiesioginio darbo valandų, valdymo valandas, bendrąsias išlaidas ir pridėtines išlaidas.
Mes nenustatėme, koks yra vidutinio darbo užmokesčio laivų remonto sektoriuje santykis su minimaliu darbo užmokesčiu abiejose šalyse, todėl esame linkę naudoti konservatyvųjį skaičių, taigi mūsų įverčiai bus apskaičiuoti taikant nuo 30 EUR iki 36 EUR svyruojančias žmogaus darbo valandos kainas.
Graikijos rašto Komisijai 6 priede nurodyti subrangovų žmogaus darbo valandos tarifai yra tokie:

(EUR)

Metai	Tiesioginis darbas	Įskaitant pelną (15 %) ir netiesiogines išlaidas (20 %) pagal Graikijos rašto 6 priede pateiktą metodiką
2002	25,97	40
2003	27,49	42,3
2004	(…)	(…)
2005	(…)	(…)
2006	(…)	(…)

Skaičiuojant subrangovo darbo jėgos žmogaus darbo valandų skaičių 2006 m. remiantis 30–36 EUR žmogaus darbo valandos kaina ir pagal šį skaičių taikant Eurostato paskelbtą augimo indeksą apskaičiuojant ankstesnių metų skaičius, gaunami šie skaičiai:

IINDEKSAS: Im-Ici-tot	2002 m.	2003 m. (9 mėn.)	2004 m.	2005 m.	2006 m.
ES-27 indeksas	108,9	112,8	116,5	119,7	121,6
Graikijos indeksas	113,5	116,6	127,0	127,7	133,9
Samdomos darbo jėgos balansas	3 804 891	16 471 323	(…)	(…)	(…)
Konsultanto įvertis					
Žmogaus darbo valandos kaina (mažiausia vertė)	25,4	26,1	28,5	28,6	30
Subrangovo žmogaus tiesioginio darbo valandos (didžiausias įvertis)	149 598	630 388	(…)	(…)	(…)
Konsultanto įvertis					
Žmogaus darbo valandos kaina (didžiausia vertė)	30,5	31,4	34,2	34,3	36
Subrangovo žmogaus tiesioginio darbo valandos (mažiausias įvertis)	124 665	525 324	(…)	(…)	(…)
Hellenic Shipyards rodikliai					
Žmogaus darbo valandos kaina	25,97	27,49	(…)	(…)	(…)
Žmogaus darbo valandos kaina + netiesioginis darbas + pelnas	40,0	44,5	(…)	(…)	(…)
Subrangovo žmogaus tiesioginio darbo valandos	95 232	370 142	(…)	(…)	(…)“

([114]) 2004 m. balandžio 27 d. Komisijos raštas (2.2.d klausimas), į kurį Graikija atsakė 2007 m. birželio 29 d. raštu.

([115]) 2000 m. gruodžio 12 d. sprendimas byloje *Alitalia prieš Komisiją*, T-296/97, Rink. p. II-3871, 82 ir 84 dalys.

([116]) Visų pirma, ETVA negali, viena vertus, neįgyvendinti 1995 m. rugsėjo mėn. sutarties dalies dėl pirkimo kainos mokėjimo (t. y. nesiekti gauti atitinkamų metinių mokėjimų) ir, kita vertus, teigti, kad remiantis ta pačia sutartimi, bankas buvo įpareigotas dalyvauti didinant kapitalą. Kitaip tariant, ETVA ir Graikija nusprendė neįgyvendinti pagrindinių sutarties nuostatų teisingai, todėl jie negali tuo pat metu pasirinktinai remtis kitomis šios sutarties nuostatomis ir tvirtinti, kad ETVA buvo pagal sutartį įpareigotas atlikti tam tikrus dalykus (t. y. dalyvauti didinant kapitalą).

([117]) HSY darbuotojai dalyvavo didinant kapitalą. Tačiau jie neatsidūrė tokioje pat padėtyje, kaip ETVA. Jie jau pažeidė 1995 m. rugsėjo mėn. sutartį, nes nemokėjo ETVA pirkimo kainos. Be to, jų padėtis skyrėsi ir nuo ETVA, ir nuo rinkos ekonomikos investuotojo padėties. Jiems rūpėjo išsaugoti savo darbo vietas, o tai skatino juos investuoti į HSY, net jei laukiama finansinė grąža buvo nepakankama įtikinti rinkos ekonomikos investuotoją investuoti.

([118]) Graikija pateikė šio įstatymo teksto kopiją 2006 m. spalio 5 d. rašto 10 priede.

([119]) Iš Graikijos ir HSY pateiktų pastabų (įskaitant *Deloitte* ataskaitą) nėra visiškai aišku, ar priemoka sudarė 0,4 % per metus, bet buvo mokama kas ketvirtį, ar 0,4 % per ketvirtį. Nors tai svarbu vykdant susigrąžinimo procedūrą, šiame sprendime padarytos išvados tai nekeičia.

([120]) Šis sąrašas pateiktas ataskaitos 3–11 ir 3–12 puslapiuose analizuojant 10 mlrd. GRD paskolą, kuriai suteikta valstybės garantija, skirta remiantis Įstatymu Nr. 2322/1995 (šio sprendimo E14 priemonė).

([121]) Komisija patvirtino su pagalba nesusijusias garantijų schemas laivų statybai Vokietijoje (OL C 62, 2004 3 11, p. 3), Nyderlanduose (OL C 228, 2005 9 17, p. 10), Prancūzijoje (OL C 259, 2006 10 27, p. 14) ir Suomijoje (OL C 152, 2007 7 6, p. 6). Dviejose pastarosiose schemose aiškiai numatytos išankstinio mokėjimo garantijos.

([122]) Valstybė valdė 100 % ETVA, kai bankas suteikė išankstinio mokėjimo garantijas, taigi HSY bankui ETVA sumokėta garantijos priemoka jau buvo atlygis valstybei.

([123]) Pakeitimai buvo tokie:
Programinis susitarimas 33a – SD 33a (20 HA/A tiekimas): baudos skaičiuotos iki 2002 m. gruodžio 31 d. ir įrašytos į pakeitimus kaip nustatytos sumos. Sutarta, kad tos sumos turėtų būti sumokėtos 10-čia įmokų, pirmoji iš jų turėtų būti sumokėta pristačius pirmąją transporto priemonę, o kitos devynios – įvykdžius kiekvieną iš devynių likusių pristatymų. Sutarta, kad nuo 2003 m. spalio 1 d. baudas nebebus skaičiuojamos, jeigu konsorciumas (*Siemens AG*, *Siemens SA* ir HSY) pateiks OSE lygiavertį riedmenų kiekį. Konsorciumas įvykdė šią sąlygą tik iš dalies, todėl OSE apskaičiavo baudas ir jų pareikalavo už visą laikotarpį.
Programinis susitarimas 39 – SD 39 (24 elektrinių lokomotyvų tiekimas): baudos skaičiuotos iki 2002 m. gruodžio 31 d. ir įrašytos į pakeitimus kaip nustatytos sumos. Sutarta, kad tos sumos turėtų būti sumokėtos 10-čia įmokų, pirmoji iš jų turėtų būti sumokėta pristačius pirmąją transporto priemonę, o kitos devynios – įvykdžius kiekvieną iš devynių likusių pristatymų. Pristatymo terminas pratęstas, taip nustatant laikotarpį, kuriuo baudos nebūtų taikomos. PS 39 SD 39 atveju nuostata dėl lygiaverčio riedmenų kiekio pateikimo nebuvo numatyta, bet pakeistas pristatymo tvarkaraštis. OSE pareikalavo pagal straipsnį dėl baudų apskaičiuotų sumų, kurios susikaupė iki 2002 m. gruodžio 31 d., ir išskaitė jas iš konsorciumo (*Siemens AG*, *Siemens SA* ir HSY).
Programinis susitarimas 35 – SD 35 (29 automotrisių tiekimas): laikotarpis, kuriuo baudos nebūtų taikomos, nebuvo nustatytas, todėl OSE pareikalavo pagal straipsnį dėl baudų apskaičiuotų sumų ir jas išskaitė. Nuo baudų sumos už laikotarpį, kuriuo baudos nebuvo sumokėtos, apskaičiuoti delspinigiai ir pareikalauta juos sumokėti.

([124]) Iki Graikijos 2006 m. spalio 5 d. rašto pateikimo išskaičiuota 9 932 511,99 EUR suma, dar liko išskaičiuoti 826 556 EUR sumą.

([125]) Konsorciumą programos susitarimui įgyvendinti sudarė HSY, *Siemens AG* ir *ABB Daimler-Benz Transportation* (nuo 2001 m. gegužės 1 d. – *Bombardier Transportation*). Susitarimo įgyvendinimo procentinės dalys sudarė 22,06 % visos galutinės kainos, sumokėtos HSY, ir 77,94 % kitoms įmonėms.

([126]) Tame susitarime taip pat numatyta sukonfigūruoti ir įdiegti automatinę traukinių apsaugos ir identifikavimo sistemą penkiasdešimtyje sudėtinių vienetų. Pagal tvarkaraštį darbas turėjo būti užbaigtas 2004 m. sausio mėn. Atsižvelgusi į tai, kad konsorciumas nebuvo vėlavimo kaltininkas, Sprendimu Nr. 578/4/4–9-2002 valdyba vienbalsiai nusprendė pratęsti pristatymo terminą iki 2004 m. gegužės 19 d. 2004 m. birželio 4 d. darbas galiausiai užbaigtas. Pagal programinio susitarimo 14 dalį bauda už sutarto pristatymo termino nesilaikymą turėjo būti pradėta skaičiuoti praėjus keturiasdešimčiai dienų nuo sutartyje nustatytos pristatymo dienos ir tik tuo atveju, jeigu kaltė dėl nesilaikymo tektų tiekėjui. Taigi nebuvo jokio pagrindo nustatyti baudas ir skaičiuoti delspinigius dėl šio vėlavimo.

([127]) Iš Graikijos ir HSY pateiktų pastabų (įskaitant pirmąją *Deloitte* ataskaitą) nevisiškai aišku, ar paskolos vertė iš pradžių buvo išreikšta drachmomis, ar eurais. Graikijos atsakyme į sprendimą pradėti procedūrą tenurodytos sumos eurais ir trijų mėnesių EURIBOR pagrįsta palūkanų norma. O pirmojoje *Deloitte* ataskaitoje nurodyta, kad paskolos suma siekė 16,92 mlrd. GRD, palūkanų norma buvo pagrįsta LIBOR. Šis klausimą galima išsiaiškinti atliekant susigrąžinimo procedūrą.

([128]) 2007 m. birželio 21 d. rašte TKMS ir GNSH pateikė antrąją *Deloitte* ataskaitą. Šios ataskaitos C priedas – *Hellenic Shipyards S.A.* išsamaus patikrinimo ataskaita, pavadinta „Kopija susipažinti“, ir *Arthur Andersen* parengta jos 2001 m. birželio 19 d. santrauka. Šios išsamaus patikrinimo ataskaitos 7 puslapyje analizuojamos gautinos HSY sumos ir nurodoma, kad *Strintzis Lines* mokėtina prekybinė skola „yra gautina tik pristačius laivus 2002 m.“ Tai patvirtina, kad, išskyrus riboto dydžio išankstinius mokėjimus, kurie tuo metu bet kuriuo atveju jau buvo sumokėti, todėl nebebuvo gautini, likusi pirkimo kainos dalis nebuvo gautina, kol bus pristatyti laivai.

([129]) 2004 m. spalio 21 d. ir 2004 m. gruodžio 17 d. raštuose byloje CP 71/02 Graikijos valdžios institucijos patvirtino, kad HSY pateikė prašymą dėl 9 % dydžio veiklos pagalbos skyrimo dviems laivams statyti, kurį kompetentinga ministerija priėmė. Tačiau Graikijos valdžios institucijos patvirtino, kad galiausiai nebuvo sumokėta jokios pagalbos, nes HSY neužbaigė laivų statybos. Sprendimai suteikti pagalbą galiausiai buvo atšaukti. Šis klausimas aptartas sprendimo pratęsti procedūrą 13(c) priemonės skirsnyje.

([130]) Žr. 127 išnašą.

([131]) Kalbant apie galimybę gauti įplaukų vykdant sutartį (t. y. prieš pristatymą), Komisija ir vėl mini šio sprendimo 128 išnašoje cituotą dokumentą, kuriame nurodyta, kad 2000 m. gruodžio 31 d. su OSE sutartimis susijusi prekybinė skola tesudarė 0,5 mln. EUR. Be to, dokumente nurodyta, kad „šios gautinos sumos bus užskaitytos atitinkamų gautų išankstinių mokėjimų atžvilgiu“. Tai rodo, kad tuo metu nebuvo jokių iš OSE gautinų lėšų.

([132]) Pradinė marža siekė 25 bazinius punktus, o nuo 2000 m. balandžio 1 d. padidėjo iki 125 bazinių punktų. Komisija remiasi pirmąja *Deloitte* ataskaita.

([133]) Šiame spaudos straipsnyje leidžiama suprasti, kad laivų remonto veikla nebuvo reikšmingai sutrikdyta: „Sutartys – *Hellenic* skelbia, kad po Atėnuose įvykusio žemės drebėjimo veikla vyksta įprasta tvarka“ („Contracts – Hellenic declares business as usual after Athens earthquake“), *Lloyd's List International*, 1999 m. rugsėjo 14 d.

([134]) Raštas, kuriame Graikija pateikė pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą.

([135]) 2007 m. birželio 29 d. Graikijos rašte pateikti duomenys.

([136]) 1999 m. gegužės 19 d. šios kredito linijos vertė perskaičiuota iš USD į EUR.

([137]) Kalbant apie galimybę gauti pinigus prieš pristatant produktus, Komisija nurodo 132 išnašoje cituojamą dokumentą, kuris taip pat nurodytas ir 124 išnašoje. Ši išsamaus patikrinimo ataskaita susijusi su laikotarpiu po šiuo metu vertinamų paskolų grąžinimo. Tačiau verta paaiškinti, kad prieš pristatant produktą praktiškai negalima gauti jokių pinigų. Šioje išsamaus patikrinimo ataskaitoje visų pirma nurodyta, kad iki 2000 m. gruodžio 31 dienos iš *Strintzis*, Graikijos karinio jūrų laivyno, OSE ir ISAP nebuvo gautina beveik jokių pinigų.

([138]) Žr. Komisijos pranešimą dėl orientacinių ir nuolaidų normų metodo nustatymo (OL C 273, 1997 9 9, p. 3).

([139]) Šis balansas pateiktas TKMS ir GNSH pateiktuose dokumentuose, apibūdintuose šio sprendimo 128 išnašoje.

([140]) Povandeninių laivų atveju Graikijos valstybės iškeltos sąlygos lėmė tai, kad visas pirmasis povandeninis laivas bus pastatytas Kylyje (Vokietijoje), o du kiti laivai bus surinkti HSY (žr. šio sprendimo 44 konstatuojamąją dalį). Tikriausiai būtų buvę pigiau ir veiksmingiau pagaminti visus tris povandeninius laivus Vokietijoje. Taip pat būtų buvę racionaliau neįtraukti į konsorciumą HSY, kuri buvo sunkumų patirianti įmonė, kuri, be to, neturi patirties povandeninių laivų statybos srityje.

([141]) Tam tikru metu šių lėšų būtinai būtų prireikę išlaidoms, patirtoms vykdant susijusias karines sutartis, padengti Tuo metu lėšų nebebuvo įmanoma skirti kitai HSY veiklai finansuoti. Kitaip tariant, tuo metu dalis pranašumo, kurį suteikė valstybė, buvo panaikinta. Likęs pranašumas buvo tai, kad per ankstesnius ketvirčius laivų statykla nemokamai disponavo lėšomis, kurių ji nebūtų galėjusi pasiskolinti iš bankų.

([142]) 2006 m. spalio 30 d. rašto p. 30.

([143]) Pavyzdžiui, atleidimas nuo labai didelės skolos, susijusios su veikla kariniame sektoriuje, paminėtas sprendime C 10/94, bet nebuvo vertintas pagal valstybės pagalbos taisykles; išlaidos uždarymui, susijusios su veikla kariniame sektoriuje, paminėtos Sprendime N 513/01, bet nebuvo vertintos pagal valstybės pagalbos taisykles, tas pats pasakytina ir apie kelias sprendime pratęsti procedūrą nurodytas priemones.

([144]) Pavyzdžiui, 2001 m. liepos 2 d. kvietime teikti privalomus pasiūlymus dėl *Hellenic Shipyards S.A.* akcijų įsigijimo nurodyta, kad: „nustatyta, kad tuo atveju, jeigu būtų skirta bauda pagal galimą EB reglamentų dėl valstybės pagalbos pažeidimą, didžiausią kainą pasiūlęs konkurso dalyvis nebus atsakingas už tokios baudos mokėjimą. Šis patikinimas turės viršenybę akcijų perdavimo atžvilgiu.“

([145]) 2001 m. rugsėjo 14 d. posėdžio protokole, kurį pasirašė šalys, nurodyta, kad: „sutarta, kad ES patvirtinimas yra sąlyga, kuri turi būti įvykdyta prieš užbaigiant sutarties procedūrą po jos pasirašymo. Arba, jeigu ES vilkintų tokį sprendimą <…>, arba jis nebūtų patenkinamas, šalys sutiko, kad bankas ETVA prisiims įsipareigojimą suteikti HDW/*Ferrostaal* garantiją dėl visų su ES susijusių neišspręstų klausimų dėl ankstesnių ir dabartinių valstybės subsidijų, jeigu jų yra, susijusių su HSY.“

([146]) Pavyzdžiui, 2001 m. gruodžio 6 d. *Alpha Finance*, kuri buvo valstybės ir ETVA patarėja, rašte, kuris adresuotas HDW, o jo kopija nusiųsta *Ferrostaal*, nurodyta: „Plėtros ministerija ir bankas ETVA nurodė mums pateikti jums pridedamą formuluotę, kurią bankas ETVA siūlo dėl <…> garantinio rašto, kurį bankas ETVA pateiktų HDW/*Ferrostaal*, jeigu nebūtų įvykdyta susitarimo 1.2.3 sąlyga.“ 2002 m. sausio 23 d., 31 d. ir 2002 m. kovo 8 d. fakso pranešimuose HDW nusiuntė *Alpha Finance* pastabas dėl tikslios garantijos formuluotės.

([147]) *Bank Piraeus* pateikė kelis su laikotarpiu nuo 2001 m. spalio mėn. iki 2002 m. gegužės mėn. susijusius spaudos straipsnius, rodančius, kad Vyriausybė tiesiogiai dalyvavo HSY privatizavimo procese.

([148]) 2005 m. gegužės 23 d. rašte nurodyta:
„HSY pardavimas atliktas vykdant denacionalizavimo procedūrą (Įstatymas Nr. 2001/1990). Deklaracijos procedūroje, kuri atlikta prieš sudarant 2001 m. spalio 11 d. įsipareigojimų sutartį, o paskui vykdomąją sutartį (2002 m. gegužės 31 d.), numatytos visos esminės perdavimo sąlygos, taip pat finansų patarėjo analitinio memorandumo pateikimas (2001 m. balandžio mėn.) ir pasiūlymų pateikimas. Visais šiais etapais, per kuriuos visos suinteresuotosios šalys (įskaitant skundo pateikėją) galėjo susipažinti su informacija, nustatyta garantijos sąlyga.
Taigi, kaip pabrėžta ir 2004 m. gruodžio 17 d. rašte, tai ne tik teisinė ir finansiškai įprasta sąlyga, bet ir sąlyga, nuo pat pradžių įtraukta į derybas dėl laivų statyklos privatizavimo, visų pirma, kaip lemiama (*sine qua non*) sąlyga, be kurios nebūtų buvę įmanoma užbaigti HSY akcijų pardavimo. Būdinga tai, kad, kaip minėta, ši sąlyga, taikant skirtingas išlygas, bet visada siekiant to paties tikslo, t. y. pagrįstai palengvinti sandorio įgyvendinimą paisant rinkos taisyklių, nuo privatizavimo procedūros pradžios pasirodo šiuose tekstuose:
Patarėjo deklaracijoje
Kvietime teikti privalomus pasiūlymus
Perkančiosios bendros įmonės pasiūlyme (visų pirma neįtraukiant jos į savo padėties atsisakymo deklaraciją)
Derybų tekstuose ir galiausiai
2001 m. spalio 11 d. akcijų pirkimo susitarime.
Taigi garantijos deklaracija, pateikta prie 2002 m. gegužės 31 d. garantijos sutarties, nuo pat pradžių buvo skirta pasiūlymus teikiantiems kandidatams ir todėl nėra pagalba galutiniam pirkėjui. Tokia pat sąlyga galiotų kiekvienam pasiūlymo teikėjui, nes, kaip jau minėta, ji buvo įtraukta į denacionalizavimo procedūrą. Taip pat savaime aišku, kad, kadangi denacionalizavimo procedūra pradėta 2001 m. vasario mėn. (tuo metu, kai pagrindinis HSY akcijas tuomet parduodančio banko ETVA akcininkas buvo Graikijos valstybė), valstybė, kaip ETVA pardavėja bankui *Bank Piraeus*, taip pat turėjo suteikti ir iš tiesų suteikė turėtų ETVA akcijų pirkėjui (*Bank of Piraeus*) savo garantiją dėl parduodamo turto, t. y. laivų statyklos, nes pardavėjas turėjo suteikti tokią garantiją. Šios garantijos, kurios, kaip jau buvo pabrėžta, visiškai skaidriai ir aiškiai įtrauktos į visus sutartinius denacionalizavimo tekstus ir, svarbiausia, į 2001 m. spalio 11 d. įsipareigojimų sutartį, atitinka sandorio (konkretaus turto pardavimo) pobūdį, galioja visiems pasiūlymus teikiantiems kandidatams ir niekam nesuteikia jokios papildomos naudos. Remiantis tuo, kas išdėstyta, įrodytas tikrasis šios garantijos pobūdis (kaip sandoriui būtinos sąlygos ir pagal rinkos taisykles įprastos sąlygos), taip pat privalomas jos pobūdis, remiantis visomis procedūromis prieš privatizavimą, taip pat pačiu 2001 m. spalio 11 d. HSY akcijų pirkimo ir pardavimo susitarimu, po kurio 2001 m. spalio 18 d. sudarytas ETVA akcijų pirkimo ir pardavimo susitarimas, o 2002 m. kovo 18 d. – ETVA ir Graikijos valstybės pirmasis pakeitimų aktas. Tačiau pagrindinis dalykas yra tai – ir tai ypatingai pabrėžiama, – kad sąlyga dėl garantijos įtraukta į visą denacionalizavimo procedūrą; ji nėra pirmą kartą nurodyta po sutarties sudarymo. Taigi tai nėra paskutinės minutės „išradimas“, kaip kad siekia įrodyti skundo pateikėjas, kurio tikslas yra apeiti Bendrijos taisykles dėl valstybės pagalbos teisėtumo. Graikijos valstybė, kaip ETVA akcijų pardavėja, turėjo – ne tik sudarydama 2001 m. spalio 18 d. sutartį, bet ir pagal įstatymus – perduoti *Bank Piraeus* turėtas ETVA akcijas, kurioms nebūtų taikomi jokie įsipareigojimai. Atsižvelgiant į tai, kad *Bank Piraeus* nedalyvavo HSY denacionalizavimo procedūroje, jis pagal įstatymus ir sandorių papročius turėtų būti apdraustas nuo bet kokių įsipareigojimų, kylančių iš sutarties dėl HSY perdavimo, kuriame jis nedalyvavo. Ir šį draudimą užtikrina 2002 m. kovo 18 d. Graikijos valstybės garantija. Ši garantija buvo savaime aiški ir teisėta. Graikijos valstybė suteikė ją, nes turėjo tokį sutartinį įsipareigojimą ir veikė *Bank Piraeus* atžvilgiu kaip sutarties šalis, t. y. kaip *fiscus*, o ne kaip viešosios valdžios atstovas.“
Komisija primena, kad pateikdama tą raštą Graikija, komentuodama *Elefsis* įtarimą, kad garantija yra pagalba HDW/*Ferrostaal*, norėjo įrodyti, kad ši garantija nebuvo HDW/*Ferrostaal* selektyviai suteiktas pranašumas, nes buvo pasiūlyta visiems konkurso dalyviams (įskaitant *Elefsis*), kurie dalyvavo HSY privatizavimo procese. Vėliau Komisijai teikiamose pastabose Graikija, suvokdama, kad Komisija galėtų laikyti šią garantiją pagalba HSY, bandė sukelti abejonių dėl priemonės sietinumo su valstybe, teigdama, kad garantijos susitarimas sudarytas ne anksčiau kaip 2002 m. gegužės mėn., o tai visiškai prieštarauja 2005 m. gegužės 23 d. rašte pateiktiems tvirtinimams.

([149]) Kaip nurodyta šio sprendimo 59 konstatuojamoje dalyje, sprendimas dėl privatizavimo priimtas atitinkamo Tarpministerinio privatizavimo komiteto sprendimu Nr. 14/3–1-2001.

([150]) Komisija pripažįsta, kad 2002 m. kovo 20 d. susitarimo formuluotės ir struktūra paini. 2002 m. kovo 20 d. susitarimo 8.2.4 straipsnyje numatyta, kad Įstatymo Nr. 2941/2001 (dėl to įstatymo aprašymo žr. šio sprendimo 33 dalį) 3–6 straipsniuose numatytos pagalbos atžvilgiu valstybė sumokės *Piraeus Bank* 100 % sumos, kurią ETVA sumokėtų HDW/*Ferrostaal*. Tačiau jeigu susigrąžinama Įstatymo Nr. 2941/2001 3–6 straipsniuose nenumatyta pagalba, 2002 m. kovo 20 d. susitarimo 8.2.4 straipsnis netaikomas. Todėl būtų taikomas 8.2.1 straipsnis. Šiame straipsnyje numatyta, kad valstybė sumokės *Piraeus Bank* tik 57,7 % sumos, kurią ETVA sumokėtų HDW/*Ferrostaal*. Tačiau Komisija pastebi, kad susitarimo 8.2.2 straipsnyje nurodyta, kad, nepaisant kontrolinio ETVA akcijų paketo pardavimo *Piraeus Bank*, tęsiamą HSY pardavimą valdys valstybė, o ne *Piraeus Bank* ar ETVA. Šiame straipsnyje, visų pirma 8.2.2 dalies d punkte, nurodyta, kad valstybė įsipareigoja, kad pirkėjas (t. y. *Piraeus Bank*) nepatirs jokios žalos dėl *Hellenic Shipyards* privatizavimo. Kaip rodo 8.2.4 straipsnis (ir 2001 m. gruodžio 18 d. susitarimo 7.4 straipsnis), susitarimas pagrįstas prielaida, kad *Piraeus Bank* ir ETVA netrukus susijungs, taigi valstybė nesilaikytų 8.2.2 straipsnyje prisiimto įsipareigojimo, jeigu sumokėtų *Piraeus Bank* tik 57,7 % ETVA banko HDW/*Ferrostaal* sumokėtos sumos. Kitaip tariant, siekiant įgyvendinti 8.2.2 dalyje prisiimtą įsipareigojimą, t. y. užtikrinti, kad *Piraeus Bank* nenukentėtų dėl HSY pardavimo, 8.2.4 straipsnyje nustatytas mechanizmas turi būti taikomas visais pagalbos susigrąžinimo atvejais, o ne tik atvejais, kai susigrąžinama pagal Įstatymą Nr. 2941/2001 suteikta pagalba.

([151]) 2002 m. gegužės 28 d. raštu *Piraeus Bank* pasitarė su Vyriausybe dėl garantijos, kurią ETVA ketino suteikti HDW/*Ferrostaal*, formuluočių ir paprašė patvirtinti, kad, jei būtų pareikalauta vykdyti šią garantiją, būtų taikoma tai, kas numatyta 2002 m. kovo 20 d. susitarimo 8.2.4 straipsnyje. 2002 m. gegužės 31 d. raštu Vyriausybė davė sutikimą, kad ETVA išduotų šią garantiją, ir patvirtino, kad, jei ja būtų pasinaudota, būtų taikoma tai, kas numatyta 8.2.4 straipsnyje. Tai reiškia, kad net jei, priešingai pirmiau nurodytai išvadai, pagal 2002 m. kovo 20 d. susitarimą valstybė buvo įpareigota sumokėti *Piraeus Bank* tik 57,7 % banko ETVA HDW/*Ferrostaal* sumokėtos sumos, tai pakeista 2002 m. gegužės 31 d. Vyriausybės raštu, kuriame vienareikšmiškai nustatyta, kad taikomas 2002 m. kovo 20 d. susitarimo 8.2.4 straipsnyje nustatytas mechanizmas (t. y. 100 % kompensacija).

([152]) Atsakydama į konkretų Komisijos klausimą, kuris pateiktas 2008 m. vasario 12 d. rašte, Graikija 2008 m. kovo 3 d. rašte patvirtino, kad ji privalėtų sumokėti *Piraeus Bank* visą (t. y. 100 %, o ne 57,7 %) sumą, kurią ETVA sumokėtų HDW/*Ferrostaal*.

([153]) Kaip nurodyta vertinant E7 priemonę, darbuotojai valdė šias akcijas, bet nesumokėjo pirkimo kainos, kurią jie turėjo sumokėti bankui ETVA.

([154]) Įstatymo aprašymą žr. 33 konstatuojamoje dalyje.

([155]) Byla C–334/99 *Vokietijos Federacinė Respublika prieš Komisiją*, 133–141 dalys.

([156]) Be to, Komisija pastebi, kad, jos žiniomis, nė viena iš paskolų ir garantijų, kurioms taikomas 296 straipsnis, neatitinka šio sprendimo 3.1 skirsnyje nustatytų sąlygų. Todėl jos nebūtų buvusios priimtinos rinkos ekonomikos investuotojui.

([157]) Atsižvelgiant į ūkio subjektų rizikos vengimą, pirmenybė HSY pardavimui, o ne likvidavimui būtų teikiama tik tuo atveju, jeigu statistinė su garantija susijusių mokėjimų tikimybė būtų gerokai mažesnė nei 6 mln. EUR.

([158]) Įstatymo aprašymą žr. 33 konstatuojamoje dalyje.

([159]) Komisija šį klausimą jau išnagrinėjo sprendime pratęsti procedūrą, visų pirma 18a priemonės aprašyme ir vertinime. Komisija taip pat pažymi, kad antrojoje *Deloitte* ataskaitoje nurodyta: „Pirmiau minėta d) sąlyga dėl atlygio paskirstymo tarp akcinio kapitalo didinimui numatytos sumos ir už esamų akcijų įsigijimą siūlomos kainos nustatytu 2:1 santykiu, sprendžiant iš mūsų patirties, susijusios su panašiais sandoriais, nėra labai paplitusi sąlyga. Tačiau atsižvelgdami į dideles įmonės veiklos problemas ir prastėjančią jos finansinę padėtį, manome, kad pardavėjų (ir jų patarėjų) priimtas sprendimas nustatyti tokias sąlygas buvo ir racionalus, ir pagrįstas“ (p. 9–2). Komisijos aiškinimu, ši citata patvirtina, kad toks pirkimo kainos paskirstymas buvo racionalus ir pagrįstas valstybės reikalavimas, atsižvelgiant į tai, kad jos tikslas buvo užtikrinti ilgalaikį HSY veiklos tęstinumą (valdžios institucijos tikslas), o ne galvojant, kad jos tikslas buvo gauti kuo didesnes įplaukas iš pardavimo (rinkos ekonomikos investuotojo tikslas).

([160]) Žr. 148 išnašą.

([161]) Komisija netvirtina, kad išsamus patikrinimas būtų leidęs nustatyti visas priemones, kurios turi būti kompensuotos pagal šį sprendimą, bet kai kurios iš jų būtų nustatytos. 2007 m. birželio 21 d. rašte TKMS/GNSH pateikė kai kurias išsamaus patikrinimo ataskaitas, kurias 2001 m. HDW/*Ferrostaal* vardu parengė *Arthur Andersen*. Šiose ataskaitose *Arthur Andersen* nurodo, kad neatmetama galimybė, kad HSY yra gavusi valstybės pagalbos, kurią ateityje reikėtų grąžinti.

([162]) Visų pirma, konkurso dalyviams pateiktuose konkurso dokumentuose ETVA ir Graikija pažadėjo suteikti šią garantiją, todėl tai, kad ši garantija nebuvo paminėta tarp sąlygų *Elefsis* pateiktuose pasiūlymo dokumentuose, nebūtų sutrukdę įmonei vėliau reikalauti jos derybų procese.

([163]) Ši nuomonė pagrįsta antrojoje *Deloitte* ataskaitoje, kurioje tvirtinama, kad, jei HDW/*Ferrostaal* būtų tekę perimti riziką dėl ankstesniais metais HSY gautos valstybės pagalbos grąžinimo, konsorciumas nebūtų įsigijęs HSY.

([164]) Tai aišku iš Septintosios laivų statybos direktyvos teksto ir jos struktūros, pagal kurią skirsnis „Investicinė pagalba“ yra III skyriaus „Restruktūrizavimo pagalba“ dalis.

([165]) Žr. Sprendime C 10/94 minėtą atleidimą nuo labai didelės skolos, Sprendime N 513/01 minėtą uždarymo išlaidų apmokėjimą ir visą valstybės suteiktą finansinę paramą, patenkančią į 296 straipsnio taikymo sritį, kuri paminėta sprendime pratęsti procedūrą.

([166]) Pavyzdžiui, kalbant apie finansinę valstybės paramą, kuri suteikta HSY neskiriant jos konkrečiai veiklai finansuoti, Komisija mano, kad veiklai civiliniame sektoriuje skirta tik 25 % valstybės paramos. Tačiau jeigu susigrąžinama tik 25 % valstybės paramos, faktiškai iš veiklos civiliniame sektoriuje susigrąžinta tik 6,25 % (t. y. 25 % iš 25 %) valstybės paramos. Tai neatkurs pradinės HSY veiklos civiliniame sektoriuje padėties, nes jai skirta 25 % valstybės paramos, o bus grąžinta tik 6,25 %.

([167]) OL L 140, 2004 4 30, p. 1.